

Vlaamse
sagen
&
volksverhalen

Kludde - de kwelduivel

Kludde is een fictief figuur uit de Vlaamse folklore en wordt vaak voorgesteld als een kwelduivel die nietsvermoedende wandelaars lastigvalt.

In bepaalde regio's is deze plaaggeest berucht onder de naam 'Klodde', 'Klerre' of 'Lodder'.

Uiterlijk:

Kludde's uiterlijk verschilt van verhaal tot verhaal. Hij wordt soms voorgesteld als een demon die verschillende gedaantes kan aannemen.

In sommige vertellingen wordt hij omschreven als een monsterlijke zwarte hond die zich op zijn achterste poten voortbeweegt. Hij kan ook de gedaante van een grote zwarte kat of gigantische zwarte vogel aannemen. Hoe sneller de passanten weglopen, hoe sneller het wezen hen op de voet volgt. Bovendien kan hij zich vergroten en verkleinen.

In andere verhalen is hij eerder een man die zich in een harige honden huid hult, waarmee hij doet denken aan de mythe van de weerwolf.

Karakter:

Kludde is een kwelgeest die zich vaak onder bruggen of in holle bomen schuilhoudt en enkel 's nachts tevoorschijn komt. Wandelaars kunnen zijn komst enkel afleiden aan het geluid dat hij maakt. Kludde rammelt namelijk met een ketting die hij verplicht is aan zijn linkerenkel te dragen.

Als hij éénmaal zijn komst heeft laten merken, springt hij de nietsvermoedende voorbijganger in zijn of haar nek. Deze is dan verplicht hem de rest van de nacht op zijn of haar rug te dragen. Als de dag weer aanbreekt of de voorbijganger zijn bestemming bereikt verdwijnt Kludde weer.

Kludde laat zijn gedaantes afhangen van de situatie. Zo kan hij zich in een normale kat veranderen die door meelijvolle voorbijgangers wordt benaderd, met alle gruwelijke gevolgen van dien. Als grote zwarte vogel vliegt hij 's nachts over boerderijen en wekt iedereen met zijn kreet: "Kludde, Kludde, Kludde, Kludde".

Kludde werkt ook af en toe samen met Lange Wapper.

Bestrijding:

Kludde was een onoverwinnelijk wezen. Als men hem éénmaal tegenkwam viel er niet aan hem te ontsnappen. Toch zijn er ook enkele verhalen waarin hij verslagen wordt:

In Schelle kwam Kludde eens spoken in de buurt van een boerderij. Toen dit enkele nachten achter elkaar bleef voorvallen besloot de plaatselijke slager op de bewuste boerderij te overnachten. Toen Kludde die nacht weer met zijn ketens kwam rammelen en iedereen de stuipen op het lijf joeg liep de slager naar de deur. Toen hij hem opende bleek Kludde in het deurgat te staan. Onbevreesd stak de slager een mes in Kludde's buik, waarna de demon jammerend op de vlucht sloeg en nooit meer naar het huis terugkeerde.

Er bestaat in Wichelen een legende waarin een vrouw een doek in Kludde's bek smeedt om hem af te schudden. 's Anderendaags bleek één van de knechten in het dorp vezels van die doek tussen zijn tanden te hebben, waardoor de dorpsbewoners hem meteen als Kludde konden identificeren.

Andere verhalen duiden bidden als een manier aan om aan het wezen te ontsnappen.

In een verhaal uit de omgeving van Limburg werd Kludde ooit gevangen en vervolgens met een haak opgehangen in een viswinkel.

Woonplaats:

Kludde wordt geassocieerd met de Scheldestreek, Dendermonde en andere dorpen in Oost-Vlaanderen, maar ook in de omgeving van Antwerpen, zoals Hemiksem en Schelle bestaan er verhalen. In de gemeente Wichelen bestaat er zelfs een Kluddepad.

De Indische Waterlelies

Het sprookje werd uitgebracht in 1955 en werd geschreven door de Spaanse Fernanda María-de-las-Victorias Antonia Adelaida de Mora y Aragón, later Koningin Fabiola.

Een boze heks is jaloers op de zeven dochters van de sterrenkoningin. Deze prinsesjes dansen 's nachts in het maanlicht en hebben een prachtige, lichte schoonheid. Uit jaloezie lokt de heks de meisjes naar de aarde, waar ze hen betovert. De heks verandert de prinsesjes in witte waterlelies, die voortaan alleen 's nachts mogen bloeien wanneer de maan schijnt. Overdag moeten ze gesloten blijven. Op die manier kunnen ze nooit meer vrij dansen onder de sterrenhemel. Zo wordt de waterlelie een symbool van schoonheid, maar ook van verdriet en gemis, omdat de prinsesjes gevangen zitten in hun nieuwe gedaante

Ver weg, in India, in een oerwoud dat nimmer door mensenvoeten is betreden, ligt een klein stil meer, als geslepen uit blauw kristal. Het weelderige lommer langs de kanten wordt rimpelloos weerspiegeld, omdat zelfs de rusteloze wind zijn adem inhoudt bij het zien van zoveel schoonheid. Op het meer drijven zeven waterlelies. En die waterlelies zijn het, waaraan dit sprookje zijn bestaan dankt. Maar laat ik bij het begin beginnen.

Je moet weten dat in dat oerwoud een heks woonde die zó lelijk was, dat ze alleen 's nachts uit haar schuilplaats tevoorschijn durfde te komen. Haar neus was zo groot en krom, dat hij haar puntige kin bijna raakte en haar haren waren bleek en grauw als een bundeltje uitgedroogd gras. Als de maan hoog aan de hemel stond en de krekels hun avondconcert hadden beëindigd, beklom de heks een kale rots in de nabijheid van het meer. Daarop keerde zij haar schrikwekkende gezicht naar de hemel, blikte een tijdlang star omhoog, verschool zich dan in een holle boomstam en begon te zingen. In tegenstelling tot haar afschuwelijke verschijning klonk haar gezang zo mooi, dat geen dichter het ooit zou kunnen beschrijven. Het was of alle nachtegallen van het oerwoud zich verenigd hadden in die ene wonderlijke stem: een stem die de macht had om ieder

die het maar hoorde, te betoveren. Dat wist de oude heks. Ze wist ook, dat bij volle maan de Maanfee met haar gevolg van sterren op aarde neerdaalde. Dan dansten zij op de waterspiegel van dat oerwoudmeer waarvan de heks slechts een paar passen was verwijderd.

Er viel dan een heldere manestraal op het meer, omgeven door talloze lichtende sterren die, zodra zij het water raakten, de vorm aannamen van kleine feeën. Ze droegen zilveren jurkjes die oogverblindend schitterden en ze dansten sierlijk en speels op de tonen van de heksenzang. In hun midden wervelde een ranke gestalte, gekleed in zilveren sluiers, met op het hoofd een stralende kroon waarop een sikkeltje glansde. Dat was de Maanfee zelf. Heel de lange nacht dansten de Maanfee en haar sterrenkinderen en waar hun voetjes het water raakten ontstonden zilveren kringetjes, die zich vermenigvuldigden, wijder en wijder werden, om ten slotte tussen het riet te verdwijnen. Zo dansten zij, tot de morgenstond de maan deed verbleken. Hoe meer de nacht vorderde, hoe luider en bezwerender de heks zong. Het was haar echter nooit gelukt de Maanfee en haar sterrenkinderen in haar ban te krijgen en ze wist maar al te goed dat de Maanfee, wanneer de dag in aantocht was, met haar gevolg naar de hemel terugkeerde.

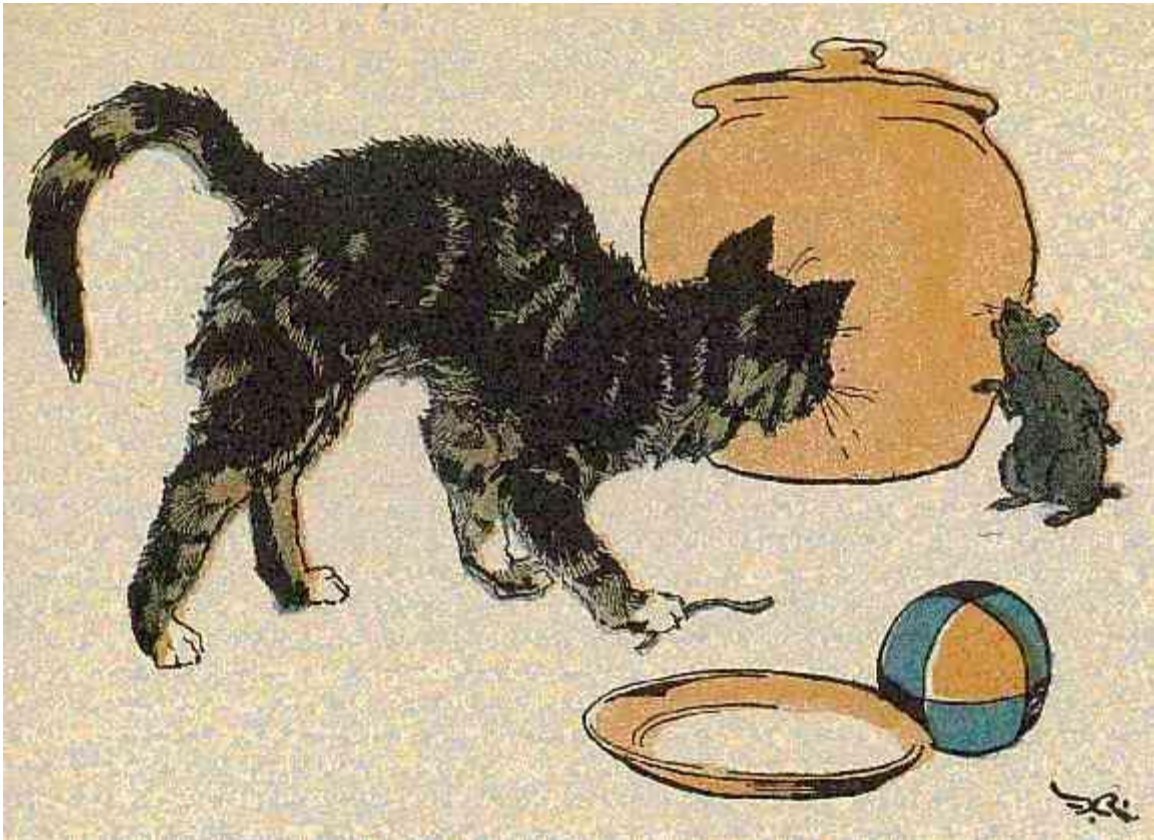
Maar op een keer, toen de maan verbleekte en de Maanfee haar sterrenkinderen bij zich riep, waren er zeven kleine feeën ongehoorzaam. Ze bleven nog wat dansen... en toen het eerste licht aan de horizon verscheen, was het te laat. De stem van de heks had de feeën betoverd en ze dansten en dansten, terwijl het gezang van de heks over het meer klonk. Het werd lichter en lichter en de Maanfee was wanhopig. "Kom toch," riep ze, "kom toch, kinderen. Het is de hoogste tijd! We kunnen niet langer wachten!" Maar de zeven feeën hoorden haar smeekbeden niet en ze dansten nog steeds, toen de eerste stralen van de zon de

boomtoppen verwarmden en de Maanfee zich met haar kinderen in de hemel had teruggetrokken.

De heks lachte tevreden. Het had lang geduurd en veel moeite gekost, maar uiteindelijk waren er dan toch zeven sterrenkinderen in de ban van haar stem gekomen. Zo wilde zij het hebben. Terwijl ze onophoudelijk verder zong, verliet ze haar schuilplaats in de holle boom en zingend smeekte ze de opkomende zon: "O vorstin van de dag! Neem met uw vuurstralen de glans van die feeën weg en kleur er mijn haren mee!" En de zon ontnam de zeven sterrenkinderen hun zilverglans en schonk die aan het uitgedroogde, grauwe haar van de heks. De zeven feeën dansten door, bleek en glansloos... maar nog altijd even rank en schoon als hun sterrenzusters aan de hemel. Dat stelde de oude heks teleur. Ze mocht dan wel de mooiste van alle heksen zijn, die zeven kleintjes daar op het water nog altijd duizendmaal schoner dan zij. Uit nijd omdat de feeën hun schoonheid toch behielden, veranderde de heks hen in waterlelies, die op hun grote groene bladeren op het water dreven. Ach, die arme kleine sterrenkinderen. Verlangend blikten ze naar de hoge hemel en zochten naar hun koningin, de Maanfee en hun zusters, de sterren. Maar niemand kon hen helpen. De sterrenkinderen niet, de Maanfee niet en de maan zelf niet. De blauwe hemel keek neer op de zeven ongelukkige feeën. Hij kon hun weliswaar hun vroegere schittering niet teruggeven, maar uit medelijden schonk hij hun een glansje van zijn zuivere blauw.

Zo drijven daarop dat meer zeven witte waterlelies met een spoor van het tederste azuur in hun kelken. Slechts te middernacht geeft de heks hen hun gestalte terug, opdat de zeven feeën haar met hun dans kunnen vermaken. Maar naar de hemel kunnen ze nooit meer terug en bij het ochtendgloren veranderen ze weer in witte waterlelies, die met gesloten kelken drijven op dat kleine meer ergens in de oerwouden van India.

Waarom de katten op muizen jagen

Op een dag besloten de kat en de muis te gaan samenwonen. Ze zochten een huisje, kochten meubels en trokken erin. In die tijd waren de dieren nogal vooruitziend. Ook de kat en de muis spaarden wat ze sparen konden, met het oog op de komende winter. Na een paar weken hadden ze al een pot vet achter de hand. Waar zouden ze die opbergen? De muis stelde voor de pot vet in de kerk te verstoppert. Dat gebeurde.

Een poosje daarna zei de kat bij het opstaan dat hij naar de stad moest om zijn zuster op te zoeken die een kindje had gekregen. Toen hij 's avonds terugkwam, stond de muis in de deur en zei: "Dag vriend, alles goed met moeder en kind?" - "Het kon niet beter." - "En hoe heet het kleintje?" - "Pas-begonnen," antwoordde de kat. "Wat een vreemde naam, die heb ik nog nooit gehoord." - "Maar onder het kattenvolk is die naam toch in gebruik," besloot de kat.

Een paar weken later moest de kat opnieuw naar de stad. Nu had een van zijn andere zusters een kleintje gebaard. Tegen de avond was de kat weer terug en op de vraag van de muis antwoordde hij dat de kleine 'Half-op' heette. "Wat een leuke namen," mompelde de muis, zonder er verder over na te denken.

Dagen gingen voorbij, tot de kat opnieuw een dag naar de stad moest. Weer was een van zijn zusters bevallen. De muis lag al in bed toen de kat thuiskwam en vertelde dat het kind 'Heel-op' heette. De muis knikte bij het horen van die naam, maar zweeg. Ze was gewend geraakt aan vreemde namen.

In de maanden die volgden, hoefde de kat niet meer naar de stad. Er waren ook geen blijde gebeurtenissen meer in zijn familie. De winter kwam. Er viel een dik pak sneeuw en het vroor dat het kraakte. Eten werd met de dag schaarser en de nood kwam aan de man. Omdat de kat erover bleef zwijgen, bracht de muis het gesprek op de pot vet die zij hadden gespaard. "Wat vind je, zullen we onze spaarpot aanspreken?" - "Spaarpot?" herhaalde de kat kortaf. "Je weet wel, de pot vet die we in de kerk hebben verstopt." - "O ja," antwoordde de kat onverschillig. "Kom op, we gaan hem halen."

De muis stond raar te kijken toen ze de pot leeg vond. Nu begreep ze ook de namen van de kindertjes waarvoor de kat steeds naar de stad moest: Pas-begonnen, Half-op en Heel-op. De muis werd kwaad en verweet de kat zijn hebberigheid en diefstahgheid. Want de pot vet was voor de helft toch ook van haar!

De kat liet zich niet de les lezen. Hij ontstak in drift, greep de muis en beet het arme beest de kop af. Om die wrede dood uit te wissen, at hij de muis met huid en haar op. Het muizevlees smaakte hem zo goed dat hij sindsdien op de muizenjacht ging. En dat doen de katten tot op de dag van vandaag.

Mijnheer Maan

Een Vlaams volkssprookje over beloning. Als een soldaat na te zijn afgezwaaid mag overnachten bij een oudere dame, krijgt hij van haar de opdracht om de groeten te doen aan haar drie broers: Mijnheer Morgenster, Mijnheer Maan en Mijnheer Zon. Als hij dit dan ook braaf doet wordt hij uiteindelijk rijkelijk beloond.

Er was eens een soldaat die afzwaaide. Hij liep die dag zo ver, dat hij de bewoonde wereld achter zich liet. Toen de avond viel kwam hij voorbij een spelonk. Bij de ingang stond een oude vrouw en de soldaat vroeg haar: "Vrouwtje, kan ik hier vannacht slapen?" - "Dat kan, vriend, kom binnen."

Het was winter en koud, en de soldaat was moe. De vrouw liet hem in een kamer waar een flink vuur brandde. Ze gaf hem te eten en te drinken en bracht hem een kaars en een boek om te lezen. Nadat hij zich de volgende morgen nog eens te goed had gedaan bedankte hij de vrouw. Ze vroeg of hij nog ver moest. "Ja," zei de soldaat, "nog honderdduizend uren lopen." - "In dat geval," zei ze, "zul je zeker mijn broers Morgenster, Maan en Zon tegenkomen."

Doe hun de groeten van hun zuster die in de spelonk woont en zeg maar dat het goed met me gaat." De soldaat beloofde dat hij het zou doen. Hij kreeg een beurs vol geld mee, bedankte de vrouw opnieuw en ging op weg.

Toen hij de hele dag had gelopen kwam hij 's avonds in een mooie stad. Hij liep de ene straat in en de andere uit tot hij voor een hemelsblauwe poort stond waarop een zilveren ster was geschilderd. Boven die ster stond:

"Hier woont mijnheer Morgenster"

De soldaat trok aan de bel en de meid deed open. "Woont hier mijnheer Morgenster?" - "Ja." - "Kan ik hem even spreken?" - "Ik zal het vragen. Mijnheer!" riep ze naar achteren, "er is iemand die u wil spreken." - "Laat hem maar binnen," klonk een stem. De soldaat ging naar binnen, nam zijn hoed af en zei: "U moet de groeten hebben van uw zuster die in de spelonk woont. Ze laat weten dat het goed met haar gaat." - "Ha, ha, ha! Laat ze me alweer de groeten doen? 't Is pas honderdduizend jaar geleden dat ik de groeten van haar kreeg. Blijf je eten?" - "Graag," zei de soldaat. "Meid, dek de tafel."

De meid bracht een tafeltje dat zo klein was als een poppenmeubeltje, borden ter grootte van een cent, broden die niet groter waren dan een koekje, glazen als vingerhoedjes en stukjes vlees waarvan je er gemakkelijk drie tegelijk in je mond kon steken.

De soldaat en de meid hadden zo'n honger dat ze de broden in één keer doorslikten. "Wat eten jullie veel," zei mijnheer Morgenster, "er blijft niks over." - "Wij hebben honger," zei de meid.

Toen ze klaar waren, zei mijnheer Morgenster tegen de soldaat: "Blijf je slapen?" - "Graag," zei de soldaat. De volgende morgen na het ontbijt vroeg mijnheer Morgenster of hij nog ver moest. "Nog honderdduizend uren lopen," zei de soldaat. "In dat geval," zei zijn gastheer, "zul je zeker

mijn broers Maan en Zon tegenkomen. Doe hun de groeten en zeg maar dat het goed met me gaat." - "Dat zal ik doen," zei de soldaat. Hij kreeg een beurs vol geld, bedankte en vertrok.

Hij liep de hele dag door en kwam 's avonds in een grote stad vol prachtige huizen en schitterende kerken. Het was al donker toen hij voorbij een hemelsblauwe poort kwam waarop een gouden maan was geschilderd. Boven de maan stond:

"Hier woont mijnheer Maan"

De soldaat trok aan de bel, de meid deed open en hij vroeg: "Zou ik mijnheer Maan even kunnen spreken?" - "Ik zal het vragen." Ze ging naar binnen.

Na een poosje kwam ze terug en bracht de soldaat bij mijnheer Maan. "Zo vriend, wat is er van je dienst?" - "U moet de groeten hebben van uw zuster die in de spelonk woont," zei de soldaat, "en van uw broer Morgenster. Ze laten weten dat ze allebei gezond van lijf en leden zijn." - "Wel, wel, wel! Doen ze me alweer de groeten? Het is pas honderdduizend jaar geleden dat ik de groeten van hen kreeg. Blijf je eten?" - "Graag," zei de soldaat. "Meid, dek de tafel." De meid dekte de tafel.

Er werd een half kalf opgediend, de broden waren zo groot als wagenwielen, de glazen zo groot als emmers, de kannen bier zo groot als halve tonnen en de soldaat had nog maar een halve boterham op of hij kon al niet meer. "Heb je geen honger?" vroeg mijnheer Maan. "Zeker wel," zei de soldaat, "maar het zijn zulke grote stukken." Toen ze klaar waren, vroeg mijnheer Maan of hij zin had die nacht mee te gaan om maneschijn te maken. "Met alle plezier," zei de soldaat. "Meid, ga eens kijken of het helder weer is." - "Mijnheer, de lucht is betrokken." - "Dan gaan we een potje kaarten."

Toen ze een poos hadden gespeeld en de soldaat bijna al het geld van zijn gastheer had gewonnen kwam de meid

zeggen dat het helder weer was. Ze kropen allebei in een ledikantje en die nacht schenen er twee manen. Zodra het licht begon te worden en de soldaat de hele wereld had gezien met alle steden en bossen, alle kerken en kastelen, daalden de ledikantjes voor de poort van het huis van mijnheer Maan.

Toen ze binnen waren, vroeg mijnheer Maan of de soldaat nog ver moest. "Nog honderdduizend uren lopen," zei hij. "In dat geval," zei mijnheer Maan, "kom je vast mijn broer Zon tegen. Doe hem de groeten en zeg dat ik hem met mijn ijzeren handschoen een pak slaag zal geven als hij mij nog een keer durft te verduisteren. En kom dan terug om me te vertellen wat hij heeft gezegd." De soldaat kreeg een beurs vol geld, bedankte en vertrok.

Hij liep aan één stuk door en kwam 's avonds in de mooiste stad die hij ooit had gezien. Toen hij lang in die stad had rondgewandeld stond hij plotseling voor een gouden poort met een diamanten zon erop. Boven de zon las hij:

"Hier woont mijnheer Zon"

De soldaat belde aan, de meid deed open en hij vroeg: "Is mijnheer Zon thuis? Ik moet hem spreken." De meid ging naar achteren. "Mijnheer," hoorde hij haar zeggen, "er is een soldaat die u wil spreken." - "Laat hem maar binnen." - "Mijnheer zegt dat je bij hem kunt komen, maar bind een zakdoek voor je gezicht, anders kon het je wel eens het licht in je ogen kosten." De soldaat bond een zakdoek voor zijn gezicht en ging naar binnen.

Mijnheer Zon vroeg waarmee hij hem van dienst kon zijn. "U moet de groeten hebben van uw zuster die in de spelonk woont," zei de soldaat, "en van uw broer Morgenster. Ze laten weten dat ze het allebei goed maken. Ik moet ook de groeten doen van uw broer Maan en hij laat zeggen dat hij u met zijn ijzeren handschoen een pak slaag zal geven als u hem nog een keer durft te verduisteren."

"Zeg maar tegen mijn broer Maan," zei mijnheer Zon, "dat ik niet bang voor hem ben. Als hij mij met zijn ijzeren handschoen een pak slaag wil geven zal ik hem met mijn ijzeren knuppel aflossen. Blijf je vannacht slapen?" De soldaat bleef slapen.

De volgende morgen kreeg hij een zak vol goudstukken, bedankte en vertrok. Hij liep de hele dag door en kwam 's avonds bij mijnheer Maan. "U moet de groeten hebben van uw broer Zon," zei hij, "en ik moest zeggen dat hij u met zijn ijzeren knuppel zal aflossen als u hem met uw ijzeren handschoen een pak slaag wilt geven." - "Ik ben niet bang voor hem," zei mijnheer Maan. "Blijf je eten en ga je vannacht mee om maneschijn te maken?" De soldaat was er meteen voor te vinden en ze lieten het zich goed smaken.

Toen ze klaar waren met eten ging de meid kijken hoe de lucht er bij stond. Maar hij was weer eens betrokken en mijnheer Maan en de soldaat begonnen een potje te kaarten. Nadat ze een tijd hadden gespeeld kwam de meid zeggen dat de lucht was opgeklaard. Mijnheer Maan en de soldaat kropen allebei in een ledikantje en de laatste nam alles mee wat hij bezat. Die nacht schenen er weer twee manen. Ze schenen over de hele wereld, tot aan de stad waar de soldaat vandaan kwam.

"Is dat je huis?" vroeg mijnheer Maan. "Ja," zei de soldaat. "Dan zal ik je voor de deur afzetten." Hij liet het ledikantje precies op de stoep neerkomen. De soldaat pakte zijn geld, nam afscheid van mijnheer Maan en ging voor de deur zitten. Toen de vader van de soldaat die morgen wakker werd vond hij zijn zoon op de stoep. Ze waren alle twee even blij dat ze elkaar terugzagen. Ze borgen het geld op en leefden nog heel, heel lang als de gelukkigste mensen van de stad.

Gambrinus, de koning van de hop

In een stad ergens in Vlaanderen woonde eens een leerling-glasblazer, Gambrinus. Iedereen mocht hem graag. Hij was erg knap, had een rond gezicht en helblauwe ogen en zijn haar leek wel van goud. Als hij op straat liep keken alle meisjes hem na.

Alle meisjes draaiden zich naar hem om, behalve één. Ze heette Flandrine en was zo mooi als een roos. Zoals Gambrinus de knapste jongen van het dorp was, zo was Flandrine het mooiste meisje van de hele streek. Als ze op straat liep, keken alle jongens haar na en in het bijzonder de arme Gambrinus.

Waarom arme Gambrinus? Flandrine was de dochter van een meester-glasblazer. De rang van meester ging in een familie over van vader op zoon en dus kon een weeskind uit het armenhuis, zoals Gambrinus was, nooit meester worden. Daarom keek Flandrine niet naar hem om. De arme Gambrinus wist heel goed, dat hij zich geen illusies hoefde te maken. Hij werd iedere dag meer door zijn liefde voor haar gekweld en toen hij het niet meer kon uithouden, wachtte hij Flandrine op en zei haar zonder eromheen te draaien, dat hij van haar hield. Flandrine antwoordde: "Jij, wil jij me hebben, ik wil jou niet. Ik trouw alleen met een

meester, net zoals mijn vader is en mijn grootvader en mijn overgrootvader. Je zult eerst een rang moeten hebben, voordat ik met je zou trouwen, je zou minstens een hertog of een koning moeten zijn." En toen liep ze hoogmoedig verder.

De goede Gambrinus hield van zijn werk, maar toen Flandrine hem zo afwees, had hij er geen zin meer in. Hij sloot zich op in zijn oude huisje en speelde de hele dag op de viool van zijn gestorven vader. Hij wilde op deze manier Flandrine vergeten.

Maar de arme Gambrinus kon Flandrine niet vergeten, en daarom leerde hij heel goed viool spelen. "Ach wat," zei hij tenslotte, "als ik dan geen meester in het glasblazen kan worden, dan word ik meester in het viool spelen. Als ik dan beroemd ben en een zak vol geld heb, dan zal Flandrine graag met me trouwen."

En hij begon viool voor de mensen te spelen. De burens lachten hem eerst uit, want wie had ooit gezien, dat een leerling in het glasblazen viool speelt. Maar spoedig kregen ze plezier in de muziek, vooral de jongeren als ze wilden dansen. Het duurde niet lang of Gambrinus was een beroemd muzikant. Zonder zijn viool was het nergens een echte bruiloft, of een echte kermis.

Maar zijn succes duurde niet lang. Op een keer speelde Gambrinus op een dansfeest en plotseling zag hij daar ook de mooie Flandrine. Zodra Gambrinus haar zag begonnen zijn handen en voeten te beven en zijn vioolspel veranderde in een afschuwelijk gekrijs, zodat de dansende mensen in woede uitbarstten: "Zeg eens, wil je ons voor de mal houden?" Ze grepen zijn muziekinstrument en sloegen het stuk op zijn hoofd. En toen joegen ze hem met een stok weg. Flandrine keek toe en lachte alleen maar.

Het was een harde slag voor Gambrinus. Hij schaamde zich vreselijk en omdat iedereen hem uit zou lachen, zei hij bij zichzelf dat hij aan zijn ongelukkige leven een einde zou maken. Hij nam een lang stuk touw en ging het bos in. Daar zocht hij een stevige eik uit en bond het touw er aan vast. Toen hij het andere eind om zijn hals deed, werd hij plotseling woedend en rukte hij het touw weer van zijn hals. "Dat zullen we nog wel eens zien, of ik Flandrine niet kan krijgen. Ik krijg haar, al zal ik de duivel met mijn ziel moeten betalen."

Nauwelijks had hij deze woorden uitgesproken, of daar stond bij de kruising van de weg plotseling een man in jagerskleding. Op zijn hoofd droeg hij een vilten hoed, over zijn schouder hing een geweer en op zijn rug had hij een tas. "Wat zeg je daar, Gambrinus? Je zou de duivel je ziel willen geven? Maar waarom?"

Gambrinus schrok. Het was de duivel zelf, die voor hem stond. Hij raapte al zijn moed bij elkaar en zei: "Omdat Flandrine mij niet wil. Zorgt u ervoor, dat ze van mij gaat houden."

De duivel krabde zich bedenkelijk achter zijn oor en zei: "Dat is moeilijk Gambrinus. Als een meisje niet wil, dan kan zelfs de duivel daar niets aan doen." Maar zo gauw liet Gambrinus zich niet afschepen. "Zorg dan, dat ik een rijk man word, dan zal ze me beslist willen hebben." Dat beviel de duivel beter.

"Goed, dat is eenvoudiger. Als je geen geluk in de liefde hebt, dan zul je gelukkig zijn in het spel. Waar je ook speelt zul je winnen. Maar onder één voorwaarde: je moet mij je ziel geven. Over dertig jaar kom ik je halen." Gambrinus sprong verheugd uit de eik en stak zijn rechterhand uit: "Afgesproken!"

Maar de duivel nam geen genoegen met zijn woord en een handdruk. Gambrinus moest met zijn eigen bloed zijn woorden op papier zetten. Pas toen namen ze allebei

tevreden afscheid van elkaar. De duivel ging weer terug naar de hel en Gambrinus trok de wijde wereld in.

Vanaf die tijd ging het hem zeer goed. Eerst probeerde hij zijn geluk in het boogschieten. In Vlaanderen organiseerde men in alle plaatsen wedstrijden in het boogschieten en de beste schutters konden waardevolle prijzen winnen. Gambrinus kocht een pijl en boog en probeerde zijn geluk. Toen hij zich voor de wedstrijd liet inschrijven, lachte iedereen hem uit, want er waren heel veel mensen die dachten dat ze de beste waren. Gambrinus liet zich niet in de war brengen. De ene pijl na de andere schoot hij precies in de roos. Het ging hem zo gemakkelijk af dat de mensen al gauw ophielden hem te bespotten. Het duurde niet lang of Gambrinus was de beste schutter van heel Vlaanderen en won alles, wat er te winnen viel.

Hij kreeg al gauw genoeg van het schieten en probeerde zijn geluk met een ander spel. Hij zorgde voor een vink en ging daarmee naar de vinkenwedstrijd. Deze wedstrijden waren in Vlaanderen nog meer geliefd dan het boogschieten. Op vele vinken zette men soms duizend dukaten. Zo'n gedresseerde vink kon bijna een uur onafgebroken zingen of soms nog langer. De vink van Gambrinus zong het langst. Ook dit keer liet het duivelsgeluk hem niet in de steek. Hij won de eerste prijs en dat was beslist niet weinig, bijna duizend dukaten. Gambrinus trok van de ene stad naar de andere en overal werd hij de grote overwinnaar.

Maar al gauw had Gambrinus ook genoeg van de vinkenwedstrijden en hij probeerde zijn geluk voor de derde maal met kaarten. Eerst in zijn eigen plaats, toen in heel Vlaanderen en tenslotte in alle omringende koninkrijken.

Waar hij ook ging kaarten, overal won hij en na korte tijd was hij de rijkste man in Vlaanderen.

Maar ook het geld hielp hem niet over zijn ongelukkige liefde heen. Hij werd er nog steeds door gekweld en op een dag raapte hij al zijn moed bij elkaar, ging naar de mooie Flandrine en zei haar zonder eromheen te draaien, dat hij nog steeds van haar hield, en dat hij nog altijd met haar wilde trouwen.

"Als je met mij trouwt, dan zal al mijn geld van jou zijn."

"Je geld kun je houden," lachte Flandrine trots, "ik zeg je nog eens, dat ik alleen maar zal trouwen met een meester-glasblazer, net zoals mijn vader is en mijn grootvader en mijn overgrootvader. Bij al je rijkdom zul je eerst nog een hertogs- of koningskroon moeten dragen! Als je die hebt kun je terugkomen! Maar voor die tijd wil ik je niet meer zien!" En toen liep ze trots verder.

Dat was voor Gambrinus weer een harde slag. Hij had zo gehoopt dat het geld hem zou helpen, maar nu had het geen waarde meer voor hem. Eerst dacht hij dat hij van verdriet zou sterven, maar toen dat niet gebeurde, besloot hij zelf een einde aan zijn ongelukkige leven te maken. Hij nam een lang touw, ging naar de eik in het bos bij de kruising van de weg en bond het touw vast. Maar toen hij het andere eind om zijn hals had gedaan en wilde springen, werd hij plotseling woedend en rukte hij het touw van zijn hals. "We zullen eens zien, of ik die trotse Flandrine niet kan vergeten. Ik vergeet haar, al zal de duivel me daarbij moeten helpen. Hé, duivel, waar ben je?"

Nauwelijks was Gambrinus uit de eik gesprongen of daar stond bij de kruising van de weg de bekende man in de jagerskleren.

"Wat is er nu weer?" vroeg de jager.

"Het geluk in het spel heeft mij niet geholpen, Flandrine wil me niet, hoewel ik toch genoeg geld heb. Doe wat anders voor me. Als je er niet voor kunt zorgen dat ze van mij gaat houden, zorg er dan voor dat ik haar vergeet. Je krijgt toch mijn ziel, dus help me!"

De duivel krabde zich achter zijn oor en zei: "Goed, ik help je, Gambrinus. Ik zal je iets geven, dat niemand anders op de wereld heeft. Kijk daar eens!" De duivel wees met zijn hand naar links en rechts en daar, waar vroeger het bos stond, zag hij nu een groot veld met een rij hoge palen, waar onbekende planten omheen groeiden. "Wat zijn dat?" vroeg Gambrinus.

"Dat is hop," antwoordde de duivel van de hel. "Dat zijn planten, die jou van je ongelukkige liefde kunnen verlossen. Kom maar kijken."

Gambrinus wist niet of hij waakte of droomde. De duivel nam hem mee naar een groot huis waarin allemaal ovens, vaten en ketels stonden. Tussen al deze ovens, vaten en ketels liepen mannen rond, die iets aan het koken waren. "Deze mannen brouwen uit gerst en hop een zeldzame drank. Die drank heet bier. Hier heb je een glas vol, probeer maar eens!" Gambrinus nam het glas dat tot aan de rand toe gevuld was met een goudkleurig vocht en een witte schuimlaag. Hij nam een slok, maar vond het bitter. De tweede slok smaakte hem al beter en bij de derde dronk hij het glas in één teug leeg.

"Wat zeg je ervan?" vroeg de duivel, "ben je tevreden?"

"Ik ben tevreden, duivel. Ik wilde Flandrine vergeten, maar ik wil ook wraak nemen. De mensen sloegen mijn viool stuk. Geef me daar iets anders voor in de plaats. Geef me een muziekinstrument, waarbij de mensen blijven dansen, zo lang als ik dat wil."

De duivel van de hel begon te lachen en zei: "Je zult het krijgen, luister maar!"

In de verte hoorde hij het geluid van klokken. Eerst in één dorp, toen in twee, drie en vier. Iedere klok luidde anders, had een andere stem en een andere toon.

"Verzamel al deze klokken, maak er een toetsenbord aan met pedalen en je zult een klokkenspel hebben, dat niemand anders heeft. Als je er op begint te spelen, zal iedereen net zo lang blijven dansen, tot je er mee ophoudt."

Gambrinus was vreselijk blij: "Nu zal er niets meer aan mijn geluk ontbreken. Bedankt, duivel!"

Maar de duivel lachte alleen maar: "Mij hoeft je niet te bedanken. Alles heb je met je ziel betaald. Over dertig jaar kom ik je halen!"

En toen verdween hij als de damp op het water en met hem verdween ook de bierbrouwerij. Gambrinus dacht dat hij alles had gedroomd. Maar de zeldzame hopplanten waren er nog. Aan zijn voeten lagen er nog een heleboel.

Gambrinus nam ze mee naar huis, waar hij net zo'n hopveld en brouwerij maakte, zoals hij bij de duivel had gezien. Natuurlijk lachten de dorpsbewoners hem uit. Ze dachten dat hij door zijn ongelukkige liefde voor Flandrine gek geworden was, maar Gambrinus trok zich daar niets van aan. Voordat de hop rijp geworden was stond er op het plein van het dorp een prachtige brouwerij, met alles wat erbij hoort. Behalve ovens, vaten en ketels, die elke brouwerij nodig heeft, had de brouwerij ook nog een prachtig torentje, waar tientallen klokken en klokjes hingen.

Gambrinus had ze door de beste klokkenmaker laten gieten en had toen een klokkenspel samengesteld. Het speelde een vrolijk wijsje waar je goed op kon dansen,

maar niemand wist hier nog iets van. Gambrinus wachtte tot zijn tijd gekomen was.

En zijn tijd kwam, toen het eerste brouwsel klaar was. Toen de vaten gevuld waren met bier, liet hij ze naar het marktplaats rollen, waar de tafels met de drinkbekers al klaar stonden. Het was zondag en de mensen kwamen naar buiten om een praatje met elkaar te maken. Gambrinus bood iedereen een slok van de zeldzame drank aan, maar het smaakte de mensen niet! "Dat smaakt veel te bitter," riep er een. "Vreselijk!" riep een tweede.

"Afschuwelijk!" riep een derde en hij spuugde het uit. Maar Gambrinus lachte. Toen er op het marktplaats een heleboel mensen stonden, ging hij naar het torentje in de brouwerij en liet zijn klokkenspel klinken. Nauwelijks klonken de eerste tonen of de mensen konden hun voeten niet meer stilhouden en ze begonnen te dansen. De mensen dansten de hele middag. Eerst hadden ze plezier en lachten ze, maar al spoedig hadden ze er genoeg van en smeekten ze Gambrinus op te houden met spelen. "Gambrinus, hou op! Gambrinus, het is zo wel genoeg geweest! Heb medelijden met ons!" Maar Gambrinus lachte en zei: "Jullie hadden met mij toch ook geen medelijden!" En hij bleef doorspelen en de mensen moesten blijven dansen.

Het duurde niet lang, of ze kregen een vreselijk droge keel van het dansen. Ze riepen: "Drinken, drinken!"

Pas toen kreeg Gambrinus medelijden met hen. Hij verliet het klokkenspel en de dansers wierpen zich op de gevulde bierglazen. Dit keer vonden de mensen het bier heerlijk. Ze riepen eenstemmig: "Nog meer! Nog meer!"

En toen ze zich vol hadden gedronken, begonnen ze vanzelf weer te dansen. En ze hielden pas op toen het nacht werd. Zo werd Gambrinus in één nacht beroemd. Het succes van zijn zeldzame drank ging als een lopend vuurtje door het

land. Uit alle hoeken van Vlaanderen kwamen de mensen naar Gambrinus toe om het bier te proeven en op zijn klokkenspel te kunnen dansen. Het duurde niet lang, of niet alleen in alle Vlaamse steden hadden ze zo'n klokkenspel en zo'n brouwerij, maar ook in alle naburige landen. De Nederlandse koning maakte een hertog van hem en de Nederlanders noemden hem de koning van het bier. Maar tot wereldroem kwam de goede Gambrinus niet meer. Sinds hij de toverdrank van de hop dronk, ging zijn verdriet langzaam maar zeker over. Bij een glas bier vergat hij Flandrine, tot ze helemaal uit zijn gedachten verdwenen was.

Om Flandrine had hij hertog of koning willen worden en nu hij dit eenmaal was, dacht hij niet meer aan haar. Maar nu begon Flandrine verdriet te krijgen. Hoewel ze trots was en hem altijd had uitgelachen, was hij toch altijd in haar gedachten geweest. Daarom was ze ook niet met een ander getrouwd. Ze had erop gewacht tot hij toch nog een hertog of een koning zou worden en haar op zou komen halen. Maar toen hij niet kwam ging ze zelf naar hem toe. Hij zat achter de tafel met zijn gevulde bierglazen. In plaats van zijn hand bood hij Flandrine een glas bier aan.

Zo werd Gambrinus toch nog in ere hersteld en had de koning van het bier wraak genomen. Flandrine bleef tot aan haar dood alleen en te laat had ze er spijt van, dat ze zo trots geweest was. Maar Gambrinus had nergens meer spijt van. Hij zorgde alleen nog maar voor zijn veld van hopplanten, zijn brouwerij en zijn klokkenspel, of hij zat achter zijn tafel met een glas bier en keek naar de mensen. Hij wachtte op de duivel, die zijn ziel zou komen halen.

Toen er dertig jaren voorbij waren, kwam de duivel. Plotseling stond de man in de jagerskleren voor hem, de vilten hoed op zijn hoofd en het geweer over zijn schouder. "Kijk eens wie we daar hebben, de duivel," lachte Gambrinus en hij liep naar zijn klokkenspel en begon te spelen om de duivel met muziek te begroeten. Nauwelijks hoorde de duivel de muziek of hij begon, zonder het zelf te willen, te dansen. "Hou op, Gambrinus," riep de duivel, maar Gambrinus hield niet op en de duivel moest verder dansen. Na een poosje was hij kletsnat van het dansen. Na een uur begonnen zijn knieën te knikken, na twee uren begon hij om hulp te roepen. "Hou op, Gambrinus, je hoeft je belofte niet na te komen!" Pas toen het papier, waarop Gambrinus met zijn eigen bloed zijn naam had geschreven, verscheurd was, hield Gambrinus op met spelen, en trakteerde hij de duivel op een glas bier. De duivel dronk in één teug een heel vat leeg en ging toen meteen terug naar de hel.

En zo werd Gambrinus in alle rust en vrede bijna honderd jaar. Tot aan zijn dood brouwde hij zijn bier, tot aan zijn dood speelde hij op het klokkenspel en toen hij tenslotte stierf vonden de mensen in plaats van zijn lichaam een vat bier. Dat is ook de reden, dat er van hem geen graf is overgebleven. Alleen zijn naam bleef bewaard en de zeldzame plant van de duivel, die hop genoemd wordt.

De onverschrokken bakkersknecht

Een Vlaams sprookje waarin een koningsdochter wordt bevrijd. Een koningsdochter zit gevangen in een rovershol.

Een bakkersknecht besluit de dochter eruit te halen en begeeft zich op dat moment in reeks avonturen waaruit ze beiden heelhuids tevoorschijn komen.

Er was eens een bakkersknecht die door zijn baas werd weggejaagd. Nergens vond hij onderdak en daarom ging hij op weg naar de stad. Onderweg kwam hij in een groot bos waar geen levende ziel te bekennen was. Na lang dwalen hoorde hij plotseling gejammer. Het leek wel een vrouwenstem. Hij ging op zoek. Het geklaag werd luider en luider en bleek uit een klein gat in de grond te komen. "Wat mag dat betekenen?" dacht de jongen, die Jan heette. En hij boog zich nieuwsgierig over het gat. "Wie huilt daar zo?"

- "O, o, o," kermde de stem uit de diepte, "wie je ook bent, verlos mij! Ik ben een koningsdochter! Twaalf wrede rovers hebben mij ontvoerd! Over een paar dagen word ik levend gebraden en opgegeten. Verlos mij! Ik geef je mijn hand en alles wat ik bezit." - "Ik zal je bevrijden," stelde Jan het arme kind gerust, terwijl hij dacht: "Als ik maar wist hoe ik in het hol kon komen." Hij keek om zich heen en ontdekte een grote steen, waarop twee doodskoppen waren afgebeeld. Nauwelijks had hij een voet op de steen gezet, of er klonk een belletje en de steen kantelde om.

De bakkersknecht bevond zich nu in een diepe, onderaardse kelder. Uit een donkere gang kwam hem een oud, lelijk wijf tegemoet. "Haha, nog eentje voor ons feestmaal!" kraste de vrouw, terwijl ze Jan beloerde.

Maar de knecht, die niet bang was uitgevallen, vroeg onverschrokken de hoofdman te spreken, omdat hij zich bij de bende wou voegen. "Heb je ooit gemoord en gebrand?" vroeg de roverhoofdman, toen Jan voor hem stond. "Of ik heb gemoord en gebrand?" zei de jongen met een brutale grijns. "Man, voor zulke daden ben ik uit mijn land verbannen!" - "Dan kan ik je gebruiken," hernam de hoofdman. "Luister goed op welke voorwaarden ik je aanneem. Acht dagen lang ga je met de bende mee op alle tochten. Als je je in die tijd dapper gedraagt, stel ik je op gelijke voet met de anderen." Jan was zo geslepen bij het stelen en hij ging zo vastberaden te werk als ze slaags raakten, dat hij binnen drie dagen ieders vertrouwen genoot en zelfs als de moedigste en wreedste van de hele bende bekend stond. "Ik ben tevreden over je," zei de hoofdman, "je bent een flinke kerel en ik kan op je rekenen. Ik heb een dappere bewaker voor onze schuilplaats nodig, als wij op roof uit zijn. Die taak leg ik op jouw schouders." - "Aangenomen," zei Jan en hij lachte in zijn vuistje, want dat was koren op zijn molen. "Luister goed," vervolgde de hoofdman. "Wij houden hier een prinses gevangen die volgende week gedood en opgegeten zal worden. De beste

soldaten van de koning, haar vader, zijn naar haar op zoek. Geef je ogen dus goed de kost. Want als de gevangene wordt bevrijd, heeft je laatste uur geslagen." - "Laat ze maar komen," zei Jan, terwijl hij zijn vuisten balde, "ik zal ze warm ontvangen." En om zijn woorden kracht bij te zetten, begon hij zijn mes te slijpen. De hoofdman knikte goedkeurend.

Maar de volgende dag waren de rovers nog geen half uur weg of Jan sloeg de oude heks dood, sneed haar in stukken en stopte die in de ketel boven het vuur. Daarna bevrijdde hij de koningsdochter. "Hier ben ik. Kom, je bent vrij." - "Dank je wel, dank je wel," zuchtte de prinses en zij schoof een gouden ring aan zijn vinger. De jongen tilde haar op en vluchtte met zijn kostbare schat uit het rovershol.

Toen de rovers thuiskwamen, vonden ze van de prinses en van Jan geen spoor. En van de oude heks was ook niet veel meer overgebleven. Ze vloekten zo verschrikkelijk dat het tot ver in de omtrek was te horen. "Te paard, mannen!" riep de hoofdman. "Allen te paard. De schurk is er met de prinses vandoor. We zullen hem krijgen!" De rovers sprongen in het zadel en in galop verdween de bende het bos in.

Toen de twee vluchtelingen lange tijd hadden gelopen, ging de bakkersknecht, die voorzag dat de bende hen zou achtervolgen, met zijn oor op de grond liggen. "Paarden," zei hij verschrikt. "Ik hoor paarden. Kom, laten wij ons in deze struiken verbergen." Het was hoog tijd. Even later stoof de bende vloekend en tierend voorbij hun schuilplaats. "Vooruit, mannen!" hoorden ze de hoofdman roepen. "We moeten ze inhalen! Wee hun gebeente!" Toen het gevaar was geweken, zetten de vluchtelingen hun weg voort. Het werd donker en nergens zagen ze een huis waar ze konden overnachten of de weg konden vragen. Ten slotte kwamen ze bij een grote zee waar een schip voor

anker lag. Na lang bidden en smeken mochten ze aan boord.

Maar de kapitein, die zijn oog had laten vallen op de mooie prinses en had vernomen wat er met haar en Jan was gebeurd, liet de jongen nog diezelfde nacht overboord gooien. Hij dwong de prinses onder ede te beloven dat zij met hem zou trouwen en hem aan haar vader zou voorstellen als haar bevrijder. Jan was ondertussen op een stuk drijfhout aan land gespoeld. Hij strompelde voort en kwam, rillend van kou en uitputting, terecht op het kerkhof van een naburige stad. Omdat hij geen geld had voor een onderkomen, legde hij zich tussen de zerken te slapen.

Maar hij had zijn ogen nog niet dicht of hij veerde weer op, want daar tussen de grafstenen zweefde een witte geest en een akelige stem klaagde: "O wee! O wee! Wie zal mij verlossen? Wie? Wie verlost mij?" - "Ik," zei Jan, die na al zijn avonturen geen angst meer kende. "Zeg mij maar wat ik moet doen." - "Ach, vriend," antwoordde de geest, dichterbij komend. "Ik ben bakker geweest in mijn leven, en met hard ploeteren heb ik een grote schat vergaard. Maar helaas heb ik één schep meel gestolen en tot mijn eeuwig ongeluk ben ik gestorven zonder dat ik de diefstal goed heb kunnen maken. In mijn huis zijn drie potten vol goud verborgen. Ga er heen. Neem honderd goudstukken om de diefstal te vergoeden, de rest is voor jou." Daarop wees de geest Jan het huis aan waar de rijkdommen verborgen lagen en gaf hem het adres van de mensen aan wie hij de honderd goudstukken moest brengen. Jan voerde de wens van de dode stipt uit en heropende toen diens bakkerij onder zijn eigen naam.

Nu wilde het toeval dat in dezelfde stad de koning woonde wiens dochter Jan had gered. En korte tijd later sprak de hele stad over de wonderbaarlijke redding van het mooie

meisje en over haar aanstaande huwelijk met de scheepskapitein die haar had bevrijd uit het rovershol.

Maar naarmate de trouwdag dichterbij kwam, werd de prinses steeds bleker en droeviger. Dagenlang zuchtte zij en staarde treurig uit het raam en aan niemand wilde zij vertellen wat haar scheelde. Dat alles kwam de bakker ter ore en zijn besluit was snel genomen. Hij wist de paleiskok over te halen alle taarten voor het huwelijksmaal bij hem te bestellen. De grote dag brak aan, het huwelijk werd voltrokken, en het hele hof was verenigd aan een luisterrijk feestmaal. Het nagerecht werd binnengebracht. Een van de dienaren droeg een heerlijke taart, waarop een mooie maagd stond afgebeeld, vastgeketend in een onderaardse spelonk en bewaakt door een lelijke heks. Iedereen bewonderde het kunstwerk en roemde de fantasie van de bakker.

Maar de arme bruid zweeg en zuchtte diep. Zij begreep wat deze afbeelding betekende. Zou haar redder, haar enige liefde, nog in leven zijn? Een tweede taart werd binnengebracht en daarop waren twee vluchtelingen zichtbaar, verscholen in de struiken, angstig kijkend naar een bende ruiters. De gasten prezen dit gebak nog meer dan het eerste, maar de prinses verbleekte, en verroerde zich niet. De derde taart werd opgediend en toen men dit gebak in stukken sneed, lag onderin een gouden ring verborgen. De oude koning, die de ring herkende als het geschenk dat hij zijn dochter lang geleden had gegeven, verlangde een verklaring van dit geheim. Het arme bruidje durfde geen woord te zeggen en barstte in tranen uit. De kok werd ontboden en de koning beval hem de bakker te halen die de taarten had geleverd. Jan trok zijn roverspak aan, zodat hij er uitzag als op de dag dat hij de prinses had bevrijd en begaf zich naar het hof.

Toen de prinses hem zag, slaakte zij een gil en wierp zich in zijn armen. "Vergeef me!" smeekte zij. "Ik ben

onschuldig. Die daar heeft mij gedwongen," en zij wees op de scheepskapitein. Nu verhaalde de bakkersknecht hoe hij de prinses had ontdekt en bevrijd, hoe de schurkachtige kapitein hem had willen verdrinken, om zichzelf als redder uit te geven, en hoe hij ten einde raad deze drie taarten had gebakken om op die manier de prinses te laten weten dat hij aan de dood was ontsnapt. De koning liet de bedrieger onmiddellijk gevangennemen en schonk Jan de hand van de prinses. De volgende dag werd opnieuw feest gevierd, nog groter en schitterender dan de eerste keer. Terwijl de gasten zich te goed deden, rukte de beul de scheepskapitein zijn tong uit en onthoofdde hem in tegenwoordigheid van de hele burgerij.

Limburg

Bilzen

Pootsteerters

Men vermoedt dat hier sprake is van een vernederlandsing van "Pautstaekers". "Paut" zou (zeer) oud Bilzers zijn voor "wortel"; "staekers" betekent "stekers" in de betekenis van "ergens iets in of onder steken".

Het gebeurde in 1636. Terwijl Bilzen zwaar leed onder een typhusepidemie, deed prins-bisschop Ferdinand van Beieren een beroep op huurlingengeneraal Jan van Weert om met zijn Kroatische troepen de opstand van de Luikse ambachten te onderdrukken. Zoals toen gebruikelijk, werd oogluikend toegestaan dat de huurlingen hun soldij vergaarden door de steden en het platteland te plunderen.

Op 26 maart 1636 overvielen zij Bilzen en staken de stad in brand. Volgens de aantekeningen van pastoor Thomas Nys konden de Kroaten "door onvoorzichtigheid" de stad zonder slag of stoot innemen. Achteraf zou blijken dat op de avond van 25 maart de poortwachter constateerde dat de grendel van één van de stadspoorten ontbrak. Om de illusie te geven dat de poort gesloten was, had hij ze vastgeklemd door er, bij wijze van wig, een wortel onder te steken.

Die nacht kwam er een ronddolend, hongerig varken dat met de wortel wel raad wist. De Kroaten waren dan ook "aangenaam" verrast toen zij vaststelden dat de stadspoort op een kier stond waardoor zij ongehinderd naar binnen konden. Voor Bilzen had dit de bekende rampzalige gevolgen.

Naar het schijnt werd het varken door de Justitie van Binnen-Bilzen officieel beschuldigd en veroordeeld tot ophanging met de strop.

Hasselt

De Mol van Hasselt

Er was een tijd dat er in Hasselt geen enkele tuin of grasveld veilig was voor een wel erg verwoestende mol. Alle hoven moesten eraan geloven, zodat er niets meer in wilde groeien. De bevolking was ten einde raad, want ondanks de talrijke klopjachten, wist het verwoestende beest steeds te ontkomen. De burgemeester en de Raad waren radeloos; wat ze ook ondernamen, de mol bleef ondergronds heer en meester. Steeds weer wist de vernielende graver zich een weg te banen naar een volgende lap grond om ook daar weer een ware ravage aan te richten. En dit bleef zo maar duren.

Tot op een dag de mol eindelijk gevangen werd. En meteen werd de bevolking bijeengeroepen om te beraadslagen wat er met de misdadiger moest gebeuren. Uiteraard was de bevolking razend op het graafdier en de ene riep “Trek zijn vel eraf!”, de andere schreeuwde “Hang hem op!” of “Schiet hem dood!”. Maar toch leek geen enkele straf zwaar genoeg voor deze verwoestende mol.

“Nee!”, weerklonk het in de menigte, “ge moet hem levend begraven!” Een geweldig idee vonden de Hasselaars. En jawel, te midden van een weelderige tuin, werd de mol levend “begraven”.

Halen

De verdwaalde brouwer

Halen wordt nog elke avond aan mysterie herinnerd, daar de Tiendenklok blijft luiden om redding van de brouwer.

Zeelhem, (nu Zelem, deelgemeente van Halen), zestiende eeuw. De zoon van de brouwer - naar verluidt een zekere Martens - doet zoals gewoonlijk zijn ronde langs de café's om de bestellingen voor tonnen bier op te nemen. Hij drinkt er enkele pintjes en trekt dan naar de volgende stamminee waar hij weer ettelijke halve liters gerstenat achteroverslaat. Een uur en vijf kroegen later kan de man niet meer op zijn benen staan. Hij strompelt van de tafel naar de toog, vraagt wauwelend een laatste pint, maar krijgt er geen. De baas in dorpscafé 'De Schans', waar zijn brouwersronde eindigt, vindt dat het welletjes is geweest en dat het tijd wordt dat hij zijn bedde opzoekt.

Tegen zijn zin stapt de jonge, ladderzatte Martens moederziel alleen naar huis, de brouwerij, in het centrum van Halen. Het is winter, het regent pijpestelen en het wordt vroeg donker. Martens strompelt over een zandweg, net breed genoeg voor een kar. Hij sukkelt over enkele bruggetjes maar raakt uiteindelijk de weg kwijt en komt in het Halens Broek terecht, een drassig gebied (tegenwoordig het opgehoogd industriepark van Halen). De jongeman, getrouwd en pas vader, zinkt weg in de drassige ondergrond, raakt in paniek en roept om hulp maar geen mens hoort hem en alles lijkt verloren.

Tot dan plots, luid en duidelijk, de klok van de kerk in Halen slaat. De jonge Martens weet nu welke richting hij uit moet. Hij voelt zich gered, put uit zijn blijdschap de

kracht om zich uit het moeras te hijsen en kruipt in de richting van het geluid. Enkele uren later kan hij vrouw en kind vertellen dat hij de dood in de ogen heeft gekeken.

De volgende morgen stapt hij naar de pastoor van Halen waar hij uit dank voor zijn redding een stichting instelt, waarbij de kerkfabriek tot in de lengte der dagen verplicht is elke avond, precies om acht uur, de klok te luiden. Dat gebeurt vandaag nog altijd.

Het monster in het meer van Halen

Een sage over een man die gaat vissen in plaats van naar de kerk te gaan. Een man gaat in plaats van naar de kerk een snoek vangen. Als hij beet heeft hoort hij klokken luiden en gaat ten onder in het meer.

Niet voor niets luiden 's zondags de klokken zo doordringend in het Limburgse land. Het zijn goede en gelovige stemmen die je overal hoort klinken, soms dichtbij, soms van heel ver weg, maar hun geluid lijkt wel tot het einde der wereld te kunnen dragen. Luister toe als de klokken luiden. Zeggen ze geen eenvoudige, verstandige woorden, zoals die van een oude man die geboren en getogen is op een en dezelfde plek, en die in de loop van zijn levensjaren wijsheid heeft opgedaan? "Kom tot ons! Die belast en beladen zijn kom naar de kerk, kom, en wacht niet langer."

Hoe bestaat het dat er mensen zijn die doof blijven voor deze stemmen? Velen liggen nog op één oor als de klokken roepen met hun opwekkende klank. Anderen willen per se niet luisteren, en ze moeten soms grote moeite doen hun oren dicht te houden. En dan zijn er nog lui die donders goed weten dat ze eigenlijk in de kerk zouden moeten zitten, maar die volmaakt onverschillig zijn en hun schouders erover ophalen. Dat zijn de ergste zondaren.

In de buurt van Halen woonde zo'n man. Op een zondag stapte hij zijn huis uit, en hoorde het 'bim-bam-bim-bam' uit de richting van de kerk komen, maar het interesseerde hem geen zier. "Laat anderen daar maar heen gaan," dacht hij, "ik heb wel wat beters te doen."

Hij nam zijn hengel op zijn rug, keek zijn snoer en de haak nog eens na, en wandelde naar de vijver.

"Gisteren heb ik me daar toch een grote snoek gezien," mompelde hij in zichzelf, "en ik heb net een mooie vis die als aas voor hem kan dienen. Die heb ik tenminste niet voor niets gisteren gevangen en in een emmer water levend gehouden! Die snoek zal vandaag nog de mijne zijn, en mijn vrouw zal hem klaarmaken. De hele week zullen we ervan kunnen smullen." Het water van het meer van Halen was zo grondeloos diep dat het verhaal ging dat er een kasteel van enorme afmetingen in was verzonken. In de koele diepten, door geen mensenoog gezien, spelen de kleurrijke vissen. De grote boze snoek kan ze anders wel vinden: hij duikt als de beste en hij weet ze stuk voor stuk met zijn lange bek en de scherpe meedogenloze tanden te pakken te krijgen.

Niet altijd neemt hij de moeite om naar zijn buit toe te zwemmen. Soms staat hij rechtop in het water, als een lange paal. Niets verradt dat hij levend is. Ja, zelf schijnt hij het ook niet te weten, zoals hij daar staat als een nooit vermoeide dromer. Het water rimpelt om hem heen en hij laat zich zachtjes mee wiegelen. Zijn ogen dreigen niet.

Soms als het zonlicht verder doordringt in het blauwe water, en hij meent dat een zilverwit visje hem voorbijschiet, lijkt het of hij in zijn roerloosheid even siddert. Hij heeft alle tijd van de wereld. Wee de grondel of de voorn, de kikker of het waterhoentje, dat in zijn buurt komt. De kaakbeenderen, de keelbeenderen, het gehemelte, de tong, zijn hele bek is niet voor niets met messentanden bezet. Hij kan hem openen zo breed als hij wil: zelfs de otter is niet veilig voor hem.

De man in zijn bootje tuurde over het water en zocht naar de plaats waar hij de vorige dag de snoek had gezien. Hij mijmerde na over de afmetingen van de vis, ja hij had er zelfs de vorige nacht over gedroomd. Hij durfde de grootte van het dier niet te schatten, maar hij meende dat het roofdier toch zeker anderhalve meter lang zou zijn.

Plotseling brak de zon door en in een flits van een seconde nam hij het dier waar. Zijn hart sloeg een slag over. Nu hij de snoek in werkelijkheid voor zich zag, bleek dat hij ruim twee meter was en dat hij zeker een zestig pond woog. Zulk een snoek had nog nooit iemand in het Limburgse land gevangen! De visser keek de hengelstok, het snoer, en de haak nog eens zorgvuldig na voor hij de aasvis in het meer liet. Zodra het diertje het water om zich heen voelde, schoot het met het onzichtbare snoer weg, al was de scherpe punt van de angel ook stevig in zijn weke vlees verankerd. De man keek gespannen naar de dobber en naar de snoek die nog steeds onbeweeglijk rechtop in het blauw stond. Er was geen spoortje van deining in de vijver. Het leek of de vis daar ver beneden in de bodem was geheid.

De stilte van de Limburgse zondag beefde door de lucht. Alle mensen zaten in de kerk, de trillingen van het klokgebeier waren in de verste hoeken van hemel en aarde gestorven. Het koren op het land ruiste niet. Geen enkele leeuwerik - de vogel, die anders als een gevederd wolkje de hele dag het zonlicht zoekt hoog in de lucht - hing in de

hemel. Zelfs de merel zweeg. De visser zat in zijn dromen verzonken. Hij dacht over de verhalen die de ronde deden over dit meer. Het zou een betoverd meer zijn, en niet alleen lag er op de bodem van de vijver een kasteel, compleet met al zijn muren en torens, neen, in de heilige kerstnacht zou men hier ook de klokken kunnen horen luiden als men zich over het water boog, de klokken die de mensen oproepen om naar de kerk te komen.

De man schrok uit zijn dommel op. In zijn verbeelding zag hij de torens van de burcht opdoemen. Hij wreef zich de ogen, maar het beeld verdween niet van zijn netvlies. Ook meende hij klokken te horen luiden. Het maakte hem angstig. Voor het eerst sloop de twijfel in zijn hart. Had hij er wel goed aan gedaan om op zondag te gaan vissen, uitgerekend op deze plek? Het geluid van de klokken zwol aan. Wat had dit te betekenen? Klokken?! Had hij misschien beter met de anderen in de kerk kunnen zitten, in plaats van in zijn eentje op dit meer met een geschiedenis?

Op dat moment kwam er beweging in de dobber. Het visje had zijn vijand gezien en vluchtte. Zo vlucht een man in zijn gevangenis pak, hij weet zeker dat hij wordt herkend, ingehaald en gegrepen, maar hij probeert desondanks aan zijn lot te ontsnappen. De man in de boot was op slag zijn sombere gedachten vergeten. Hij liet de lijn vieren, nu weer helemaal in zijn element. Visje! Visje! Zwem zo snel als je kan, maar hij zal je zeker pakken, er is immers een eind aan het snoer. Het lange slanke lijf van de snoek was al achter hem, en hij hield zijn vervaarlijke bek reeds opengesperd... hap! Deed hij, en de dobber schoot naar beneden.

"Dat is alleen nog ophalen, jongens," mompelde de man verheugd. "Vanmiddag sist er iets lekkers in de pan." Iedereen weet dat het gemakkelijk valt om het gewicht van een vis - zolang hij nog onder water is - te tillen. Deze snoek

echter bezat een vreemde kracht. Hij raakte niet in paniek omdat iemand hem aan een touw hield. Hij trok als een sterk, gespierd mens terug.

Nu voelde de visser dat zijn laatste uur had geslagen. Hij hoorde het gelui van kerkklokken. Het geluid scheen uit de richting van het dorp te komen, maar tegelijk ook van heel dichtbij, vanuit het water. Waarom had hij toch nooit gehoor gegeven aan het luiden der klokken?

Hij verzette zich nog, maar stap voor stap - het bootje schommelde gevaarlijk- werd hij over de lengte van zijn boot meegesleurd, tot hij op de rand stond. De spieren van zijn beide armen werden hard als staal, en met een uiterste krachtsinspanning vocht hij tegen deze bovenmenselijke macht. Toen hij eenmaal wankelde, was het met de arme visser gedaan. Hij viel in het hemelsblauwe water. De zon brak baan en liet zijn stralen op het spiegelende vlak vallen. Het laatste wat de visser hoorde, waren de kerkklokken waarmee God hem tot zich riep.

Heusden-Zolder

De Putheks

Het historische verhaal van 'Leyn Weckx'

Het verhaal van de putheks begint waarschijnlijk in 1700. Dat is dus vele jaren voordat er steenkool werd ontdekt op de grote heidevlakte. Een zekere Anna Cuypers, een jonge vrouw, kreeg een kindje. Het was een meisje en ze noemde het Leyn. Maar zij had een groot probleem. Ze was namelijk niet getrouwd. De vader was waarschijnlijk een zekere Nicolaas Wix. en hij erkende het kind niet. De pastoor schreef daarom, dik tegen zijn zin, de boorling in het geboorteregister in onder de naam 'Catheleyne Cuypers'. Het kind kreeg de familienaam van de moeder. In die tijd was dit een schandaal voor de

parochie Eksel. De pastoor en de gelovige inwoners konden zoiets niet aanvaarden!

Moeder Anna en de kleine Leyn verarmden. Ze kwamen terecht in een piepklein hutje van leem en stro, dat half in de grond was ingegraven. Samen trokken ze al bedelend rond. Heel soms waren er kleine werkjes voor hen. Maar nergens waren ze echt welkom. Steeds opnieuw waren zij het slachtoffer van spot en pesterijen. Dat was nu eenmaal zo want zij waren arm en mager, slecht gekleed, ongezond en zonder toekomst. Zij zouden heel zeker sterven in grote armoede. Redenen genoeg om hen te mijden. Tenminste zo dacht de bevolking er over.

De dagen en jaren gingen voorbij en de kleine Leyn groeide op en veranderde in een mooie jonge vrouw. Zij was nog altijd even arm en kansloos als ervoor. Voor Leyn Weckx, zoals ze door iedereen gekend werd, was dit een ramp. Geen enkele jonge man was lief voor haar. Geen enkele jonge man zou verliefd op haar worden, of toch? Jan, de knecht van boer Dinghen, was wel lief voor haar. Heel lief zelfs en met zekerheid "te lief". Of Jan oprecht verliefd was is heel twijfelachtig. Misschien was Leyn een gemakkelijke "prooi" voor hem. Op een dag ging de smoorverliefde Leyn naar boer Dinghen en vroeg of Jan met haar mocht trouwen want ze droeg een kind van hem. Het antwoord van Jan en van de boer was heel duidelijk: "neen!" Dat verwachtte Leyn niet. Hij wou niets meer met haar te maken hebben. Zij had maar niet zo dom moeten zijn. Daarbovenop verweet de boer haar dat ze een hoer was.

Leyn besepte plots maar al te goed wat haar en haar ongeboren kind te wachten stond. Hetzelfde miserabele leven zoals ze dat samen met haar moeder had gekend. Een verstoten leven buiten de maatschappij. Zij was

levenslang gestraft voor iets waar je als kind niets mee te maken had. Totaal van streek is Leyn te voet naar Lommel gegaan. Daar woonde haar nicht en enkele ‘weyse vrouwen’. Daar vertelde ze haar verhaal, haar liefdesverdriet en het onrecht dat haar was aangedaan. Het was daar dat zij welbepaalde planten at die de kruidenvrouwen haar gaven. Kort daarna kreeg ze heel erge buikkrampen. Haar kindje werd veel te vroeg geboren en stierf. Eigenhandig heeft zij het begraven ver van de kerk en het kerkhof.

Leyn voelde zich verlaten door alles en iedereen. Ze was radeloos verdrietig. Dit onmenselijke verdriet dat ze dagenlang in haar eentje verwerkte sloeg om in een blinde woede. In een nacht greep ze een brandende toorts uit de haard en stapte naar de boerderij van Dinghen. Zij stak er het vuur in de woning. Dat zou Jan en de boer wel leren. De boerderij brandde op zeer korte tijd met de grond gelijk en veranderde in een hoop smeulende as. Gelukkig waren er geen doden of gekwetsten. Onmiddellijk vroeg iedereen zich af hoe dit was kunnen gebeuren. Omdat er geen sluitend antwoord kwam, werd er een vergelijking gemaakt met de boerderij van Anthonis Haenegreef. Hier gingen huis en stallen eveneens in mysterieuze omstandigheden in de vlammen op. Maar daar gebeurde het in zo een korte tijd dat de boer en boerin de kans niet kregen om te vluchten en samen met heel hun hebben en houden verbrandden.

De beschuldiging

Brand was bijna het ergste wat je kon overkomen. Daarna was iedereen uiterst bang voor vuur. Het grote nieuws van een brand ontlokte onmiddellijk de vraag naar het hoe en het waarom. Er waren immers geen getuigen of aanwijzingen te vinden. Pas dan kwam de naam van Leyn Weckx op de proppen. Zonder bewijzen werd Leyn als verdachte brandstichtster aangewezen. De dag nadien, op 17 april 1725, werd zij gevangengezet. In de twee maanden durende gevangenschap en onder ‘tortuur’ bekende zij één brandstichting. Maar niet de brand waar de boer en de boerin waren omgekomen. Er was ook nog de betichting van tovenarij. Een bewijs dat zij een toverboek van haar grootvader had, werd echter niet gevonden. Zij zou ratten en muizen kunnen lokken, dieren en kinderen betoveren en boter kunnen verplaatsen van de ene naar de andere kamer. Maar dit alles werd door de rechtbank niet weerhouden. Dat zij haar dode kindje zelf begraven had in ongewijde grond zonder dat het gedoopt was, werd aangenomen als het allerergste misdrijf.

Na een uitzonderlijk lang proces van veertien zitdagen beval de rechter het opgraven van het kinderlijkje. In deze zes lange weken was de mensen meer en meer onwaarschijnlijke verhalen van hekserij gaan vertellen. Zoveel dat de rechter dit weigerde te geloven. Het was immers van 1692 geleden dat er in Sint-Niklaas nog een heks was veroordeeld. En het was nog veel langer geleden dat er nog een heks verbrand was in het land van Loon. (Marie Coenen stierf in 1668 op de brandstapel in Tongeren). De rechter van het hof van ‘Vliermaal’ (Kuringen) slaagde er maar niet in om de inwoners van Eksel te overtuigen dat niet alle schuld bij Leyn Weckx lag, maar ook bij henzelf.

Het vonnis

Het vonnis dat uitzonderlijk verstuurd was naar het hof te Kuringen, om er een definitieve beslissing te bekomen, was onverbiddelijk streng. Over hekserij werd echter met geen woord gerept.

“In de heyde aen den opgeworpen hoop in de houck tussen de trockweyer ende Baele gracht ” zou op 16 juni 1725 de rechterhand van Leyn Weckx afgehakt worden. Daarna moest zij worden gewurgd. Haar lijk moest aan een paal worden gebonden en daarna worden verbrand.

De juiste plaatsbepaling is beter gekend als de grens tussen het hertogdom Brabant en het prinsbisdom Luik. Het land van Loon behoorde destijds tot de Luikse gebieden. De plaats van terechtstelling lag op de Duivelsberg te Ham aan de Grote Nete (op de ferrariskaart van 1774 vermeld als ‘Montagne des Sorcières’ of Hexsenbergh) aan de Balengracht. Het juiste adres is nu gekend als Kerkhovensesteenweg 547 te Hechtel-Eksel.

Het vonnis is nog steeds bewaard in het rijksarchief te Hasselt. Het vermeldt het hele proces maar geeft geen zekerheid over de uitvoering van het vonnis. En nu komt de vraag: werd ‘Leyn Weckx’ wel degelijk ter dood gebracht?

De oude sage

De oorspronkelijke bewoners van het piepkleine Berkenbos geloofden niets van de terechtstelling. Het dorpje ligt vele kilometers verder en meer naar het zuiden. In hun aloude verhalen, die steeds verder verteld werden aan de kinderen, was te horen wat de mensen van Eksel al lang vergeten waren.

Leyn Weckx werd via de Grote Heide naar de plaats van de terechtstelling overgebracht. Het was een lange, moeilijke voettocht, op klompen over slechte paden en kilometers ver. Ergens onderweg kwam Leyn echter vrij ontsnapte zij aan haar beulen.

Werd zij door haar bewakers losgelaten op bevel van hogerhand? Of kon zij ontsnappen met behulp van haar familie? Dat kunnen wij

vermoeden, maar zullen wij nooit echt weten. Wel vertellen de mensen van kerkhoven nog steeds over haar ontsnapping en schuwen zij de plek van terechtstellingen.

In Berkenbos werd altijd verteld dat zij er uitgehongerd en mensenschuw aankwam, en dat zij kort daarna voorgoed verdween. Was zij de grond ingedoken in een put waar de Alvermennekes woonden? (Wikipedia: Limburgs: auvermennekes of oavermännekes waren, volgens overlevering, een soort goedaardig kabouterfolk of elfenvolk dat 's nachts de arme mensen kwam helpen.)

Misschien woonde Leyn Weckx veel dieper dan 10 meter in de grond, daar waar volgens al de pastoors uit de omgeving de duivels woonden? Dat werd alleszins verteld als de volle waarheid. Ook dat ze nog steeds vol wrok en wraakzucht zat, vooral naar mannen toe, en dat ze heel zelden door een eenzame wandelaar werd gezien in de duisternis. Als dat verhaal ergens verteld werd waren al de kinderen zeker voor het donker thuis. Ze waren immers bang om Leyn Weckx te ontmoeten. Lange tijd daarna zijn de Alvermennekens teleurgesteld in de mensen, verdwenen. En ook van Leyn Weckx was er jaren geen nieuws meer.

Heel veel jaren later – in 1912 – vroeg de kolenmijn Helchteren-Zolder jonge, sterke mannen om de twee verticale schachtputten te graven. Deze waren 800 meter diep en hadden een diameter van ruim tien meter. Een reusachtig groot en gedurfd werk was dat. Nergens was zoiets gerealiseerd buiten onze Kempen. De mannen die deze schachten groeven werden plaatselijke helden. Zij vertelden al snel het verhaal van ‘Leyn Weckx’.

Zeker als de werken niet vlotten zoals gepland en de ene tegenslag na de andere zich opvolgde. De eerste natte boring mislukte totaal. De daaropvolgende vriesboring werd tot tweemaal toe totaal verwoest door modderstromen. Bij het begin van de eerste wereldoorlog werd er 16.000 ton materiaal gestolen. De 60 meter hoge nieuwe, nog niet eens afgewerkte, schachtbok stortte neer door een brand. Alles was hier meer dan duidelijk behekst! Na 16 jaar tegenslagen wist iedereen verduiveld goed wie daarachter zat ... het was ‘Leyn Weckx’. Zo werd zij ‘De putheks’.

Eindelijk, in 1930, kon de kolenmijn van Zolder starten met duizenden jonge mijnwerkers die van heinde en verre kwamen. De "Société anonyme Charbonnages d'Helchteren et Zolder" kon eindelijk winst maken. Veel winst en men hoopte er voor 300 jaar kolen te kunnen delven! De putheks, die de oorzaak was van alle tegenslagen, is er nooit meer weggegaan.

De vingers van Leyn Weckx

Vele mijnwerkers kwamen en gingen... drie generaties lang. Maar, Leyn Weckx, de enige vrouw in de ondergrond bleef. Zij ging nooit weg!

Vandaag is het nog altijd zoals vroeger. Je kunt dikwijls zien dat ex-mijnwerkers en hun afstammelingen steeds met hun beide handen in hun broekzakken staan. Dat heeft een goede reden. Zoals in het begin van het verhaal werd verteld, moest je oppassen voor je vingers.

Zonder het goed te beseffen en zonder erover na te denken stoppen de mannen in Berkenbos hun handen in de broekzakken. Het is een automatisme geworden. De oorspronkelijke reden is dat ze hun vingers niet kwijt willen. Ik hoor u al denken, leg dat nu eens uit. Hier volgt het verhaal:

In de pikzwarte diepe ondergrond, waar niets normaal was, behalve de schrik voor ongevallen, werd aan alle nieuwkomers verteld dat ze zich mochten verwachten aan het bezoek van een jonge vrouw die in de ondergrond ronddwaalde. Ze was er heel zeker. Ze keek graag naar de jonge mannen met hun bezwete, naakte bovenlijven en zwarte koolgezichten.

En als je dacht dat ze naar jou keek mocht je geenszins in haar ogen te kijken. Dat mocht onder geen enkel beding! Naar haar wijzen zou met zekerheid je noodlot worden. Diegene die naar de putheks durfde te wijzen was voor altijd zijn vinger kwijt! Afgerukt, afgesneden, half verbrijzeld, verdwenen, misschien zelfs afgebeten, maar weg was hij zeker!

‘Leyn Weckx’ de putheks had de akelige gewoonte om elke vinger die naar haar wees, als een bedreiging te aanzien. Elke vinger die haar durfde aan te wijzen, herinnerde aan haar ellendige leven: vaderloos, arm, verstoten, bedrogen, kindermoordenares, zondares, brandstichtster, heks, steeds geplaagd en gepest. Wie haar nu nog durfde aan te wijzen, die was minstens een vinger armer. Tellen op je vingers in de ondergrond van de mijn werd plots veel moeilijker. Het is dan ook geen wonder dat al de tegenslagen toegeschreven werden aan de aanwezigheid van de putheks. Ook al geloofden de mijningenieurs dit natuurlijk niet, toch was het zo. Heel soms verschenen er handgeschreven werkverslagen met als reden voor een tegenslag: de Putheks.

Maar voor al dat onheil was er een goed middel gevonden om de putheks gunstig te stemmen. Als je in de vestzak een reep chocolade stak, dan kon je de putheks paaïen. Het moest echter een reep BIG-chocolade met nootjes zijn. Geen andere! De chocolade was speciaal te koop in de "milkbar" van de mijn. Samen met de drinkbus vol "putkoffie" en hele grote boterhammen met gelei liet menig mijnwerker in de zak van zijn mijnwerkersvest een reep BIG-chocolade zitten. Die vest werd dan niet al te ver vandaan weggehangen. (Is dit een offer aan de mijngeest?). Het gebeurde met regelmaat dat er een BIG-chocoladereep met nootjes gewoon verdween.

Weg en zonder enig spoor. Dan wist men hoe dat kwam en werd er gezegd: "We hebben geluk gehad, de putheks was hier. Ze heeft ons gerust gelaten."

Het gevolg hiervan was, dat als er voor een of andere gelegenheid getrakteerd werd, dat altijd gebeurde met een reep BIG-chocolade met nootjes, en geen andere. Niemand durfde met iets anders af te komen!

Wij vonden dit verhaal tijdens ons opzoekingswerk enkele jaren voor en na de mijnsluiting. Wij spraken hiervoor met veel mijnwerkers. We zagen dat velen van hen een vinger misten. Maar geen van deze mannen durfde ons te vertellen hoe 'Leyn Weckx' er uitzag. Het meest opvallende was dat ze hun handen diep in hun broekszakken staken. Uiteindelijk vertelden zij verlegen wat er gebeurd was. Zij gaven dan, op voorwaarde dat wij hun naam nooit zouden vermelden, toe dat ze de putheks ontmoet hadden.

De mijnwerkers die al hun vingers nog hadden vertelden soms de meest fantastische persoonsbeschrijvingen over Leyn Weckx. Maar die kwamen alleen maar voor in hun eigen fantasieën. Hoe 'Leyn Weckx' er dus echt uitgezien heeft weten wij niet. We weten alleen dat het een jonge vrouw was, vooraan in de twintig die als gevolg van eindeloos gepest een ellendig leven had, maar heel zeker nooit een heks was.

Zoals in elke legende is er een wijze les in het verhaal, iets wat elke mijnwerker al lang wist en er ook ontzettend trots op was: "Spreek nooit slecht over iemand Wijs niemand aan om hem te beschuldigen of te pesten.

Steek nog liever je handen in je broekzakken en houd je lippen stijf op elkaar. Liever dat dan kwaad te spreken van anderen. Want of het nu onder in de grond of boven de grond is, iedereen is gelijk. Wees altijd voorzichtig en .. let op je vingers!

Waar is de Putheks nu?

In september 1992 werd de laatste kolenmijn van de Benelux gesloten. Er ging een verbeten en harde strijd aan vooraf, waar letterlijk werd gevochten voor het behoud van werk. Er werd er een plechtigheid gehouden in een gigantische feesttent, maar voor velen heerste er een begrafenisstemming en ze weigerden om te gaan. Voor enkelen was het wel een feest het afsluiten van tijdperk en wanneer de laatste kolen boven kwamen onder het oog van al de genodigden is er geen woord gerept van de Putheks. Zij werd toen ook niet gezien.

Ruim een jaar later was Edie de allerlaatste die met de lift naar boven zou gaan en met zijn walkie-talkie verwittigde hij de machinist dat hij hem 800 meter naar boven mocht hijsen tegen topsnelheid want dit wou hij nog eens meemaken en dan nooit meer. De machinist duwde voor de laatste maal de gashendel met een ruk tot maximum de liftkabel trilde als een vioolsnaar en in een rotvaart schoot Edie naar boven. Ongekende geluiden knalden hem in angst tegen de bodem van de lift, stof en vuil vlogen als nooit ervaren over hem heen en hij die nooit bang was geweest voelde dat iemand boven op hem lag. Met zijn ogen stijf dicht geknepen durfde hij niet te kijken want wie anders dan de putheks zou dat kunnen zijn. Was het verhaal van Leyn Weckx de putheks dan toch waar? Edie was zeer zeker de laatste levende mens die uit de ondergrond kwam. Daar was hij absoluut zeker van.

De lift stopte het stof verdween en ook de druk op zijn lijf alsof er iemand van hem opstond. Hij krabbelde recht wreef het gruis uit zijn zwart gezicht en zag het gemeentebestuur voltallig aan de mijnschacht staan: directeurs, mijningenieurs, de pers en vele collega's. Niemand van hen heeft op dat moment in de stofwolk de putheks zien verdwijnen. Waar we echter zeker van zijn is dat er sinds die datum ontzettend veel ruzie gemaakt wordt in het gemeentebestuur en sindsdien loopt daar van alles fout. Wie weet zit ze voor immer en altijd in het schepencollege in het gemeentehuis of is ze verdergegaan tot in Brussel?

Putheksfestival en de Reus

Bij de beslissing van de mijnsluiting wist men al dat dit boeiende streekverhaal samen met vele andere mijntradities verloren zou gaan. Daarom rees de vraag hoe men dit fantastische verhaal nieuw leven kon inblazen? Liefst van al met iets wat indruk zou maken en niet te veel zou kosten. De plaatselijke jongeren uit Berkenbos organiseerden in de periode 1985-1987 driemaal achter elkaar een Putheksfestival. Dit goed gekozen thema diende voor de plaatselijke parochiefeesten in Berkenbos en ging de sluiting van de Zolderse mijn met enkele jaren vooraf. Zij bouwden een grote reuzin "De Putheks".

Toen de mijn gesloten was werden de mijnwerkers daar liever niet aan herinnerd. Het werd akelig stil in Berkenbos. De meeste mijngebouwen verdwenen op korte tijd. Wat er restte bleef verkrot achter. Daarom bleef uit respect voor de hartenpijn van de mijnwerkers de reus uit beeld.

Vandaag, zoveel jaren later, zijn diezelfde duizenden mannen ontzettend trots op hun Putheks. Zij beseffen dat zij het waren die letterlijk bergen hebben verzet. Nog altijd is de mijnterril van Zolder een baken in het landschap. Zij waren de allerlaatsten die zo diep werkten in de zwarte aders van moeder aarde, zij hoorden haar hart kloppen.

En nu komt Leyn Weckx, de putheks, als vernieuwde reuzin, als verrezen terug in beeld. Pas nu kunnen wij met kennis van zaken vertellen over haar leven en haar legende. Als reus van Berkenbos ontlokt zij vele vragen over mijnwerkers en over plaatselijke inwoners. Als een volwaardige ambassadrice vertolkt zij de volksaard van deze mijnstreek in binnen- en buitenland.

Lanaken

De steen van Lanaken

In Lanaken en Mechelen aan de Maas kent men het verhaal van een grote keisteen met opschrift. Op de bovenkant stond op zekere dag te lezen: "Hier ligt een schat."

Het laat zich begrijpen dat de dorpelingen ijverig aan de arbeid togen. Doch toen zij na veel inspanning en heel wat zweetdruppels de steen omgekanteld hadden, lazen zij aan de onderkant: "Wat ben ik blij, dat ik lig op mijn andere zij."

Het ging hier wellicht over een zwerfsteen. Een gelijkaardig exemplaar is te vinden in Heusden als 'De Grauwe Steen' en staat vermeld als grenssteen tussen Zolder, Heusden, Koersel, Houthalen en Helchteren.

Maaseik

Het Heilig Wammes

Het verhaal van het Heilig Wammes van Maaseik is gekend door iedere Maaslander, die met dit verhaal vandaag nog steeds de spot drijft met Maaseik, waarvan men de inwoners de karaktertrekken toedicht: "Loe, lèkker en hoveerdig" (lui, lekker en hovaardig).

Lang geleden, in de tijd dat Maaseik nog ommuurd was, arriveerde een landloper aan de Bospoort. 's Nachts waren de stadspoorten natuurlijk gesloten en voor een vuile, vieze landloper, die daarenboven niet gans nuchter bleek, werd de poort zeker niet geopend. Voor de landloper geen probleem, die had al ergere zaken meegemaakt. Het was een warme nacht en buiten slapen was hij toch gewoon. Hij trok dan ook z'n vestje - in het Maaslands: z'n wammes - uit, rolde het tot 'n hoofdkussen en vleide zich neer aan de voet van het kruis vlak bij de Bospoort. Voor hij in slaap viel blikte hij nog eens omhoog en zei tegen Jezus: "Kameraad, als ze U 's nachts ook al niet binnenhalen, dan kunt ge vannacht ook wel op mij letten!"

's Morgens werd de landloper wakker van de eerste boerenkarren, die naar de markt dokkerden. Omdat hij tussen de karren door de poort binnen wilde ritsen, stond hij snel op en vergat z'n wammes, dat daar en toen historisch berucht werd in de wijde omgeving.

De eerste stedeling, die buiten de wallen kwam en een kruisje sloeg voor Onze Lieve Heer, wreef de slaap uit z'n ogen en keek nog eens. Onder het kruis bewoog het wammes heen en weer. "Hekserij!" riep hij hollend vanaf de Bospoort tot aan het Stadhuis. Half Maaseik volgde op z'n hielen, eerst naar het Stadhuis en dan naar de kerk om de Deken erbij te halen. Blijkbaar moesten ze zich in Maaseik aan het een en het ander schuldig hebben gemaakt, want op stel en sprong werd een grote boeteprocessie georganiseerd.

Volgens de geschiedschrijvers zat de daver er zodanig in dat "zevenduizend soldaten uit het grenskwartier" zich onmiddellijk en ter plaatse bekeerden. Dan trok gans Maaseik, de zevenduizend bekeerde soldaten incluis - boete doend, gebeden prevelend en wierook zwaaiend - terug naar de Bospoort, waar het wammes nog steeds rondkroop aan de voet van het Kruis. De Deken van de Stad, die ook niets anders wist te verzinnen, begon in paniek de gebeden voor de bezetenen af te rammelen en zegende ondertussen het wammes met overvloedig wijwater. Het wammes schokte nog wat heen en weer en bleef tenslotte tot opluchting van de Maaseikenaren doorweekt en onbeweeglijk liggen.

De stad had z'n mirakel, de hekserij was bedwongen, Maaseik legde z'n boetekleren af en trok opgelucht terug stad inwaarts. Een man echter - volgens de overlevering afkomstig uit het nabijgelegen Elen - wilde toch dat behekst en miraculeus wammes eens van naderbij bekijken. Tussen twee voorzichtige vingers hief hij het op en merkte dat het Heilig Wammes enkel en alleen bewogen had door de massa vlooiën en luizen, die de landloper (de vlooiënkonink) erin achtergelaten had.

De kleefsteen van Aldeneik

Op Paasdag 1596 deelde Kruisheer Jan Hammerslag de communie uit in de kerk. Plots een geschreeuw en gestommel achter in de kerk en de vrouw van de koster drong zich naar voor: "De burens schelden mij uit voor heks en ik wil gerechtigheid!"

Kruisheer Hammerslag vroeg de kostersvrouw het Godsoordeel te ondergaan en te communie te gaan. Hij legde de hostie op haar tong en vroeg haar dan de mond te sluiten, zodat men kon bevestigen dat God wel in haar wilde wonen. Maar hoe de vrouw ook zwolg en slikte, de hostie bleef in haar mond en zodra zij de mond opende viel het heilig brood eruit op de kerkplavuizen.

In paniek wilde de kostersvrouw de hostie oprapen om ze weer in haar mond te stoppen. Maar zodra haar hand de kerkvloer raakte, drongen haar vingers in de harde steen en bleven er kleven. Pas nadat de priester de hostie weer had opgeraapt, kon de heks - dat was nu wel duidelijk - haar hand terug losrukken uit de vloer.

De vrouw, voor wie het Godsoordeel verkeerd uitviel, werd onmiddellijk naar Maaseik gevoerd, waar ze na een kort proces als heks op de brandstapel eindigde.

De "kleefsteen" bevindt zich in de binnenmuur van de kerk van Aldeneik en de sporen van de vingers van de kostersvrouw zijn heden nog te zien.

Harlindis en Relindis van Aldeneik

Maaseik ontstond in de Middeleeuwen op de plaats waar nu het rustige dorpje Aldeneik ligt. De heiligen Harlindis en Relindis zijn wellicht de meest bekende volksheiligen in en rond Maaseik. Nu nog worden deze doopnamen regelmatig aan Maaseiker borelingen gegeven.

Harlindis en Relindis waren de dochters van Adelhard, een bekeerde Frankische edelman, en van z'n echtgenote, vrouwe Grinara. Toen Harlindis en Relindis de wens uitdrukte om kloosterlingen te worden, lieten Adelhard en Grinara een kerk en een klooster voor hen bouwen in Aldeneik.

Beide dochters hielpen ijverig mee bij de bouw, hetgeen niet naar de zin van vader Adelhard was, hij vond dat geen vrouwenwerk. Op een dag hadden Harlindis en Relindis stenen voor een mozaïekvloer geraapt in de Maasbedding en ze brachten die stenen in hun voorschoot naar de bouwwerf.

Op de brug over de Bosbeek echter hield de kwade vader Adelhard hen tegen en vroeg "Wat hebben jullie in je voorschoot?". Een leugentje voor bestwil kon nog net bij beide heiligen en ze antwoordden prompt: "Bloemen, vader!". Vol vertrouwen openden ze beiden hun voorschoten waar de bloemen aan alle kanten uitrolden.

De maaskeien bleken inderdaad in rozen veranderd te zijn. Sindsdien heet dat brugje over de Bosbeek: "Het Leugenbrugske".

Om de 25 jaar worden de Harlindis en Relindis feesten gevierd.

Alle heiligen worden vroeg of laat bekoord of getergd door de duivel. Zo ook Harlindis en Relindis.

Tijdens een nachtelijke gebedsstonde werd de duivel woedend op de geloofsijver van beide gezusters. Om een einde te maken aan het gebed, dat de duivel door merg en been sneed, sloop deze stilletjes naderbij en blies met z'n vuile zwaveladem de kaarsen uit. Maar, nog voordat de aanwezigen konden bekomen van hun schrik, daalde een engel uit de hemel neer, stak de kaarsen weer aan en joeg de duivel terug naar z'n hellekrochten.

Mechelen-Bovelingen

De vervloekte graaf

De graaf van Bovelingen kocht tijdens de Franse Revolutie voor een appel en een ei, een grote uitgestrektheid van zwarte goederen. Daarom was hij vervloekt. Hij stierf enkele dagen na de koop, maar zijn ziel kon geen rust vinden. Zodra de herfst in het land kwam, met zijn woeste winden en donkere avonden, keerde de graaf terug. Een snelle rukwind stormde door het kasteel, zodat de deuren en vensters openvlogen, de jachthonden begonnen te huilen en de zware ketting van de ijzeren ingangspoort stuk brak. De Zwarte graaf, gezeten in een koets met zes paarden bespannen, reed het kasteel binnen, joeg door het park en verdween dan in het nabijgelegen bos. En dat was alle dagen hetzelfde, zolang de herfst- en winteravonden duurden.

Al de jachtwachters, vechtersbazen, haantjes-vooruit trokken erop af, maar zodra ze het hellespan zagen, gingen ze vliegensvlug aan de haal. Pastoors en paters werden erop afgestuurd, doch geen enkele slaagde erin, daar geen van hen onschuldig genoeg was om macht te kunnen uitoefenen op de Zwarte graaf.

In die dagen leefde er een stil en heilig pastoorke in Batsheers, dat alom bekend was als een grote bekeerder. Op een kerstavond ging hij naar het kasteel in koorhemd, met koster en gevolg en het kruis voorop. Plotseling kwam de Zwarte graaf met zijn zwart gespan. Een fosforvlam schoot hem uit de neus, mond, oren en ogen. Het pastoorke deed de graaf stilhouden en verzocht hem

dit aardrijk te verlaten. Maar de graaf wedervoer, dat niemand hem kon verjagen, die zelf ooit enig kwaad gedaan had. Hierop antwoordde het pastoorke: "Ik heb nooit vrijwillig een zonde bedreven". "Jawel", bitste de graaf terug " ik heb gezien dat gij in de tuin van de buurman een rode kabuiskool afgesneden hebt". "Dat is waar", zei het pastoorke, " maar ik heb er een half frankske in de plaats gelegd".

Daarop sprak hij de bezwering uit en de graaf verdween, met paarden en koets in de nabijgelegen diepe put, om nooit meer weer te keren.

Niel-bij-As

Die Gnydige

De Moorsberg werd in 1400 "Het doolhof" genoemd en breidde zich uit, onder die benaming, tot onze Caelenberg. Het Doolhof was op verscheidene plaatsen ondermijnd door holten die bewoond waren en die later aangevuld zodat zij moeilijk nog herkenbaar zijn. Vandaar misschien de naam "Holleman" die de oudste eigen Nielse naam kan zijn met Coelen of Caelen of Moors. Een holte bestond onder het gekend oud huis Moors. In die holte woonde een oud wijf met name "die Gnydige".

Haar rug was zo krom gewassen dat zij niet kon gaan zonder met elke hand te steunen op een stok. Deze twee dikke stokken waren eveneens krom geworden onder de drukking. Haar vingers waren krom, bijna eenmiddelpuntig. Haar neus buitenmate lang was puntig krom. Ze ging niet plat op de voeten maar op de enkels

wat veronderstellen deed dat haar benen krom waren. Ze had één tand drie- of viermaal te lang, in 't bovenste kaaksbeen links en die de onderste lip neerdrukte.

Die Gnydige was een heks. Daardoor kwam het dat ze zich kon veranderen in een kat. Onder die gedaante sloop zij de huizen binnen om de gesprekken af te luisteren – soms vond men ze bij 't slapengaan onder het bed en ook zelfs in het bed. De mensen durfden van die Gnydige geen kwaadspreken en als zij elkaar dan toch iets in het oor fluisterden keken zij rond om te zien of er geen kat nabij was. Zo werd dan gefluisterd dat het wijf een staart had en zo.

Die Gnydige rookte de pijp, van 's morgens tot de 's avonds, uit een oude theepot gevuld met gedroogde bladeren van kastanjabomen. Dit was het geval wanneer zij thuis of liever in haar hol bleef, maar ze ging veel uit en leefde van bedelen. Wie de aalmoes weigerde zat vierentwintig uren later zo vol luizen dat hij Niel-bij-As, een dorp nabij As, moest verlaten om ervan verlost te worden.

Als nu de 13e van de maand op een Vrijdag viel dan was er 's nachts vergadering bij die Gnydige, op welke vergadering meer dan honderd katten tegenwoordig waren. En ze kwamen van Glabbeek, van Oeteren, van Asch, maar bijzonder van Dilsen. De vrouwen durfden die nacht niet in Niel-bij-As blijven en de mannen lieten de gewijde kaars de ganse nacht branden.

Op zekere vrijdagnacht de 13de van de maand april, kwamen op afspraak alle mannen van het dorp, met bussels stro en droog hout geladen, tot voor het hol van de heks, wierpen haastig hun last tegen de ingang en staken er vuur aan. Een afgrijselijk gehuil van miauwende katten beantwoordde deze onvriendelijkheid. Bijna alle katten echter slaagden erin te ontsnappen door de vlammen heen terwijl de mannen op de vlucht gingen. Welke was niet de algemene verbazing toen 's anderendaags alle vrouwen van Niel brandmerken droegen.

Daarop volgden vechtpartijen en zelfs moorden. In het hol van die Gnydige lag dood en verbrand een grote kat met kromme rug en kromme poten.

Tongeren

Het galgenmaal

Toen, in het begin van de 18de eeuw, de Spanjaarden hier het veld moesten ruimen voor de Oostenrijkers, leefde er in Tongeren Bonnepee, de grootste wildstroker van alle tijden. Geen jachtwachter kon hem snappen. Maar op den duur werd hij overmoedig en, het ergst van al, hij begon nu ook de schamele bezittingen van de kleine man (een stuk of wat konijnen, enkele eieren, een paar kippen en zelfs een koe) stelen. En ja, op zekere dag vloog hij tegen de lamp.

Niemand pleitte verzachtende omstandigheden en Bonnepee werd opgehangen op een lage heuvel bij Tongeren. Het was in die tijd van de oogst en op een veld,

niet ver van de galg, bracht een meid pap, wat vlees en brood voor het middagmaal. Een nog jonge kerel, Tijs genaamd, die indruk wilde maken op de meisjes, pakte een stuk brood, zwaaide ermee naar de galg en riep: "Hé, Bonnepee, daar hang je nu en je krijgt niet eens een hap. Jij die alles durfde te stelen en alles kon, spring van je galg af. Ik inviteer je op brood en spek."

En zie, daar sprong bonnepee uit de strop en beende snel op Tijs af. Hij slokte het brood en het spek op, priemde een vinger in de richting van Tijs en zei: "Ik heb gedaan wat jij mij vroeg. nu is het jouw beurt. Tot vannacht om twaalf uur, onder de galg." Tijs stond te bibberen van de schrik en ging een heilige pater om raad vragen. "Je kunt beter naar de galg gaan" zei de pater. "Maar om de vloek af te weren, moet je in je armen een kind dragen, hoe jonger hoe beter".

Een zus van Tijs had net een kind gekocht en tegen middernacht nam Tijs het in zijn armen en, omringd door gewapende familieleden en burenen, trok hij naar de galg. Daar bonsden twaalf zware slagen uit de klokkentoren van Tongeren. "Goddank" zei Tijs, "Nu is het al middernacht voorbij." Maar op dat moment kreeg hij een slag in zijn gezicht. Maar hij weerde zich en kon met het kind ontsnappen.

's Anderendaags zag hij er echter veel ouder uit. Hij had een gezicht vol rimpels en zijn haar was in één nacht witgrijs geworden. In Tongeren zeggen ze nog steeds dat je met de doden niet de spot mag drijven, zelfs niet met gehangen dieven en moordenaars.

Wellen

Bokkenrijders uit Wellen

*Deze versie is erkend en gepubliceerd door
de gemeente Wellen,
het epicentrum van de Bokkenrijders van Zuid-Limburg.*

Het fenomeen Bokkenrijders dateert van de 18de eeuw. Het grote kapitaal zat in die tijd bij kasteelheren, grootgrondbezitters, adel en clerus. De bevolking moest hard zwoegen. Hun karige loon werd hen dan nog regelmatig door vreemde soldaten en avonturiers ontnomen.

Wellen was immers een onderdeel van het land van Loon, onder de voogdij van het prinsbisdom Luik. Het prinsbisdom Luik stelde zich neutraal op in de toenmalige Spaanse Successieoorlog. De boerenbevolking werd daarom het slachtoffer van plunderingen door ronddolende soldaten en vernielingen van de oogsten.

Zo moest de autochtone bevolking noodgedwongen zelf gaan stelen: hieruit ontstond de beweging van de Bokkenrijders. De activiteiten van de Bokkenrijders waren in geen enkel opzicht goed te keuren, hoewel ze roofden uit pure noodzaak.

Het handelsmerk van de Bokkenrijders was de brandbrief: hierin dreigden ze met brand tenzij de bedreigde een zekere som overmaakte. Ze waren echter minder crimineel en wreed dan beweerd werd. In onze moderne tijd zouden we spreken van 'kruimeldiefstallen'. Van grote rooftochten was nooit sprake.

Volgens de legende zweefden De Bokkenrijders 's nachts op bokken door de lucht. Dit verhaal werd althans via foltering uit de verdachten geperst. Het is gebaseerd op een Germaans volksgeloof, waarbij demonen in een dierlijke gedaante in een storm door de lucht raasden. In het christendom werden deze demonen assistenten van de duivel genoemd.

De rechterlijke macht (indertijd was de geestelijke en wereldlijke heer van Wellen de abdis van Munsterbilzen) trad hard op tegen De Bokkenrijders.

De vonnissen (1774-1776) van 27 ter dood veroordeelde Bokkenrijders uit Wellen werden voltrokken op twee verschillende plaatsen; in Munsterbilzen of in de Bonderkuil in Wellen.

Bonderkuil

Van juni 16 juni 1774 tot 5 februari 1776 werden 36 Bokkenrijders uit Haspengouw veroordeeld, waarvan 31 Wellenaars. 27 hiervan werden terechtgesteld, 2 stierven in de cel, 1 ontsnapte en een ander werd vrijgelaten.

In de Bonderkuil, op de grens van Wellen, Kortessem en Alken, vonden de gruwelijke terechtstellingen van 19 Wellense Bokkenrijders plaats:

- 1 werd onthoofd met de bijl.
- 12 werden aan de paal gewurgd en nadien verbrand.
- 5 werden levend verbrand.
- 1 werd de rechterhand afgehakt, dan geradbraakt en uiteindelijk verbrand.

Onze-Lieve-Hereboom

De Onze-Lieve-Hereboom was de laatste levende getuige van de Bokkenrijdersshistorie. De legende zegt dat de Bokkenrijders hier vergaderden. En dat er een holte in de boom was die zo groot was dat men er een tafel in kon zetten waaraan vier mensen konden kaarten.

Deze zomereik (in Kortessem) dateerde van omstreeks 800 en was zowat de oudste boom van ons land. In 1859 werd deze boom na een hevige herfststorm doormidden gescheurd. Enkele meters verderop werd een nieuwe boom geplant. Helaas werd een hevige windstoot in 2009 hem fataal.

Hoeve Corfs

Op 4 november 1773 brandde de hoeve van Jan Corfs af. Hij had enkele dagen voordien een brandbrief ontvangen met de eis de astronomische som van vierhonderd gulden (of destijds vier jaarlonen) te betalen. Om Jan Corfs af te schrikken, staken de afpersers een hooimijt vlak bij het huis in brand. Het vuur sloeg echter onbedoeld over naar het strodak van de woning, zodat de hoeve volledig afbrandde. De hoeve werd heropgebouwd en bevat nog elementen vanuit de achttiende eeuw. Het afbranden van het oorspronkelijke huis was de zwaarste misdaad van de Wellense Bokkenrijders.

De boerderij van Jan Corfs te Russelt heeft de tweede brandbrief van de Bokkerijders overleefd. De boerderij bestaat nog steeds en wordt thans gerestaureerd. Na de eerste brandbrief ging de boerderij van Corfs in vlammen op en werd geheel verwoest. Met het geld, dat Corfs had kunnen redden, bouwde hij de boerderij, die thans nog overeind staat. Hij gebruikte daarbij materialen van de eerste boerderij, die door het vuur enigszins gespaard waren gebleven. Op de hooizolder van de huidige boerderij zijn nog enkele zwartgeblakerde balken te zien, die ongetwijfeld uit de verkoolde resten van de eerste hoeve stammen.

Hoeve Wouters

Deze hoeve op het Dorpsplein in Ulbeek was in 1774 eigendom van Jan Wouters. Het was hier dat Bokkenrijder Jan Van Muysen op 2 januari 1774 een brandbrief legde. Die brandbrief werd de belangrijkste en beruchtste van de hele bokkenrijdersgeschiedenis. Het was de enige brief waarin de naam 'Bokkenrijders' effectief vermeld werd: "De duivel jaagt ons... Nu kunt gij weeten hoe de Bockereijders leven; door duivels ingegeven, regeeren wij".

De Pluim

Herberg De Pluim, waar nu de rotonde naar Borgloon ligt, was de plaats waar snode plannen gesmeed werden. De herberg werd uitgebaat door Katrien Billen, echtgenote van klompenmaker Jan Lycops. Jan Lycops was volgens het gerecht één van de spilfiguren van de Bokkenrijders: hij werd op 1 augustus 1774 in Munsterbilzen terechtgesteld omdat hij 3 brandbrieven zou gelegd hebben.

Zijn echtgenote Katrien Billen werd op 17 augustus 1775 in de Bonderkuil ter dood gebracht door paalwurging, nadat haar rechterhand levend werd afgehakt en ze geradbraakt werd. Zij werd beschuldigd van hostieontering en heiligschennis. Zij bakte volgens de processtukken een koek met daarin meel, eieren en hosties verwerkt. Die koek moest, volgens de getuigen in het proces, opgegeten worden in 'des duivels naam'.

Drossaard Clercx

In Overpelt was een drossaard die Van de Cruys heette. Die zou de Bokkenrijders uitroeien, maar hij was er zelf bang van. De Bokkenrijders wisten dat en ze braken 's nachts bij hem binnen. Ze kwamen bij hem aan het bed en Van de Cruys was zo bang dat hij stierf van schrik. Toen heeft die Clercx hem opgevolgd. Drossaard Clercx was van aard onverschillig en die heeft de Bokkenrijders totaal uitgeroeid. Ieder dorp had toen zijn rechtbank, genachten noemden ze die. De Drossaard klaagde ze aan en de genachten sprak de straf uit. Die had knechten, een soort gendarmerie, en die knoopten ze dan op. En de mensen hadden daar ontzaglijk veel schrik van. Die Drossaard nu woonde op het Hobos en daar kan men de ringen nog zien waaraan hij de mensen vastbond in de kelders. Die hij niet in de kelder sleurde, hing hij op. De mensen, als ze iemand wisten die zich niet goed gedroeg, gingen naar hem en hij knapte dat zaakje dan op. Eerst bracht hij ze aan het praten. Boven Overpelt stond zo een soort katrol en wie

iets gedaan had, werd daaraan opgehangen en opgetrokken en als hij bijna boven was, begon hij wel te spreken.

Zo was er een vrouw en die had in een winkel koffie gehaald op de pof in plaats van te betalen en Drossaard Clercx hing ze op. Een andere vrouw kon haar zoon niet de baas, hij wilde niet luisteren en zij trok naar de Drossaard. "Mijnheer, ik kom eens vragen of gij eens wilt komen om mijn jongen een berisping te geven want dit en dat, hij wil niet luisteren enzovoort." "Ja," zei de Drossaard, "dat is goed, ik zal wel eens binnenkomen." Hij heeft zijn voituur genomen met een paar mooie paardjes ervoor en dan had hij bovendien altijd nog een man of een paar man op zijn wagen bijzitten. "Hier moet ge eventjes stoppen," zei hij, "want hier moet ik eens binnen." En hij naar binnen. "Hewel, moederke, waar zit die deugniet? Hebt ge geen koord?" "Jamaar, wat gaat ge doen?" "Dat zult ge wel zien." En hij bond die koord aan de deur vast en rond de nek van die deugniet en hij hing hem op. "Jamaar, wat doet ge nu? Waarom doet ge dat?" zei het moederke. "Ge zult er geen last meer van hebben, hij zal het niet meer doen," zei de Drossaard, hij sprong zijn voituur in en hij was weg.

Maar op een keer zijn ze hem toch te vlug af geweest. De Drossaard had er twee gesnapt over het kanaal, hij wou ze meekrijgen, maar hij zei niet dat hij de Drossaard was. "Ge moet maar eens meekomen om het paard te berijden", had bij gezegd. Voor die mannen was dat goed en ze kwamen. Er waren over dat kanaal toen geen bruggen zoals nu en daarom ging dat met een bootje. Maar een van die twee was er niet erg gerust in en toen ze op het water waren, zei hij: "Drossaard, uw jas hangt in het water." Dat was natuurlijk om hem op de proef te stellen. Toen hij naar zijn jas greep, kipten ze hem in het water en zichzelf waren niet meer te zien.

De Drossaard was nog een andere kerel dan dat. Als er iemand ondertrouwde, dan moest die jongen met zijn meisje bij hem komen. En dan moest die manskerel honderd tot tweehonderd mutsaarden wegdragen en terwijl bleef de Drossaard met dat meisje alleen. Zo een kerel was dat.

Te langen laatste had iedereen er schoon genoeg van en samen met de geestelijke overheid besloten ze hem te verbannen. De mannen die dat wilden doen, mochten zelf niets op bun geweten hebben, want dan ging het niet. De eerste die het wilde doen, daar zei de Drossaard tegen: "Toen gij student waart, hebt ge een stoksken afgesneden in de gracht en als ge dat niet gedaan had, dan had het een molenstander kunnen worden." En die kreeg de Drossaard niet verbannen. Toen moest de andere komen en die had heel hard gebeden. Toen moesten ze een kar zand halen en daar moest hij achtergaan. Maar het schijnt dat men hem gebonden gelegd heeft onder een brug in Kerkhoven voor 99 jaar, en als die om zijn, weer voor 99 jaar.

Maar daarom waren ze de Drossaard nog niet kwijt. Drie dagen nadat hij onder die brug verbannen was, reed Tuuske Clercx, dat was zijn broer, te paard naar Kerkhoven over de brug. In het heengaan liet de Drossaard hem mooi voorbijrijden. Maar toen hij terugkwam en over de brug wilde, rukte hij hem van zijn paard op de grond. Tuuske had daar zo een schrik van gepakt dat hij drie dagen later dood was. Op die brug kon je soms een paard horen schudden met al zijn getuig, je mocht dan omkijken, maar je zag niets en toch hoorde je het.

Het spookte alleszins ook op het Hobos. 's Nachts om 12 uur kwam de Drossaard terug en dan smeed hij alle deuren en vensters open. En toen de knecht 's morgens opstond, was zijn paard zo nat alsof het uit de beek kwam. De Drossaard had ermee rondgereden. Hij kon zo ook terugkomen met een wagen vol vuur en zo reed hij dan naar zijn huis over de mesthoop. En voor het vuur in de gloeiende wagen kwam dan een grote hond zitten en dat was de Drossaard zelf. Daar waren ook andere knechten op het Hobos en die moesten 's morgens vroeg inspannen. Nu, die knechten lagen met twee in één bed. De ene stond op, maar de andere bleef liggen en die kreeg daar nu opeens maar zo een slag, dat hij opsprong en naar die

andere toe ging. "Waarom moet gij mij zo slaan?" vroeg hij. Maar die andere wist van niets. "Dat heb ik niet gedaan", zei hij. Daar was niemand in de kamer te zien geweest. Het was de Drossaard die hem geslagen had, toen hij zo eens terugkwam.

En op een dag reed de zoon van de Drossaard naar Peer en toen hij aan de molen kwam zeiden ze hem dat de Drossaard nog terug zou komen. En hij zei: "Hewel, als die nog moet komen, dan wou ik dat hij direct kwam". En op hetzelfde ogenblik sprong een grote zwarte hond op de rug van zijn paard, altijd dezelfde. En zo is de Drossaard ook na zijn verbanning de schrik van de streek gebleven.

Sinds 2000 is het Hobos een beschermd gebied. Bosland wil met de aankoop van het Hobos een duurzame, respectvolle ontsluiting van dit domein en haar geschiedenis mogelijk maken.

Zelem

Het Dwaallicht van Zelem

In Sint-Lambrechts-Herk woonde vroeger een boer met een grote winning van zeker vijftig hectaren groot en veel knechten. Een van die knechten was ‘Cuppenske’ en zijn taak was steeds de paarden binnenhalen. Op een zekere dag werd het veulen dat hij bereed plots schichtig.

Cuppenske was het dier niet meer de baas en viel er af. Toen de ruiter op de grond lag, bleef het veulen angstig rondspringen en verwondde zijn arm. Met de arm die ondertussen was beginnen zweren, trok de knecht naar de dokter, maar die kon er niet veel aan doen. Toen zei iemand van Zelem tegen de knecht dat hij naar de kapel van zijn dorp een bedevaart moest gaan doen en daar gaan bidden, negen dagen lang.

Het was in de winter, koud en vroeg donker. De knecht nam een stallantaarn en vertrok naar de kapel in Zelem om er negen dagen te gaan bidden. In vroegere tijden geloofden de mensen in spoken en wanneer ze in de kapel iets zagen ronddwalen met een licht, verspreidde al snel het gerucht dat er een spook in de kapel zou zitten. De knecht had aan niemand verteld dat hij de novene¹ ging doen in de kapel, zelfs niet in het dorp waar hij woonde.

Na enkele dagen durfde niemand nog langs de kapel gaan en wie er in de buurt woonde ging liever een eindje om, uit angst voor het mysterieuze licht. De situatie werd besproken met de garde², die besloot eens een kijkje te gaan nemen om de inwoners gerust te stellen. Toen hij de kapel naderde, zonk de moed hem in de schoenen en hij verschuilde zich in de struiken achter de kapel.

Wanneer hij angstig een blik naar binnen wierp, zag hij dat het de knecht was met zijn lantaarn die er zat te bidden. Maar dit durfde de ordehandhaver niet te vertellen aan de dorpelingen, want hij dacht dat ze hem toch niet gingen geloven. Hij maakte ze dan maar wijs dat het een dwaallicht was.

Sindsdien heeft men in Zelem geen onverklaarbaar licht meer gezien, maar toch blijven er Zelemnaars geloven dat er 's winters een dwaallicht rond de kapel spookt.

Antwerpen

Stad Antwerpen

Brabo en de reus Antigoon

Toen Julius Caesar Gallië had veroverd, wilde hij ook nog Engeland inpalmen. Tijdens zijn afwezigheid zou de Romeinse legionair Silvius Brabo het bestuur over deze gewesten waarnemen. Brabo nam wat welverdiende vakantie en ging een tijdje uitrusten in het waddengebied - later de Schelde - en wilde dit moerassig gebied oversteken.

Hij vernam dat de meest doorwaadbare doorgang werd bewaakt door Druon Antigoon, een meedogenloze reus, die in een burcht woonde waarop later Het Steen is gebouwd. Als reus had Antigoon natuurlijk geen moeite om te waden in dit drassig Scheldegebied en maakte hier misbruik van: hij eiste tolgeld van elke overstekende reiziger of voorbijvarende schipper.

Wie de tol niet kon of wilde betalen, werd voor de keuze gesteld: ofwel zijn rechterhand laten afhakken om erna in het water geworpen te worden, ofwel het opnemen tegen de reus. Elke overmoedige reiziger die het duel durfde aangaan, vond steevast een ijselijke dood onder de knots van Druon Antigoon.

Maar zijn afschuwelijk schrikbewind was buiten Silvius Brabo gerekend. De moedige Romein daagde de reus uit en na een lange strijd lag Druon Antigoon dood aan zijn voeten. Brabo hakte de reus zijn kop af en daarna de rechterhand. Hij stak de reuzenhand hoog boven zijn hoofd en wierp ze triomfantelijk tot over de Schelde, terwijl hij riep: “Tot bij de plek waar de hand valt, zal de streek Brabant heten!”

Volgens de sage werd daarom deze plek ‘Handwerpen’ - later vervormd tot ‘Antwerpen’ - genoemd.

Bijkomende informatie:

De Honte

De monding van wat wij nu de Schelde noemen bestond toen nog niet. Het was een soort waddengebied, genaamd 'De Honte', dat Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland verbond. Pas in de middeleeuwen kwam er een vaargeul vrij die zich later door het spel van eb en vloed uitdiepte en de Schelde werd.

De Brabofontein

In het midden van de grandioze Grote Markt van Antwerpen verrijst de indrukwekkende Brabofontein, een creatie uit 1887 van de bekende beeldhouwer Jef Lambeaux. Helemaal bovenaan staat Silvius Brabo op het punt om de afgehakte hand van de reus Antigoon weg te werpen.

De Zeven Schaken

Volgens een andere sage zou Silvius Brabo de reus Druon hebben gedood op verzoek van zeven ongetrouwde mannen, die het schamele geld dat ze hadden wilden gebruiken voor hun aanstaande huwelijk. Druon Antigoon kon, met zijn absurde tol-eisen van 50 procent in plaats van 10 procent, roet in het eten gooien en dus moest hij dood. De zeven mannen ('de zeven schaken') zouden volgens deze variant op de sage de stamvaders van de zeven belangrijkste Antwerpse families zijn geworden.

Zwarte Kaat en de Hellenendse bende

Omstreeks de 16de eeuw leefde er in de Kempen, in het dorp Hellenende, een roversbende die onder leiding stond van een heks genaamd de Zwarte Kaat. Men dacht dat het een heks was omdat ze pikzwart haar had, een smal ingevallen gezicht, een haviksneus en een bleke huidskleur. Deze bende zorgde voor veel onrust in de Kempen. Hoeves werden beroofd, kooplieden vermoord en kerken geplunderd. Wat ze ook deden, ze kregen haar niet te pakken.

Totdat de Zwarte Kaat de fout maakte om een pasgeboren baby, een jongentje, te ontvoeren. Deze zou haar en de bende geluk brengen. Ze noemden de jongen Tomas en vertrokken uit de Kempen richting Duitsland om daar hun roverspraktijken uit te oefenen. De eerste 18 jaar ging alles goed totdat de bende heimwee kreeg en terugkeerde naar de Kempen. Ze dachten dat de inwoners hen al lang vergeten was, maar kwamen tot hun schrik achter dat de vader van Tomas nog leefde. Bang om herkend te worden smeden ze een plan om hem te vermoorden. Jammer genoeg lukte dit hen en voelden ze zich weer veilig. Tomas die dit had gezien wist niet dat dat zijn vader was maar voelde dat er iets niet klopte. Hij besloot om niet meer bij de bende te blijven. Zwarte Kaat merkte dat ze Tomas kwijt was en schoot hem dood, tenminste dat dacht ze. Tomas overleefde de aanslag en werd door een pater gevonden en verzorgd totdat hij genezen was. Tomas wou niet dat men wist dat hij nog leefde en vertelde dit aan de pater. Hij was bang dat anders de Zwarte Kaat hem alsnog zou vermoorden.

De pater die begrip hiervoor had verstopte hem in de abdij van Postel. Er verstreek meer dan een jaar en de bende van de Zwarte Kaat was zijn geluk kwijt. Ze besloten om de plaatselijke abdij te beroven. Ze hadden gehoord dat er een kist met zilveren daalders in de toren van de abdij stond. Na deze roof zouden ze voorgoed verdwijnen. Ze smeden een plan en gingen aan de slag. Wat ze niet wisten was dat ze werden bespied door een jonge man. De oudste zoon van de vader van Tomas genaamd Floris.

Floris had namelijk wraak gezworen toen zijn jongere broer werd ontvoerd en zeker nu ook zijn vader was vermoord. Toen hij hoorde wat de Zwarte Kaat van plan was ging hij naar het plaatselijke gerechtshof en vertelde dit. Het hof gaf hem 10 soldaten mee om de roof te verijdelen. De bende liep in de val maar bij het gevecht wat er ontstond, werd Floris neergestoken. Tomas, die het gevecht gaande sloeg, sprong tussenbeide en droeg Floris weg naar de Hoeve waar Floris woonde. Zwarte Kaat schrok dat Tomas nog leefde. De soldaten werden overmeesterd, nu hun leider weggebracht was en renden weg. De bende die gehavend was bleef achter in de toren. Het gerechtshof hoorde van het gevecht en stuurde een heel leger naar de abdij.

De bende die er nog was werd overmeesterd, behalve de Zwarte Kaat. Ze had zich verstoppt en zinde wraak op Tomas. Alle bendeleden werden ter dood veroordeeld en dezelfde dag nog terechtgesteld.

Floris herstelde snel en Tomas mocht op de hoeve blijven. Zo verstreek er een jaar en Tomas voelde zich zeer gelukkig op de hoeve. Alleen voelde hij een pijn van verdriet, omdat hij gezien had hoe de vader van Floris werd vermoord door de bende waar hij bij had gezeten. Tijdens een picknick, toen men vertelde hoe blij ze waren sinds Tomas op de hoeve was, barste Tomas in tranen uit en vertelde zijn verhaal. Iedereen schrok, want dit hadden ze niet verwacht. Voordat iemand iets kon zeggen hoorden ze iemand lachen en kwam de Zwarte Kaat uit het bos gelopen. Ze vervloekte Tomas dat hij haar ongeluk had gebracht en vertelde dat hij het kind was dat was geroofd. Ze rende toen op Tomas af met een mes in haar hand om hem te doden. Floris sprong tussen beide en ze liet het mes vallen. Gillend rende ze weg maar werd later door twee gerechtsdienaars gearresteerd.

Op de hoeve was alles weer in orde. De verloren zoon was terug en gerechtigheid was geschied. Dezelfde dag werd de Zwarte Kaat ter dood veroordeeld en ter dood gebracht. Ze hebben haar begraven op het kerkhof ergens achteraf gelegen zonder kruis. In plaats daarvan plaatsten ze een heester boven op het graf wat naar ongeveer vierhonderd jaar uitgroeide tot de heksenboom.

In het verleden is Wilrijk altijd een arme gemeente geweest. Welstellende burgers woonden op een kasteel of hof van plaisantie (buitenverblijf voor gegoede burgers), de boeren bezaten een hoeve en een grote veestapel, de arbeiders daarentegen hadden amper een huisje om in te wonen.

Om toch wat vlees en melk te hebben om te kunnen overleven hielden ze meestal een geitje. Daarom wordt de geit ook wel eens de koe der armen genoemd. En hoewel de geiten in het verleden zeker niet de meerderheid uitmaakten van de totale veestapel in Wilrijk, toch werd er smalend of zelfs minachtend gesproken over de bezitters van zo'n geitje.

In 1895, iets meer dan honderd jaar geleden dus, vonden er in Wilrijk gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het was een zeer heftige verkiezingsstrijd tussen twee partijen, namelijk de katholieken en de liberalen. Blijkbaar gebeurden er in die tijd ook reeds onregelmatigheden en is het nu eenmaal een menselijke zwakte om de fouten van een ander door een vergrootglas te bekijken. De katholieken werden meermaals door de liberalen op hun vingers getikt of op hun zogenaamde fouten gewezen. De katholieken bleven echter doof voor al de beschuldigingen van de tegenpartij zodat de liberalen alle inwoners van Wilrijk, als loon voor hun laksheid, tot geitekoppen doopten. Van toen af werd Wilrijk een Geitendorp genoemd, haar inwoners geitekoppen. Schimp en spot deden de rest en soms kwam het zelfs tot onvergetelijke veten.

Spotnamen dateren niet van vandaag of gisteren. Het is een heel oud gebruik of beter, een oude plaag. Sporen van spot- en bijnamen vindt men terug in oude geschriften van 1347. En de blijkbaar niet uit te roeien plaag vinden we nog steeds terug in onze hedendaagse maatschappij. Door de jaren werden de scherpe kantjes wat afgerond en de spotnaam geitekoppen evolueerde naar een heuse eretitel. Ja, er groeide zelfs een historisch-folkloristische manifestatie uit: de Wilrijkse Geitestoet was geboren.

De Geitestoet bestaat uit meer dan 10 praalwagens en wel 65 groepen. Er nemen 1400 mensen aan deel en een massa dieren waaronder uiteraard vele geiten. De stoet wordt telkens afgesloten met de schitterende praalwagen van Lange Wapper.

In de groententuin van boer Peer-Jan, gelegen in het Wilrijks gehucht de Nachtegaal, werd Lange Wapper geboren uit een reuzengrote rodekool, te midden van een bed peterselie. Het gezin van boer Peer-Jan telde echter al zoveel kinderen dat de kleine lange Wapper er echt niet meer bij kon. De boerin droeg hem naar Antwerpen waar een pleeggezin zich verder ontfermde over de jonge reus.

Olen:

De Pot van Olen

Daar was te Olen een herberg waar men goed bier verkocht. Ook liet Keizer Karel, wanneer hij jaarlijks ter jacht kwam, nooit na er een pot te pakken. Hij hield te paard voor de deur stil, bestelde, en de vrouw kwam naar buiten met het schuimende gerstenat. Zij hield echter de pot bij het oor vast, zodat Keizer Karel moeite had hem aan te nemen.

"Vrouwke, tegen aanstaande jaar moet ge een pot kopen met twee oren, dat zal gemakkelijker zijn."

"Ja, meneer," zei de vrouw.

't Volgend jaar hield Keizer Karel weer aan de herberg stil. De vrouw kwam nu met een pot met twee oren, maar zij hield de twee oren in de handen, zodat Keizer Karel weer moeite had hem aan te nemen.

"Zo gaat het nog niet goed vrouwke. Ge zult er tegen aanstaande jaar een moeten kopen met drie oren. Dan zal 't wel beter gaan."

Het derde jaar, toen Keizer Karel weer aan de herberg stilhield, kwam de vrouw met een pot met drie oren. Zij hield hem weer met twee oren vast en wel zó dat het derde oor naar haar borst was gekeerd.

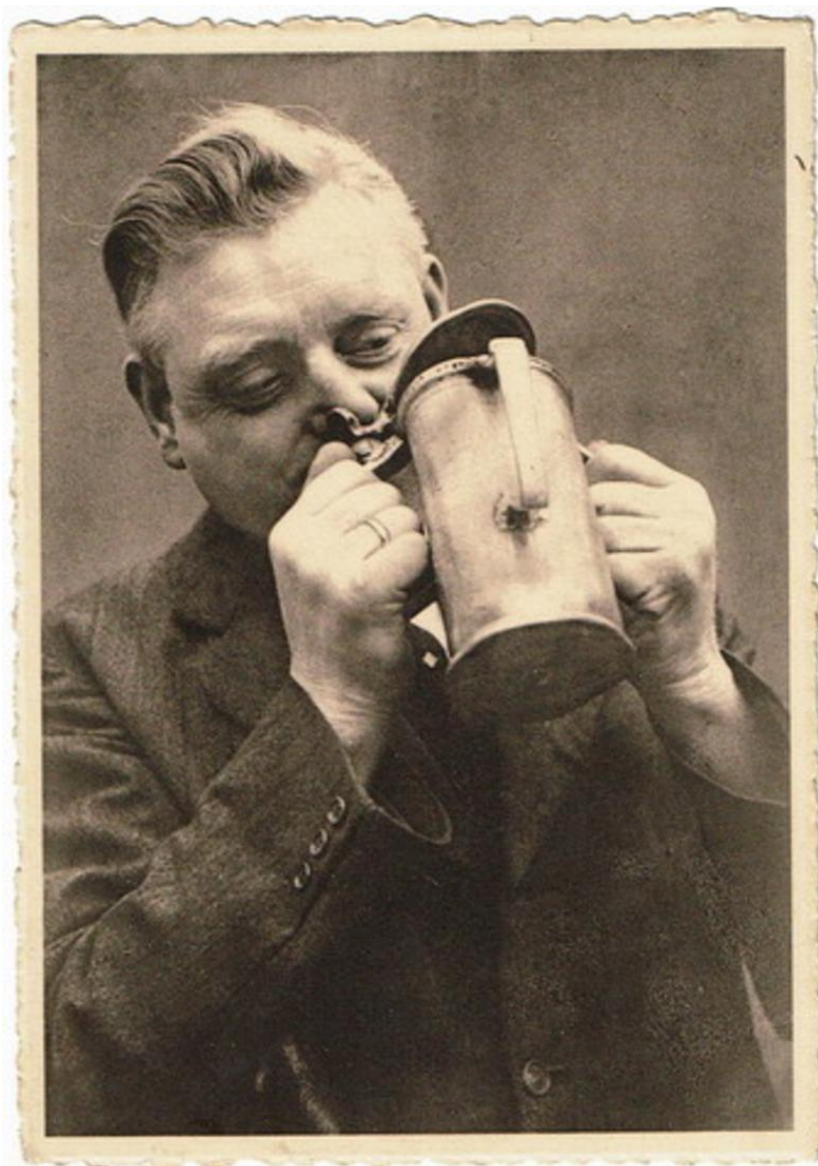
"Ja vrouwke," zei Keizer Karel, "'t zou al even moeilijk gaan als verleden jaar, indien ik niet wist dat er een derde oor was."

Onder de pot door greep hij het derde oor vast.

"Zie, zo is alles maar een weet", sprak hij.

En de herberg waar dit zoveel honderd jaar geleden gebeurd is, bestaat nog altijd te Olen. En de pot wordt er nog altijd bewaard.

Over de oorsprong van dit spotvertelsel tast men in het duister. Ondubbelzinnige historische gegevens zijn er niet, maar wel iconografische. Op het schilderij boerendans van Pieter Bruegel de Oude (1525 - 1569) zien we een knaap, die de doedelzakspeler een pot met drie oren aanreikt. Ook op de boerenbruiloft is zo'n pot afgebeeld.

www.delcampe.net

djpro

Het gebruik van de 'drie-oren-kan' werd in de 17de eeuw verplicht gemaakt. In artikel 30 van het Keurenboek van de Vrijheid van Mol, Balen en Dessel (1596 - 1631) staat: "Item is geordineerd dat alle brouwers, tappers, waarden en waardinnen zullen moeten hun bier uittappen en leveren met de gerechte metalen Bonse maat dezer voorgedij, te weten potten met drij oren naar oude costuimen. En zo de keurmeesters bevinden dat de maat te klein is of dat er potten zonder drij oren getapt worden, daar zal al het volk dit gelag los uit huis gaan zonder te betalen, tenzij de oren afgeslagen of gebroken waren en bovendien zal de tapper, waard of waardin verbeuren elke maal de pot met nog een gulden en tien stuivers.

De gebeurtenis wordt in de meeste varianten uit de Vlaamse populaire narratologie in Olen gelokaliseerd. Doorgaans wordt ook de naam van een welbepaalde herberg vernoemd, namelijk de afspanning 'De Zwarte Stier'. Nog steeds zijn er in Olen 3 'echte' potten te bewonderen. Naast 'De Zwarte Stier' gaat ook de herberg 'In de oude pot van Keizer Karel' er prat op zo'n pot in zijn bezit te hebben. Het derde exemplaar staat in de afspanning 'Sint-Sebastiaan' in Achter-Olen. Het staat historisch gezien niet echt vast of Keizer Karel daadwerkelijk in Olen geweest is. De zuster van Keizer Karel, Maria van Hongarije, was landvoogdes van de Nederlanden en verbleef veel op haar kasteel in Turnhout, oorspronkelijk een jachtslot. Het is dus niet uit te sluiten dat Keizer Karel, zelf een verwoed jager, af en toe aan een jachtpartij in de Kempen heeft deelgenomen. Bij zo'n gelegenheid zou hij dan in Olen terechtgekomen zijn.

Turnhout

De gewiekste zoetelaar

Turnhout is de stad van de Brabantse hertogen, midden in de Kempen. In 1590 is de brede en machtige plattelandsburcht zeker het mooiste gebouw van die stad. Eromheen donkeren de eiken-en beukenbossen. Over een pad door het bos rijdt een wagen. De wachter op de toren van de burcht kijkt goed uit, want niet zo ver van hier zitten de Hollanders. Op het Turnhoutse slot hokken momenteel een troep Spanjolen. Als vele jaren vechten de Spanjolen en Hollanders tegen elkaar. De Spanjolen, die alleen de Zuidelijke Nederlanden in hun bezit hebben, willen ook de Noordelijke Nederlanden op de rebellen heroveren. Van hun kant willen de Hollanders België van de Spanjolen bevrijden. Ze hebben het echter allebei even lastig, omdat ze ongeveer even sterk en gewiekst zijn.

De wachter blijft even staan. Die wagen, die wagen... Ja, nu herkent hij het span. De wagen maakt deel uit van de Spaanse legertroups en komt af en toe naar het slot met wat mondvoorraad, vers bier en verse wijn. Gewoonlijk wordt het span gemend door een zoetelaar. Laatst was er ook een zoetelaarster bij. Ze hebben 's avonds op het slotplein lekker gedronken en bij 't gespeel van vedel en fluit gedanst. De wachter wrijft in de handen van verlangen. De wagen nadert het slot en houdt even halt. De zoetelaar wipt eruit en steekt de hand op. De wachter wuift terug en gaat de weg vrijmaken. Hij heft de sluitboom van de slotpoort, sleept de muurdikke deur open, laat vervolgens de valbrug neer en keert op zijn post terug.

De wagen dondert over de brug. De zoetelaar fluit als een lijster en roept dan naar de wachter: "Help eens een handje". De wachter zet zijn hellebaard tegen de slotmuur en gaat naar de wagen om te helpen. Maar de zoetelaar is plots verdwenen achter de wagen. Ineens komt hij vanachter de wagen, grijpt de wachter bij de kraag en 't kruis en gooit hem over de slotmuur in de diepe, brede gracht. Daarna loopt hij over de weergang naar de andere kant van het slot, waar een tweede wachter zijn kant bewaakt. Hij vraagt de wachter of hij even wil helpen en gooit hem dan ook over de slotmuur het water in.

Uit het huisje in het bos, waar vroeger de boswachter woonde, komen een twintigtal tot de tanden gewapende mannen op het slot afgestormd. Aan de andere kant rukken tien ruiters op, allen rebellen, Hollanders, die vechten voor de vrijheid van hun land. En de zoetelaar? Hij was niets anders dan een roekeloze Hollandse rebel die de gestolen provisiewagen met een paar lege vaten hierheen heeft gevoerd.

Maar de Spanjolen zijn ook geen katjes om zonder handschoenen aan te pakken. Eén van hen ziet wat er gebeurt. Met een pistoolschot slaat hij alarm. Een tiental Spanjolen lopen naar de poort. Te laat: brug en poort zijn al in handen van de Hollanders, die met pistoolgeknal de Spanjolen terugdrijven. In een ommezien bezetten de Hollanders alle toegangen en de mannetjes van Oranje bezetten ook alle wegen en bruggen in de omgeving. Wat kunnen de Spanjolen anders doen dan de witte vlag hijsen en zich overgeven? De list van de sluwe en dappere Hollander, al zoetelaar vermomd, is prachtig geslaagd.

Nawoord: Als de Tachtigjarige Oorlog in 1648 eindigt met de Vrede van Munster (Westfalen), wordt het slot van Turnhout geschonken aan de Hollandse prinses van Oranje-Nassau. Het slot, dat vroeger al bewoond geweest was door vorstinnen als Margareta van Oostenrijk en Maria van Hongarije, is later bezit geworden van Engelse, Pruisische en Oostenrijkse vorsten en vorstinnen. Het werd in Vlaamse barokstijl gerestaureerd en is nu het gerechtshof van Turnhout.

Tielen

Het spook van Tielen

Op het kasteel van Tielen,
dat allang is afgebroken,
durfde de kasteelheer niet
meer alleen te slapen,
want het spookte er,
beweerde hij. Hij nam een
sterke knecht in dienst en
gebood hem de hele nacht

te waken. "Goed", knikte de knecht, die van hel noch
duivel schrik had.

De kasteelheer kroop in bed en om de tijd te doden begon
de knecht pannenkoeken te bakken. Maar toen hij de
eerste pannenkoek omdraaide, viel er een bot uit de
schoorsteen. "Nu ja", schokschouderde de knecht, "zo'n
stuk geraamte kan me niets doen, dus daar trek ik me
niets van aan."

Het vreemde verschijnsel herhaalde zich echter bij elke
pannenkoek en bij de laatste viel er zelfs een doodshoofd
uit de schoorsteen. Daarop begonnen alle botten te
bewegen en ze vormden, samen met het doodshoofd, een
menselijk geraamte.

"Volg mij", beval het geraamte. "Ik ben de vroegere
kasteelheer." De knecht gehoorzaamde. In de kelder wees
het geraamte een plek aan op de muur en zei: "Hier moet
je de muur openbreken. Je zult er een gouden schat
vinden, maar al het goud moet uitgedeeld worden aan de
armen. Want pas dan zal ik rust kennen."

De knecht deed wat hem werd gezegd en sindsdien heeft
het nooit meer gespookt op het kasteel van Tielen.

Kalmthout:

De Zeemeerminnen van de Schelde

Dat is van voor de oorlog en dat was een man uit Brasschaat, en die zijn moeder had hem altijd gezegd dat meerminnen half vrouw half vis waren. Die jongen ging op boten varen, op de Middellandse Zee en op de Atlantische Oceaan, maar nergens zag hij ooit zeemeerminnen.

In het jaar 29 was hij toch thuis, hij had zich een auto gekocht en hij reed graag eens rond. Zo kwam hij te Kalmthout aan, bij de putten. En daar kreeg hij vier zeemeerminnen te zien: die zaten daar in de bossen en die waren aan het zwemmen in het water.

In tegenstelling tot wat beweerd werd, hadden die meerminnen helemaal geen vissestaart. Ze waren echt gelijk vrouwen. Die kwamen uit het water, naakt in hun blootje bij de man. En één kwam zelfs flink bij hem in de auto zitten en die man zei: “Wat zijt ge van zin?”. En ze antwoordde: “Ik ben weg, hoor”. En meteen was ze verdwenen.

De schim van de Schaapherder

Op een dag vond een schaapherder op de Kalmthoutse heide een beurs met goudstukken. Het was de pastoor die ze verloren had. De pastoor ging op zoek naar zijn geld en toen hij onderweg de herder ontmoette, vroeg hij of die toevallig geen beurs had gevonden. "nee, meneer pastoor", zei de herder.

De pastoor vertrouwde het niet en drong aan. "Je moet weten dat het geld aan arme mensen toebehoort. Daarom moet je de waarheid zeggen, want God zal je dadelijk treffen, als je het voor jou wilt houden!" "Ik mag eeuwig branden in de hel als ik een beurs gevonden heb!" riep de herder uit. Zijn woorden waren echter nog niet koud of hij stond al in vuur en vlam. De schaapherder brandde helemaal op, zodat van hem niets meer overbleef dan een hoopje as. Daaronder vond de pastoor de beurs met goudstukken.

Sinds die dag dwaalt de ziel van de schaapherder in een laaiende gloed over de Kalmthoutse heide en zal daar blijven dwalen tot op de dag van het laatste oordeel.

Bij een herbergier uit Geel werd het jongste kind, een peuter van drie, plotseling erg ziek. De dokter kon niets vinden. Het jongetje bleef maar krijsen: "Moeke, zie je die zwarte man niet op de kast?" Maar niemand zag een zwarte man op de kast zitten. "Moeke, ik durf niet te slapen! Er zit een zwarte kat in het bed!" Maar niemand zag een zwart beest in bed. Korte tijd later sloop een vreemde zwarte kat rond het huis. Het dier kwam zelfs binnen. Je kon het gewoon niet buiten houden. Hier moest hekserij in het spel zijn!

Ten einde raad trok de herbergier naar de paters van Tongerlo. Voor hij daar aankwam,

maakte hij iets ongelooflijks mee. Normaal legde hij de afstand af in een goed half uur, nu deed hij er meer dan twee uur over. Af en toe wogen zijn benen zo zwaar als lood. Tweemaal verdwaalde hij.

De pater vertelde hem wie de heks was, maar drukte hem tegelijk op het hart niet tegen haar te spreken als hij haar tegenkwam. Hij gaf de herbergier ook een talisman mee, die hij thuis bij de deur moest leggen. De eerste nacht moest hij biddend doorbrengen.

Om twaalf uur die nacht schoof plotseling de deur open. De zwarte kat kwam binnen. Maar ze raakte niet verder dan de talisman. Verscheidene keren liep ze eromheen, klaaglijk miauwend. Toen schoot ze opeens weg, als een pijl uit een boog. De herbergier en zijn vrouw zagen de zwarte kat niet meer weer en het jongetje was de volgende dag al beter.

A photograph of a forest scene. Sunlight filters through the dense green foliage in the background, creating a bokeh effect. The foreground is filled with green grass and several fallen, moss-covered tree branches. The text 'Maams Brabant' is written in a white, cursive script across the center of the image.

Maams Brabant

Aarschot

De Kasseistampers

Na talrijke diefstallen in Vlaanderen door rovers, besloten de mannen van Aarschot een burgerwacht op te stellen. Helaas hielden ze het niet lang vol, de mannen zaten liever op café dan burgerwacht te lopen.

Daarom besloten de stadsheren dat de burgerwacht per twee man om het half uur door de voornaamste straten van de stad moesten lopen. Algauw vonden de mannen hier ook iets op. Terwijl de eerste op café zat, liep de tweede zijn ronde en toen die afgewerkt was ging de eerste een ronde lopen en ging de tweede op café.

Zo konden zij elk op hun beurt toch nog iets gaan drinken. Degene die de ronde liep stampte zo hard met zijn klompen op de kasseistenen dat het lawaai dreunde door de nacht. Zo kregen de Aarschottenaars de bijnaam "kasseistampers".

Het Arendschot

Toen de Romeinen ons land veroverd hadden, maakte veldheer Julius Caesar kennis met de Antwerpse reus Brabo. En hoe ging dat indertijd onder groten?

Om de vriendschap te versterken togen ze op jacht. Naar het Hageland nog wel.

Toen ze, in de omgeving van een naamloos gehucht langs de Demer reden, zag Brabo opeens een arend door de lucht cirkelen, hoog boven het glooiende land. "Kijk" riep hij uit. "Kijk, Julius Caesar een arend." De veldheer wipte van zijn paard, nam zijn grootste boog, zijn scherpste pijl, spande de boogpees en de pijl trof de arend in de borst. De arme vogel plofte neer aan de voeten van Caesar.

"Wat een schot" prees Brabo hem "Echt meesterlijk, Julius Caesar".

"Een echt arendschot" beaamde de Romein "En daarom zal het naamloze gehucht, dat ooit een stad zal worden, de naam Arendschot dragen."

Bovendien, zal er hier een straat aangelegd worden genaamd naar de bek van de arend die eraf gebroken is door zijn val. Deze straat bestaat nu onder de naam "Bekaflaan".

"Schitterend" knikte Brabo, "Maar kun je soms ook een naam vinden voor dit land, bij voorkeur iets waar mijn naam in voortleeft?" "Een fluitje van een cent." lachte Caesar "Wat dacht je van Braboland."

En aangezien de mensen altijd de neiging hebben om namen wat in te korten, werd Arendschot later gewoon Aarschot en Braboland simpelweg Brabant genoemd.

Affligem

**De zondaar die
monnik wilde
worden**

In de abdij van
Affligem bood zich
een zondaar aan,
die monnik wilde
worden.

Maar de abt kende zijn reputatie en weigerde hem.

"Het is de wil van Onze-Lieve-Vrouw dat ik monnik word" hield de zondaar vol. "Goed" antwoordde de abt. "Als dat zo is, breng me dan morgenochtend al het graan dat de monniken vandaag hebben uitgezaaid op het veld achter de kerk."

's Anderendaags stond de zondaar bij de deur van de abdij, met een grote zak graan. Onze-Lieve-Vrouw zelf had het die nacht het graan korrel voor korrel opgeraapt. Maar de abt was nog niet overtuigd. "Kom mee" wenkte hij. Ze gingen bij een beeld van Onze-Lieve-Vrouw, die haar kind op haar linkerarm droeg.

"Kijk" zei de abt. "Als het echt de wil is van Onze-Lieve-Vrouw dat je monnik wordt, vraag haar dan tegen morgen haar kind op haar andere arm te nemen." De zondaar bleef de hele nacht bidden en zie 's anderendaags droeg de H. Maagd haar kind op haar rechterarm en zo is ze nog steeds te zien in de abdij van Affligem.

Bierbeek

De beek van bier

De naam Bierbeek is ontstaan uit het Oudnederlandse "**birre, borre**" dat "bron" betekent en zonder twijfel verwijst naar het ontspringen van de Molendaalbeek op een gehucht van de gemeente. Het woord

"birre" werd later waarschijnlijk ten onrechte als een vorm van "bier" aangezien. In het dialect "**Burrebeik**" kan men de oude vorm van "birre" nog horen.

Volgens de legende heeft Bierbeek zijn echte naam aan Keizer Karel te danken. Zo vertelt men dat de bewoners van het dorp reeds vroeger, toen er nog gezamenlijk uit één en dezelfde kruik werd gedronken, na de hoogmis graag enkele teugen lustten. Dat viel niet in goede aarde bij de vrouwen omdat het eten bleef wachten, het werk bleef staan in de oogsttijd, enz Daarom besloten de vrouwen een beroep te doen op Keizer Karel, die zich als boer vermomde en zich op een dag onder de pachters mengde toen die weer hun dorst aan het lessen waren. Vermits het een vreemdeling betrof zorgden de pachters er bij het rondgeven van de kruik bier telkens voor dat de kruik leeg was toen die bij de nieuweling kwam.

Dat ging zo voort tot de Keizer het beu werd, plots woedend recht sprong en zich bekend maakte. Om zich voor de aangedane smaad te wreken gaf hij bevel alle resterende vaten naar de beek te brengen en ze daaruit te gieten zodat een beek van bier ontstond.

De Blauwe Schuur

De 'Blauwe Schuur' bevindt zich op een uithoek van Bierbeek, tussen Leuven en Tienen, en maakt deel uit van een hoeve, bewoond door pachter Jan B.

Men noemt ze 'Blauwe Schuur' omdat ze met een dak van blauwe schaliën bedekt is. In de volksmond wordt ze ook de 'Duivelsschuur' genoemd omdat ze gebouwd werd, zo wil de overlevering, door "Manneken Pek" zelf.

In de zeer oude tijden, was er een boer te Bierbeek, die vele landen en velden had. Op zekere dag in de oogsttijd ging hij, met de handen op de rug, zijn velden bezichtigen. De boer was verheugd, want hij had nog nooit zo'n rijke oogst gekend.

Maar plots begon hij zorgelijk te denken, want hij besepte ineens dat zijn schuur niet groot genoeg was om de grote hoeveelheid graan in op te bergen. “Wanneer het graan buiten blijft staan,” zei hij tegen zichzelf, “zal het door de regen weggroten!” Jammerend zei hij “Had ik maar een grotere schuur! Ik zou er alles om geven, zelfs mijn kostbaarste bezit!”

Die woorden had hij nauwelijks uitgesproken, of hij merkte voor hem een kleine, donkere gestalte op. Of het mannetje bokkenpoten had kon de boer niet zien, maar de ogen van het vreemd ventje vlamden als kooltjes-vuur.

- “Vriend,” zei het mannetje, “je bent verdrietig en je zucht. Wat mag de oorzaak zijn? Misschien is er een oplossing?”

De boer, die niet ongevoelig was voor de vriendelijkheid van het manneke en dus niet onbeleefd wilde reageren, legde het probleem uit.

- “Als het dat maar is!”, zei de zonderlinge figuur. “Als je wil zal uw verdriet niet lang meer duren... en wat de betaling betreft... ik heb geen geld nodig.”

- “Hoezo?”, vroeg de boer vol belangstelling, “Vertel!”

- “Beloof mij alleen dat bij uw overlijden uw beste pand mij toebehoort,” zei het klein, donker mannetje, “en ik bouw voor u deze nacht een schuur die groot genoeg is voor uw hele oogst.”

- “Akkoord!”, zei de boer, die natuurlijk nog bekommerd was met zijn graan. “Maar,” voegde hij eraan toe, “als de schuur er morgen, voor de haan kraait, niet staat, dan krijg je niets!”

Het donkere mannetje was al weg en de boer ging, met de handen op de rug, huiswaarts.

’s Avonds duurde het gebed van de boer langer dan normaal. Bij het opzeggen van de vier akten begon de

boer zich zeer bedrukt en angstig te voelen. Hij wilde zijn vrouw aanspreken maar durfde niet. Hij bleef onrustig en kon de slaap niet vatten.

Op middernacht schiet de vrouw plotseling wakker. Ze hoorde veel kabaal aan het achtereinde van het pachthof. Een geklop en getier hoorde ze, alsof er duizend metsers en timmerlieden bezig waren. Ze stond op en keek door het raam. Ze zag wel zeker vijftig duivels rusteloos werken en rondvliegen als vleermuizen, aanhoudend heen en weer halen van bouw materiaal voor de schuur. Het is amper middernacht en de schuur kreeg al vorm. Hele bomen en wortels werden erin verwerkt.

- “Man!”, sprak ze verschrikt, “Hoor eens! Wat gebeurt er daar?”

- “Ja, vrouw,” zei de boer, “ze bouwen mijn schuur.” De boer begon te vertellen over de overeenkomst die hij had gesloten met de kleine, donkere, zonderlinge figuur. Toen de vrouw dit hoorde kreeg ze haast een geraaktheid en kon haast geen woord meer over haar lippen krijgen.

Ze dacht luidop na en zei “donker ... vurige ogen ... de duivel! Uw beste pand? ... Dat kan maar één ding zijn: uw ziel!”

De boer bleek dus een pact te hebben gesloten met de duivel, en bij voltrekking van de schuur zal zijn ziel voor de duivel gereserveerd zijn. Weliswaar enkel als de schuur volledig gebouwd is... vóór de haan kraait.

Een kort gebed gaf de vrouw van de boer weer moed en krachten. Opeens stond ze op, stak een lantaarn aan en liep ermee als een bezetene recht naar het hoenderhok. Ze klapte driemaal in haar handen en kraaide als een haan.

Ondertussen hoorde ze buiten het geklop en getimmer verdubbelen, het duivels gespuis bleek ineens veel haast te hebben om de schuur te voltrekken.

In het hoenderhok was door het kraaigeluid van de vrouw de haan wakker geworden en het heldere licht van de lamp trof zijn ogen. En ja hoor, de haan werd misleid en meende dat een nieuwe dag was aangebroken. De haan zette zich rechtop, sloeg met zijn vleugels, zette zijn bek wijd open en uitte een lange, heldere “kukeleku”. Een woest gehuil steeg buiten in de lucht, en weldra werd alles stil. De duivel was verloren, want de haan had gekraaid, en de schuur was nog niet voltrokken.

’s Morgens, toen de boer en zijn vrouw naar buiten gingen, zagen zij, dat er nog enkel een kleine opening in de gevel onder het dak moest dichtgemaakt worden. Wanneer men de opening wilde sluiten met stenen, bleek dit verloren moeite, want de volgende ochtend was de opening er elke keer terug.

Het was alsof de schuur vervloekt was om nooit voltrokken te worden, totdat men op het gedacht kwam om de opening langs binnen met planken dicht te doen en langs buiten er een kruisbeeld aan te hangen.

De boer had zijn schuur en zijn oogst was gered.

Een variant van deze sage vertelt dat de schuur toebehoorde aan Rik Pompier, die een duivelspact sloot met de hoofdman van de Alvermannekens.

Volgens de officiële website van Bierbeek zou de Blauwschuurhoeve dateren van het einde van de 11de eeuw. De hoeve “Belfahus” behoorde toe aan de abdij van Villers-la-Ville. In de 14de eeuw besloot de prelaat van de abdij om de boerderijen te verpachten.

Diest

De Belegering van Diest

Vele jaren geleden kwamen de Hollanders Diest belegeren. De velden van Zichem, Averbode en Scherpenheuvel waren letterlijk met Hollandse tenten overdekt. Het was de vijand bekend dat Diest over geen verdedigingsmiddelen beschikte en was er dus van overtuigd dat het een fluitje van een cent zou zijn om Diest te overmeesteren.

Doch de Diestenaars, die onder geen klokken uitgebroed zijn, staken de koppen bij elkaar en besloten, op hun manier, de vijand een kool te stoven en tot de aftocht te dwingen.

De nacht voor de vermeende overgave was heel Diest te been. En wat zagen de Hollanders de volgende morgen? Ze zagen de stad van top tot teen gewapend. De vestingwallen lagen vol houwitsers; in elk schietgat blonk de muil van een fonkelnieuw kanon, en op de kantelen der vestingmuren zag men de veldslangbuizen elkaar verdringen. En bij hun stukken stonden de kanonniers, met brandende lont, gereed om onder een regen van bommen, kogels en allerlei werptuigen, uit duizend vuurmonden tegelijk losgebroken, het vijandelijk leger te begraven!

Nu wisten de Hollanders genoeg. Meer verbluft misschien dan verschrikt, rolden zij met zeven haasten hun matten op en maakten dat zij wegkwamen. Te midden van het gelach, de kwinkslagen en de drinkpartijen, brachten de grappige Diestenaars hun dag door met hun eigenaardig geschut terug op te bergen. En die opbergplaats was doodeenvoudig een of andere kelder, want al die zogezegde kanonnen, houwitsers en veldslangen waren enkel gewone boterpotten uit gebruinde zandsteen vervaardigd. Zo wisten de Diestenaars, door een slimme krijgslist, hun ondergang te beletten.

De kanaries van de koster

Rond 1910 besloot de koster om zangvogels te gaan kweken. Hij kreeg van een vriend een koppel gele kanaries, een mannetje en een vrouwtje.

De koster, die tevens een verwoed kaartspeler was, begon tijdens de eerstvolgende kaartavond over zijn nieuwe hobby in geuren en kleuren te vertellen. Vol van enthousiasme kon hij tegen zijn spelmakkers nog nauwelijks zwijgen over zijn gevleugelde vrienden. Sindsdien leek elke kaartavond wel op een tocht door de wondere wereld der zangvogels.

Op een zekere kaartavond was de koster aan de late kant, iets wat voor hem haast ondenkbaar was. Plots kwam de koster toch binnen gezwierd, volledig buiten adem.

Hij nadert de speeltafel en nog fel hijgend zegt hij: “Zeg mannen, mijn kanaries hebben twee eitjes gelegd, en moet je ze nu eens bezig zien, zo schoon!”

Zijn spelmakkers wisten al hoe laat het was: naar een gezellige, rustige kaartavond konden ze...fluiten.

Een van de kaarters had zin gekregen om de koster eens goed bij de neus te nemen en besloot om de kanarie-eitjes te verwisselen met musseneitjes.

Enkele weken later was het dan zover; de eitjes waren uitgekomen en er lagen twee flinke jongskens in het nest. De koster was in de wolken! Hij had weliswaar geen benul dat er iets niet klopte, want de nieuwe bekjes hadden toch poten en vleugels. Onze koster kon dan ook niet wachten om erover verslag uit te brengen bij zijn maten.

Op de volgende kaartavond kon hij, zoals verwacht, niet zwijgen over de kleine bekjes en hoe ze al luidkeels begonnen te fluiten. Hij voegde er wel aan toe dat het nog een soort “gesjierp” was, maar als ze groter zijn wel voor een mooie fluitserenade zullen zorgen. Voor de tafelgenoten kwamen de handkaarten van pas om grijnzende gezichten achter te verstoppen.

Een tijdje later had de koster weliswaar het spelletje door en wist hij dat hij opgescheept zat met straatmussen zonder gigantisch veel fluitambitie. Het plezier in het vogelkweken was hem toen ontgaan en zijn vogels vlogen de deur uit.

De kaartavonden waren voor onze koster verleden tijd. Hij kwam er nooit meer opdagen. Bij de kaartende lolbroeken vlogen de lachsalvo's nog lang om de oren.

De terugkeer van Stieneke

Dit verhaal gebeurde een hele tijd geleden in Diest. Daar woonde Armandine en haar vriendin Stieneke. Ze hadden met elkaar afgesproken dat wie als eerste overleed, aan de andere zou komen vertellen waar ze was.

Stieneke kreeg tuberculose en stierf. Armandine rouwde om haar vriendin, maar vergat de belofte. Een tijdje nadien begon de ellende. 's Avonds in bed hoorde ze vreemde geluiden, net alsof er ratten de kamers in- en uitliepen. Dat duurde zo enkele nachten. Armandine deed geen oog meer dicht. Ze durfde zich niet meer om te draaien in bed en als ze haar burens over haar angst vertelde, werd ze uitgelachen.

Op een nacht volgde op het eigenaardige geluid een verblindende lichtflits. Armandine kneep haar ogen dicht. Enkele minuten bleef ze zo roerloos liggen. Toen loerde ze voorzichtig tussen haar wimpers door. Naast haar bed, gekleed zoals vroeger, zat Stieneke. "Ik was al bang dat ik hier niet meer zou geraken", fluisterde de dode vriendin van Armandine. "Het is zo'n lange weg van het vagevuur naar hier."

Armandine baadde in haar zweet. Ze kon geen woord uitbrengen. "Ben je bang?" vroeg Stieneke. "Dan kom ik een volgende keer terug, als je wat minder bang bent." Er was opnieuw een verblindende lichtflits, waarin Stieneke als het ware verteerd werd.

Armandine vertelde het voorval aan de pastoor. Die raadde haar aan een bedevaart naar Scherpenheuvel te ondernemen. Dat heeft Armandine ook gedaan. Stieneke is daarna niet meer teruggekeerd.

Het Spook van het Sint-Jansveld

Sint-Jansruïne en kerkhof in 1904

Rond 1820 spookte het op het Sint-Jansveld te Diest. In deze volksbuurt woonde de armere arbeidersklasse. Reeds enkele maanden zou er na middernacht een witte gedaante ronddolen, komende uit de richting van de Sint-Jansruïne en het kerkhof. De verschijning zou zich dan langzaam begeven richting de Zellenstraat (de huidige Mariëndaalstraat). Tegen het huis op de hoek van de Sint-Janstraat en de Zellenstraat bevond zich een arduinen steen, waarop de gedaante dan ging zitten om een halfuur later weer op te staan en terug te slenteren richting de ruïne.

Deze spookverschijning boezemde angst in bij de buurtbewoners van het Sint-Jansveld en men durfde na middernacht haast niet meer buitenkomen. Maar dat was buiten twee moedige kerels gerekend, die het idee opperden om deze zaak zelf te gaan onderzoeken. We zullen deze helden gemakshalve 'Pol' en 'Jef' noemen.

De geliefkoosde bestemming van het spook was reeds bekend, dus spraken de twee dappere zielen even voor middernacht af aan de bewuste hoek met de arduinen steen. Jef was als eerste op post en wat nerveus wachtte hij op zijn kompaan. Maar Pol kwam maar niet opdagen en middernacht was reeds gepasseerd. Na nog enkele minuten wachten besloot hij terug naar huis te gaan, maar net op dat moment merkte hij in de verte de witte gedaante op die pal in zijn richting wandelde.

Een gevoel van angst overviel hem en verstijfd drukte hij zich tegen de muur aan, terwijl het spook dichterblijef bleef komen. Even later was het dan zover, de witte gedaante naderde de hoek en ging ook nu naar goede gewoonte op de steen zitten. Jef, opgelucht dat hij niet werd opgemerkt, voelde zich net moedig genoeg om zijn angst even opzij te zetten en naar het spook te kijken.

Stomverbaasd keek hij de mysterieuze gedaante aan. Hij kon zijn ogen haast niet geloven, want het gewaande spook bleek niemand minder te zijn dan zijn kameraad Pol in een wit nachthemd. Perplex bleef Jef tegen de muur plakken en wachtte tot Pol, het 'spook', eindelijk opstond en huiswaarts keerde.

De volgende dag kon Jef niet wachten om de vrouw van Pol in te lichten over zijn nachtelijke wandelingen, maar ze geloofde er niets van. Niettegenstaande bleef Pol's wederhelft er toch over nadenken, want ze kon niet ontkennen dat ze de laatste maanden 's nachts wakker werd van een koud en kil gevoel. Dit fenomeen deed zich steeds voor rond de klok van 1 uur, en volgens Jef zou

Pol steeds rond dat uur terugkeren naar huis. De puzzelstukjes leken dus misschien toch in elkaar te vallen.

De gedachte dat haar man, door spook te spelen, de burenen elke nacht de stuipen op het lijf wilde jagen, kon ze niet echt appreciëren. Ze besloot dan ook om dat spook eens een lesje te leren door zijn nachtelijk uitstapje te voorzien van een koude douche.

De volgende nacht stond Pol op om naar goede gewoonte in zijn nagelwit nachtgewaad te beginnen aan zijn wandeling. Hij opende de voordeur om naar buiten te stappen, maar daar wachtte zijn vrouw hem op, vergezeld met een emmer water. Met een flinke zwaai zwierde ze de inhoud van de emmer over Pol, die bleek aan het slaapwandelen te zijn. Kletsnat schoot hij wakker, keek verbaasd in het rond en sprong bibberend van de kou terug zijn huis binnen.

Pol hield van zijn ijskoude douche een zware verkoudheid over, die ontwikkelde tot de gevreesde ‘vliegende tering’. Amper vijf dagen later had deze agressieve longaandoening Pol al naar het graf gebracht.

Alle mensen van het Sint-Jansveld waren aanwezig op zijn begrafenis, alsook heel wat nieuwsgierig volk uit de stad.

Sindsdien spookt het niet meer op het Sint-Jansveld.

Het Spookhuis van de Overstraat

Vlak bij een school in Diest stond er een huis verlaten bij. Veel leerlingen passeerden dagelijks nietsvermoedend het huis bij het binnen- en buitengaan van de school. Enkele trappen en een wandelpadje verbonden het schoolpoortje vanop de Veemarkt met de binnenruimte van de school. Vanop het wandelpadje kon je niet alleen enkele bomen bewonderen, maar ook de achterzijde van het verlaten huis.

We schrijven schooljaar 1985-1986. Een vijftal leerlingen begonnen geïntrigeerd te raken door de verwaarloosde uitstraling van het pand en besloten om er eens een kijkje te gaan nemen. Binnen werd hun vermoeden bevestigd dat het huis al jarenlang onbewoond bleek te zijn. Een van de nieuwsgierige jongens wilde een kijkje nemen in een schuif, maar wat ze daar aantroffen was allesbehalve in lijn van hun verwachtingen. De schuif puilde uit van de beenderen, wellicht dierenbeenderen,

daar gingen ze toch van uit. Ze keken verder rond en wat bleek; vrijwel alle kasten zaten vol beenderen! Een kil en oncomfortabel gevoel overviel de leerlingen en alsof dat nog niet vreemd genoeg was...plots hoorden ze voetstappen, komende van de verdieping boven hen. Ze stormde naar buiten, want hun onschuldig bezoekje had een angstaanjagende wending gekregen.

Hun huisbezoek werd al snel - weliswaar fluisterend - een populair gespreksonderwerp onder de leerlingen in de aanpalende school. Enige tijd later werden de geruchten ook door leerkrachten opgepikt, maar werden niet serieus genomen. Meer en meer gelijkaardige verhalen over het horen van voetstappen in het huis werden verspreid en sommige leerlingen besloten om al wat sneller te wandelen bij het passeren van het huis. Een reactie van de schooldirectie kon dan ook niet uitblijven en de school maande aan om het huis niet te benaderen en meende dat eventuele geluiden rond het huis te wijten waren aan plaatselijke werken in en aan het huis. Maar de leerlingen wisten wel beter, want bij het dagelijks meermaals passeren van het pand was er nooit beweging te zien, laat staan enige aanwijzing dat er zou worden gewerkt. De poging van de schooldirectie om een rationele verklaring te geven voor de mysterieuze voetstappen werd dus met weinig geloofwaardigheid onthaald door de leerlingen. Bezoekjes aan het pand ontmoedigen met een geïmproviseerde afbakening was evenmin een succesvol idee van de schooldirectie.

Enige tijd later besloot een groep van vijftien leerlingen - waaronder het initiële vijftal - het huis opnieuw te betreden, ditmaal met de bedoeling het bezoek niet te beperken tot enkel het gelijkvloers. Eens ze het huis hadden betreden waren de voetstappen alweer snel hoorbaar, alsof iemand in de kamer erboven aan het rond dwalen was. Iedereen was stil en enkelen begonnen langzaam de trap naar boven te betreden. De voetstappen

bleven hoorbaar en trede na trede besteed een groepje de trap. Wanneer de eerste waaghalzen de eerste verdieping naderden hielden de voetstappen op. Een doodse stilte oversteeg de ruimte en iedereen kreeg een kil en ongemakkelijk gevoel. Bijna bovenaan de trap bleef het gezelschap een deur op de eerste verdieping aanstaren. Ze hadden een intens gevoel dat achter die deur iemand stond die hun aanwezigheid had opgemerkt. Aarzelend bestegen ze de bovenste treden van de trap terwijl ze angstig de deur in de gaten hielden. Plots hoorden ze terug voetstappen, deze keer zachter, stiller, bijna sluipend, en jawel...komende van vlak achter de bewuste deur. Het angstzweet brak uit en met een enkele blik naar elkaar stemde ze unaniem toe om zo snel mogelijk uit het huis te vluchten.

Dit was hun laatste bezoek aan het mysterieuze huis. Voor allen die daar toen aanwezig waren was het duidelijk dat er iets niet pluis was in dat huis. Het huis werd enkele jaren nadien met de grond gelijk gemaakt om plaats te maken voor een appartementsgebouw. Hoewel, daar waar het onheilspellend deel van het huis was, daar is er een afgebakend stuk gras.

De gebeurtenissen moeten alleszins een grote indruk bij heel wat leerlingen hebben nagelaten, want in 2017, meer dan 30 jaar later, werd er tijdens een schoolreünie alweer gefluisterd over... het spookhuis.

Dilbeek

De Heilige Wivina

Wivina was een jonge, gegoede vrouw, geboren in 1103 in Gent, als dochter van Hugo II d'Oisy-Inchy- Crèvecoeur en van Hildiarde (of Hildegarde) de Baudour.

Als jong meisje vluchtte Wivina samen met haar vriendin Emwara het ouderlijk huis uit op zoek naar God. Zij volgden de oude baan Gent-Aalst-Asse-Brussel en vroegen in de abdij van Affligem, tussen Aalst en Asse gastvrijheid.

Korte tijd nadien toog Wivina op een ezel naar het hof te Brussel van Godfried I met de Baard, hertog van Brabant en Neder-Lotharingen (+1139), met het verzoek een geschikte plaats te bekommen om er enkel God te dienen". Hij schonk haar "de plaats, Bigarden genaamd, nabij Brussel in het Westen", op voorwaarde "dat zij er ook andere meisjes zou aanvaarden".

Bigarden was een uitgestrekt gebied van ruim driehonderd bunder bos et waarde - het Vrijthout, de

Nieuwenbosch, den Ruftbosch, Diedtbosch, den Rondenbosch, enz ..., waar geen huis of hof voorkwam, een "desertum", een echte wildernis. Het behoorde tot het leengoed van de heren de Bigardis". Daar gingen Wivina en haar trouwe vriendin Emwara als eremijten leven, misschien eerst bij de bron waar het huidige kapelletje staat. Abt Franco, opvolger van Fulgentius, bouwde voor hen met takken en leem, een oratorium en cellen, omgeven door een gracht om de afzondering te waarborgen.

Uit het Affligemse Parthenon kwamen enkele edelvrouwen om het heilig en boetvaardig leven van Wivina en Emwara te delen. En zo ontstond er een geregelde communiteit, onder leiding van de jeugdige Wivina, volgens de regel van Sint-Benedictus, geestelijk en materieel geleid en georganiseerd door monniken van Affligem.

In 1133 stichtte de zij onder leiding van de monniken van Affligem een klooster. Haar spreuk was: Crescas, nec decrescas wat wil zeggen: Groei, geef het nooit op. Na haar dood op 17 december 1170 werd haar graf een druk bedevaartsoord. Na haar dood bouwde men een kapel op de plaats waar zij geleefd had, om de groeiende stroom bedevaarders op te vangen. In 1880 liet ridder Desferrières het kapelletje restaureren.

Vanaf 1812 werd aan deze bedevaart een processie gekoppeld, die sinds 1973 opnieuw door de Bijgaardse straten trekt. Het hoofdingrediënt van deze processie is de evocatie van de belangrijkste gebeurtenissen uit Wivina's leven: haar roeping en de officiële erkenning van het klooster. Dans, zang en muziek, verweven rond een thema, stellen jaarlijks het leven van Wivina in een nieuw daglicht. Zij zou eens een uitgedoofde kaars weer tot vuur gebracht hebben.

Haar feestdag is op 17 december. Zij is de patrones tegen halsziekten, koorts en mond- en klauwzeer.

Kleudemansbeek

Raymond Praet vertelt zijn verhaal

Het verhaal speelt zich af in een stukje “nomansland” tussen Sint Ulriks Kapelle en Sint Martens Bodegem. Ongeveer in 1935 ...

Onze Pa was toen op vrijersvoeten. Hij woonde te Kapelle en hij had ter gelegenheid van Bodegem-kermis er een meisje leren kennen, dat hem ten zeerste beviel. Dat gebeurde meer met jongelieden uit beide dorpen. Maar in de tijd dat er geen bussen, geen trams en weinig auto's waren, was de korstte weg van Kapelle naar Bodegem een doodgewone simpele voetweg. Nu noemen ze dat “een wandelpad”. Dat vanop de Krekelendries begon om doorheen een bos, over de Molenbeek in Tenbroek aan de spoorweg uit te komen. Toen nog de niet-geëlectriceerde lijn 50 bis met goede ouderwetse stoom. Pa moest daarna alleen nog de spoorlijn overklauteren (wat nu strikt verboden is) nabij “Broekvet” om enkele ogenblikken later zijn geliefde te kunnen omarmen.

Kludde (Kleude), overigens afkomstig uit het Antwerpse, en aldaar sterk bevriend met Lange Wapper, werd in onze omgeving gesignaleerd en besloot de jeugd alhier een loer te draaien en hun liefdesleven effen te bemoeilijken.

Het probleem van Kludde was zijn keet (ketting). Hij was namelijk om een mij onbekende reden verplicht om met een zware ijzeren ketting aan zijn linkerenkel rond te lopen. Hetgeen vanzelfsprekend enig verrassingseffect bij zijn aankomst tenietdeed.

Kludde besloot zich te verbergen onder het houten bruggetje van de Molenbeek, midden het bos. De “Molenbeek”, die toen nog een mooie echte brede beek was. Geen riool. Het meest courante scenario was dat Kludde (natuurlijk al rammelend) tevoorschijn sprong, gehuld in een stinkende zwavelwalm, en iedereen die over het brugje wou gewoon tegenhield. Zelfs die stoere venten van toen schrokken zich een raap bij zijn verschijning. Vergeet niet dat ze meestal dat wegske namen bij valavond of 's nachts (terugweg) en dat vanuit Kapelle reeds het “Eksterveld” moest overwonnen worden om beneden bij de beek te geraken. De omgeving was luguber en onheilspellend. Vooral bij volle maan. Meestal hadden die gasten ook enkele pintjes op.

Kludde stonk vreselijk naar solfer en toebak en zijn ogen puilden uit als twee vuurbollen. Velen lieten van 't verschieten hunne fiets vallen (als ze die bij hadden) en krabbelden even achteruit terug van waar ze kwamen.

Maar ze waren zich ervan bewust dat de confrontatie met Kludde moest worden aangegaan; ze wilden geen 5 km lange omweg langs Bodegem-Station aangesmeerd krijgen. Ze probeerden zich dan ook redelijk inschikkelijk te tonen. Ze dienden te antwoorden op een van zijn “verschrikkelijke vragen”. Wie het antwoord niet kende, moest onherroepelijk terug en mocht dus het brugske niet over...kwam als gevolg daarvan te laat bij zijn lief...miserie; of kwam veel te laat thuis...ook miserie.

Maar die vragen waren dus niet “van de poes” en onze Pa zei dat niemand er ooit een juist kon beantwoorden. Behalve hijzelf.

- Hoeveel haren staan er op het hoofd van “Staaf de Smid”?
- Wanneer gaat “Marie van den Bekker” haar eerste kind kopen?
- Hoeveel graden heet is het in de Hel?
- Hoeveel liter water in “druppels” uitgedrukt giet “Sjarel de melkboer” bij zijn melk?

Kludde variëerde zijn vragen, maar de antwoorden waren altijd : “Verkeerd”...en...kere weerom. Het gebeurde dikwijls dat ze hunne fiets ter plaatse vergaten en wegliepen. Om ’s anderendaags, met de klaren, uit den hoop fietsen den hunne te komen ophalen... Veel meisjes maakten het “af” omdat hunne vrijer te laat en vol modder op de afspraak verscheen en veel jongens kregen van thuis enkele weken huisarrest omdat ze hunne fiets verloren hadden en naar toebak stonken. Kortom, iedereen had het gemunt op “Kludde”. Tot onze Pa er zich zou mee bemoeien.

Hij trok op een winterzaterdag bij valavond richting Bodegem. Over het Eksterveld. Vol goede moed. Maar toch met rillingen over gans zijn lijf. Een weddenschap met de kameraden en de schrik om “af te gaan” bij zijn lief, zorgden er echter voor dat hij doorbeet. Stilaan naderde hij de brug. Ineens springt Kludde al rammelend te voorschijn, druipend van de nattigheid. Hij was namelijk juist uitgegleden en vreselijk slecht gezind. Hij “doempte” nog meer dan gewoonlijk. Den “doemp” kwam zelfs uit zijn oren. Hij was namelijk verstrikt geraakt in zijn eigen ketting.

Pa deed het bijna in zijn broek van ’t verschieten, maar vermande zich. Hij schuifelde resoluut één pasje voorwaarts, en onmiddellijk terug drie grote stappen achterwaarts.

“Awel slimme?” vroeg Kludde. “Wat gaat dat snulleke al bibberend naar Bodegem doen?”

Onze Pa had blijkbaar zijn tong ingeslikt.

Maar Kludde schoot in actie.

“Als je weet hoeveel sterren er aan de hemel staan mag je door.”

Onze Pa keek benepen omlaag richting de tip van zijn rechterschoen, om daarna onmiddellijk omhoog te kijken en hij begon te tellen. Eerst de linkerkant van het firmament en daarna de rechterkant van het uitspansel. Kludde schokte van het lachen! En bleef maar schokken

...

“Zesentwintigmiljoen achthonderdvierentwintigduizend tweehonderdnegenenvijftig” ... broebelde Pa.

Kludde keek hem aan gelijk een koe die de eerste stoomtrein ziet passeren. “Mis” riep Kludde.

“Just” zei Pa, “en als ge wilt moogt ge het natellen”.

Kludde kon niet anders dan beginnen controleren ...

Tellen dat hij deed ...

Pa profiteerde van zijn onoplettendheid en muisde er stilletjes over het brugje vanonder ... naar zijn lief toe. En Kludde bleef maar tellen ... Hij kreeg er een stijven nek van ...

Enkele weken later zat hij er nog steeds na te tellen; hij was al negen keer moeten herbeginnen wegens bewolking ... Veel goesting om jongelui tegen te houden had Kludde ook niet meer. Ook te veel schrik van opnieuw op “nul” te moeten herbeginnen.

Op het einde van die zomer vond men een verroeste ketting aan de oever van de “Molenbeek” kortbij de brug.

Alena werd geboren in de zevende eeuw, als dochter van de Heer van Dilbeek, Levold en zijn gade Hildegart. Levold, die in het oud levensverhaal van onze Heilige, de Koning van Dilbeek wordt genoemd, was een heiden die de christenen vervolgde.

Toen hij op zekere dag uit jagen reed, maakte hij kennis met een christen die om geloofsredenen de wijk had genomen naar Vorst en aldaar een huis had gebouwd. Deze man maakte de lof van het christelijk geloof en haalde de koning over om in Vorst het kerkelijk officie te komen bijwonen. Levold ging in op dat verzoek, maar alhoewel de kerkdienst indruk op hem maakte, bleef hij niettemin volharden in zijn heidense leer.

Thuis gekomen, vertelde hij aan vrouw en dochter wat hij gezien had. Bij dit verhaal voelt Alena zich plotseling door de genade getroffen en neemt het besluit naar Vorst te gaan om er zich te laten inwijden in de geheimen van de christelijke godsdienst. In 't geheim begeeft zij zich voortaan iedere nacht naar Vorst maar ze wordt tenslotte verraden door de wachters van haar vader, die in woede ontsteekt en bevel geeft haar gevangen te nemen.

Alena wordt dan achtervolgd en ingehaald en terwijl zij uit verweer zich vastklampt aan een boomstam, wordt haar door de dienaars van haar vader een arm van het lichaam gerukt en zij sterft aan die gruwelijke verwonding. Een engel komt de arm wegnemen en plaatst hem op het altaar van de kerk te Vorst, wat de aanleiding is tot het op zoek gaan naar haar lijk. Dit wordt spoedig gevonden en plechtig in de kerk van Vorst begraven. Intussen gebeuren er allerhande mirakelen op het graf van Alena en nadat een van Levolds onderhorigen, hertog Omundus, het zicht heeft teruggekregen door Alena te aanroepen, wordt ook koning Levold door de genade geraakt, bekeert zich en laat zich samen met zijn gade dopen. Hij geeft zijn bezittingen aan de armen en sticht de Dilbeekse parochiekerk die toegewijd wordt aan de H. Ambrosius. Hij en zijn gade worden in de kerk zelf begraven.

Inmiddels groeit de verering aan en tal van mirakelen geschieden op Alena's graf, zodat op Pinksteren van het jaar 1193 haar gebeente door abt Godeschalk van Affligem plechtig wordt verheven. Die verheffing staat gelijk met de heiligverklaring.

Alena's feestdag is 17, 18 en 24 juni. Ze wordt aangeroepen tegen tandpijn en oogziekten. Haar herinnering leeft verder in de Sint-Alenatoren - een overblijfsel van het vroegere kasteel dat in 1862 gesloopt werd - gelegen achter het Kasteel de Viron in Dilbeek.

Gooik

De Tongsnijders der Heyde

De Kesterheuvel heeft altijd al een zekere machtspositie gehad in het Pajotse landschap. De donkere beboste heuvel had voor de inwoners van de omliggende dorpen bovendien altijd iets dreigends. Niet verwonderlijk dat het gebied dan ook vaak werd gelinkt met allerlei grimmige verhalen.

Het meest berucht is de moordsage van 'de Tongsnijders der Heyde'. De bende werd de meest gruwelijke praktijken toegedicht. Ze folterden hun slachtoffers en mogelijke verklikkers werden monddood gemaakt door hun tong af te snijden.

Het verhaal werd voor het eerst neergepend door schoolmeester Jan Jozef Haugen in 1889. Daarin wordt een boer en zijn familie vermoord door een bende die zich schuilhield in holen op de Kesterheide.

De sage

We schrijven december 1789. Het was op een koude winteravond wanneer er zich in een kleine woning op de grens van Herfelingen en Kester een drama zou afspelen. Aan een lange werktafel zaten kleermaker Frans Mattel en zijn vrouw, Rosa. In de hoek bij de haard stond een wieg waarin hun zoontje van enkele maanden oud lag. Een hevig kloppen op de voordeur liet het koppel opschrikken, een onbekende man stapte op vraag van Frans Mattel binnen. De onbekende man zei: 'Ik ben samen met een vriend verdwaald. Hij heeft zijn been gebroken en kan zich niet verroeren. Hij ligt op tien minuten hier vandaan en zal sterven van de kou'. Frans besloot te helpen en samen met de onbekende man vertrokken ze om de vriend te gaan redden.

Drie uur verliepen en Rosa begon zich enorme zorgen te maken. Plots werd er hevig geklopt op de deur. De deur vloog open en vier vermomde en gewapende kerels vielen het huis binnen. Eén van de indringers greep Rosa en sloeg ze neer op de vloer. Hij stopte haar mond dicht, verpletterde haar keel en wurgde haar waarna ze bewusteloos achterbleef. Een tweede indringer naderde de wieg en trok een lange dolk onder zijn bovenkleed uit, zonder genade vermoordde hij het kind.

Vervolgens keerde de indringer zich naar Rosa, maar een luide noodkreet en een blaashoorn deden de indringers opschrikken. De inwoners van Kester en omgeving herkenden de hoorn als teken van de komst van baanstropers. Ook de indringers herkenden dit geluid en

wisten nu wat hen te doen stond. Twee indringers doorzochten snel alle kasten en stalen alles van waarde.

De zoektocht van Frans en de onbekende man verliep ondertussen ook niet zo vlot. Tijdens de tocht sloegen plots twee gespierde mannen Frans neer. Een van de mannen bond een blinddoek om Frans zijn hoofd en tilde hem op zijn schouder, waarna hij uren later werd neergezet in een kelder. Wat Frans toen zag, joeg hem de stuipen op het lijf. Rond een tafel zaten een dertigtal vermomde kerels. Frans moest zich bij de tafel vervoegen om een hapje en glaasje mee te consumeren. Waarop de leider van het gezelschap plots zei: “Frans Mattel, vanaf nu maak jij mee deel uit van de Tongsnijders!” Frans kon zijn ogen niet geloven wanneer de maskers van de andere mannen afvielen. Bij die zogenaamde Tongsnijders zou hij nooit van zijn leven willen horen, maar dat zou bestraft worden met de dood.

De roversbende toonde genade: Frans werd niet gedood maar wel gefolterd en voor dood achtergelaten in de kelder. Hij werd dagen later gedropt aan de Romeinse weg tussen Heikruis en Pepingen. Zijn tong was afgesneden door de Tongsnijders zodat hij hen niet zou kunnen verraden. De jaren daarop plande hij zijn wraakactie tegen de Tongsnijders.

Walter Mattel, de oudste zoon van de gefolterde Frans Mattel, hield al graag eens wat extreem kattenkwaad uit met zijn vrienden. Met z'n viere overvielen ze rijke mannen om hun zakken te rollen. Wat Walter niet wist, was dat zijn drie vrienden deel uitmaakten van de Tongsnijders. Walter kende het verhaal van de roversbende maar al te goed, maar toch slaagden zijn vrienden er in om hem mee te lokken naar een herberg aan de Kesterheide. Hij had geen enkel idee wat zijn vrienden van plan waren. Het ging om een bijeenkomst van de Tongsnijders. Zonder enig idee trapte Walter met

open ogen in de val van de bende en sloot zich verplicht aan. Hij werd gedoopt tot straatrover met als schuilnaam 'Bloedrood'.

Iedere rover droeg een lederen riem met twee geladen pistolen, een lange dolk en een zwart masker voor het gezicht. Op het voorhoofd van die maskers gloeide een tong zonder punt. Dit was wellicht een zinspeling op de naam van de bende. Boven hun gewone kleren en wapens droegen ze een donkerkleurige mantel.

Walter deed jaren mee met de Tongsnijder-bende. Ze roofden, moordden en folterden al die in hun weg stonden. Alle slachtoffers werden gezien als mogelijke verklikkers van hun identiteit. Door hun tong af te snijden zorgden de Tongsnijders ervoor dat ze het verhaal niet verder konden vertellen. De gevreesde roversbende van Gooik sloeg toe zonder medelijden. Walters reputatie bij de roversbende kwam abrupt tot een einde toen hij een opdracht van zijn bevelhebber weigerde uit te voeren. Hij werd gefolterd en gevangengehouden tot zijn leven plots tot een einde kwam.

De laatste tocht van de Tongsnijders ging om een wraakactie van één van de bendeleden. Ook Walter mocht de andere rovers voor een laatste maal vergezellen voor hij vermoord zou worden door de bende. Het sloeg elf uur toen de Tongsnijders via de poort De Afspanning in Ninove binnenvielen. Zeven rovers stormden de herberg binnen, maar wanneer Walter de drempel over stak, trof een dolk hem recht in het hart, wat de dood betekende voor Walter. Ook de andere bendeleden werden zonder genade vermoord. De vader van Walter, Frans Mattel, had deze actie reeds lang voorbereid voor de Tongsnijders en daarom zagen de rovers dit totaal niet aankomen.

Na de slachtpartij kon Frans pas echt zien welke schade hij had aangericht. Hij zag zijn zoon, levenloos op de grond liggen. Onwetende dat hij ook één van de

Tongsnijders was. Dit was de laatste tocht van de gevreesde bende. Hun schuilplaats werd ontdekt, hun opperhoofd werd gedood en vele andere rovers werden nog gevangengenomen.

Maagd in rouwkleren

Wie maanden na het voorval door het dorp reisde, en voorbij het kerkhof ging, kwam daar een bleke maagd tegen in zwarte rouwklederen. Het was Melanie - de vriendin van Walter - samen met vader Frank, die door de moord op zijn zoon volledig krankzinnig was geworden. Elke avond gingen ze naar een grafsteen die met vergeet-me-nietjes beplant werd.

Tot op heden is niemand zeker of de beruchte Tongsnijders ooit hebben bestaan. In Gooik blijft de legende van de roversbende nog steeds brandend actueel. Op verscheidene plaatsen en door verscheidene items sluit de gemeente het bestaan van de Tongsnijders niet uit.

Extra informatie over het gebied

Bewoners van de Kesterheide hadden altijd een dubieuze reputatie bij de inwoners van de omliggende dorpen, terecht of onterecht. Al in de 15de eeuw had de heuvel de naam dat er volk woonde dat zich met criminele daden bezighield. Ook toen de Fransen bij het einde van het ancien régime 'orde op zaken' kwamen stellen schreef de aangestelde commissaris dat Kesterheuvel werd bewoond door 'dievengezinnen'. Kesterheuvel was trouwens in 1798 de uitvalsbasis van een actie die kaderde in de Boerenkrijg.

De Romeinen hadden hier 2000 jaar geleden een kamp maar ook in de recentere geschiedenis is Kesterheuvel

meermaals van strategisch belang gebleken. De 'ijzeren man' is daar een voorbeeld van: hij diende immers als geodetisch punt voor kartografie. Het maken en aanwenden van detailkaarten was in de 19de eeuw in de eerste plaats van militair belang.

Op de Kesterheuvel staan ook antennes. Onder meer de VRT had er een mast staan. De enige communicatiemast die er nu nog staat is van de NAVO en staat in verbinding met 'de witte bol'. Het terrein errond is afgesloten militair terrein.

In de aanloop naar WO II werd naar analogie met de KW-linie begin 1940 ook een 'ijzeren muur' opgetrokken tussen Waver en Ninove. Deze onbemande antitanklijn van 35 km liep over de Kesterheuvel maar is nutteloos gebleken.

De Bende van Nijvel

De Kesterheide wordt ook genoemd in de zaak van 'De Bende van Nijvel'. Volgens Bende van Nijvel-journalist Guy Bouten is het mogelijk dat de bende hier onderdook na de terreur in Aalst op 9 november 1985. "Wat ik in het leegstaand NAVO-gebouw zag en de getuigenissen die ik hoorde, tartte elke verbeelding."

Haacht

De konijnenmens van Tildonk

In Tildonk (Vlaams-Brabant) staat nog een laag huisje, waar heel lang geleden boer Hubertus woonde. Toen de boer eens zijn kelderdeur opende en de trap afdaalde, schrok hij. Daar stond voor hem een mensengroot konijn op de achterste poten. Het zei: "Hubertus, als ge wilt, kun je al de honden van Tildonk opjagen en het hele dorp aan u onderwerpen. Iedereen zal u betalen om in vrede te mogen leven." De boer was nog niet van zijn emoties bekomen of het konijn wipte door het keldergat naar buiten. Hubertus dacht erover na. Hij wikte en hij woog, maar hij durfde niet opnieuw in zijn kelder neer te dalen. Na een tijdje besloot hij het erop te wagen, want macht en fortuin lieten hem niet koud. Hij stapte resoluut in zijn kelder, het mensengroot konijn stond er weer. "Ik dacht wel dat je zou terugkomen," zei de konijnenmens, "hier is een toverroede, richt deze op het verstand van de hond, hij zal u volgen en doen wat u beveelt ..." De konijnenmens huppelde even en sprong door het keldergat naar buiten. Daar stond Hubertus nu met zijn toverroede. Hij wandelde naar het dorp en telkens als hij een hond tegenkwam richtte hij zijn stok op het "verstand" van de hond. De sliert honden die hem volgde groeide vlug aan en toen Hubertus opnieuw thuiskwam, telde hij er meer dan vijftig! "En nu zien of het werkt", zei hij. Nog dezelfde avond stuurde hij zijn leger honden naar een rijke rentenier in het dorp. De honden blaften als bezetenen in de tuin en de gefortuneerde burger kon geen oog meer dicht doen. Tegen de morgen riep Hubertus de honden naar huis, maar hij stuurde ze bij zonsondergang weer naar de geldman. Toen het geblaf hoogtij vierde trok hij zelf naar de rentenier en zei dat hij de honden wel kon verjagen. "Goed", antwoordde de rentenier, "dan zal ik u

goed belonen ..." Hubertus riep de honden weg en hij kreeg een beurs geld.

De boer vond dat zijn honden het goed deden en trok er dan mee naar een herenboer. Daar blaften de honden een paar nachten op het neerhof, alvorens Hubertus zijn "diensten" ging aanbieden. "Ik geef u enkele zakken graan", zei de herenboer, "als ge die rekels van mijn hof krijgt ..." Zo geschiedde.

Boer Hubertus voelde zijn macht klimmen en hij zon op een nieuwe triomf. Zijn oog viel op het bezit van een molenaar. Hij trok met zijn honden naar zijn uitverkozen slachtoffer en liet ze enkele nachten blaffen rond de molen. De molenaar hield het been stijf en toen Hubertus hem wilde gaan "helpen", zei de mulder dat het geblaf hem niet kon deren, omdat het de muizen en ratten weghield. Hubertus hield vol. Nachten en nachten bleven de honden er blaffen. Op een morgen ging hij terug naar de molenaar. "Kan ik u helpen, molenaar?", vroeg hij. "Neen", antwoordde de mulder, "ze mogen hier een eeuwigheid blijven blaffen ..." Hubertus ontstak daarop in toorn en riep: "Dan laat ik ze u verscheuren ...". "Ha", schreeuwde de molenaar, "dan zit u hier te toveren met die honden, ik zal ze tot moes malen!" Hij maakte een kruisteken, stormde naar zijn molen en liet de wieken draaien. "Pak hem!" brulde Hubertus. De honden sprongen naar de molen en een na een kregen ze een slag van de molen. Ontgoocheld ging Hubertus weer naar huis. Hij trok zijn kelderdeur open en, ja, de konijnenmens stond er. "Wat moet ik nu doen?" vroeg Hubertus. "Nu moet gij mij alles geven", zei de konijnenmens. Hij rukte de toverroede uit zijn hand en bevool hem tegen de volgende dag een zak klaver, een mand wortelen en aardappelen klaar te zetten. "Zoniet", vermaande de konijnenmens, "dan word je hier ter plaatse verscheurd en helemaal opgegeten!" Hubertus werkte er een hele dag aan om het gevraagde bijeen te

brengen. Hij zette het in zijn kelder. Alles stond er nauwelijks of hij hoorde dat het werd weggesleurd. Maar de konijnenmens liet hem niet verder met rust. Op een nacht bonkte hij tegen de kelderdeur en riep: "Hubertus, goede vriend, ik wil dat u mij opdiert, anders hebt ge zelf uitgediend!" Hubertus verloor zijn kalmte, pakte een spade en ging er mee naar zijn kelder met de gedachte schoon schip te maken met de konijnenmens. Hij opende de kelderdeur en daar sprongen, eensklaps, wel tien honden op zijn lijf. Ze beten hem waar ze hem konden happen. "Medelijden! Barmhartigheid!" schreeuwde Hubertus, "ik zal alles doen wat u vraagt!"

De volgende morgen ging hij op zoek naar eten voor de konijnenmens. Zelf had hij niets meer en indien hij aan de wensen van de konijnenmens wilde voldoen, moest hij zelf gaan stelen. Maar dat durfde hij niet te doen, want sinds zijn hondenpraktijken, beschermde iedereen zijn erf met grote waakzaamheid. Toen dacht Hubertus aan zijn patroon, Sint-Hubertus in Wakkerzeel. Hij wandelde ernaartoe, sprak er met diep berouw zijn biecht, brandde een gewijde kaars en stak een goede gift in het offerblok. "Hubertus" zei zijn biechtvader, "uw naam weze hier geprezen, de duivel heeft u in zijn macht willen nemen. Neem dit gewijde Sint-Hubertusvaantje mee en hang het in uw kelder. Verf een groot wit kruis, het teken van Christus, en van Sint-Hubertus, boven uw keldergat. De konijnenmens en de honden zullen door hun kracht verjaagd worden."

Hubertus deed het. Tijdens de volgende nacht werd hij opgeschrikt door een kortstondig gejack en gejammer. Dit was de laatste keer dat Hubertus de stem van de duivel hoorde. Van dan afging Hubertus, tot aan zijn dood, ieder jaar naar Sint-Hubertus te Wakkerzeel op bedevaart. Alleen hij en zijn biechtvader wisten waarom.

Hoegaarden

Claes de brouwer

Op zekere dag werd in de kluis een wichtje gevonden van het mannelijk geslacht en van onbekende ouders. Een paar brouwers ontfermden zich over de vondeling en besloten zich rechtstreeks tot keizer Karel te wenden. Het was namelijk rond de tijd dat de keizer persoonlijk naar Bierbeek kwam om er op vraag van de vrouwen de dronken mannen te kastijden die na de mis in de herbergen bleven hangen en hun laatste cent verteerden. Aandachtig luisterde de keizer naar het verhaal over de vondeling en hij besloot dat het kindje onder de bescherming zou worden gesteld van het Broederschap der Hoegaardse Paenboeren (waaruit in 1560 de Brouwersgilde zou ontstaan) De uitspraak van de keizer luidde dat al de Hoegaardse brouwers om de beurt de

vondeling een tijdje zouden opnemen in hun huis tot hij volwassen zou zijn.

Het manneke werd Claes genoemd, naar het Hoegaardse dialect voor kluis, de plaats waar hij was gevonden. In gevolge deze keizerlijke beslissing kende Claeske van jongs af al de brouwketels van Hoegaarden en meer nog, hij proefde van alle brouwsels die er gemaakt werden. Zo leerde hij het goede bier onderscheiden van het minder goede en wat hij bovenal leerde was het Hoegaardse bier waarderen. Later zou hij zelfs de fouten van de ene brouwer verbeteren met de kunde van de andere, want hij kende alle knepen en geheimen van de paenhuysen.

Claeske werd niet alleen de beste brouwer van Hoegaarden, maar zelfs van vele uren in het rond. Vaak kwam men bij hem om raad. Wel bleef hij klein van gestalte, maar daarover zei hij dan lachend: "Hoe kleiner, hoe slimmer." Hij had ook een klein spraakgebrek "te kort van spanhaar". Zo zegde hij steeds toen zijn pot met bier werd gevuld: "Hogar, hogar." Hiermee wilde hij beduiden dat hij zijn pint voller wou, hij wou ze hoger gevuld zien, want hij kon ongelooflijk veel drinken zonder het minste teken van dronkenschap. Hij zei dan dat het een kwestie van weten en kunnen was. De brouwers die hem in het begin niet begrepen dachten dat hij "Hogad" zegde, het dialect van Hoegaard en vanaf toen noemden zij hun witbier "Hogad" (Hoegaard).

Bij de corporatie der paenboeren was het de gewoonte jaarlijks de brouwer die de beste Hoegaard had gemaakt tot bierkeizer van dat jaar uit te roepen ter ere van keizer Karel. Hij immers beschermde de Hoegaardse bierbrouwers tegen al te ijverige tolbeamten. En dan was het steeds Claeske die als scheidsrechter optrad en met kennis van zaken al de bieren proefde tot wanneer hij zijn keuze had gedaan. Op dat gewichtig ogenblik sprong hij

op een bierton, ledigde nog een stoop en duidde met plechtig gebaar de beste bierbrouwer aan.

Hij leed echter viermaal per jaar aan een oktaaf, in het begin van elk seizoen. Dan verdween hij telkens gedurende acht dagen en trof men hem aan in al de herbergen van het dorp en de streek, maar in geen enkele taveerne of cabaret dronk hij meer dan acht pinten en per dag bezocht hij niet meer dan acht bierinstellingen. Als men dan vroeg hoeveel pinten hij had gedronken antwoordde hij: "niet meer dan acht per keer." Maar na acht dagen was zijn oktaaf genezen.

Claeske leefde meer dan honderd jaar, men sprak zelfs van honderd twintig jaar. Hij schreef zijn hoge ouderdom toe aan de heilzame kracht van het bier. Hij is nooit getrouwd geweest, daar had hij geen tijd voor, want dan zou hij zijn zinnen niet meer op het bier kunnen gezet hebben. Hij heeft ook nooit alleen gewoond, want gans zijn leven bleef hij om de beurt bij een Hoegaardse brouwer inwonen, waar hij gratis bier hielp brouwen.

In zijn testament liet hij al zijn bezittingen over aan de brouwersgilde, te weten zeven reeksen van zeven grote bierstoppen, één reeks voor elke dag van de week.

Sindsdien kwam de Hoegaardse bierstoop zo hoog in aanzien. Zijn testament bevatte ook nog een speciale wens en laatste wilsbeschikking, namelijk in een biervat begraven worden om in de andere wereld geen spijt te hebben bierbrouwer te zijn geweest.

Leuven

Fiere Margriet

De heilige Margaretha van Leuven

De legende vertelt het verhaal van Margaretha van Leuven, ook bekend als "Margaretha de Trotse" of "Fiere Margriet".

Amandus, een Leuvens burger, beslist samen met zijn vrouw hun bezittingen te verkopen en in de abdij van Villers in te treden. In hun huis, de St.-Jorisherberg in de Muntstraat, werkt Margaretha, een familielid. Het meisje werkte zeer hard en was bekend om haar voortreffelijk gedrag, vandaar haar bijnaam Fier Margrietje.

Op de vooravond van hun intrede kreeg de herberg pelgrims over de vloer die eten en overnachting vragen. Vermits op dat ogenblik geen drank in huis was, stuurt de waard Margaretha uit om wijn te halen.

De pelgrims blijken echter een vermoemde roversbende te zijn. Margriet is nog maar net de deur uit wanneer de bende Amandus berooft en hem samen met zijn vrouw en de hele familie vermoordt. Wanneer Margriet terugkeert, nemen de moordenaars haar mee buiten de stad waar zij haar (wellicht na een poging tot collectieve verkrachting) doden en in de Dijle werpen. Haar lichaam zinkt echter niet. Vissen dragen het lichaam zodat het boven water blijft. Tegen de stroom in en omgeven door een wonderbaarlijk licht drijft het lichaam terug richting Leuven. Hendrik, de toenmalige Hertog van Brabant, is getuige van dit wonder. Dankzij de vondst van het lichaam komt de waarheid aan het licht. Voor ze verder kwaad kunnen aanrichten worden de rovers opgespoord en in de gevangenis geworpen.

Naar aanleiding van de legende is er een hele Margaretha-cultus ontstaan. Pelgrims treffen elkaar aan de in een transkapel van de Sint-Pieterskerk ingebouwde Margaretha-kapel. Deze kapel is eveneens van buitenaf te bewonderen.

Het door Willy Meysmans gemaakte beeldhouwwerk "Fiere Margriet" heeft sinds augustus 2013 een nieuwe rustplaats gekregen aan de Dijleterrassen aan de Dirk Boutslaan in Leuven.

Machelen

Spijzen in slangen veranderd

Omstreeks het midden van de 19e eeuw bestond er te Machelen nog een kasteeltje dat niemand durfde te bewonen omdat het er te veel spookte. De oorzaak vinden we in de volgende sage.

In het midden van de jaren 1700 woonde er op dat kasteeltje een rijke, wellustige heer. Hij dacht nooit aan het eeuwige en bracht zijn tijd door met aardse en zondige zaken.

Zo had hij weer eens een paar dagen gebrast en gedronken en nog had hij zo veel eten over, dat hij de arme hongerige mensen van zijn dorp er blij mee kon maken. Dit deed hij echter niet, hij sloot de spijzen in de kelder op en trok met zijn vrienden en veel slecht vrouwvolk naar de stad.

Na een paar dagen keerde hij naar zijn kasteel terug en hij wilde in de kelder zijn weggezette spijzen halen. Doch nauwelijks had hij de deur geopend of hij zag dat de keldervloer krioelde van de slangen.

Overvallen door een onbeschrijflijke angst, wilde hij vluchten, maar de slangen kwamen op hem toegeschoten, slingerden zich rond hem en zogen zijn bloed uit, zodat hij ellendig aan zijn einde kwam.

Toen zijn dienaars hun meester niet weer zagen komen gingen ze hem achterna, maar ze trokken zich verschrikt terug, toen ze de duizenden slangen zagen. Die rond zijn lijf kronkelden.

Van dit ogenblik af bleef het kasteeltje leeg. Niet één van de burens durfde er voor alle schatten van de wereld maar ook één nacht doorbrengen. Achteraf heeft de familie het kasteeltje laten afbreken.

Schaffen

De spookkoets van de Waelehoef

De Waelehoef in Schaffen

De Waelehoef op het gehucht Engelbeek in Schaffen zou gebouwd zijn in de 2e helft van de 16e eeuw. De hoeve dankt haar naam aan 'Cornelis de Wael' die in 1696 de eigenaar werd: 'd'heer Cornelis de Wael hoeve'. (Claes, F., Loix F., Hanegreefs, G. & Reynders, N., 1989, p. 179)

Schaffens oudste boerderij

De Waelehoef, Engelbeekstraat 71, was omringd door een 'groeve' of 'graaf', gevuld met water. Hoewel ze in 1989 nog omschreven werd als 'de oudste nog bestaande boerderij van Schaffen', bleef de hoeve sinds 1982 onbewoond.

Door decennialange verwaarlozing en verloedering viel de Waelehoef ten prooi aan verval en heeft de natuur het

domein terug ingenomen. De idyllische hoeve kon aan haar deerniswekkende lot niet ontkomen en verdween uit het straatbeeld, maar haar sage leeft verder.

De sage

De paters van de abdij van Tongerlo zouden in de kelders van de Waelehoef kerkschatten hebben begraven. Op een donkere nacht wilde een roversbende deze kerkschatten buit maken. Toen ze over de houten loopbrug over de gracht raasden, zwaaide de hoevepoort open en een koets, getrokken door twee indrukwekkende paarden, stormde naar buiten. Uit de neusgaten van de paarden kwamen vlammen die een geur van pek achterlieten.

Getuigenissen vertellen over de confrontatie met deze spookachtige koets of diligence¹. Generaties lang werden kinderen dan ook verboden om te spelen of rond te hangen in dit vervloekte oord. Als je 's nachts de Waelehoef moest passeren, kon het gebeuren dat je hoefgetrappel van paarden hoorde naderen, alsook het slaan van karwielen. Vanaf dat moment was rechtsomkeer maken onmogelijk door een geheime kracht. Voor je goed en wel beseftte wat er aan de hand was, stond de gevreesde diligence recht voor je: een koets, voortgetrokken door ijzingwekkende paarden, met erbovenop een spook dat de passant verplichtte om over het rijtuig te klauteren, dood van angst.

War Danneels, die werkzaam was op de Waelehoef, vertelde dat deze schrikwekkende koets elke nacht tussen 12 en 1 uur door de dreef raasde en telkens verdween door een keldergat in de muur. In die kelder durfde niemand komen, omdat men geloofde dat het spook zich daar schuilhield.

Volgens War was er een knecht die geen geloof hechtte aan dit verhaal, maar wel het fijne wilde weten over deze

koets die elke nacht door de dreef raasde. Hij was vastberaden om op een nacht zich te verschuilen achter een boom om de fameuze koets met eigen ogen te zien. De volgende ochtend deed men een gruwelijke ontdekking langs de dreef: daar lag het levenloze lichaam van die knecht met een weerzinwekkende, angstige blik als finale gelaatsuitdrukking.

De onderaardse gang

Hardnekkige geruchten vertelden dat er in de kelder van de Waelehoef een toegang zou zijn naar een geheime gang. Er wordt ook beweerd dat er een onderaardse gang richting het Steenkot² had bestaan. Zo zou een strook maïs in een maïsveld anders gegroeid hebben boven het traject van deze onderaardse gang. Een ander gerucht spreekt dan weer over een tunnel naar de kerk van Schaffen.

Er zou een onderzoek hieromtrent plaatsgevonden hebben, maar ‘zonder resultaat’. Terzelfdertijd wordt er bericht dat er een ‘gang’ is dichtgemetseld, of zou men de toegang tot de kelder hebben bedoeld?

Mysterie

De ooit zo idyllische Waelehoef mag dan wel rusten onder de mantel der natuur, voor menig Schaffenaar zal deze boerderij eveneens gehuld blijven onder een sluier van mysterie.

Misschien verdween het spook niet in de kelder, maar zette de fantoom zijn reis verder via een geheime onderaardse gang. Was het dichtmetselen om nieuwsgierigen te ontmoedigen of geruchten in de kiem te smoren? Of was er een andere reden? Bedenkingen als elementen voor de charme van het mysterie.

Trivia

- De hoeve luisterde vroeger naar de namen 'De Hoeve tot Peer', 'De Vereyckenhoeve' en 'Het oudt gelege', gelegen bij 't Cleijn peersvelt' en 'Het vier bunder land'.
- Op het dak van een later bijgebouwde schuur was d.m.v. donkerdere dakpannen het jaar '1809' zichtbaar.

Scherpenheuvel

De duivel als kaartgezel

In café "De Oude Eik" zaten ze met vier man op Kerstnacht met de kaarten te spelen. Tegen twaalf uur staat er één op en zegt:

"Het is kerstmis, ik ga naar de mis". De andere drie bleven. Maar ze waren aan het wiezen en ze hadden een man te kort. Een vierde man moesten ze hebben. "We spelen voort, al doet de Duivel mee".

Op dat moment komt er iemand naar hen, zet zich aan de tafel en speelt mee. Niemand had echter gezien langs waar die man gekomen was. Op een zeker moment valt er een speelkaart op de grond, een speler bukt zich om de kaart op te rapen en ziet dat de man bokkenpoten heeft. Hij staat op en gaat dat aan de bazin vertellen die vlug naar de pastoor loopt.

De pastoor gaat mee en zodra hij de deur van het café opendoet begint hij met wijwater te kletsen. "Doe de deur maar toe" zei de duivel, "ik vertrek wel langs waar ik gekomen ben" en ineens was hij weg, de schouw door.

Verteld in Zichem in 1950.

De Heilige Eik wordt Basiliek

Scherpenheuvel is een type voorbeeld van hoe de verering van een heilige eik evolueerde naar een zeer drukbezocht bedevaartsoord. De heilige eik stond op een heuveltop (Scherpe heuvel) tussen Zichem en Diest. In de Spiegel Historiaal van kapelaan Lodewijk Van Velten lezen we dat in 1304 in Scherpenheuvel "nog 6 maand een heilige eik aanbeden werd". Later werd er een eiken Mariabeeldje aan de boom gehangen. In klassiek katholieke traditie spreekt de legende natuurlijk niet van de "heilige eik".

Een herder liet op de heuveltop zijn schapen hoeden en zag het beeldje op de grond liggen. Hij nam het op en wou het mee naar huis nemen, doch een onbekende kracht hield de man ter plaatse. Toen zijn baas hem kwam zoeken plaatste deze het in een boom en onmiddellijk kon de knecht terug bewegen. Op die manier maakte O.L. Vrouw duidelijk dat zij daar een heiligdom wilde.

In de 16de eeuw behoorde Zichem tot de baronie van Diest, een leen van Prins van Oranje Willem De Zwijger. Door deze band met het katholicisme werd het beeldje één van de slachtoffers van de godsdiensthaat. Het verdwijnt en pas in 1587 schenkt Agnes Frederix, een kosteres uit Diest, een nieuw beeldje. Meteen ontstond opnieuw een legende die beweerde dat het oorspronkelijke beeldje weer naar zijn oorspronkelijke plaats zou zijn teruggekeerd. De tijden waren echter veranderd en het verhaal werd dit keer niet meer geloofd.

De kerk besloot in 1602 naast de boom een houten kapel op te richten. Het beeldje werd in de kapel gezet doch de boom bleef populair. Pastoor Van Thienwinckel organiseerde dan maar "officiële" bedevaarten vanuit zijn parochie naar de kapel. De gelovigen gingen wel in processie naar het Mariabeeld, maar bleven ook rond de boom lopen en takjes en stukjes schors meenemen als relikwie. Het kapelletje werd snel te klein. Het oord was immens populair. In 1603, ter gelegenheid van Maria-Geboorte daagden er 20000 bedevaarders op. De reden is duidelijk: de pest maaide de bevolking neer. De belangstelling kwam zelfs vanuit grote steden. Brussel schonk een zilveren kroontje en Antwerpen twee zilveren kandelaars. De "kaarskensprocessie" zou een overblijfsel zijn van een dankprocessie van mensen die van de pest gespaard bleven.

In het jaar 1604 gebeurde er nog iets schrikbarends. Een ketter daagde Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel uit om zijn blind paard te genezen. Maar hij werd daarvoor afschuwelijk gestraft. Zijn paard kon weliswaar opeens zien, maar hijzelf werd met eeuwigdurende blindheid geslagen.

In 1607 gaven Albrecht van Oostenrijk en Isabella Clara Eugenia van Spanje de opdracht voor het bouwen van de basiliek.

Tienen

De Kerk van De Goddelijke Zaligmaker

Omstreeks het jaar 690 waren er in Hakendover drie vrome maagden die stamden uit het geslacht van de Romeinse keizer Octavianus. Deze drie vrouwen besloten -door een goddelijke ingeving- een kerk te bouwen voor de Goddelijke Zaligmaker, voor wie zij een bijzondere verering koesterden.

Te Hakendover aangekomen lieten zij op een plaats, "Hooibout" geheten, de werken beginnen. Maar 's avonds braken de engelen alles terug af. Hierop kozen de maagden de plek uit die men "Steenberg" noemt.

Wederom braken de engelen 's nachts af wat overdag gebouwd was. Uiteraard waren de maagden nu wel zeer ontgoocheld en bedroefd, temeer daar zij dachten een zonde begaan te hebben en God zich van hen had afgewend. Hierom smeeften zij de Heer om vergeving en vroegen God hen een geschikte bouwplaats aan te wijzen.

God zond hen een engel die zei: "Maagden, uw verzoek wordt verhoord. Sta op en volg mij naar de plaats die de Heer welgevallig is." Dit gebeurde op de dertiende dag na Drikoningen en er lag een dik pak sneeuw. Op de aangewezen plek echter, in een kring afgespannen met een rode zijden draad, stond alles in bloei en geurden fijne kruiden en bloemen, alle besprenkeld met fijne dauwdruppels.

Daarenboven stond er op de plek waar het hoofdaltaar zich nu bevindt een spikdoorn in volle bloei, groen en heerlijk geurend. In de boom zongen vogels een prachtige

zang. Eén van hen hield in zijn rechterpoot een brief waarin te lezen stond: "Dit is de plaats door God uitverkoren en door God aan de drie maagden toegewezen om er een kerk te bouwen ter ere van de Goddelijke Zaligmaker."

De engel geleidde de maagden naar deze plaats en sprak: "Deze plaats heeft God uitverkoren, bouw hier een kerk en stel daarvoor 12 werklieden aan, want God zelf zal de dertiende zijn." Gedurende de bouw werden door iedereen steeds 13 werklieden gezien. Bij de maaltijden en de uitbetalingen waren er echter slechts 12 aanwezig. Niemand echter vermoedde of wist wie er ontbrak, omdat steeds leek of ze voltallig waren. God zelf was de dertiende werkman.

Toen de kerk voltooid was, werd zij door God als volgt gewijd: "Deze plaats wijd Ik in Mijn naam, zodat ze verder door niemand anders hoeft gewijd te worden." Toen twee bisschoppen de kerk wilden wijden, werd de ene plots blind en de andere lam. Omwille van hun berouw schonk God hen vergiffenis en herstelde hun gezondheid. Hiervoor zeer dankbaar, zijn deze bisschoppen grote beschermers van onze kerk geworden.

Veelvuldige mirakels zouden zich hier hebben voorgedaan: doden werden tot leven gewekt, zieken genezen...

Twee verhalen zijn alom bekend in de mondelinge traditie:

- Een boer verhinderde de processie de doorgang over zijn akker. Hij oogstte dat jaar slechts lege graanhalmen.
- Op een keer kon de processie wegens te slechte weersomstandigheden niet uitgaan. De volgende morgen hing het beeld van de Zaligmaker vol met slijk. Het beeld had zelf de weg afgelegd.

Een nieuwsitem van jaren geleden over een ‘spookhuis’ te Wilsele bleef me intrigeren. Dus ik besloot om hierover toch eens wat informatie te gaan sprokkelen. Het viel op dat de enige uitgebreide informatiebron hieromtrent te vinden was op het blogplatform blogspot.

Een blogger onder de naam ‘Nicéphore’ was vroeger blijkbaar ook geïntrigeerd geraakt door deze bovennatuurlijke gebeurtenissen en was er zelfs in geslaagd om oude krantenartikels en foto’s terug te vinden. (oudpapier.blogspot.com)

We schrijven mei 1972. Kranten berichten over een mysterieus verschijnsel in Wilsele. Verschillende huizen op de Aarschotsesteenweg zouden regelmatig getroffen worden door stenen die op onverklaarbare wijze uit de lucht vallen. Alsook een getuigenis van een bezem die tijdens het kuisen van de stoep plots verdwijnt en achteraf in een boom wordt opgemerkt. Of wat dacht je van een geleverd brood aan de deur die zijn weg zelf naar de broodtrommel had gevonden. De 'Nieuwe Leidsche Courant' uit 1973 spreekt over een broekje van een 16-jarig jongetje dat op een publieke plaats plots omlaag wordt getrokken. Alleszins vooral waarnemingen van vallende stenen bleven toenemen en zorgde voor ongerustheid. Niemand stond tenslotte te wachten om uit het niets een steen op het hoofd te krijgen.

Na lang speurwerk – zo bericht een krantenartikel – zouden de mysterieuze stenenregen gelinkt worden aan een veertienjarig jongetje met buitengewone gaven.

WILSELE — De inwoners van het dorpje vlak tegen het Belgische Leuven aangebouwd, praten al een dikke maand over maar een zaak. Over een heel mysterieuze: het regent op vier huizen aan de Aartschotseweg op onverklaarbare wijze stenen. Een veertienjarig jongetje van de familie Gorda wordt er na lang speurwerk mee in verband gebracht. Hij zou buitengewone gaven hebben, stenen aantrekken, dingen kunnen verplaatsen zonder er een mechanische kracht op uit te oefenen.

Een van die huizen werd bewoond door de familie Corda, een gezin met vier kinderen. Deze familie was nog niet zo lang woonachtig in Wilsele en was afkomstig uit de Ardennen. Een van de kinderen van de Cordas, Jacques Corda, zou objecten – waaronder dus ook stenen – kunnen verplaatsen zonder er een mechanische kracht op uit te oefenen. De familie zou ervan overtuigd geweest zijn dat de duivel ermee gemoeid was, en stemde erin toe een duiveluitdrijving te laten plaatsvinden door een zekere kardinaal 'De Brabander'.

Deze gebeurtenissen werden door de media wel gemaakt. Wilsele kon rekenen op heel wat

nieuwsgierigen. Alsook kwam een hoogleraar uit Utrecht langs om het jongetje te onderzoeken. Hij besloot dat Jacques over de kracht 'parergie' beschikt en een professor van de KU Leuven oordeelde 'Telekinese' als verklaring voor de gebeurtenissen.

Enige tijd later doofde de belangstelling uit, maar de mysterieuze taferelen hebben nog dikwijls plaatsgevonden. Zelfs nog na het vertrek van de familie Corda, want zij verhuisde terug naar de Ardennen.

Het huis was gelegen net achter de spoorwegbrug achter de vaart. Deze locatie was voor de auteur van de blog niet vreemd en moest vaststellen dat dit behekste huis gelegen was vlak bij de plaats van de treinramp op 2 december 1954. Een trein met Duitse voetbalsupporters vloog er uit de bocht met een dodentol die opliep tot 24 en honderden gewonden. Even voordien zou er ook een trein ontspoord geweest zijn, maar zonder ernstige gevolgen.

Zou deze dodelijke treinramp in verband kunnen worden gebracht met het mysterie van de stenenregen. De raadselachtige vallende stenen zouden weliswaar spoorwegstenen zijn.

De vergeten treinramp van Wilsele, 1954

Op 28 februari 2019 kwam de situatie ook nog eens ter sprake in het VRT-programma 'Van algemeen nut', een komische talkshow gepresenteerd door Steven Van Herreweghe. In het kader om situaties in spraakmakende reportages van vroeger eens te evolueren werd een rijkswachter uitgenodigd om zijn bevindingen over het mysterie te delen. Hij vertelde dat in 1974, na een periode van rust, Wilsele opnieuw opgeschrikt werd met meldingen van vallende stenen. Dit keer boekten speurders wel succes. In de directe omgeving werden twee kwajongens op heterdaad betrapt met een hoopje stenen. Daarmee was naar eigen zeggen het mysterie opgelost.

Hoewel autoriteiten en de media deze zaak lijken weg te zetten als een kwajongensstreek omdat er in 1974 enkele belhamels met steentjes zijn betrapt, zijn heel wat buurtbewoners hiervan minder overtuigd. Heel wat reacties in de Facebookgroep 'Ge zijt van Wilsele als ge ...' geven nog meer details over de mysterieuze fenomenen die zich in 1972 in Wilsele hebben afgespeeld.

Ziehier een greep uit de reacties, waargenomen op 14 juli 2023:

En dan tenslotte nog deze getuigenis:

“Het huis bleek in het bezit te zijn van mijn familie. Ik heb veel horen vertellen over wat daar gebeurde. Die jongen kon blijkbaar namen en beschrijvingen geven van de mensen die overleden waren in dat treinongeval.”

De Corda's waren destijds al verhuisd. Het beruchte huis van de familie Corda op de Aarschotsesteenweg is reeds lange tijd afgebroken.

Wanneer we mogen aannemen dat tijdens deze verklaringen de waarheid geen geweld werd aangedaan, kunnen we op zijn minst vaststellen dat er wel talrijke onverklaarbare situaties de buurt opschrikte. Zagen al deze mensen spoken of was er toch meer aan de hand? De vele verklaringen van stenen die uit de lucht vielen, maar ook andere objecten die plots een eigen leven gingen leiden. De vastgebonden kasten ten huize Corda. De jongen, Jacques Corda, die een grote kennis bezat van slachtoffers van een treinramp die destijds 20 jaren voordien plaatsvond. Professoren en geestelijken die verklaarden dat er meer aan de hand was... Zoals bij zoveel raadselachtige fenomenen uit het verleden blijven bewijzen uit en is er enkel ruimte voor gissingen en speculatie. Misschien is net dát de charme van volksverhalen en mysteries.

Vast staat wel dat een slordige vijftig jaar na de waarnemingen, de vliegende stenen toch nog steeds de tongen losmaakt in het Leuvense.

De buurman heeft zijn handen al onder de DAF. Ook opa helpt een handje. Het jongetje kijkt toe. Om hem was het begonnen.

Het huis destijds van de familie Corda op de Aarschotsesteenweg

of. Tenhaeff stelt onderzoek in naar Belgische 'spoken'

STENENREGEN NOG RAADSEL

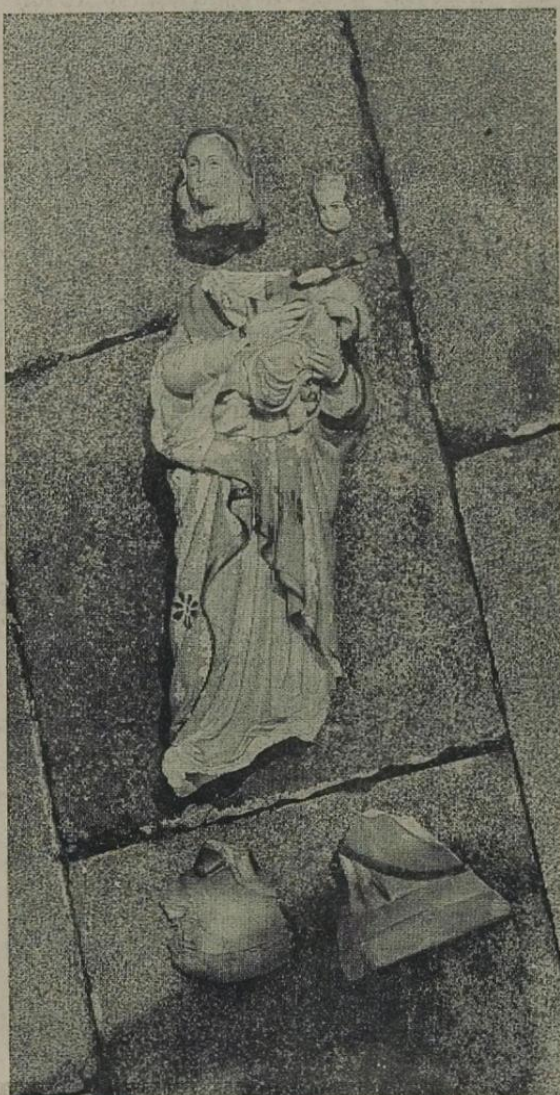
van Fem Rutke

RECHT — De Utrechtse parapsycholoog prof. dr. W. H. C. Tenhaeff werd vorige maand aangeklaagd om op de twee plaatsen in België, waar het de laatste tijd is 'gesproken', zijn medewerking te verlenen aan een diepgaand onderzoek. De eerste was de omvang van het huis van de familie Corda in Willesele, een dorp in Leuven en Mechelen. Het is daar met 'stenenregens'.

De literatuur van de parapsychologen ze vaak voor en in feite is het er minder toe of het nu stenen die op onverklaarbare wijze de lucht gaan bewegen of andere verwerpen. De stenen in Willesele leek door onzichtbare handen heen of verplaatst te worden, soms vloogrecht uit de hemel te vallen. Het geval maakten ze gedurende de weken de agenten van de Belgische Rijkswacht wanhopig, nadat ze tevergeefs en steeds opnieuw daden gezocht hadden. Feit is dat de huizen er gaten van over en in hun daken en hun ruiten, namelijk het huis van de familie Corda en de aangrenzende woningen. De agenten en de burens en massa's nieuwsgierigen die in juni 1981 het plaatsje bezochten, de stenen die gaten zagen veroorzaken, de voorzag tijdens zijn bezoek aan de zelf niets van het gebeuren kreeg hij sterk het vermoeden dat er sprake zou kunnen zijn van psychokinese in Willesele, gezien een veruitgeloofde massa gegevens en maties. Er zou dan volgens de psycholoog tevens een zware neut grondslag liggen aan de gebeurtenissen. De ouders van de eerste tien jaren geen kinderen en toen ze vervolgens een ander kind kregen, werd hun goedluidende opvoeding waarschijnlijk abnormaal streng. Het grondig onderzoek, waaraan onder anderen een psychiater en een sociaal werker zouden moeten deelnemen volgens de hoogleraar de weg zijn die tot verantwoorde conclusies zou kunnen leiden. Een hand dieptepsychologisch onderzoek met name van de veertienjarige Jacques Corda, die oorspronkelijk als oorzaak van de schrikwaanjagende stenen werd beschouwd, maar toen ook van enkele der andere steden zou tot de oplossing en verdwijnen van de 'spookverschijnselen' kunnen bijdragen.

er dimensionaal

degenen die even willen 'griezen' kunnen we, geheel buiten de informatie van professor Tenhaeff om, zien dat in Willesele ook een boom maar een boom in ging die de Corda er geïrriteerd moest uithalen. De stenen hebben alle vormen en kleuren, en komen van puinhopen in de omgeving. Jacques Corda zelf zei dat de ontdekking te zijn gekomen: 'Ik geloof ik, stenen aan'. Maar verdwijnen stenen die hij opvolgens ooggetuigen onder wie een, uit zijn gesloten hand en elders teruggevonden. Soms sloten kasten, beweren de burens, die gevallen zouden de gebeurtenissen in Willesele niet alleen van psychokinese vermogens in Jacques Corda getuigen, maar ook raken de problematiek van hetgeen de fysicus Fr. Zöllner de vierde die noemde. En al laat de dichte hoogleraar zich beslist niet ver een dergelijke waarschijnlijkheid in Willesele, wij kregen wel enige uitleg van het fenomeen. Het weer was er namelijk op dat in de twee wezens zouden bestaan die in de twee-dimensionale wereld leefden en de derde een voorwerp dat in de derde wereld werd (in de hoogte — derde dimensie) plotseling uit hun wereld verdwenen zou zijn. Werd opnieuw in het platte vlak terug-

Het Mariabildje op de plaats waar het neerplofte, nadat het dwars door een ruit op de bovenverdieping was 'gevolgen'. Normaal had het verpulverd moeten zijn.

gebracht, dan zou het voor hen (op een voor zulke wezens onverklaarbare wijze) ineens weer in hun wereld terugkomen. Zekere verschijnselen van het plotseling verdwijnen en opnieuw verschijnen van voorwerpen (in de parapsychologie wel aangegeven) worden nu door Zöllner verklaard door aan te nemen dat onze drie-dimensionale wereld van lengte en breedte en hoogte... een element is van een meer-dimensionale wereld. De vraag van of er in die vier- of meer-dimensionale wereld ook wezens leven en zo ja, welke.

Treiterend

Het is misschien een beetje jammer dat zekere paranormale verschijnselen in België zo sterk oppelleren aan de volksfantasie en dan aan de plagerijen van spoken doen denken. Ze zijn immers zo duidelijk treiterend. De mensen worden erdoor in hun zenuwgestel aangetast. Een handschoen verdwijnt van de waslijn van de buurvrouw van de Corda's en is later ook weer elders, op een volstrekt absurde plaats. De Vlaamse kranten vermelden het plotselinge verdwijnen van bro-

den uit de mand van de bakker, het 'afrukken' van een broekje van een 16-jarige jongen zo ineens maar te midden van het kijkgrage publiek. Zelfs is er sprake van een 'spooktoek' achter het huis van de familie Corda waar een afgerukte menschenhand in een doos door een aantal kinderen zou zijn gezien, bijtijden. Maar ineens verdween het griezeligheid. Om nooit meer terug te komen. De BRT meldde eind juli, dat nu niet meer de stenen maar de meubels er gingen bewegen. Ja, dat zelfs onder de ogen van pater De Brabander uit Gent een stoel een tafel op sprong. Jacques Corda loogde toen elders, waardoor de pater tot de conclusie meende te mogen komen dat nog meer kinderen van de familie paranormale begaafdheden vertoonden. In wezen duiden zulke extravagante gebeurtenissen voor parapsychologen nu juist eerder op neurotische toestanden in de gezinssfeer dan op duivelse of spookachtige invloeden van buitenaf.

Het is belangrijk hierbij aan te tekenen dat psychokinetische verschijnselen zich in minder spookachtige vertoningen oók voordoen. De Amerikaanse onderzoeker Herward Carrington leidde een voortreffelijk onderzoek

Paranormale verschijnselen en 'spookhistories' zijn in de mode gekomen. Lectuur op het gebied van hekserij, zwarte magie en okkultisme wordt in steeds grotere oplagen gedrukt. De pionier van de parapsychologie in Nederland prof. dr. W. H. C. Tenhaeff noemt niets gevaarlijker, dan een dreigend dilettantisme op dit terrein. Er zijn redenen om te veronderstellen, dat de aan deze verschijnselen ten grondslag liggende vermogens in beginsel bij ieder mens aanwezig zijn. De parapsychologie houdt zich dan bezig met het onderzoek van nog weinig bestudeerde psychische vermogens lu de mens. Zulk onderzoek wees uit, dat de mens in staat is onder bepaalde omstandigheden voorwerpen op paranormale wijze (zonder aanraking) te bewegen. Men noemt dit psychokinese. De publiciste Fem Rutke held zich bezig met de twee gevallen in België, waar het de laatste tijd is gaan 'spoke'. Prof. Tenhaeff zegt voorzichtig, dat hier sprake zou kunnen zijn van psychokinese.

naar de psychokinetische verschijnselen bij Eusapia Palladino. Zij was ook eenmaal proefpersoon van de Amsterdamse fysiofysicus prof. G. van Rijnsdorp. Haar psychokinetische begaafdheid had niets van het zogenaamd griezelige en zij was dan ook niet neurotisch. De paranormale verschijnselen van extreme en zo vaak plagen-de 'spookachtigheid' staan dan ook in de parapsychologie bekend als de Poltergeist-verschijnselen. De geleerden zijn het erover eens geworden dat er eerder sprake kan zijn van een gradueel verschil tussen bijvoorbeeld de verschijnselen die zich voordoen bij Eusapia Palladino en de Poltergeist-verschijnselen, dan van een scheiding tussen de beide psychokinetische fenomenen.

Duivel

Intussen zijn enkele psychiaters en (para)psychologen, onder wie dr. Fuldauer van Den Dolder en professor Onetto uit Santiago (die toevallig professor Tenhaeff bezocht) samen met de oud-commissaris van politie van Haarlem, de heer Gorter, in Willesele geweest. Professor Tenhaeff werd gevraagd om deel te nemen aan een commissie van onderzoek. Het lijkt er echter op, dat de familie Corda de laatste weken gekozen heeft voor het aloude geloof in de duivel en de bewering ervan door pastoor en paters. Pater De Brabander is de vertrouwensman van het gezin geworden. De pater is bij professor Tenhaeff in Utrecht geweest, maar heeft de laatste tijd niets meer van zich laten horen. Het gerucht gaat dat Jacques Corda, die kilo's is afgevallen en een weinig levenslustige jongen is geworden, voor de tweede keer gedoopt zou zijn. Door de paters van Heverlee. In dat geval zouden we misschien inderdaad kippevel kunnen krijgen van de gebeurtenissen in Willesele. Dan niet wegens de 'spookgeschiedenis' ervan, maar om een wel heel andere reden. En misschien ook om het feit dat er ineens een doods stilte in Willesele is gaan heersen, waarin men slechts nog fluisteren durft en waarbij de pastoor voor niets en niemand aanwezig is.

Nog gekker

De tweede plaats in België in verband waarmee professor Tenhaeff benaderd werd wegens schrikwaanjagende evenementen, is het dorp Ingelmunster. Daar hadden nog gekkere gebeurtenissen plaats. In het huis van de 73-jarige Germaine Van Damme-Denolf gingen ineens de wanden en de plafonds druppelen en vervolgens druipen van het water. Een schrijnwerker, de heer Callens, was bereid een gat in de zoldering te boren om te zien of er boven het plafond soms ergens water stond opgeslagen. Hij vluchtte als een bezetene weg, volstrekt uit zijn normale doen, toen hij moest constateren dat alles er droog was. Geen water of vochtigheid te bekennen. Toch begon het druppelen en druipen erna wéér. En het bleef er niet bij.

Nadat grootmoeder Van Damme samen met haar kleinzoon, dat bij haar loogde, steeds maar opnieuw de vloeren gedweld en de wanden droog geveegd had, brak de tijd aan dat de lampen begonnen te slingeren. Of ook wel op de vloer kapot vielen. Een stoeltje vloog door het venster, een bloempot ging in een andere hoek van de kamer staan. Eén voor één sprongen ineens op 13 juli de ruiten, behalve die van de slaapkamer. Eén van degenen die hier een onderzoek instellen, is ingenieur Staring uit ons land (ingenieur chemie en ballistiek).

Hij heeft een hoeveelheid van het water meegenomen om te onderzoeken, uit welk kanaal of welke shoot of rivier in België het afkomstig is. Want zoals Jacques Corda dan misschien stenen bleek aan te trekken, zo is het mogelijk dat mevrouw Germaine Van Damme ontstellende hoeveelheden water is gaan aantrekken, onder invloed van psychische omstandigheden, d.w.z. misschien. Deskundigen durven zich nog geenszins aan een conclusie te wagen, ook nog geen voorlopige. Wellicht zullen de bevindingen van ir. Staring enige eerste oriëntatiepunten kunnen geven.

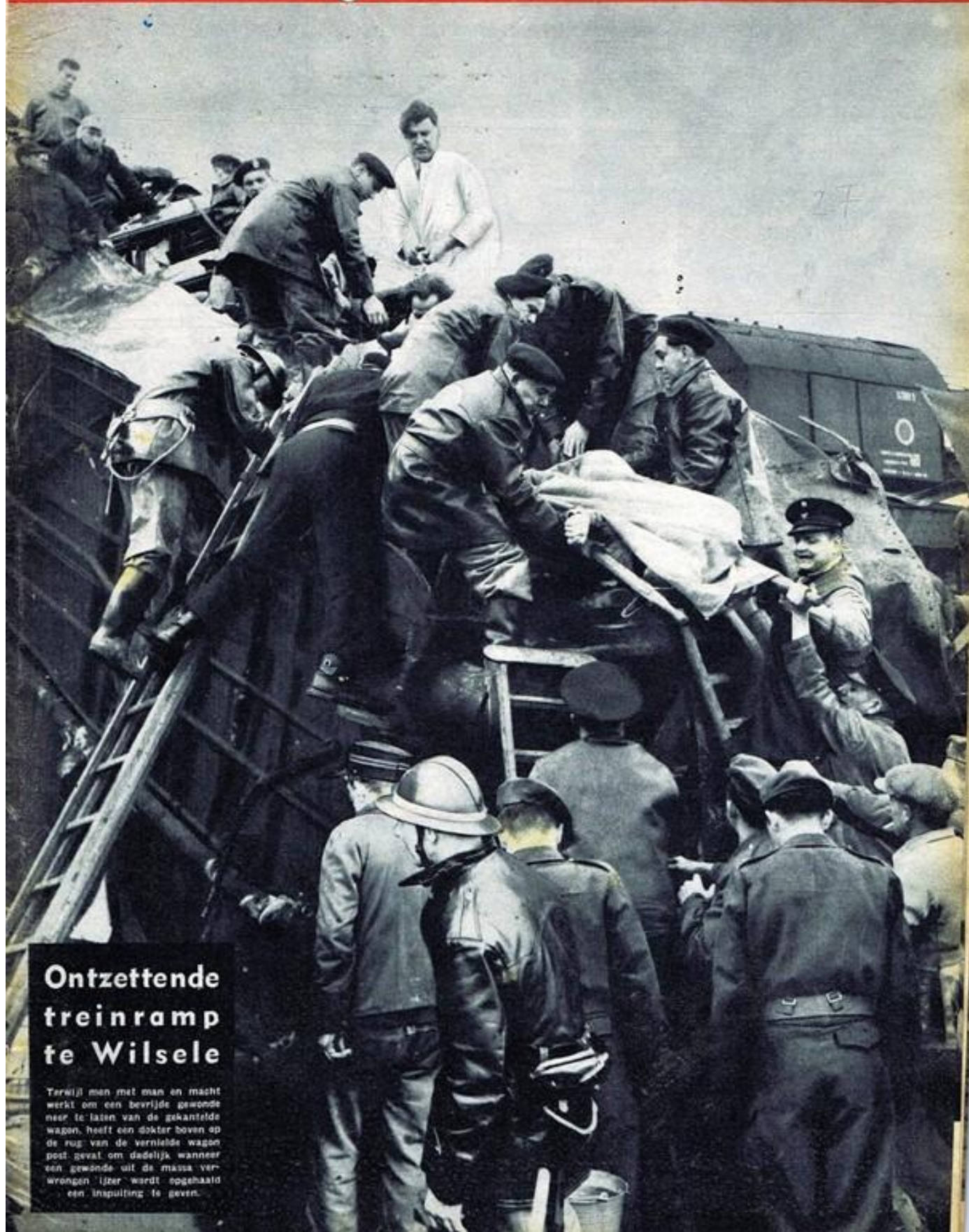
Soepot

Ook de familie Van Damme is katholiek. Een Mariabildje 'vloog' van een kamer op de bovenverdieping dwars door het raam naar buiten om vervolgens niet loodrecht naar beneden te vallen maar met een wijde bocht en volgens een kromme lijn vóór de vaten van de weduwe, kleinzoon Ronny en schoondochter Paula neer te ploffen. Men was temeer verbaasd omdat het niet aan gruzelementen viel. Slechts het voetstuk en de hoofden waren eraf gebroken. Het voor de grootmoeder dierbare beeld kon weer worden gelijmd. Professor Tenhaeff is niet zelf in Ingelmunster geweest, maar heeft een van zijn medewerkers heen gestuurd. 'Waag je liever nog niet aan het gebeuren in Ingelmunster', raadt de hoogleraar ons tegen beter weten aan. 'Schrijf er dan zeker nog niets van een mening van mij over!'.

Behalve het Mariabildje bewogen later nog andere beeldjes, al of niet door deuren of muren heen en al of niet aan stukken vallend. Beweerd wordt dat een soepot vanzelf van het fornuis kwam en midden in de kamer op de vloer 'zing staan'. Twee dagen en twee nachten, met ertussendoor enkele uren rust, werd er door de onderzoekers in het huis van de weduwe opgemeten, gerekend, getekend, proven genomen. Familieleden, burens en alle mogelijke getuigen werden ondervraagd nadat de eventueel paranormaal te noemen 'storm gewoed' had. Het blijkt er deze dagen weer rustig te zijn geweest en de oude grootmoeder schijnt het allemaal beter aangekund te hebben dan de familie Corda in Willesele.

Het vermoeden doet nu bij sommigen de ronde dat de oude mevrouw, die opmerkelijk gelukkig getrouwd is geweest en wier man vier jaar geleden verdronken is, door de loogepartij van de kleine Ronny in een zodanige psychische toestand is geraakt waarin latente paranormale vermogens zich kunnen openbaren. Ronny was namelijk het lievelingskleinkind van wijlen haar echtgenoot. Een tikje griezelig mag misschien toch wel genoemd worden dat de broer van de verdronken grootvader eveneens door verdinking de dood vond. En wel in hetzelfde kanaal bij Ingelmunster. En op enkele meters afstand van de plaats waar het lijk van de man van Germaine van Damme gevonden werd. Het water speelde diensentevolge in de herinnering van de oude, als heel vriendelijk bekend staande, weduwe een ingrijpende rol. Zij zouden naar het strand gaan, naar de zee: grootmoeder Van Damme en de kleine Ronny. Zodat sommige burens nog steeds fluisteren dat het ook wel de geest van de overleden grootvader kan zijn geweest die nadrukkelijk wilde waarschuwen tegen het gevaar dat zijn meest geliefde kleinzoon oók, namelijk in de zee, zou kunnen gaan verdinken.

Nieuw boycot in collegegeld

Ontzettende treinramp te Wilsele

Tereijl men met man en macht werkt om een bevrijde gewonde naar te laten van de gekantelde wagon, heeft een dokter boven op de rug van de vernielde wagon post geval om dadelijk wanneer een gewonde uit de massa ver-wrongen ijzer wordt opgehaald een inspuiting te geven.

Zichem

De Maagdentoren

De naam 'Maagdentoren' verwees naar een oude Zichemse legende. Zelfs toen Gramaye in het begin van de zeventiende eeuw een bezoek bracht aan Zichem, deed deze legende al de ronde.

De sage verhaalt dat de toren ooit bewoond werd door don Juan, de landvoogd van de Nederlanden. Zijn beeldschone dochter Rosita was zijn oogappel. Geen aanbiddler kon aanzienlijk genoeg zijn om bij haar vader in de gratie te vallen. Het lot wilde echter dat Rosita verliefd werd op een knappe soldaat van eenvoudige afkomst.

Don Juan wist niet meer waar hij het had. Hij vloekte en smeekte om zijn kind van gedachte te doen veranderen, maar niets baatte. Zij zou haar wil doordrijven. Ten einde raad ontbood hij de twee kloosterzusters die Rosita hadden opgevoed. Ook hun argumenten bleven zonder resultaat. Don Juan verdacht hen er zelfs van dat zij zijn dochter in haar dwaze opzet steunden, dus besloot hij tot de harde aanpak over te gaan.

Hij sloot Rosita en de nonnen in de Maagdentoren op. Zij zouden hun vrijheid pas terugkrijgen indien Rosita van haar trouwplannen afzag. Het drietal bracht maanden door in de toren, maar Rosita gaf niet toe.

Op een vroege lentemorgen zag een inwoner van Zichem dat de twee kloosterlingen en Rosita, stevig aan elkaar samengebonden, schreeuwend en smekend uit de toren werden gebracht en naar de Demerboorden werden geleid. Hun hulpgeroep werd niet beantwoord. Er volgden een doffe plons en een akelige stilte.

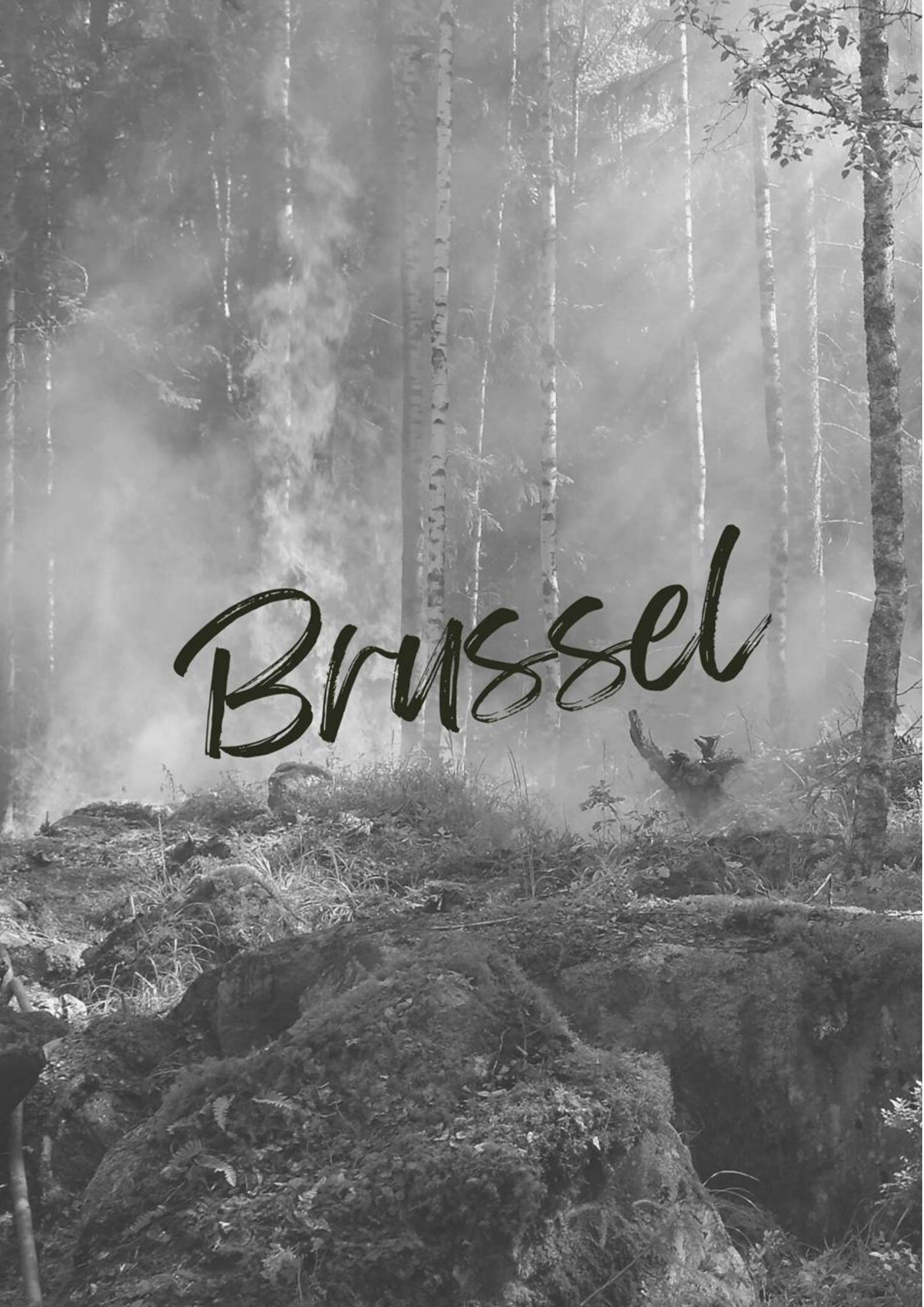
De straf bleef voor don Juan niet uit. 's Nachts zag men hem rond de toren dolen en in het donkere Demerwater turen. Op een avond zette de zon de toren in vuur en vlam. Don Juan meende toen het angstgeschrei van zijn enige kind te horen. De volgende dag vond men hem naast de toren terug. Hij was volkomen waanzinnig geworden.

De Maagdentoren is een uitzonderlijk exemplaar van de militaire architectuur uit de late middeleeuwen. De Maagdentoren op de oever van de Demer in Zichem is een middeleeuwse "grenstoren", een uitkijktoren van het hertogdom Brabant, maar ook een "donjon", een verdedigingstoren. De Maagdentoren is ook gekend als: "**Demertoren**", "**Markentoren**", "**Mariëntoren**", "**Lanteerntoren**" en "**vat van Zichem**".

In Zichem stond sinds mensengeheugenis een oude toren, waar de jongens geregeld in gingen spelen. Op een dag waren ze er met tweeën naar toe getrokken en het scheen hen toen alsof ze in een onderaardse gang een taal hoorden spreken die volkomen onbekend was. Ze gingen naderbij en het kletste en klotste er alsof ze met boomstammen op het water zouden slaan. Maar er stond allegelijk toch ook water in die gang en het kwam zelfs tot aan hun voeten.

's Anderendaags riep Jaak, die een voorman van de troep was, zijn mannen bijeen om weer naar de toren te gaan. "Er zit een Nikker", zei Jaak, "en hij gaat ons een verloren schat toenen." De jongens dierven niet goed, maar lieten zich toch overpraten. Jaak, die de stoutste was, ging voorop in de onderaardse gang en de anderen volgden hem, maar van ver. Algauw was hij twintig stappen vooruit en bij de hoek van de derde galerij verloren ze hem uit het oog. Een van hen liep naar voren om hem te zeggen wat te vertragen, maar ze hoorden een luide schreeuw, iets zwaars viel in het water en daarop volgden lange zuchten.

Bleek van schrik sprongen de gasten achteruit en iedereen liep rap naar de ingang, waar de bangeriken blijven staan waren. Ze bleven daar lang op Jaak staan wachten, maar hij kwam niet weer. Het was de Nikker die hem gepakt had.

Brussel

Sinds 1991 is de iris het embleem van het Brussels Gewest. Vanwaar deze keuze?

Brussel bestond eerst voor een groot deel uit moerassen.

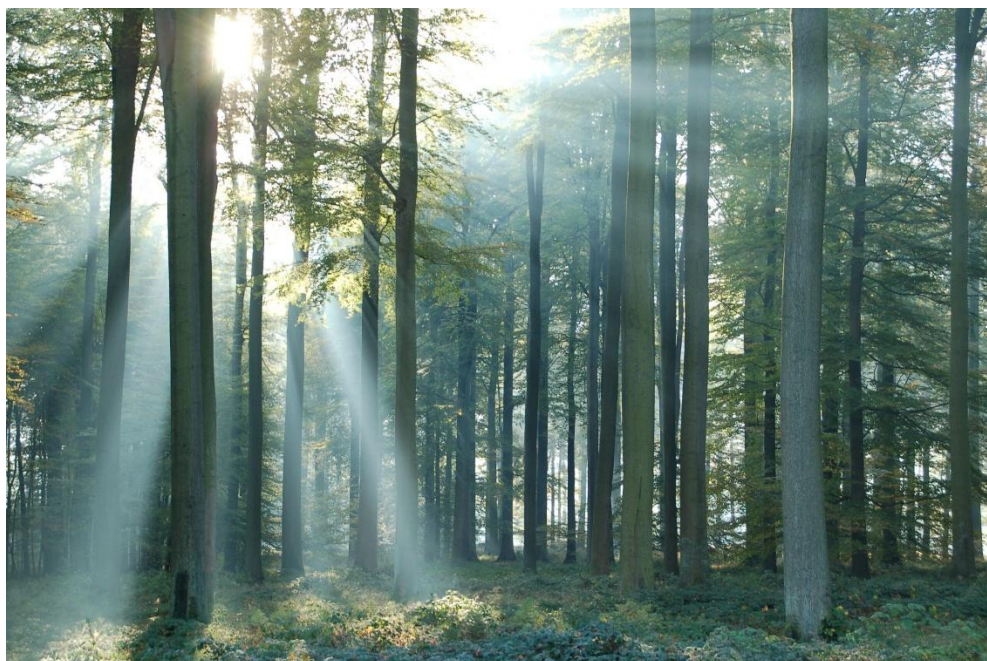
Brussel is immers ontstaan uit een Karolingisch dorpje (Bruocsella) dat gevestigd was in de vallei van de Zenne, een grillige rivier die door de moerassen kronkelde. De iris is een bolgewas met grote sierbloemen, die goed gedijt in moerassig gebied. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de iris meer dan duizend jaar geleden al terug te vinden is bij het ontstaan van de stad.

Diezelfde bloem kwam voor op de scepter van de afstammelingen van Karel de Grote, onder wie Karel van Frankrijk, die zijn versterkt legerkamp in Bruocsella opgetrokken had. Keizer Otto II had hem in 977 het Hertogdom Beneden-Lotharingen geschonken, zodat Karel van Frankrijk het gebied in 979 tot hoofdstad koos. Dat jaar wordt als de stichtingsdatum van Brussel beschouwd. Het embleem van de iris gaat dus al vele eeuwen terug.

In de tijd van de hertogen van Brabant (11de - 12de eeuw) werd Brussel omringd door moerassen vol goudgele irissen. En de legende wil dat deze bescheiden waterplant de mannen van de hertog ooit een strategische overwinning schonk. Zij kenden de iris en wisten dat de plant alleen in ondiep water van enkele centimeter groeit. Zij wisten dus dat zij met hun paarden door de moerassen konden galopperen... daarbij zorgvuldig de plekken volgend waar irissen groeiden, want daar is het water niet diep. De tegenstanders waren botanisch minder onderlegd, en net zoals de Brusselse soldaten stormden zij met hun paarden de moerassen in, maar bleven er steken...

Vandaag de dag groeit de iris nog steeds in zijn natuurlijke omgeving, onder meer in de vallei van de Vuylbeek, in het Zoniënwoud.

Op 5 maart 1991 besliste de Gewestraad van Brussel-Hoofdstad om de iris als embleem voor het gewest te kiezen. Voor de grafische uitvoering werd een grote openbare wedstrijd georganiseerd. Na heel wat verwikkelingen werd uiteindelijk het ontwerp van Jacques Richez door de overheid geselecteerd.

De Peerlemoergang
De sage van Geertrui en Claudius

*'La cour de l'impasse de la Perle d'Amour',
door Jacques Carabain, 1897*

In vervlogen tijden was er in Brussel de Peerlemoergang, in het Frans 'Impasse de la Perle d'Amour': een doodlopend steegje waar heden het Jacques Brelplein is aan de Papenvest in het Dansaert district van Brussel. De naam van deze voormalige gang verwijst naar een sage.

De sage

In de Peerlemoergang woonde een heel mooi meisje, haar naam was Geertrui Bawers. Haar vader, Klaas, was van beroep een dakwerker. Haar moeder had ze sinds enkele jaren verloren en dus stond zij in voor het huishouden. Ze besteedde de overige tijd aan kantwerk om wat extra centen bij te verdienen.

Op een dag werd vader Bawers gevraagd een dak te herstellen. Terwijl hij zich klaarmaakte om de klus te klaren, werd hij tegengehouden door zijn dochter. Ze smeekte hem om er pas morgen naartoe te gaan. Ze vertelde hem dat ze in een droom had gezien dat hij van het dak zou vallen, als hij vandaag zou gaan. Maar haar vader hield er geen rekening mee en vertrok toch. Geertrui bleef doodsbang thuis.

Nog voor het middag was, ging de deurbel, met de bevestiging dat haar droom helaas werkelijkheid was geworden. Haar vader was van het dak gevallen en zwaargewonde brachten ze hem thuis. Nog eenmaal opende hij de ogen voor hij het tijdelijke voor het eeuwige ruilde.

Geertrui zou er nu helemaal alleen voorgestaan hebben, ware het niet dat ze verloofd was met Claudius Berzut, een brave smidsgast. Ze had hem graag meester zien worden, maar het meesterschap was niet goedkoop en zoveel geld kon het koppel niet ophoesten.

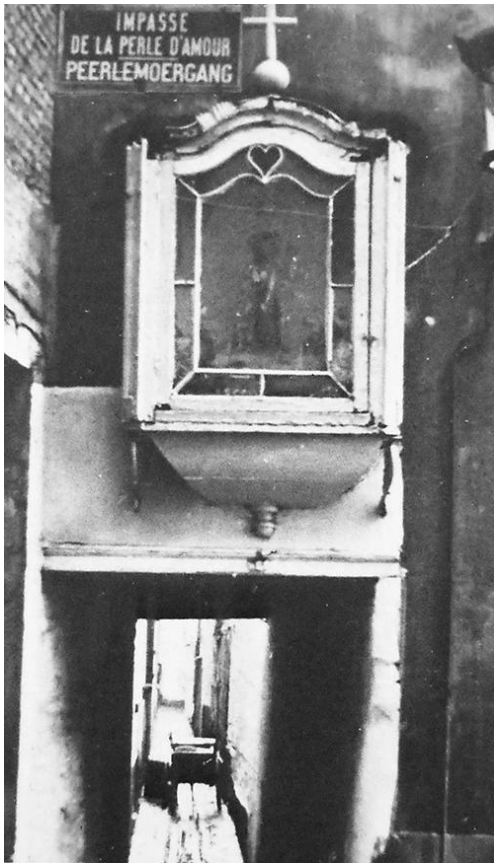
'Le couloir sud de l'impasse de la Perle d'Amour', door Jacques Carabain

Ze besloten daarom ook nog te wachten om te trouwen tot Claudius meer geluk zou hebben. De jongeman beminde Geertrui heel erg en nu ze alleen woonde, vreesde hij dat een akelig figuur de weerloze schoonheid wel eens zou willen lastigvallen. Daarom ging Claudius elke avond, zodra de duisternis viel, naar de gang om er in alle stilte de wacht te houden.

Op een avond zag hij twee mannen in zwarte mantels en breedgerande hoeden het steegje naderen. Claudius merkte op dat ze een laddertje bij zich hadden. De twee hielden halt aan de gevel van Geertrui's woning en plaatste het laddertje tegen de gevel. Toen een van hen een voet op de trede zette richting het venster van de slaapkamer, stormde Claudius op de twee af om ze te verjagen. Het zag er naar uit dat het Claudius zijn beste dag niet zou zijn, want de twee ongere, gewapende mannen zagen ook dat de jongeman maar alleen was. Plots vloog de deur open en Geertrui stormde naar buiten en kwam Claudius te hulp. De twee mannen beseften dat hun plan mislukt was en ze namen de vlucht.

's Anderendaags werd Claudius uitgenodigd door de prior van het Karthuizerklooster. De kloosteroverste zei dat een van zijn biechtelingen berouw sprak over zijn zondige poging om Geertrui te willen aanranden. "Hij heeft me gevraagd om u honderd goudstukken te geven als boetedoening", zei de prior en vervolgde, "Ikzelf zou willen dat ge daarmee het meesterrecht koopt en met Geertrui trouwt." Claudius glunderde van blijdschap en knikte instemmend. De geestelijke rondde het gesprek af met de woorden, "Ga nu naar uw 'peerlemoerke' en zeg haar dat je vanaf nu altijd binnenshuis over haar zal waken."

Omwille van deze mooie geschiedenis kreeg deze gang de naam 'Peerlemoergang'.

Ingang van de Peerlemoergang

Peerlemoergang / Impasse de la Perle d'Amour

De gangbare namen voor dit steegje waren Peerlemoergang, Parelmoergang en l'impasse de la Perle d'Amour. Er was een binnenplaats in de gang die de 'Duivelshoek' of 'Quartier du Deuvelshoek' werd genoemd.

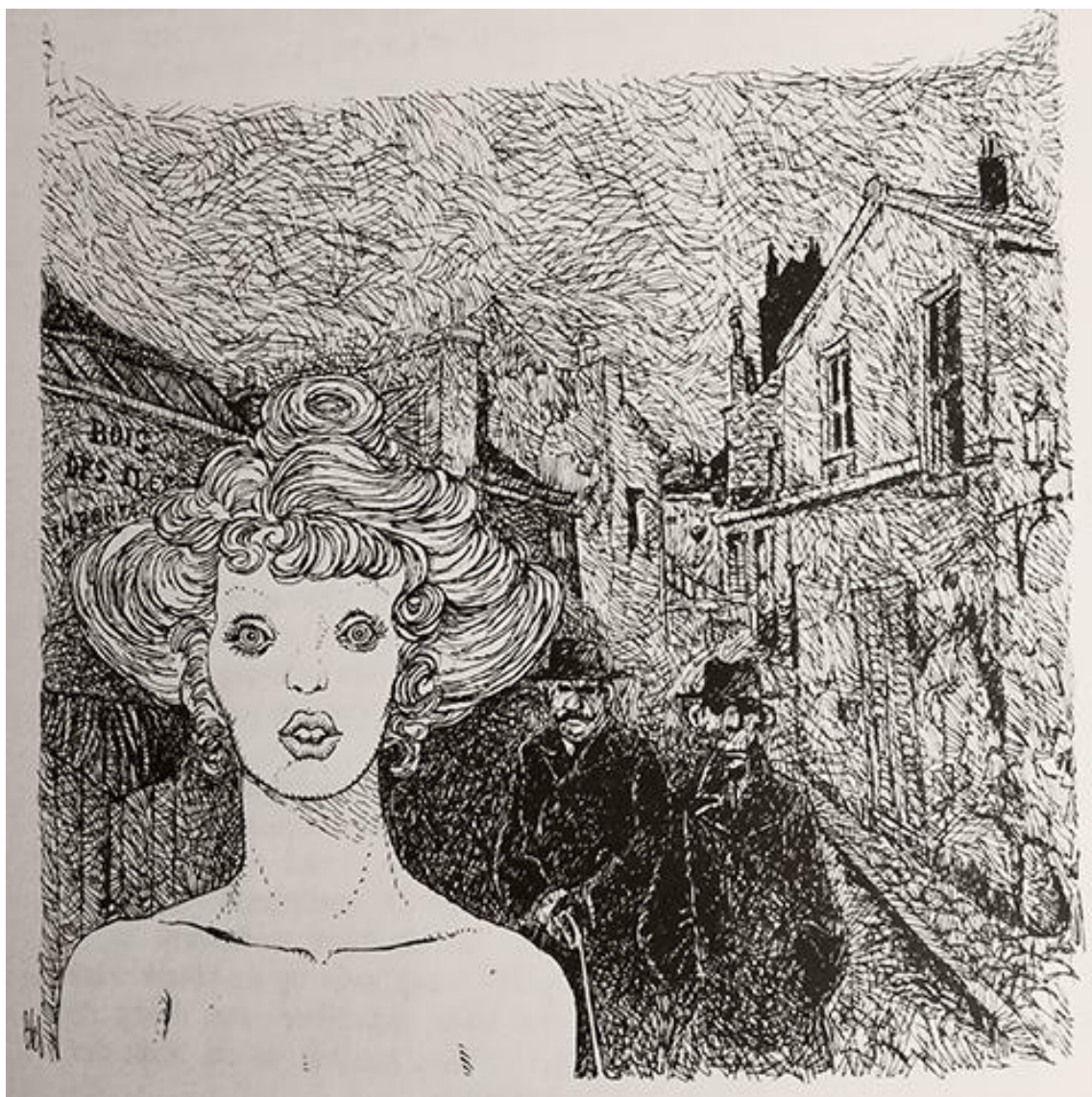
Wie kon vermoeden dat er ter hoogte van de Papenvest maar liefst 28 huizen stonden verspreid over diverse vertakkingen en binnenplaatsen, 'verborgen' achter de gevels van burgerwoningen. Dit was de Peerlemoergang.

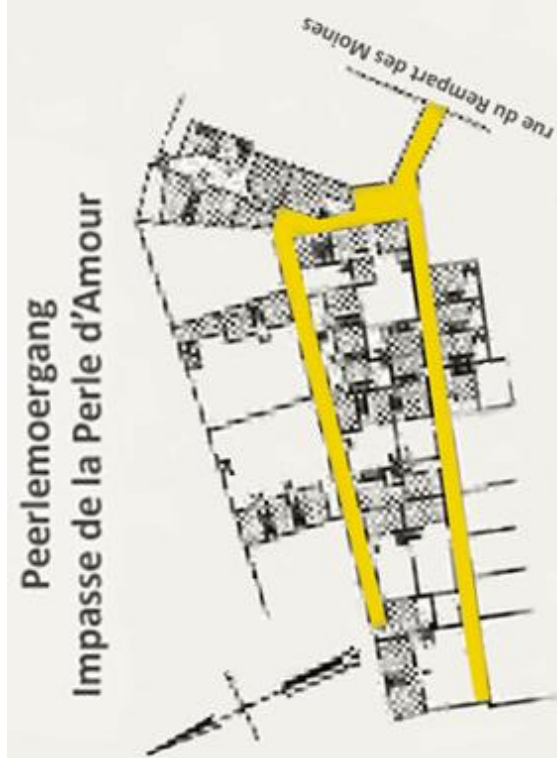
De gang dateerde uit de 18e eeuw en de ingang bevond zich in de rue du Rempart des Moines nr. 47-49.

De naam was 'Peerlemoergang' (= impasse de la Nacre), maar het odoniem werd volgens sommige bronnen ten onrechte vertaald in 'impasse de la Perle d'Amour'.

De Peerlemoergang en de directe omgeving moesten tussen 1957 en 1960 plaatsmaken voor een nieuwe stadsinvulling en werden gesloopt.

Enkel nog een handvol beeltenissen zijn de stille getuigen van deze gang, die samen met andere gangen verweven waren met Brussel en als het ware een 'stad in een stad' vormden.

De reus van de Steenpoort

Daar waar zich thans de Brusselse Steenpoort en de Reuzenberg bevinden, stond omstreeks 960 een burcht, die bewoond was door een reus die meer dan 9 voet hoog was. Deze adellijke reus werd algemeen geacht en bemind, want ondanks zijn woest uitzicht, stond zijn bovenmenselijke kracht enkel ten dienste van de zwakke. Zo was hij er steeds op uit om de kleinen te beschermen tegen de groten, om baanstropers en dieven uit te roeien en de wegen te zuiveren van landlopers bendes.

Vanuit het torentje van zijn kasteel, dat op een hoogte lag, overzag hij de hele omstreek; hij verliet zijn burcht dan ook alleen maar om bescherming te verlenen of onrecht te wreken. Zijn vrije ogenblikken wijdde hij aan zijn lieve, mooie dochter Helena. Zij was de enige vrucht van zijn huwelijk met zijn beminde vrouw, die helaas in het kraambed was bezweken.

Helena van haar kant was nog nooit buiten de omheining van het kasteel gegaan. Op zekere dag echter, toen haar

vader weer eens de omstreken doorliep, waagde zij zich aan een wandelingetje in de vallei van de Rollebeek, Maar nauwelijks had zij een paar honderd passen buiten de burcht gezet, of aan de kromming van een wegeltje stond ze vlak tegenover een ridder met knap uiterlijk. Zodra deze Helena bemerkt had, bleef hij staan, getroffen door de aanvallige en kinderlijke schoonheid van het meisje. Snel als de bliksem ontbrandde in zijn hart een hevige liefde en als betoverd door haar schuchtere blik, viel hij voor haar op knieën neder. Helena van haar kant, toen zij die blijken eerbied en aanbidding zag vanwege een volkomen onbekende man, bleef roerloos staan.

Plots trad haar vader tevoorschijn, hij bezag het tafereeltje en trad op de nog steeds onbeweeglijke ridder toe en vroeg: "Wie heeft u vermetel genoeg gemaakt om voor mijn dochter te durven stilhouden?"

"Heer," antwoordde de ridder, "vergeef het mij. Ik heb uw dochterlief en de liefde heeft mij voor haar voeten geworpen."

Helena beefde, want ook in haar ziel was de liefde binnengeslopen.

"Wie zijt ge?" vroeg de reus. De barse toon van die vraag deed het meisje rillen, met het schaamrood op haar voorhoofd wierp zij n de armen van haar vader en fluisterde hem iets in het oor.

"Ik ben Hans van Huysteen," antwoordde de ridder, "en werd door Keizer Lotharius tot ridder geslagen."

"De titel is mij voldoende. Spreek nu zonder omwegen."

"Voor de eerste maal in mijn leven heb ik hier uw beminnelijke dochter ontmoet. Haar aanblik heeft mij een geluk verschaft dat mijn hele wezen veranderd heeft. Ik voel dat ik zonder haar niet meer zou kunnen leven. Indien ik, Heer, zo gelukkig ben haar niet te mishagen, gelieve het u mij haar hand te schenken."

"Ge zijt niet onwaardig mijn schoonzoon te worden," hernam de reus, "maar ik heb gezworen dat Helena

slechts zou toebehoren aan hem die in een enkele nacht een steenweg zou aanleggen om haar in de vroege morgen te komen halen, ten einde haar te paard onder een zuilengang door, naar St.-Gorikskapel te brengen."

Daarop groette hij de ridder met een spotzieke blik in de ogen, nam Helena bij de hand en bracht haar naar huis terug. Op het ogenblik dat het meisje de poort binnenging, richtte zij nog een tedere, droeve blik op de Heer van Huysteen, die door de onmogelijke eis van de reus totaal uit zijn lood was geslagen.

"Laten we toch maar zien," zei deze plots, "of er niet ergens een middel bestaat om dat gedaan te krijgen." Maar toen hij de uitgestrektheid van het terrein en de diepte van het ravijn had gemeten, waarover hij in een nacht een steenweg moest leggen en beseft had dat het hem onmogelijk was om stenen te halen voor het bouwen van een zuilengang, greep wanhoop hem aan en begon hij te zuchten en te jammeren. "De nacht komt," riep hij uit, "laat ik het enige middel gebruiken dat overblijft. Ik zal gaan zien of de werklieden die in de kopermijnen van mijn oom arbeiden, dat werk voor dageraad afkunnen."

Hij trok daarop naar het Zoniënwoud, waar hij de ploegbazen van de mijnwerkers bijeenriep en hen vroeg of zij in één nacht een weg konden aanleggen die van het reuzenkasteel naar de grenzen van Brussel leidde. De meestergasten antwoordden dat zij voor een dergelijke onderneming een jaar en duizend man per dag nodig hadden. Hans was verbijsterd, heel terneergeslagen keerde hij naar huis terug.

Onderweg bemerkte hij een witharig mannetje dat tegen een boom geleund stond. Het was amper drie voet hoog en het keek hem met brandende ogen aan.

"Ge ziet er wel droef uit, Heer van Huysteen. En niemand ter wereld zal u hierin dienstig kunnen zijn. Maar zo ge wilt, kan ik u uit de verlegenheid helpen."

"O, wie ge ook moogt zijn, ge zijt me welkom," antwoordde de ridder, "maar wie zijt ge?"

"Ik ben de geest der kopermijnen die uw oom ontgint. Ik bewoon de onderaardse woningen en zijn graafwerk stoort ons. Wilt ge zweren de werken te staken en galerijen en putten te dempen om mij en de mijnen in rust te laten leven? Dan zullen wij deze nacht de steenweg en de zuilengang afmaken, zoals door de reus geëist werd en dan zult ge morgen de echtgenoot van Helena zijn."

"Ik kan u zoiets niet beloven, want mijn oom heeft een zoon die zijn goederen moet erven."

"Die aartsdeugniet van een zoon is deze morgen gedood door een schildknaap die hij gisteren een vracht stokslagen had laten toedienen. Ge zijt dus de enige erfgenaam van uw oom."

Daarop zei Hans, met zijn linkerhand op het gevest van zijn degen, terwijl hij de andere naar de dwerg uitstrekte:

"Ik zweer u dat ik onmiddellijk na de dood van mijn oom zal doen wat ge nu van me vraagt."

"Goed," zei de dwerg, "wees morgen bij dageraad daar waar de steenweg moet beginnen en u zal niets anders meer te doen staan dan uw verloofde te gaan halen."

Rond middernacht ontstond een verschrikkelijk onweer. Stormwinden braken los en wierpen de grootste bomen omver. De donder rommelde en kletterde vreselijk. Helena werd door het ontzettende lawaai gewekt, vol angst vluchtte ze naar de slaapkamer van haar vader.

"Het is niets, kind," zei de reus zacht, "het is de jachtduivel die een of ander dier in het woud achtervolgt."

"Maar hoort ge dan de hamerslagen niet, en het gekraak van kruiwagens en het geharrewar van stemmen van zoveel werklieden?"

"Dat is mogelijk," antwoordde de reus terwijl hij door het venster keek, "maar als Huysteen het werk heeft ondernomen dat ik hem heb gevraagd, is hij volkomen

Op het ogenblik dat hij het vensterraam ging sluiten, doofde een rukwind zijn lamp uit en meteen hield het onweer op en alles werd opnieuw stil, even stil als op andere nachten. Die nacht had Helena evenwel geen ogenblik rust kunnen vinden.

A sepia-toned photograph of a courtyard in the ruins of the Castle of the Counts of Namur. On the left is a three-story building with a flat roof and several windows. On the right is a larger, more ruined structure with a prominent arched opening and a crenellated roofline. In the background, a tall, cylindrical tower with a conical roof rises above the other buildings. The ground is uneven and covered with debris.

De Wraak van het Dartel Meisje

Jaren geleden leefde er in Brussel een rijke jongedame. Ze was steeds opgewekt en leidde een zorgeloos en achteloos leven. Er waren steeds twee jonge knapen, die ze thuis ontving en aan wie zij zich overgaf.

Op een dag werd ze ziek en tot haar grote ontgoocheling moest ze vaststellen dat haar twee minnaars niet meer naar haar omkeken. Ze was hiervan zo moedeloos en vergramd geworden dat ze niet veel later haar laatste adem uitblies.

Niet veel later merkte men deze jonge deerne opnieuw op, wandelend in haar huis. Men had haar terug in haar raam zien liggen, met haar blik op de straat gericht, net zoals vroeger. Toen haar twee voormalige aanbidders dit nieuws vernamen, keerden ze terug naar haar huis in de hoop om weer van haar gunsten te kunnen genieten.

Wanneer de aanbidders haar huis naderde, lag ze daar inderdaad in haar raam, en ze sprak tot hen:

- Ik kan jullie verzoek maar op één voorwaarde toestaan. Kom deze avond terug en ik zal u zeggen wat er u te doen staat. Zogezegd, zo gedaan. Het was nauwelijks donker of de eerste trad haar kamer binnen. Zij vroeg hem:

- “Hebt gij mij dan toch zeker en waarachtig lief?”

- “Natuurlijk!”, antwoordde de jongeling, “Ik zweer het!”

“Daar wil ik een bewijs van hebben.”, ging ze verder. “Ga vanavond naar het kerkhof. Ge zult daar een open graf vinden, ge moet u met een witte doek omhullen en er u te middernacht in leggen.” De jongen ging heen en deed wat ze hem gevraagd had.

Toen hij weg was, kwam de tweede voormalige vrijer binnen en zij vroeg hem, evenals aan de eerste, of hij haar graag zag. Als ook hij dat had gezworen sprak zij:

“Ga dan naar het kerkhof, doe een witte doek rond uw lichaam, neem een kruis in de hand en kniel om middernacht voor het open graf dat gij daar zult vinden.” Ook hij verliet de woning en deed wat ze hem verteld had.

Het was bijna middernacht. De ene minnaar met de witte doek rond zijn lijf en een kruis in de hand naderde het open graf en knielde ervoor. De andere knaap die in het graf lag en de knielende gestalte opmerkte, slaakte plots een kreet van angst. De geknielde stakker schrok hier zodanig van dat hij in het graf stortte.

De volgende morgen vond men het graf omgewoeld en half toegeworpen. De grafmaker zag dat en verwittigde de pastoor en de overheid. Toen men het graf weer opengroef vond men de twee vrijers dood en boven op hen de rijke jonkvrouw, die ze alle twee met ineengestrengelde handen vasthield en tegen zich drukte.

Men besloot ze alle drie te laten liggen zoals ze lagen en het graf werd dichtgemaakt. Wat daar gebeurd is, wordt vandaag nog verteld.

Waar nu te Brussel de Rozendaalgang ligt, stond vroeger een lusttuin met in het midden daarvan een fraaie woning, een paleis in 't klein. In dat paleis kwam Karel de Grote in de maand maart van 804, samen met zijn beminde vrouw Regina en Paus Leo, enkele dagen rust nemen.

Karel hield veel van de pittoreske plaats en ging graag neerzitten onder de grote eik om er de verzoekschriften van zijn onderdanen te ontvangen en recht te spreken. Karel had daar graag een gedeelte van de lente doorgebracht, maar het bericht dat de Saksen opnieuw opstand hadden verwekt, deed hem opbreken om zich aan het hoofd van zijn leger te kunnen stellen. Hij vertrok met zijn hele hof en liet zijn vrouw Regina alleen achter te Brussel.

De keizer was toen 62 jaar oud, maar nog sterk en gezond. Regina van haar kant, die jong en mooi was, beminde hem uit heel haar hart en zijn afwezigheid gaf haar veel verdriet. Toen zij op zekere morgen in de lusttuin wandelde, verscheen Tallen voor haar, de halfbroer van de keizer, die sinds lang op de bekoorlijke keizerin verliefd was. Hij aarzelde dan ook niet haar zijn liefde te verklaren. "Hebt ge er nooit aan gedacht dat ge

uw broer kon onteren?" vroeg hem Regina, die even deugdzaam was als mooi.

De waardige en strenge houding van de keizerin legde Tallen het zwijgen op, maar kon hem toch niet van zijn voornemen doen afzien. Integendeel, meer en meer voelde hij zijn drift aangroeien. Hij drong daarom opnieuw aan en liet niets onbeproefd: gebeden, smeekbeden, beloften, eden. Hij verstoutte zich zelfs te laten gelden dat hij twintig jaar jonger was dan de keizer en dit een voordeel kon zijn. Maar de keizerin toonde niets dan verachting voor hem en daarom ging Tallen over tot bedreigingen, verklaarde zich over al die beledigingen te zullen wreken om het even hoe. Hierop raakte Regina in grote verlegenheid. Om de keizer hiervan op de hoogte te brengen, zag ze geen mogelijkheid. Het enige wat haar overbleef, was tijd te winnen tot aan de terugkomst van de keizer. Ze verzon dus een list en zei tot Tallen: "Ik begin medelijden te hebben met u en uw liefde laat me niet meer ongevoelig. Bouw onder die bomenhaag een tuinhuisje en daar zullen we bijeenkomen."

Maar het gevraagde paviljoentje was vlugger klaar dan zij gewenst had en er bleef haar dus niets meer over dan de steeds maar aandringende verleider daar te volgen. Ze nodigde hem dan ook uit om binnen te gaan en amper had hij de drempel overschreden of ze trok de zware deur toe, deed ze op slot en zei tot de gevangene: "Hier zult ge blijven tot de keizer u komt verlossen." Tallen was woedend en poogde tevergeefs zich te bevrijden.

Toen hij merkte dat alles verloren moeite was, bedwong hij zijn woede en begon Regina op zo'n klagende en berouwvolle toon om medelijden te smeken dat de goede vorstin zich getroffen voelde en hem de vrijheid terug schonk. Maar amper was Tallen buiten of hij riep haar toe met een donderende stem: "Beef maar, want ge zult

weldra tot uw nadeel ondervinden waartoe een versmade liefde iemand brengen kan."

Spoorslags reed Tallen tot bij Karel om Regina te beschuldigen van overspel. De keizer, die Tallens schandelijke gevoelens tegenover zijn vrouw nooit vermoed had, had trouwens het volste vertrouwen in de rechtschapenheid van zijn broer. En toen deze bovendien zijn beschuldiging met tal van schijnbewijzen wist te staven, geloofde Karel zijn broer op zijn woord en beval dat men de keizerin ter dood zou brengen.

Tallen haastte zich het keizerlijk bevel te doen uitvoeren. Zijn dienaren, die even hardvochtig en wreed waren als hun meester, grepen de keizerin vast. Ze weende en smeekte genoeg om stenen harten te breken, maar de knechten wierpen haar in een grote vijver. De keizerin dacht dat haar laatste uur gekomen was en begon daarom tot God te bidden voor haar ziel en voor haar echtgenoot die door laster misleid was.

Maar op hetzelfde ogenblik sprong een hond in het water, vatte de drenkelinge bij de haren en bracht haar zo naar de kant. Die hond was de gezel van een oude eremiet geweest, die enkele dagen voordien gestorven was, maar de hond was de grot blijven bewonen. Nu sleepte het dier de keizerin zachtjes naar de grot, likte haar en verwarmde haar. Toen Regina uit haar bezwijming weer bijgekomen was, dankte ze de Voorzienigheid om de onverhoopte redding en smeekte vurig haar te blijven steunen.

Dan stond ze op, ging haar ringen verkopen en zich kleren aanschaffen en reisde naar Rome. Zodra ze daar aankwam, ging ze plaats nemen op een weg waar de Paus voorbij moest komen, als hij zich naar zijn paleis begaf. Deze zag Regina, herkende haar en zei: "Ge hebt tegenspoed gekend, mijn kind." Regina begon luid te wenen en vertelde de Paus temidden van haar tranen al

wat met haar gebeurd was sinds het vertrek van de keizer. Toen sprak Leo: "Mijn kind, als bedevaartster zijt ge naar Rome gekomen, als keizerin zult ge eruit gaan." De Paus liet haar kamers en een kleine tuin toewijzen en daar bestudeerde de keizerin de geneeskracht der planten, zodat ze weldra verschillende geneesmiddelen wist te bereiden. Vooral in de genezing van de oogziekten muntte ze weldra uit. Haar faam verspreidde zich wijd en zijd en van alle kanten kwam men haar hulp inroepen.

Een jaar was sinds de vermeende dood van de keizerin verlopen en de mensen beweenden haar nog altijd. Ook Tallen stond nog steeds in de hoge gunst van de keizer en hij zou zeker in vrede geleefd hebben, had hij de stem van zijn geweten kunnen smoren. Want op zekere dag dat hij, door wroeging gekweld, langs deze vijver heen en weer wandelde, sprong een hond op hem, dezelfde die de keizerin gered had en begon hem als een razende te bijten. De verschrikte Tallen wou die vijand ontvluchten, maar viel daarbij in een modderpoel. Toen zijn dienaren hem eruit trokken, was hij blind. Onmiddellijk stuurde hij naar alle zijden boden uit om de beroemdste geneesheren te ontbieden.

Maar toen vernam hij dat te Rome een vrouw leefde, die van de hemel de gave bekomen had om iemand het zicht weer te geven. Daarom begaf hij zich onmiddellijk op reis en kwam weldra samen met de keizer te Rome aan. Zonder verder dralen begaf hij zich naar het huis van Regina. Toen deze hem zag, voelde ze een trilling van afgrijzen door haar leden gaan. "Heilige vrouw," zei Tallen op huichelachtige toon, "God heeft u verkozen om hier op aarde mensen te helpen genezen en te vertroosten. Ik kom tot u in voile vertrouwen. Vraag aan mij al wat u wilt en het zal u gegeven worden." De keizerin deed hem 's anderendaags naar de St.-Pieterskerk komen en beloofde hem te zullen genezen op het ogenblik dat de Paus en de Keizer daar zouden aankomen. Op het gestelde uur

begaven Karel de Grote en Tallen zich naar de kerk, waar ze werden tegemoet getreden door Regina in een lange zwarte sluier en geleid door de Paus.

Nu zei Regina tot de zieke: "Een afgrijselijk schelmstuk drukt op uw geweten. Op de plaats zelf waar gij het zicht verloren hebt, hebt ge ook de eer verloren. Ge hebt uw broeder willen onteren en uw keizer verlaten." Karel was erg ongerust, hij beefde van ongeduld en gramschap en wachtte op wat volgen zou. Maar de diep geschokte Tallen sprak geen woord. Daarop zei Regina tot hem: "Belijd uw misdaden en God zal u genezen." Halfdood van schrik bekende Tallen wat hij te Brussel had misdreven, terwijl de keizerin zijn ogen met een soort balsemwater inwreef en hem zodoende het zicht terug schonk.

De keizer echter was zijn woede niet meer meester, hij schopte zijn broer en wou hem dadelijk doen ombrengen. Maar de Paus kwam tussen te zijnen gunste terwijl Karel luid jammerde om het verlies van zijn Regina. Deze lichtte echter haar sluier op, de keizer wierp zich doodgelukkig in haar armen en weende. Dan sprak hij: "Welbeminde Regina, welke straf zal wreed genoeg zijn om dit monster voor zijn misdaad te doen boeten!?" Maar ook Regina pleitte voor de misdadiger, zodat Karel hem het leven schonk. Tallen werd echter verbannen naar een Hollands eiland, waar de wroeging zijn gezondheid zodanig ondermijnde dat hij weldra stierf. Regina deed haar zegepralende intrede te Brussel, met de keizer aan haar zijde. Ook vond zij de hond terug die haar gered had, ze nam hem op en deze heeft haar sedertdien niet meer verlaten.

Als de overlevering berust op de historische werkelijkheid, dan vindt de spotnaam "kiekenfretters" (kippenvreter) voor de bewoners van Brussel zijn oorsprong in een 14de-eeuws conflict tussen een gemeente en het centrale gezag, in casu de stad Brussel en Johanna, hertogin van Brabant en Limburg. Deze laatste wilde in 1388 een aantal dorpen die onder toezicht stonden van de Brusselse amman (= ambtman, elders "baljuw", "drost" of "schout" genoemd) in pand geven aan Sweder van Abcoude, heer van Gaasbeek.

De Staten van Brabant verzetten zich echter tegen dat plan. Eén van de felste tegenstanders van Johanna's voornemen, Everard t'Serclaes (geboren omstreeks 1320), Brussels schepen (= wethouder) en geridderde held uit de Brabantse Successieoorlog (1356-57), werd op 28 maart tussen Lennik en Brussel, waarnaar hij op weg was, overvallen door Willem van Kleef, bastaardzoon van Sweder, en de baljuw van Gaasbeek. Zwaar verminkt werd t'Serclaes overgebracht naar het huis De Sterre aan de Brusselse Grote Markt, de ambtswoning van de amman, waar hij drie dagen later aan zijn verwondingen

bezweek. Daarop sloegen de Brusselaars het beleg voor het kasteel van Gaasbeek, dat ze vervolgens plunderden en in brand staken.

Naar verluidt bestond het proviand van de belegeraars grotendeels uit kippen. Dat feit zou de Brusselaars hun schimpnaam hebben bezorgd. Die bijnaam wordt ook vermeld op de beroemde gedenkplaat voor t'Serclaes in de bogengaanderij aan de buitenzijde van De Sterre. Het bronzen bas-reliëf van de hand van Juliaan Dillens (1849-1904) beeldt behalve de stervende t'Serclaes twee taferelen uit 's mans leven uit alsook het beleg van Gaasbeek door zich met kippenvlees voedende Brusselaars. Het gedenkteken bevindt zich in de Karel Bulsstraat, die vernoemd is naar de Brusselse burgemeester die in 1898 aan de gemeenteraad had voorgesteld om een monument op te richten ter nagedachtenis van t'Serclaes.

Leonard en het Leonardkruispunt

Het is heel lang geleden gebeurd, in een tijd waarin er nog geen auto's bestonden zodat iedereen zich te voet of met paard en kar moest verplaatsen. Er leefde in die tijd een eenvoudig man dicht bij het Zoniënwoud. Hij woonde samen met zijn ouders, broers en zussen.

Zijn naam was Antoine Leonard Boon, maar iedereen noemde hem Leonard. Het landbouwersgezin woonde in een klein dorp dat een merkwaardig oord was dat Jezus-Eik heette, op zich al een naam om niet te vergeten. Dagelijks kwamen er bedevaarders van heinde en verre hun liefde en dank betuigen aan Onze-Lieve-Vrouw, want Jezus-Eik was een oord van toewijding aan de Moeder Gods.

Het gezin waarvan Leonard deel uitmaakte, hield ook een herberg open omdat er met landbouw alleen niet zoveel te verdienen viel en omdat het gezin zeven kinderen telde was een tweede inkomen nodig om al die mondjes te

voeden. Bedevaarders waren daarom in de herberg graag geziene gasten. Enkele jaren gingen voorbij en op een dag stierf Jean-Baptiste, de vader van Leonard. Snel werd het grote gezin ontmanteld. De oudere broers verlieten het nest en gingen elk hun eigen weg. Zo ook Leonard.

Dwars door het woud liep een weg die Jezus-Eik met de grote stad verbond: de "Caseijde Domaniael". Daar kwamen reizigers en wandelaars te voet of met paard en kar voorbij, ook waren er landlopers die de doortocht door het woud onveilig maakten. Leonard dacht: "Als ik langs deze weg een uitspanning maak, kan ik misschien de voorbijgangers iets verkopen." Het duurde niet lang of Leonard liet een woonwagen midden tussen de bomen, niet ver van de weg, plaatsen. Hij had de beste plaats uitgekozen want een paar honderd meter verder kruiste de weg een tweede baan die ook druk gebruikt werd.

Leonard betrok de wagen. Rond de klassieke 'Leuvense stoof' waarvan de buis boven het dak uitstak, had hij een bed, een kast, een tafel en een paar stoelen geplaatst. Als hij zijn "stoof" liet branden bleef de rook als een mist tussen de bomen hangen en hulde zijn woonst in geheimzinnigheid. Onder de woonwagen had hij ook een gracht gegraven die hij als kelder gebruikte. Daar kon hij proviand stockeren en al het heerlijkst dat hij zijn gasten wilde bieden. Boven de ingangsdur had één van zijn vrienden het volgende opschrift geschilderd: "*A l'ambulance estaminet - Leonard Boon - Vive le bon Faro*".

Zijn woonwagen was dus meer dan een gewoon staminee. Het was een "ambulance", een plaats waar mensen in nood altijd hun toevlucht konden nemen. Je wist tenslotte maar nooit met al die landlopers en boeven in het woud. Maar eerst en vooral kon je bij Leonard je dorst lessen. Faro bijvoorbeeld was een welbekende biersoort die in de nabije stad gebrouwen werd. De klanten lieten niet op zich wachten. Koetsiers kwamen er hun pint

pakken terwijl hun paarden een korte pauze gegund werd. Voorbijgangers en reizigers konden er even uitblazen: dames in mooie lange jurken en heren op hun paasbest. Het bier vloaide rijkelijk. Als het weer het toeliet werden de klanten buiten bediend onder een primitief zeildoek.

Leonard was een joviaal en sterkgebouwd man. Hij trok de klanten aan. Het was aangenaam met hem enkele ogenblikken door te brengen want hij had altijd iets te vertellen. Ook was hij altijd bereid hulp te verlenen. Zijn woonwagen in het bos was voor velen een zekerheid. Men wist dat, in geval van nood, Leonard de geschikte man was om je toevlucht bij te zoeken.

Maar mooie liedjes duren niet lang. Op een dag kreeg Leonard bezoek van het bestuur van "Water en bossen". "Toon ons je papieren eens, Leonard". Leonard had nooit stappen ondernomen om een vergunning aan te vragen. "Zonder toelating mag je hier niet blijven; als je hier niet snel weg bent, zal je gerechtelijk vervolgd worden", dreigden ze. Dit was een streep door de rekening. Leonard werd verplicht op staande voet zijn kroeg te sluiten. De wanhoop nabij trok hij nog diezelfde dag het bos in. Doelloos zwierf hij tussen de prachtige beuken. "Wat moet ik nu in godsnaam nog beginnen op mijn leeftijd?" dacht hij. Tot hij ineens, ter hoogte van het Kapucijnenbos, een jonge jager op zich af zag komen lopen.

"Kan u mij helpen, mijnheer?" vroeg de jonge man. Zijn jagerstenue was van de allerfijnste kwaliteit. Zo een mooi kostuum had Leonard nog nooit gezien. Hij sprak ook een beleefde en verzorgde taal: "Ik ben verdwaald en loop hier reeds de hele dag in het rond. Ik zou voor het donker wordt naar de stad terug willen". Leonard stelde de jongeman gerust. Hij kende het woud door en door en was graag bereid hem uit zijn benarde situatie te helpen.

Terwijl zij samen door het bos liepen vertelde hij zijn slechte ervaringen met de administratie en drukte zijn vertwijfeling uit. De jongeman luisterde aandachtig maar zei niets. Toen Leonard de jongeman de weg uit het woud had getoond, namen ze afscheid van elkaar. Toen zei de jonge jager: "Misschien kan ik u helpen. Mijn naam is Boudewijn, ik ben officier bij de grenadiers en ... kroonprins" (Prins Boudewijn leefde van 1869 tot 1891) "Ik zal deze zaak laten onderzoeken." Hij noteerde de naam van Leonard in een boekje dat hij op zak had en nam de richting van de stad en het koninklijk paleis.

Leonard kon zijn oren niet geloven. Opgewekt keerde hij terug naar zijn woonwagen en heropende terstond zijn staminee. Enkele dagen later kwam enkele mannen van het militair politiekorps op bezoek. Zij kwamen wel vaker bij hem drinken, maar die dag brachten zij een opzienbarend bericht: "Leonard, wij hebben heel goed nieuws voor jou: je mag je wagen hier laten staan". Leonard was opgetogen en begon dadelijk plannen te maken. Hij zou uitbreiden; zo legde hij achter de wagen een vijvertje aan. Zijn energie kon niet op. Hij plantte zes sparrenbomen (epicea's) om zijn uitspanning duidelijk te markeren in die uitgestrekte beukenkathedraal. Ernaast installeerde hij een breed terras, kocht twee waakhonden en een zestigtal kippen die vrij in het bos rondscharrelden. Naast lekkere dranken kon hij op zijn menu met één specialiteit uitpakken: "*Omelet op z'n juzekeseiks*".

De staminee trok opnieuw veel volk. Het waren gouden tijden. Leonard was alom bekend. Sommige reizigers maakten zelfs een omweg om bij hem in de vrije natuur een pint te komen pakken en een omelet te eten. Toch begonnen al spoedig allerlei geruchten de ronde te doen dat Leonard toch de woonwagen zou moeten verlaten. Dat liet hij niet zomaar gebeuren: in Jezus-Eik woonde de Hofmaarschalk van de koning die Leonard goed kende.

"Mijnheer de Comte, zou u voor mij een goed woordje kunnen doen en Prins Boudewijn op de hoogte willen brengen?" vroeg hij. In minder dan geen tijd werd het gerucht de kop ingedrukt en Leonard kon zijn zaak verderzetten.

Toen gebeurde wat niet mocht gebeuren. De jonge prins werd ziek, zwaar ziek. Na vier dagen stierf hij. Het verdriet van de koning, zijn familie en de hele bevolking was groot. Het land was zijn kroonprins kwijt. Ook Leonard vernam het droevige nieuws. Hij wist wat hem boven het hoofd hing. Het duurde niet lang of de mannen van de administratie sloegen opnieuw toe. Ditmaal was het menens. Leonard moest opdoeken. De droom was uit: hij moest zijn levenswerk tussen de bomen achterlaten.

Leonard vestigde zich in een huisje aan de rand van het woud dat hij eigenhandig had gebouwd, maar op grond die niet van hem was. Zo duurde het niet lang of hij moest opnieuw verhuizen. Toch bleef hij daarna aan de rand van het woud wonen en wel in een herberg "Laiterie des Trois Fontaines" die hij zelf uitbaatte. Ongelukkig was hij niet. Op late leeftijd vond hij toch nog de ware en stichtte een gelukkig gezin met drie kinderen, een zoon en twee dochters. Het waren gelukkige jaren.

Achter zijn huis, midden in het bos liet Prinses Marie d' Arenberg, het "Kasteel van de Eenzaamheid" bouwen. Zij betrok het kasteel met haar vier kinderen en wou de toegang tot het domein dwars door het goedje van Leonard laten trekken. Daarvoor zou het huis gesloopt moeten worden en Leonard werd verplicht voor de zoveelste keer een andere woonst te zoeken. Ditmaal werd het hem echter te veel en enige tijd later overleed hij (in 1912). Zijn huis werd nooit afgebroken.

Het is vijf voor acht. De wagens flitsen in een hels tempo voorbij. Aan de overkant staan ze in vijf rijen aan te schuiven; de twee tunnels, over mekaar gebouwd,

kunnen het verkeer haast niet meer aan. De decibels halen topwaarden, de pollutie is niet meer te meten. Als enige getuigen staan zes epicea's er een beetje triest bij, ze vallen wat uit de toon tussen hun hoge broers. Kippen scharrelen er niet meer rond. De vijver is gedempt en de woonwagen is al lang verdwenen.

Betrekkelijk weinig mensen weten nog wie hij was of waar de naam vandaan komt van het welgekend druk verkeersknooppunt tussen de A4/E411 en de Brusselse Ring R0 nabij Tervuren in het Zoniënwoud.

Op de radio wordt dikwijls de verkeerssituatie gemeld: "Er is file op de E411 tussen Jezus-Eik en het Leonardkruispunt".

Er zijn verschillende verhaallijnen over de herkomst van het Brusselse ketje, Manneken Pis, dat in het Frans oorspronkelijk ook wel 'Petit Julien' werd genoemd.

De vervloekte wildplasser

Een oude heks die op de straat leefde veroordeelde een kleine jongen tot een triest lot. Omdat hij tegen een deur voldeed aan een dringende natuurlijke behoefte, moest hij dit eeuwig als stenen beeld doen. Gelukkig verscheen op dat ogenblik een oude man met een beeld dat op het kind leek en zette het er op zijn plaats neer.

Petit Julien, de wildplasser

Een jongetje, Petit Julien, plast tegen de deur van een heilige kluizenaar. De oude man, die een vreemd geluid hoorde, ging een kijkje nemen en veranderde de kleine jongen in een stenen beeld en veroordeelde hem tot het eeuwig behouden van zijn onbescheiden houding.

Het einde van de legende werd aangepast om kinderen niet angstig te maken. De vader had een beeldje laten maken dat op zijn kind leek en bij de voorstelling ervan leefde zijn zoon opnieuw.

De held Manneken Pis

Lang geleden toen Brussel weer eens belegerd werd, boden de inwoners van de stad zo'n heftige weerstand, dat de belegeraars uiteindelijk moesten afdruipten. De Brusselaars richtten meteen een groots feest op, maar ze wisten niet dat de belegeraars uit woede besloten hadden de stad in brand te steken. Daartoe hadden ze, ergens bij een poort, de lont aangestoken die naar een groot kruitvat liep. Gelukkig had een jongetje het gevaar bemerkt en het blusmiddel tevoorschijn gehaald dat hij onmiddellijk bij de hand had. Dat zo'n heldendaad gestandbeeld moest worden lag voor de hand.

Het speelse Manneken Pis

In Brussel leefden tijdens de kruistochten de Graaf van Hove, zijn echtgenote en zijn zoon Godefroid. Deze gaf vaak onderdak aan strijders. Hij stuurde zijn vijfjarige zoon, een vindingrijk ventje, erop uit om ze te verwelkomen. Maar dit speelse ventje plaste voortdurend op de stoet. Om de strijders te verlossen van de belediging, hebben de graaf en de gravin een standbeeld van boetedoening laten maken.

Het verloren Manneken Pis

Een kind van de burgerij liep verloren in de menigte. Na vijf dagen zoeken in de Brusselse straten vond de vader hem op de hoek van de Stoofstraat en de Eikstraat, terwijl hij (de zoon) aan het plassen was. De vader was zo blij dat hij zijn zoon had teruggevonden, dat hij een

standbeeld heeft laten maken dat dat ogenblik voor eeuwig vastlegde.

Het gestrafte Manneken Pis

Dit verhaal zou zich afgespeeld hebben in de VIIIe eeuw. De vrouw van een heer bracht een baby ter wereld waarvan het eerste wapenfeit was dat hij zo hoog plaste dat de baard van Vindicien, bisschop van Arras, helemaal bespat was. Het kind werd Manneken-Pis genoemd. Niet veel later overleed Vindicien. Waar moesten de ouders niet het doopsel organiseren en wie zou de kleine dopen? Een zekere Gudule nam de opdracht aan. Maar, verleid door Gudule, verliet de heer de woning en ging hij naar die van Gudule, die hem met ontving zonder te weten welke zijn precieze bedoelingen waren! De verontwaardigde Gudule zei, om hem te straffen: 'Uw enige zoon zal niet meer groeien en zal nooit meer stoppen met plassen.'

Manneken Pis in het heetst van de strijd

De meest plausibele versie is gebaseerd op historische feiten. In 1142 zag Godfried III, hertog van Lotharingen, het daglicht. Helaas stierf zijn vader, Godefroid II, niet veel later. Twee vazallen, Gauthier Berthout en zijn broer Gerard de Grimbergen, vonden het moment geschikt om de wapens op te nemen tegen hun vorst in de wieg. De Sire van Gaasbeek vroeg de aanwezigheid van de jonge hertog op het slagveld. De wieg werd dus opgehangen aan de tak van een jonge eik op de plaats van de strijd in Ransbeek. Al vier keer teruggedrongen, werd het leger van de baby, voor wie de strijd verloren leek, plots verblind door het zicht van het kind dat rustig zijn beroemde handeling uitvoerde. Om de overwinning te vieren, werd er een fontein gebouwd in Brussel, met de naam Manneken-Pis. Verder werd de jonge eik ontworteld en geplant in de Eikstraat.

Waarom de vrouwen van Brussel hun mannen op de rug dragen

Wanneer de mannen van Brussel na een jaar op kruistocht te zijn geweest, eindelijk terugkeren, staat hen een warm welkom door hun vrouwen te wachten.

In de tijd van de kruistochten trok menig ridder, vorst of koning uit de Europese landen met zijn gewapend volk naar het Heilige Land. De ongelovigen hadden daar de stad Jeruzalem veroverd, en dus was het de plicht van ieder goed Christen, met het zwaard te hulp te snellen.

Diezelfde situatie deed zich ook in Brussel voor. Iedereen, die maar een wapen kon dragen, stelde zich onder het vaandel van heer Godfried van Bouillon, en onder fanfareklanken en klokgelui verlieten de mannen Brussel.

Maar de fanfareklanken waren spoedig verstomd; droefheid en rouw deden in de straten hun intrede.

Weken en maanden gingen voorbij, maar van de kruistocht werd taal noch teken meer vernomen. Dat was de reden, dat het dagelijks gelach en gekijf van de

vrouwen bij de bron niet meer was te horen. In plaats daarvan klonk er achter de gesloten vensters steeds vaker gezucht en geweeklaag.

Een heel jaar lang bleven de vrouwen in Brussel verstoken van elk levensteken van hun mannen en geliefden. Grauwig en gerimpeld werden hun gezichten, hun trotse gang veranderde in de slepende tred van een oude vrouw en weldra was er niet veel meer over van de mooie vrouwen, die eens van hun mannen afscheid hadden genomen.

Op een dag, om precies te zijn op de 28e januari, verscheen aan de Leuvense poort een onbekende ruiter op een met schuim bedekt paard. Zijn harnas zat onder het stof en stinkende modder, daarom behoefde geen fanfare zijn komst te melden. De burgeressen, rijk en arm, dienstmeisjes en boerinnen, de vrouw van de rechter en van de smid, het liefje van de wachtpost, kortom, alle vrouwen en meisjes die alleen in de stad waren achtergebleven, kwamen toelopen om naar de boodschap van de onbekende ruiter te luisteren.

En deze boodschap klonk de vrouwen als hemelse muziek in de oren: "Jeruzalem werd door de mannen van Brussel veroverd, en de dapperste onder hen, heer Godfried, werd daar tot heerser uitgeroepen. Maar dat is nog niet alles. Heer burgemeester Shaves laat bekend maken, dat hij met zijn dappere mannen tegen zonsondergang terugkeert. Ze hebben Leuven al bereikt..."

Misschien wilde de ruiter nog iets zeggen, misschien ook niet. Vast staat echter, dat hij niet meer aan het woord kwam. De vrouwen begonnen door elkaar heen te gillen en te schreeuwen. Ze liepen onmiddellijk naar de poort, gingen op de grond zitten en staarden in de verte naar Leuven, waar hun mannen vandaan zouden komen.

Gelukkig hoefden ze in het gure januariweer niet lang te wachten, of zouden ze plotseling geen last meer van de

kou hebben gehad? Maar deze dag kwamen hun geliefden werkelijk naar huis, en de vreugde kende geen grenzen.

Denk nu niet, dat de vrouwen hun mannen op de plaats lieten staan. Welnee! Ze namen hun mannen op de rug, droegen ze door de stegen en straten naar huis, regelrecht naar bed!

En pas de volgende dag begon de viering van de succesvolle kruistocht, die gelijk een hele maand duurde. Toernooien, wedstrijden en feestmaaltijden vonden er plaats.

Maar dat is nog niet alles. Het belangrijkste van deze hele geschiedenis is, dat het sinds die 28e januari weer een plezier was om naar de Brusselse vrouwen te kijken. Misschien is daardoor de gewoonte ontstaan, dat de vrouwen van Brussel ieder jaar op deze dag hun mannen op de rug nemen en rechtstreeks naar bed dragen, precies zoals het vele, vele jaren eerder was gebeurd.

Een Vlaamse sage over een dienaar van de hertog van Alva. Jan Grouwel is de dienaar van Alva en altijd op zoek naar mensen die kwaad over de hertog spreken om ze vervolgens tot de galg te veroordelen. Wanneer hij - vermomd als zwerver - drie koperslagers tegenkomt, lokt hij ze uit de tent door zelf kwaad over de Spanjaarden te spreken. Maar... boontje komt om zijn loontje.

In de jaren van Alva's schrikbewind woonde er in Brussel een man, die de ijzeren hertog steeds met kwade raad en kwade daad terzijde stond. Hij heette Jan Spelleken, maar men noemde hem Jan Grouwels, de gruwelijke schelm en Alva's Rode Roede, omdat hij de rode staf van de justitie droeg. Niemand was zo gehaat als hij. In het wilde weg liet hij de mensen gevangennemen, om hen eerst tegen een hoog losgeld voorlopig vrij te laten.

Op het laatste ogenblik kwamen zij dan vrij en anderen, die inderhaast werden gevangen en veroordeeld, moesten hun plaats op het schavot innemen.

Jan Spelleken werd op die manier al rijker en rijker. Het prachtige huis dat hij in Brussel bewoonde, en dat op de hoek van de Koninklijke straat en de nu verdwenen Spellekenstraat heeft gestaan, werd nog lang 'het hoge Spellekenhuis' genoemd.

Vaak ging hij er ook vermoed op uit om jacht te maken op onderduikers en om lieden te zoeken, die hun mening niet onder stoelen of banken staken. "Eén woord te veel, één kop minder," was zijn spreuk.

De hertog van Alva had in hem de beste dienaar, die hij zich wensen kon. Op een koude februarimorgen van het jaar 1570 waren drie koperslagers uit Mechelen op weg naar Vilvoorde. Ze rinkelden van het koper, zo zwaar waren ze beladen met de potten en pannen, de emmers en de ketels, die ze gesmeed en geslagen hadden en die ze nu bij de klanten gingen rondbrengen. Zodoende kwamen ze niet snel vooruit, maar toch haalden ze nog, niet ver van de stad Vilvoorde, een eenzame wandelaar in.

Het was een mager scharminkel, een klein versukkeld kereltje, die in een zwarte versleten jas was gehuld, en wiens gezicht met een rosse baan schuilging onder een breedgerande hoed. Dadelijk spraken de koperslagers hem aan.

"Wil je ons helpen en een deel van de vracht dragen, we gaan toch dezelfde kant uit. Een hap eten kan er altijd nog wel op overschieten."

Het duurde niet lang, of hij werd spraakzaam.

"Jullie zijn zeker zwervende ambachtslui, die schimprijmen op Alva in de herbergen zingen?" wilde hij weten.

"Nee, dat zijn wij niet," antwoordde de koperslagers als uit één mond. "Wij wonen in Mechelen in het Kreupelstraatje, waar iedereen ons kent en bemoeien ons niet met de politiek. "Jammer, jammer," zei de zwarte

vogelverschrikker. "Maar jullie staan toch wel aan de goede kant, hoop ik. Leve de geus, is mijn leus." En daarna begon hij uit te pakken!

Er bleef geen spaan heel van de hertog van Alva en zijn Spanjolen, noch van de oneerlijke rechters, die kromtrokken wat recht was en wakker geschud moesten worden om "ja" te knikken, wanneer er iemand moest worden berecht. Nu, de koperslagers waren ook goede vaderlanders. Ze vielen hun gezelschap bij en gaven hem groot gelijk.

De ogen van het scharminkel begonnen zowaar te schitteren en hij lachte vrolijk en opgewekt. De ambachtslui begonnen te geloven, dat hij een van de moedige kerels was, die het land doortrokken met berichten van de prins van Oranje voor de leiders van het verzet en zij namen ook geen blad voor de mond. Wat zij de dienaren van Alva, heel in het bijzonder Jan Grouwels toewensten, was niet mooi meer.

Hun metgezel wreef zich zo hard in de handen van vreugde, dat zijn magere vingers als dor hout kraakten.

Zo waren ze, voortdurend pratend, in Vilvoorde aangekomen en de koperslagers boden hun nieuwe vriend, als dank voor zijn hulp, een maaltijd en een glas bier aan in een van de herbergen op de markt.

Terwijl de smeden het koper uitzochten en nagingen, waar ze het moesten afleveren, ging de man even een boodschap doen. Ongezien glipte hij door een paar stegen en ging de gevangenis binnen, om als de almachtige Jan Spelleken zijn bevelen te geven. In een ommezien was hij weer terug; de bekertjes waren gevuld en alle vier tastten toe. Nauwelijks hadden ze een kwartier gezeten, of een van de koperslagers keek uit het venster.

"Hé, wie gaan ze nu ophangen?" riep hij uit. En hij wees op het marktplaats, waar met een door lange ervaring verkregen snelheid drie hoge galgen werden opgericht.

"Dat is in elk geval niet voor ons, want wij zijn met ons vieren," lachte hun gast.

"Ach, het is een schouwspel, dat je tegenwoordig elke dag te zien krijgt," zei een van hen bitter. "Die vervloekte Spelleken is zeker in Vilvoorde aangekomen, waar hij is rijzen de galgen als paddenstoelen uit de grond." Opeens kwam een ruiter over de markt gereden, met zo'n haast dat het stenen vuur sloegen onder de hoeven van zijn paard. Hij riep enige woorden tegen de galgenbouwers en onmiddellijk werden twee van de drie galgen haastig afgebroken. Op datzelfde ogenblik werden de deuren van de herberg bezet door hellebaardiers. Hun luitenant kwam naar voren.

"Sta op, Jan Spelleken," riep hij, "in naam van de hertog van Alva, de galg wacht je."

Het zwarte scharminkel werd zo bleek als het tafellaken, en de drie koperslagers kregen de schrik van hun leven. "Jan Grouwels," stamelden ze.

Ja, hij was het. Hij had hen al in zijn netten gevangen, maar toehalen kon hij die niet meer. Alva, zijn meester, was ook in troebel water gaan vissen. Jan had hem al lang bedrogen en nu wilde de hertog er eens een eind aan maken op zijn manier.

Daar hij juist in Vilvoorde vertoefde, had hij de gelegenheid aangegrepen om zich van zijn dienaar te ontdoen, die zo oneerlijk was en om tevens een goede beurt te maken, door de meest gehate man in de Nederlanden te laten opknopen.

Hij had niet misgezien. Voor de eerste en laatste maal van zijn leven werd de ijzeren hertog door het volk toegejuicht.

Dost
Maanderen

Geen scheldwoord in de loop der tijd ooit aan de Aalstenaars gegeven, wist met zulke kracht alle andere verwijten te overtreffen als dit van AJUINEN en zijn varianten. De spotnaam voor de Aalstenaars is over heel Vlaanderen bekend. Eigenlijk kunnen we zelfs amper nog van een spotnaam spreken want het woord ajuin is zowat uitgegroeid tot een alomtegenwoordige aanduiding voor een inwoner van Aalst.

De oorsprong van de spotnaam ajuinen ligt in de 19de eeuw, toen in Aalst en omstreken de uienteelt enorm floreerde. Naast de grote hopmarkt bestond er vroeger te Aalst ook een vermaarde uienmarkt. Hieraan herinnert nog de voormalige "Ajuinstraat", nu Felix de Hertstraat, die leidde naar het "Ajuinveld", nu de wijk van de Watertoren.

Varianten op de huidige spotnaam die men vroeger gebruikte zijn onder andere ajuinpelders, ajuinboeren, ajuinfretters...

Van de naam ajuinpelders duiken het vroegst sporen op in een Oost-Vlaams volksliedje uit Dendermonde, uit 1843. Hiervan luidt de zesde strofe:

*Ik kwam lestmael langs de Lombaertstraat gegaen
En ik vond daer eenen Aelstenaer staen,
Pelt ajuinen, pelt ajuinen, zei de Aalstenaer.*

Van dit soort spotliedjes tekende A. De Cock in 1898 een variante op te Denderleeuw:

*Ik kwam laatstmaal in de Lombaardstraat gegaan,
En wat zag ik daar al staan?
En ik zag daar eenen Aalstenaar staan,
Pelt ajuinen, pelt ajuinen, zei de Aalstenaar (bis)
Lustig en tevreden
Kwam ik daar getreden
Vive l'amour et la victoire!*

Sinds jaar en dag heerst er een ludieke rivaliteit tussen de steden Aalst en Dendermonde. Het Van Dale Handwoordenboek uit 1925 vermeldt:

De variante ajuinen is één van de jongste maar zeker de meest gebruikte spotnaam van de Aalstenaars. Hij dateert uit de 19e eeuw en overleeft alle ons bekende Aalsterse schimpnamen. Hoewel de uienteelt thans heel wat geslonken is en door een bloeiende moderne nijverheid verdrongen werd, toch kan deze naam samen met ajuinboeren - die nochtans in geringere mate voorkomt- als "de" typische scheldnaam voor die van Aalst gelden. Onder deze naam steekt alles wat de nochtans kenschetst en de Dendermondenaars maken er dolgraag gebruik van in hun

uitlatingen, wijl zij onder deze benaming ook de beeldspraak "domkop" verstaan.

Het meest afdoende bewijs dat de Aalstenaars zich nooit veel stoorden aan de spot van de Dendermondenaars is wel het feit dat zij aan zelfspot zijn gaan doen, dat zij hun spotnaam als een plezierig sieraad zijn gaan beschouwen en er ook fier op zijn. Dit bleek bijvoorbeeld al uit een optocht in 1890, waarin ze de stad als een "ajuin" afbeeldden. Dit vond men dan gelijk ook de uitstekende gelegenheid om zelf eens hun burenen uit Ninove, de Ninovieters of "wortels", een steekje te geven. Eén der figuren stelde een reusachtige wortel voor die voortgestuwd werd door een niet minder ontzaglijke "ajuin".

In het alledaagse volksleven speelde de ui te Aalst natuurlijk ook zijn rol. Zo zei men: "Hij heeft nen ajuin gehad" wat betekent: "Zij heeft hem laten zitten". Niet lang nadien kon er dan wel eens een risje uien aan de deurklink van de afgedankte hangen. Maar ook vandaag is de "ajuin" in Aalst nog niet vergeten. Tijdens Aalst Carnaval en zijn carnavalsstoet krijg je nog vaak verwijzingen naar de Aalsterse bijnaam. 's Maandags met carnaval is er bijvoorbeeld steeds de zogenaamde "ajuinworp". Met de ajuinworp worden vanop het stadhuis en enkele horecazaken aan de Grote Markt honderden "ajuinjies" het publiek ingeworpen met als inzet het vangen van de "gouden ajuin".

Maar meer dan een eeuw na het ontstaan van de spotnaam is er natuurlijk al heel wat veranderd. De jongere generaties hebben nauwelijks weet van de ooit zo bloeiende ajuinteelt in Aalst en omgeving, de vele ajuinelden zijn al decennialang verdwenen. Dit had tot gevolg dat de jongere generatie -binnen de eigen

leefwereld- zelf op zoek begon te gaan naar een mogelijke verklaring voor de bijnaam. Op die manier is naast de etymologische verklaring van de bijnaam een andere versie beginnen ontstaan die nog steeds vaak doorverteld wordt.

De spotnaam ajuinen zou volgens deze jongste interpretatie niet door de overvloedige uienteelt van vroeger te verklaren zijn, maar veeleer teruggaan op een eigenaardigheid van het Aalsters dialect. Ajuin zou afkomstig zijn van het bevestigend antwoord "ha, ja hij", wat hetzelfde klinkt als de dialectische uitspraak van het zelfstandig naamwoord ajuin. Spreek uit als [a'join].

Een jonge soldaat was op weg naar Aalst, toen hij zag hoe een vrouw door struikrovers werd overvallen. Hij schoot haar te hulp en wist haar in een hevig gevecht te ontzetten. Daarna bracht hij de vrouw naar de stad en nam hij zijn intrek in de herberg tegenover het Begijnhof. Daar merkte hij pas dat zijn kleren doordrenkt waren met bloed. In het gevecht met de rovers had hij een diepe wond opgelopen. Hij moest zich door een dokter laten verbinden, en kon voorlopig niet verder reizen. Zijn welgevulde beurs gaf hij aan de waard in bewaring.

Veertien dagen later was de soldaat voldoende hersteld om te vertrekken. Toen hij de waard om zijn beurs vroeg, deed deze of hij nergens van wist. De soldaat sloeg met de vuist op tafel en eiste zijn geld, maar de herbergier zette hem de deur uit. De soldaat trok zijn zwaard, en ging zo tekeer dat de hele buurt erop afkwam. Het eindigde ermee dat hij in de gevangenis werd opgesloten. Een paar dagen later moest hij voor de rechter komen. De waard beschuldigde hem van afpersing met geweld, en omdat er niemand voor de soldaat kon getuigen zag het er slecht

voor hem uit. Verslagen zat hij in een hoekje van zijn cel, toen er opeens een magere gedaante voor hem stond, die van top tot teen in het zwart was gekleed.

"Je wordt morgen ter dood veroordeeld." zei de verschijning, en hij hield hem een papier voor. "Maar ik kan je redden, als je hier met je bloed een handtekening zet." De soldaat schrok, want hij begreep wie hij voor zich had. "Nee," zei hij, "mijn ziel verkoop ik niet. ik sterf liever onschuldig." De duivel deed alle mogelijke moeite hem van gedachten te doen veranderen, maar toen hij inzag dat het hem niet zou lukken, tapte hij uit een ander vaatje. "Ik wou je alleen op de proef stellen," zei hij. "Ik zal je helpen. Als de rechter morgen uitspraak doet, kijk dan uit naar een man met een blauwe muts tussen het publiek. Die zal het voor je opnemen." De duivel verdween even plotseling als hij was gekomen.

Toen de rechter de volgende dag het vonnis wilde voorlezen, vroeg de soldaat een ogenblik respijt en wenkte de man met de blauwe muts, die hij tussen het publiek had opgemerkt. Deze kreeg verlof om nog iets te zeggen. In zijn pleidooi bewees de man onomstotelijk dat de waard een schurk was en de zaak had bedrogen. Hij wist zelfs de plaats aan te wijzen waar de beurs van de soldaat was verborgen. Niemand twijfelde nu meer aan diens onschuld. "De duivel mag me halen als er ook maar één woord waar is van wat die man vertelt, riep de waard." De woorden waren nog niet van zijn lippen, of de vreemdeling nam zijn blauwe muts af. Iedereen herkende aan de twee horens op zijn hoofd de duivel van Aalst. Met één sprong was hij bij de waard, greep hem bij zijn lurven en vloog met hem het raam uit.

De soldaat kreeg zijn vrijheid en zijn geld terug. Later trouwde hij met de vrouw die hij uit de handen van de struikrovers had gered.

Bachte

**Het Wijveke van
Meire-Linde**

Te Bachte-Maria-Lerne stond een eeuwenoude linde, zo dik dat in tijd van nood een twaalfstal mensen er gemakkelijk een schuilplaats in gevonden hadden. Waarom de mensen die linde Meirelinde noemden, is eenvoudig omdat ze in de buurt van Meire-kasteel stond.

Alle nachten, om twaalf uur, kwam er uit de linde een wijveke, een heks en tovenaars natuurlijk, met een grote zwarte kat. Ze liepen dan samen Maria-Lerne rond en kwamen terug naar de linde. 's Morgens was alles voorbij en men zag noch hoorde niets of niemand de hele dag door. Of beter men zag niets, maar men hoorde wel altijd een geronk als van een spinnewiel. 't Scheen dat er dan geen gevaar mee gemoeid was, want de mensen passeerden de linde of de kinderen speelden in de buurt, zonder dat er ongelukken gebeurden.

Maar soms deed de tovenares haar omgang door Bachte niet en dan was het nogal een kabaal rond de linde. Het wijveke kwam niet, de kat kwam niet; ze dansten dan, ze sprongen. De kat sprong met een wip op de boom, van de hoorn op het hoofd van het wijveke, het wijveke schreeuwde en de kat miauwde.

Heel Maria-Lerne wist dan dat het daar 's avonds niet pluis was. Inwoners van het dorp zelf waren er nog niet verongelukt, omdat ze dan voorzichtig waren en liever een halfuur omgingen dan de nek gebroken te worden. Maar verscheidene vreemde reizigers die het gevaar niet kenden, waren daar aan een ellendige dood geraakt.

Als er doden bleven, zo klauwde de kat vlug een graf onder de linde en de tovenares liet de ongelukkigen in de put vallen. De put werd gevuld en 's morgens was elk spoor uitgewist.

Op een dag vond men een vreemdeling met een gebroken been onder de linde. Toen hij de boom wilde passeren, vertelde hij, werd hij bij verrassing in de rug aangevallen, er was iets op hem gesprongen, hij had iets aan zijn been gevoeld en geraakte opeens bewusteloos.

Dit en andere verhalen deden de inwoners van Maria-Lerne beven van schrik. Maar er was niemand bereid om er tegenin te gaan ... tot op een zekere nieuwjaarsavond.

Zoals overal vierde men op een pachthoeve van Bachte-Maria-Lerne onder vrienden en geburen het oudejaar. En toen, in de sfeer van de avond, kwam ook de geschiedenis van het wijveke van Meire-linde ter sprake.

- "Dat is toch een ding," zei geboor Frans, "als de avond valt, kan ik mijn koeier niet langs de linde krijgen. En willen of niet, hij moet erlangs, want mijn meers ligt naar Vosselare op. Maar liever dan Meire-linde te passeren, komt hij met mijn koeien langs de andere kant van het kasteel terug, en dat is een halfuur langer."

- "1 uur, en dat er daar niets aan te doen is", zei baas Jan.

- "Bah, 'k weet het niet. In onze jonge tijd zouden we toch willen weten hebben, wat er daar gebeurde en gingen we kijken wat eraan te doen was. Gij zelf, baas Jan, gij zou de eerste geweest zijn om op te trekken."

- "Ah, ik zou heel zeker niet achterwege gebleven zijn, maar we zijn er nu te oud voor."

- "Dat is zo onderhuids laten verstaan, dat wij bangeriken zijn", zei Ivo, een struise jonge man. "Wat de Lerenaars vroeger waren, zijn ze nu nog. Om er niet te veel doekjes om te winden, wie gaat er mee met mij?"

- "Ik", zei Cieske.

- "Ik", zei Jan.

- "En ik", zei Pier.

- "'t Is al voldoende", zei Ivo.

En wat de andere feestvierders ook deden of zegden om de aankomende nieuwjaarsdag niet te storen en alles voorstelden om hun plan op een andere nacht te doen, ze bleven bij hun voornemen.

De vrienden trokken op, elk gewapend met een dikke knuppel; twee beladen met een bundel stro, de twee anderen met een vracht hout. En als alles voorbij zou zijn, zouden ze met nieuws naar de hoeve terugkeren.

Het was 11 uur toen ze Bachte verlieten en door de velden naar het kasteel trokken, want ze hadden gehoord dat de heks haar ronde altijd in Bachte begon om zo langs het kasteel terug te keren. Ze dachten dat ze al de tijd van de wereld hadden om de linde in brand te steken en de hele hoek te zuiveren, tot de heks van haar rondgang terugkwam.

Om halftwaalf zaten ze te wachten in de haag van het kasteel. Hoe dichters middernacht naderde, hoe kleiner werd hun hart. De fles die ze hadden meegenomen om met moed te kunnen werken, was halfleeg vóór het kwart voor twaalf was. Enkel Ivo scheen nog op zijn gemak te zijn.

- "Zou ge geloven", fluisterde Pier, "dat het mij spijt dat ik hier ben ... Niet dat ik bang geworden ben, ik zou hier alleen ook wel gekomen zijn, maar als de heks ons, die van Bachte zijn, geen kwaad wil doen, waarom zouden we ons dan voor vreemdelingen inzetten?"

- "'t Is waar", zei Jan.

Cieske zei niets.

- "'t Is niet alleen voor de vreemdelingen dat we hier zijn, maar ook voor ons", zei Ivo. "Het kan ons ook overkomen dat we hier 's avonds moeten passeren en ga dan eens een halfuur om. Laat ons liever ons werk doen, want het wordt tijd. Gij, Pier, en jij, Jan, wilt ge het stro en het hout dragen en de linde in brand steken. Wij tweeën

zullen met onze knuppels klaarstaan, mocht de heks onverwachts terugkeren."

- "'t Is ons om het even", zegden Pier en Jan.

- "Wel, het blijft dus zoals afgesproken. Heb vertrouwen in ons. Ik heb het erop, mij eens te wreken en al kwam de heks met de hele hel op mij af, nog zal ik niet gaan lopen. Laat ons nog vlug een grote gaai pakken, want het kan maar een paar minuten voor twaalf meer zijn."

De gaai werd gepakt en verder zaten ze met een angstig hart te wachten tot de klokkentoren twaalf zou slaan.

- "Vooral, laat ons goed uitkijken, dat we elke beweging zien."

Eindelijk sloeg de klok. Een ... twee ... drie ... vier ...

- "'t Duurt lang", zei Jan.

Vijf... zes ... zeven ... acht. .. negen ...

- "Ziet ge goed?", vroeg Ivo.

Tien ... elf ... twaalf...

- "Z' is daar Zis daar", zei Ivo. "Kijk Kijk Ze blijft staan. Stil..."

- "Ze blijft daar zo lang staan," zei Cieske, "als ze nu maar zin krijgt om haar ommegang te doen."

- "Daar, daar!", fluisterde Pier. "'t Dunkt me dat ze aan deze kant van de boom staat."

- "Kijk eens ginder, helemaal boven in de linde. Wat doen die lantaarntjes daar?", zei Jan bevend.

- "Wat mag dat zijn ...? Kijk, ze blijven niet stil. De stralen komen naar hier."

Plots hoorden ze een ijselijke schreeuw. Voor zover ze konden zien, kwam de heks recht op hen af, de lantaarntjes waren nu ook beneden en kwamen mee. Ivo sprong op.

- "Allez, jongens, 't komt er nu op aan", zei hij met een hese stem. "De duivel weet hoe zij ons geroken heeft, maar 't is zeker, ze komt naar hier. Neem de knuppels en hou u klaar."

De anderen, verstijfd van schrik, namen hun knuppels en stonden op. Intussen naderde het verschijnsel meer en meer. En het leed geen twijfel, het wijveke kwam naar hen toe.

Een tweede schreeuw, luider nog dan de eerste, het gerammel van ketens, de angstaanjagende bewegingen van de heks en het onophoudelijk op en neer gaan van de twee lantaarntjes deden het bloed in hun aderen stollen. Maar het nakende gevaar gaf hen ook hun besef terug.

- "Willen we, Cies", vezelde Jan.

- "Nog niet", zei Cies.

Nauwelijks hadden ze die woorden uitgesproken of een derde en nog vreselijkere schreeuw weerklonk.

- "Nu zal 't tijd zijn", zei Jan en hij sprong uit de struiken en liep zo vlug als hij kon de velden in.

Pier en Cieske volgden hem. Eerst deed de heks een beweging alsof ze de vluchtelingen wilde achtervolgen, maar plots keerde ze zich om en ze ging recht op de struiken af.

Wat er dan gebeurd is, heeft niemand nog ooit kunnen vertellen. Doch 's anderendaags vond men Ivo op een paar stappen van de struik liggen, met een gebroken been. Hij kon niet zeggen of de tovenares bij hem geweest was, maar toen hij wegsprong, viel hij plots en hij bleef liggen. Meer wist hij niet meer. Achteraf durfde niemand meer de heks te verontrusten.

Op een dag was ze verdwenen, niemand wist hoe of waarom. En dit is het laatste wat de Lerenaars weten en niet weten over

Meire-linde, verre bekend

Nader Korterijk dan Gent.

Deinze

De Kerk van Deinze

Het was nog in de tijd dat het lijnwaad goed verkocht, dat een zekere Karel Klaus, koopman in lijnwaad, op een donderdag naar de markt van Tielt reed. Er was veel volk geweest in het hotel Ter Beurse, zodat de zaken goed draaiden, de handelaars hadden al iets meer verkocht dan anders. Karel Klaus had een paar kennissen en klanten ontmoet, ze hadden eens samen getikt en eentje gedronken en in plaats van vijf was het dan ook al negen uur geworden, toen Karel Klaus zijn horloge uit zijn broekzak trok, zijn kaartspel neerlegde en de rekening vereffende. Hij liet zijn paard zadelen, stak Constant de paardenknecht een paar kluiten in de vuist en vertrok in de donkere nacht in een draf naar huis.

In het hotel hoorde men nog enige minutenlang de hoefijzers van zijn paard tegen de muren van de huizen weergalmen.

- "Hij heeft nog een hele rit voor de boeg", zei het volk in het hotel, "en 't weer ziet er stormachtig uit, Klaus zal nog een kwade nacht meemaken."

- "Hij heeft een goed paard", sprak er een.
- "Ja hij," zei een ander, "maar hij kan toch niet voor halfeen thuis zijn."

Toen zetten ze zich weer aan het kaarten.

Karel Klaus was ondertussen op weg naar huis, al over Deinze naar Kruishoutem. De wolken werden dreigender en zwaarder. De wind striemde af en toe de regen in zijn gezicht.

- "'t Gaat nog vuil weer worden", dacht hij. "'k Zal tot aan 't Hoge van Aarsele rijden en daar blijven haperen.

Morgenochtend zien we wel. 'k Heb nog veel geld bij me, wie weet wat me overkomt en de waard in 't Hoge kent me en hij zal wel voor overnachting zorgen. Maar wat zullen ze thuis wel denken, als ik niet aankom?"

Hij was bezorgd, want ze wisten thuis dat hij geld mee zou hebben, en misschien zouden ze denken dat hij vermoord was. Ondertussen was hij aan 't Hoge gekomen. Alles was er gesloten. Er was niemand meer. Zelfs het lichtje van de barrière was uitgewaaid. 't Was helledonker. Karel Klaus dubde een ogenblik:

- "Ik ben nu zover en ik ben toch nat; ik nader mijn huis, ik ken de weg en het weer lijkt iets beter te worden. Ik zal maar verder rijden. Allez Kom jongen!", zei hij en gaf zijn paard de sporen. "Blijft het weer te slecht, dan stop ik aan Vrouwkes Meulen."

Getroost trok hij zijn paternoster uit zijn zak en ging aan het lezen. Alsof het erom deed, hield het weer zich nog een tijdje koest. Maar toen hij Vrouwkes Meulen voorbij was en geen hoop meer had om nog een schuilplaats te vinden, kreeg de wind opnieuw zijn kuren. Hij blies dat het ruiste en alles zuchtte onder zijn kracht. De regen dreef mee met de wolken en geselde zijn gezicht alsof het scherpe hagelstenen waren. Klaus sloeg de kleppen van

zijn muts om en trok de kraag van zijn mantel op, maar het hielp allemaal niet. Het water stroomde langs zijn gezicht. Zijn paard blies de natte vlokken uit zijn neus, maar het bracht Karel Klaus trouw tot in Deinze.

Ook in het Leiestadje waren alle herbergen dicht. En in zo'n weer zou niemand graag de deur openmaken. Karel reed over de Markt tot aan de kerkdeur, nabij de Leiebrug. Hij hield zijn paard staan en besloot in het kerkportaal te schuilen. Hij stond nog niet zo lang onder de bogen van het portaal of hij zag een lichtje in de kerk flikkeren.

- "Het is wellicht de daver van de wind op het dak die de ketting van de koorlamp doet beven", dacht hij eerst. Maar het kwam hem toch voor dat het licht daarvoor te groot was.

- "Zouden het misschien dieven zijn? Die houden van winderig en wild weer. Of zou het de koster zijn die misschien voor een berechting langs de sacristie binnengekomen is?"

Hij loerde door het sleutelgat en keek verrast op. Er brandden twee kaarsen op het altaar en aan de voet stond een priester in vol misgewaad.

- "Is dat voor de eerste mis? Heb ik het uur uit het oog verloren en is het al vijf uur in de morgen?" Hij trok zijn uurwerk uit, maar het was te donker om iets te zien.

- "Dit is vreemd. Ik ben toch om halftien uit Tielt vertrokken. Door de wind ging mijn paard wel vaak stapvoets, maar ik kan toch niet langer dan twee uur onderweg geweest zijn. Dus zou het nu omstreeks halftwaalf moeten zijn."

Hij voelde toch eens aan zijn mantel of hij niet droomde. Maar blijkbaar stond daar in de kerk een priester in vol ornaat, alsof hij op een misdienaar wachtte. Karel keek

en keek nog eens door het sleutelgat.

- "Bom!", zuchtte de kerkklok traag.

"Bom!"

- "Is twee", dacht Klaus.

"Bom!"

- "Is drie", en hij lonkte in de kerk.

"Bom!" Hij zag de priester zijn kruis maken.

"Bom!" En hij hoorde hem "Introibo ad altare Dei" zeggen.

"Bom!"

- "Is zes."

..Bom!"

- "'t Kan nu toch geen zeven uur zijn!"

"Bom!"

De priester kruiste zich nog en vezelde triest "Introibo ad altare Dei".

"Bom!"

"Bom!"

- "Het horloge slaat hier niet zoals het zou moeten."

"Bom!"

- "Is elf." De priester liet een zware zucht.

"Bom!"

- "Introibo", hoorde Karel nog ... en niets anders.

De kaarsen waren als uitgetoverd. De priester was verdwenen. De kerk was duister en de heilige lamp voor het tabernakel flikkerde haar nederig licht in de diepe grote kerk alsof er niets was gebeurd.

De slag van middernacht galmde nog over de stad en haar slapende bewoners, maar dit uitstervend geluid was het enige waaraan Karel geloofde. Dat hij het zelf was, die daar stond en dat hij zoiets had meegemaakt, daaraan twijfelde hij toch. Hij bleef roerloos staan, met de teugels van zijn paard in de hand. Bang was hij niet, maar hij dacht na wat dit allemaal kon betekenen.

- "Het kost wat het kost, maar ik moet weten wat ervan is", zei hij toen hij min of meer bekomen was. "Het is

twalf u uren ik ben nog anderhalf uur van huis. Mijn paard is nat, ik heb het koud, het is beter dat we voortrijden."

Zo gezegd, zo gedaan. Karel Klaus sprong op zijn paard en reed in volle draf over Tussenbruggen de stad uit, naar Kruishoutem. Hij kwam thuis, stelde het paard in de warme stal, wreef het af en ging slapen.

's Anderendaags, op vrijdag, trok Karel Klaus naar Gent en op zaterdag naar Brugge. Maar op zondag kleedde hij zich op zijn paasbest en hij zei tegen zijn vrouw dat hij in Deinze naar de mis ging en er ook wat zaken wilde regelen.

Klaus hoorde de mis in de Deinse kerk. Het volk zat er te bidden, maar hij voelde zich niet op zijn gemak. Na de mis klopte hij bij de deken in de sacristie aan en hij vertelde over zijn wedervaren. De goede priester lachte eens en zei dat het wellicht inbeelding was geweest; mogelijk had de storm op zijn zenuwen gewerkt of hij had misschien in Tielt iets te lang in Ter Beurse gezeten. Klaus wist wel wat er gebeurd was en ging weg.

Maar ook de koster had meegeluisterd. Hij volgde Klaus en vroeg hem het verhaal nog eens te vertellen.

- "Straks krijgt ge maren", zei de koster. "Maar als ge volgende donderdag naar Tielt rijdt, kom dan bij mij binnen."

Dit verlichtte Karel en hij trok samen met de koster naar het Gouden Hoofd op de Markt om mekaar beter te leren kennen. De koster had zijn leven lang alles in de kerk meegemaakt. Hij had zijn vader opgevolgd en kende van kindsbeen alle hoeken en kanten van het gebouw, hij vreesde noch de kelders noch het kerkhof, en hij zou zelfs in de kerkbeuk helemaal op zijn eentje 's nachts bij een lijk durven waken.

- "De man is ernstig", dacht de koster. "Ik zal zijn verhaal

eens natrekken, ik wil er het fijne van weten."

Op zondagnacht kon het niet, want de koster dronk op zondagnamiddag graag een glas. En voor zo'n opdracht moet ge een fris man zijn.

Op maandagavond vond hij een reden om weg van huis te blijven. Hij laadde een koppel pistolen en na het luiden van negen uur nam hij uit veiligheid ook de kachelpook uit de sacristie mee. Hij doorzocht nog eens de hele kerk en zocht een veilig plaatsje in de preekstoel op. Daar dacht hij over alles en nog wat na.

- "Was hij niet gek om daar geloof aan te hechten?"

- "'t Was misschien om hem een poets te bakken?"

- "Was die vent uit Kruishoutem wel te vertrouwen?"

De tijd scheen lang. Wachten lijkt altijd lang te zijn, vooral als men bang is. Meer dan eens wilde koster Sies opstaan en vertrekken, maar telkens dacht hij aan het nieuws dat hij Karel Klaus voor de volgende donderdag beloofd had en hij bleef zitten. Waar zou hij trouwens naartoe gaan? Thuis verwachtten ze hem niet meer en de deur zou gesloten zijn. Zelf was hij ook nieuwsgierig en daarom bleef hij.

De klok sloeg tien, halfelf ... en na nog een eeuwigheid elf. De koster was zo half aan het indommelen en schrok, toen de klok halftwaalf sloeg. Hij keek voorzichtig boven de kansel uit, maar zag niets. Het werd koud en kil en hij begon zijn geduld te verliezen. Plots hoorde hij een reutel onder de vloer, onder de grafsteen van deken A.B., die net vóór het koor lag. De koster, hoe moedig hij ook was, voelde zich niet op zijn gemak.

Drie kloppen hoorde hij, binnen in de zerk. De grote arduinen steen draaide open en een geraamte, enkel een geraamte, kwam reutelend uit het graf en trad het koor binnen. Het opende de sacristiedeur alsof ze niet gesloten was en tien minuten later kwam het terug, volledig

gekleed, met kelken in de hand. Het besteeg het altaar, stak de kaarsen aan en kwam schuddend en bevend de trappen af, tot bij het altaar.

De koster gluurde af en toe boven de kansel en wenste dat hij thuis in zijn bed mocht liggen. Hij maakte wel duizendmaal zijn kruisteken, om toch maar van het kwaad en het ongemak bevrijd te mogen worden. Wat zou er gebeuren en hoe zou het aflopen?

- "Bom!", sloeg de klok.

- "In nomine Patris et Filii et Spiriti Sancti", begon het geraamte.

- "Amen", antwoordde de koster uit pure gewoonte.

Maar zodra hij zijn eigen stem in de kerk hoorde weergalmen, kromp hij in zijn schuilplaats dubbel in mekaar en hij dacht dat zijn laatste uur geslagen was.

- "Introibo ad altare Dei", zei het spook ... maar de koster was veel te bevreesd om nog te antwoorden.

Het had al acht keer geslagen en het geraamte had al acht keer het "introibo" opgezegd. In zijn angst en wanhoop nam de koster een besluit.

- "Het mag nu worden, wat het wil, maar ik antwoord," dacht hij, "en komt hij me molesteren, ik vuur mijn pistolen af, schreeuw moord en brand, ik vecht met de pook in de hand tot het bittere einde."

- "Introibo ad altare Dei."

- "Ad Deum qui laetificat juventutem meam", stamelde de koster.

Het spook ging verder en de koster antwoordde mee ... tot de mis van het begin tot het einde gelezen was ... en hoe verder het spook in de tekst vorderde, des te helderder klonk zijn stem en des te vromer werden zijn handelingen.

De benedictie was gegeven, het Sint-lansevangelie was gelezen en het wankelende geraamte trok opnieuw de sacristie binnen.

- "Het is voorbij", dacht koster Si es en hij begon een beetje vrijer te ademen.

Hij stond toen op in de preekstoel, maar hij wist niet of hij naar beneden zou gaan, want het graf stond nog gapend open. Zijn ogen vlogen naar de sacristie en hij donderde bijna van de trappen, toen hij plots het geraamte in de deur van de sacristie zag verschijnen. De diepe, donkere putten in het doodshoofd waren naar hem gekeerd en het was alsof het hem echt aankeek. De koster dook alweer in de preekstoel en maakte zich zo klein mogelijk.

Hij hoorde het geraamte door het koor reutelen, zijn beenderen kletterden tegen mekaar.

- "Het gaat weer naar zijn hol", hoopte de koster, maar hij had het verkeerd voor. Het spook passeerde het graf en kwam tot bij de preekstoel. Wat de koster toen afzag, is onbeschrijflijk. Het zweet gutste van zijn lijf, hij beefde als een riet, hij bad en wilde om hulp roepen ... maar had geen stem meer.

Het spook kwam langzaam de trap op. De koster wilde aan de andere kant naar beneden, maar hij was te laat, het spook was halfweg de trap en kon hem vastgrijpen. Hij wilde dan maar naar beneden springen, maar zijn benen waren als verstijfd.

- "Sterven zou nog zo erg niet zijn," dacht hij wanhopig, "maar dat verschrikkelijke geraamte, wat zal het met me doen?"

Het spook stond vóór hem. Hij en het geraamte, hij en de dood ... en niemand anders! Hij dacht dat zijn adem achterwege zou blijven.

- "Hoor en luister, vriend, gij hebt me een dienst bewezen. Ge hebt mijn ziel uit het vagevuur verlost. Al driehonderdtachtig jaar stond ik elke nacht op een misdienaar te wachten, tevergeefs, niemand heeft me tot vandaag ooit bijgestaan. Ik was veroordeeld om hier te

komen, zolang mijn mis niet volledig beantwoord was of tot de dag van het oordeel.

Dit was mijn straf, omdat ik in mijn leven de gebeden van de mis te vlug heb uitgesproken, zonder mijn misdienaar de tijd te gunnen om te antwoorden. Nu ga ik naar de hemel. Vaarwel en leid een goed leven, want het vagevuur is verschrikkelijk en de hel staat boven alle afschuw. God zegene u en uw huisgezin."

- "Amen", antwoordde de koster. Het geraamte was verdwenen en het graf lag dicht.

De koster was zijn angst kwijt, hij stond op en onderzocht de kerk, het altaar, de sacristie, de grafsteen. Geen enkel teken wees op het voorval, enkel de kaarsen waren verder opgebrand.

Toen hij thuiskwam, herkende zijn vrouw hem niet meer. Hij was grijs, of beter nog, sneeuwwit geworden. Koster Sies leefde nog lang, maar nooit zag men hem nog in de herbergen. Hij bracht zijn dagen thuis door of in het gestoelte van het koor, waar hij vroom bad. En na een lang leven is hij gerust en gelukkig gestorven.

Keizer Karel en het klooster zonder zorg

Op een keer toen Keizer Karel in Oost-Vlaanderen een rondreis maakte, zag hij op zijn weg een klooster staan met een heel klein achterpoortje, waarop het opschrift "Hier leeft men zonder zorg" geschilderd stond. De vorst was daarover niet weinig verwonderd en kon zijn ogen bijna niet geloven.

- "Dat is schier onmogelijk", dacht hij. "Is er nu iemand op de hele wereld die kan leven zonder zich om iets bekommeren? Ik, als keizer, ik heb altijd een hoofd vol zorgen en in dit klooster op zichzelf een klein keizerrijk zou nooit op iets te peinzen vallen! Maak zoiets de ganzen wijs."

En zodra de keizer in een herberg van het dorp afgestapt was, vroeg hij de bazuin om de abt van het zonderlinge klooster te halen. Men kan zich inbeelden hoe die uit zijn lood geslagen was, toen hij hoorde dat hij bij Keizer Karel ontboden werd.

- "Wat mag ik nu toch wel misdaan hebben?", vroeg hij zich af. Hij onderzocht onderweg wel honderdmaal zijn

consciëntie, maar kon onmogelijk een slechte daad ontdekken.

- "Ik ben te scheep en ik moet varen", besloot hij.

Toen de abt voor de keizer verscheen. Drukte deze zijn verwondering uit over wat hij gezien had. Nu wist de abt hoe laat het was en hij glimlachte van tevredenheid.

- "Sire. Verwondert u zich daarover? Wel dat is heel eenvoudig: wij eten, drinken en slapen, en voor het overige trekken wij ons niets aan."

- "Wel, eerwaarde abt. Dat mag zo niet blijven duren. Opdat gij eens voor iets zou te zorgen hebben, verplicht ik u mij morgen de drie volgende vragen te beantwoorden.

- Ten eerste: Hoe diep is de zee?

- Ten tweede: Hoeveel koestaarten heeft men nodig om de afstand van hier naar de zon te meten?

- Ten derde: Wat zijn mijn gedachten?

- En zie dat ik niet te klagen heb, of ge zult het gelag betalen."

Hierop trok de abt druipneuzend naar zijn klooster. Hij kende geen enkel rustig moment meer en martelde zijn hoofd om te weten wat hij de keizer kon antwoorden. Als 't klokje van de abdij klepte en alle paters tot het gebed riep, wandelde onze abt nog altijd in de tuin rond. Hij was zo in gedachten verzonken, dat hij noch hoorde noch zag. Was de donder naast hem gevallen, hij zou het niet bemerkt hebben.

- "Dat zijn toch dingen!", dacht hij. "Wat komt een mens toch niet allemaal tegen in zijn leven! 't Is mij onmogelijk een antwoord te vinden. Misschien kan er me iemand uit mijn netelige toestand redden. Onze molenaar bijvoorbeeld, dat is een vindingrijke kerel."

En kijk, wie over de duivel spreekt, ziet zijn staart. De molenaar kwam net het achterpoortje binnen, met een zak bloem op zijn rug. Hij was niet weinig verbaasd, toen

hij de abt die altijd zonder zorgen was, daar zo eenzaam met een diepzinnig gezicht zag staan. Wat mocht er gebeurd zijn? Zonder complimenten ging hij naar hem toe en vroeg wat er op de lever lag.

- "Ja, heb maar medelijden met mij", zei de geestelijke en hij vertelde de molenaar zijn belevenis.

- "Ha, zit ge voor zo een kleinigheid met dergelijke muizenissen in uw hoofd?", lachte die. "Laat mij betijen en het spel zal wel goed aflopen.

Morgen kom ik naar hier, ik trek uw pij aan en ik zal de keizer eens een fijne neus zetten."

In het begin wilde de abt daar niets over horen, maar uiteindelijk liet hij zich toch door de molenaar overhalen en de zaak was geklonken.

's Anderendaags trok onze mulder met een hart als een koekebrood naar de keizer.

- "Wel, eerwaarde abt, hebt gij een antwoord gevonden?", vroeg de keizer op strenge toon.

- "Ja, ja, zeker Sire."

- "Nu, laat horen."

- "Sire, de zee is een steenworp diep. En om de afstand van hier naar de zon te meten, is er maar één koestaart nodig, als hij lang genoeg is. En wilt u nu weten, wat u peinst? Wel, u meent dat de abt van het klooster vóór u staat, en 't is de molenaar."

De keizer had er niet weinig pret mee. Hij lachte dat hij schokte en als hij daarmee niet stopte, dan lacht hij nog.

Dendermonde

Het Ros Beiaard

Aymon, de Heer van Dendermonde, leeft reeds jarenlang in ruzie met Karel de Grote. Met de bedoeling uiteindelijk de verzoening tot stand te brengen tussen leenheer en leenman, stemt Karel toe in het huwelijk van zijn zuster Vorsie (Aya) met Heer Aymon.

Uit die gelukkige echtverbintenis worden vier kloeke zonen geboren: Ritsaert, Writsaert, Adelaert en Reinout. Zij worden door hun vader tot ridder geslagen en krijgen,

zoals de traditie het wil, elk een paard als geschenk. Reinout is evenwel zo sterk dat hij zijn rijdier met één vuistslag velt. Een tweede paard wordt hem aangeboden, maar al bij het eerste berijden breekt hij het de lenden.

Heer Aymon weet echter raad. Hij brengt Reinout naar een burcht waarin het door iedereen gevreesde Ros Beiaard opgesloten zit. Nog nooit heeft het zijn meester gevonden. Onverschrokken als hij is, treedt Reinout het briesende paard tegemoet, maar met een forse slag van zijn kop werpt Beiaard ridder Reinout ettelijke meters verder op de grond.

Reinout - die wellicht het eerste pijndersbloed in de aderen had - versaat niet, en na een heroïsche kamp slaagt hij erin dit vervaarlijke en wonderbare paard aan zijn wil te onderwerpen. Voortaan gehoorzaamt het Ros op het eerste teken van ridder Reinout. Bij een hoog oploaiende ruzie aan het hof met zijn neef Lodewijk, Karels zoon, ontsteekt Reinout in zo'n woede, dat hij met één slag van zijn zwaard de valse Lodewijk onthoofdt.

Om aan de toorn van Karel te ontkomen, moeten de Vier Heemskinderen, gezeten op Beiaard, hun ijl zoeken in een wilde, adembenemende vlucht. Vanuit hun sterke burcht, het slot Montalbaen, verdedigen de vier ridders zich tegen de steeds maar opnieuw aanvallende legerbendes van Karel. De ridders zien echter de ongelijke strijd in en Beiaard voert de vier broers terug naar het ouderlijke verblijf te Dendermonde, waar ze hun rouwende moeder aantreffen. Heer Aymon is immers in Karels macht en Aya beseft dat haar zonen hetzelfde lot wacht.

Zij begeeft zich naar haar broer en smeekt om genade voor haar man en haar zonen. Op voorwaarde dat hem het duivelse Ros Beiaard zal uitgeleverd worden, stemt Karel erin toe om weer vrede te sluiten. Reinout weigert eerst op dit voorstel in te gaan, maar bekommerd om het lot van zijn vader en zijn broers en na herhaalde

smeekbeden van zijn moeder, willigt Reinout de onverbiddelijke eis van Karel in. Het Ros wordt naar de Dendermonding gebracht. Met gebroken hart en lede ogen moet Reinout toezien.

Zware molenstenen worden om de nek van het paard gehangen en Beiaard wordt in het water gestort. Tot tweemaal toe verbrijzelt het Ros de stenen en zwemt het blij hinnikend naar de oever, waar Reinout staat. Het tragische schouwspel wordt hem te machtig en hij wendt zich af.

Een derde maal, ondanks de zwaardere molenstenen, komt het Ros weer boven, reikhalzend naar zijn meester. Denkend dat Reinout van hem niet meer wil weten, stoot Beiaard een pijnlijk gebries uit. Als zijn meester hem toch verlaat, wil het edele dier niet langer leven, en Beiaard verdrinkt.

Maar Beiaard, hoewel verdronken zowat elf eeuwen geleden, sterft niet. Hij herleeft, periodiek, in de Ommegang en draagt dan weer de Vier Heemskinderen, waarvan in het Dendermondse museum de waarachtige uitrustingen liggen te blinken. De Ros Beiaardstad heeft ervoor gezorgd dat het wonderbaarlijke paard herrees, met kracht en luister, om voortaan onsterfelijk te worden.

Om de tien jaar vindt de Ros Beiaardommegang plaats in Dendermonde.

Eeklo

De Herbakker

In de Middeleeuwen was men ervan overtuigd dat oude, mismaakte en versleten mensen vernieuwd konden worden door het drinken van een levenselixir, het baden in de fontein der verjonging of het herbakken in een oven. Bij het herbakken hakte men het hoofd van de romp, herkneedde en herschilderde men het en bakte het in de oven. Ondertussen plaatste men een groene kool op het lichaam (symbool van het ijle, lege hoofd). Na het bakken van het nieuwe hoofd werd dat terug op het lichaam geplaatst en kon men jong en herboren weer verder.

In het Muiderslot in Muiden (Amsterdam) hangt een schilderij daterend uit de tweede helft van de 16de eeuw met als titel: "De backer van Eelco. Het toont het ritueel van het herbakken. Ook in een gedicht van Adriaan Poirters (1646) wordt een beschrijving gegeven van het hoofdenbakken.

Het feit dat Eeklo in Vlaanderen sedert eeuwen bekend staat als Herbakkersstad is te danken aan het verhaal in

het volksboek "De Vermaekelijke klugt" (1750). Het vertelt over een radeloze vader die zijn domme zoon al naar Zottegem en het Minnewater gestuurd had om slimmer te worden, maar niets mocht baten.

Een advocaat gaf hem de raad eens naar Eeklo te gaan want "daar worden hoofden gebakken met gekrulde en platte haren, met schele, loense, lodderige en lepe ogen, zwarte en andere kunt ge er ook krijgen volgens uw goesting en smaak." Zo gezegd, zo gedaan. Nadien ging de zoon naar Parijs waar hij "uitblonk in zijn studies door zijn wijsheid en geleerdheid."

Deze legende wordt in Eeklo levendig gehouden door de VVV die jaarlijks verdienstelijke Eeklonaars tot ridder slaat in de "Orde van de Eeklooschen Herbacker", en vijfjaarlijks een Herbakkersfeest organiseert waar iedereen zich kan laten herbakken.

Dirk Verstraete, een Eekloos kunstenaar, schilderde in 1987 een kopie van het schilderij uit het Muiderslot. Hij verving de originele hoofden door de hoofden van de bestuursleden van de VVV van Eeklo.

"Als het hoofd te lang in de oven was blijven zitten, was je een heethoofd, had men je niet lang genoeg laten zitten, dan was je een halve gare, en een mislukt hoofd was natuurlijk een misbaksel."

Volgens de legende zou je bij de bakker van Eeklo terecht kunnen als je hoofd je niet beviel. Dit werd dan afgehakt en zolang vervangen door een kool, terwijl het hoofd werd herbakken.

Het thema van het herbakken genoot in de 16e en 17e eeuw een zekere populariteit, evenals een hele reeks thema's waarin mensen een behandeling ondergaan waardoor ze jonger, mooier of beter worden. Niet alleen bakkers werden daarbij ingezet, maar ook smeden,

molenaars, houtbewerkers, pottenbakkers en allerhande kwakzalvers.

Mensen werden in al deze bewerkingen van hun vermeende kwalen afgeholpen. De aard van die kwalen werd bepaald door de opvattingen, normen en waarden van de maatschappij waarin deze thematiek functioneerde. Van oorsprong was het herbakken een allegorie van de louterende werking van het vagevuur. Later waren het de overtreders van het burgerfatsoen, die moesten worden herbakken, zoals overspeligen, horendragers, vrouwen met de broek aan, oneerlijke kooplieden en niet voor hun taak geschikte magistraten.

De legende, zoals die nu nog wordt verteld, heeft een bij onze opvattingen aansluitende moraal. Kinderen worden voorgehouden dat ze maar beter tevreden kunnen zijn met hun eigen hoofd. Want de kans is groot dat je bij de bakker vandaan komt als een heethoofd, een misbaksel of een halve gare.

Schilderij 'De backer van Eelco'

Gent

De draak op het Belfort

Onder graaf Boudewijn IX belegerden de Gentenaren en de Bruggelingen de stad

Constantinopel. De koningsdochter Blanca werd daarbij door de Bruggelingen gevangengenomen en ter plaatse in één der talrijke torens opgesloten. Na het vergrendelen van de deur vloog opeens een draak naderbij waardoor de bewakers de vlucht namen. De koning werd hopeloos en riep hulp in van de Gentenaars. Boudewijn IX verzamelde zijn manschappen en ging ten strijde tegen de draak. Doch telkens zij naderbij kwamen blies de draak ze terug met een stinkende rookwolk. De moedige Gentenaars waagden nog een tweede poging doch de draak was niet te overwinnen. Er zat niks meer op dan terug te keren naar het kamp.

De teleurgestelde koning bood de Gentenaars nog een schatkist aan, doch bleek dit een hopeloze poging. Echter, de Bruggelingen vernamen het nieuws van de schatkist en namen initiatief de koning te overtuigen zijn dochter te redden mits dezelfde beloning zou volgen als aan de Gentenaars beloofd. De koning, die ten alle prijze

zijn dochter wou redden, aarzelde geen ogenblik en stemde toe.

De Bruggelingen verzamelden zich rond een dampende kookpot waarbij zij de inhoud van een klein flesje aan toevoegden. Vervolgens werd de pot tot in de nabijheid van de draak geplaatst, waarbij deze onmiddellijk zijn honger stilde. Na zich te hebben voldaan aan het aangebodene viel de draak in slaap. Van deze situatie gebruik makende werd de draak de finale doodsteek toegebracht en vertrokken de Bruggelingen per schip, de buit ingeladen, inclusief Blanca, doch de Gentenaren en de koning achterlatende.

Aangekomen aan de mooiste stranden van het westen werd ter ere van Blanca de plaats waar zij hun schip aanlegden “Blanca-Bergen” (Blankenbergen) genoemd. De triomftocht werd verder gezet naar Brugge alwaar de draak als zegeteken op de St.-Donaatskerk werd geplaatst.

De Gentenaars, door het gedrag van de Bruggelingen, waren uit op wraak. Het geschikt moment afwachtede vonden de Gentenaars, onder leiding van Philip Van Artevelde, de geschikte gelegenheid om Brugge op zijn knieën te krijgen.

De Bruggelingen trokken uitgehongerd en in processie door de stad om de hulp in te roepen van ridder St.-Joris, die destijds de draak versloeg.

De draak op St.-Donaas werd door de Gentenaars veroverd en langs de Lieve afgevoerd en in triomf naar Gent overgebracht.

Tot op vandaag siert de draak het Belfort ter ere van de heldenmoed van onze voorvaderen.

*De Sint-Baafskathedraal met
de 'Duivelstoren' in Gent.*

Bij de bouw van de St.-Janstoren, nu de St.-Baafstoren, rezen er problemen met de funderingen. De grond was doodgewoon niet geschikt om dergelijk bouwwerk te realiseren. Toch moest de toren er komen. Na lang nadenken schoot de bouwmeester opeens iets te binnen. Ooit had een metselaarsgezel hem verteld dat bij de bouw van de St.-Jacobstoren de ossenhuiden, gebruikt ter versteviging van de ondergrond, waren gezegend en besprenkeld met wijwater.

Hij riep zijn zoon bij zich en ontdeed zich van zijn verhaal. Doch gedurende de werken mocht niemand dit te weten komen want als de wijding bespot zou worden werd de kracht van de zegening verbroken.

Na de voltooiing der werken vertelde de vader het verhaal van de ossenhuiden aan zijn werklieden doch wisten deze te vertellen dat zij al door de zoon op de hoogte waren gebracht onmiddellijk nadat hij het te weten was gekomen.

Uitzinnig van woede greep de vader de zwaarste steen in de buurt, sloeg daarmee zijn zoon het hoofd in waarbij deze het leven liet.

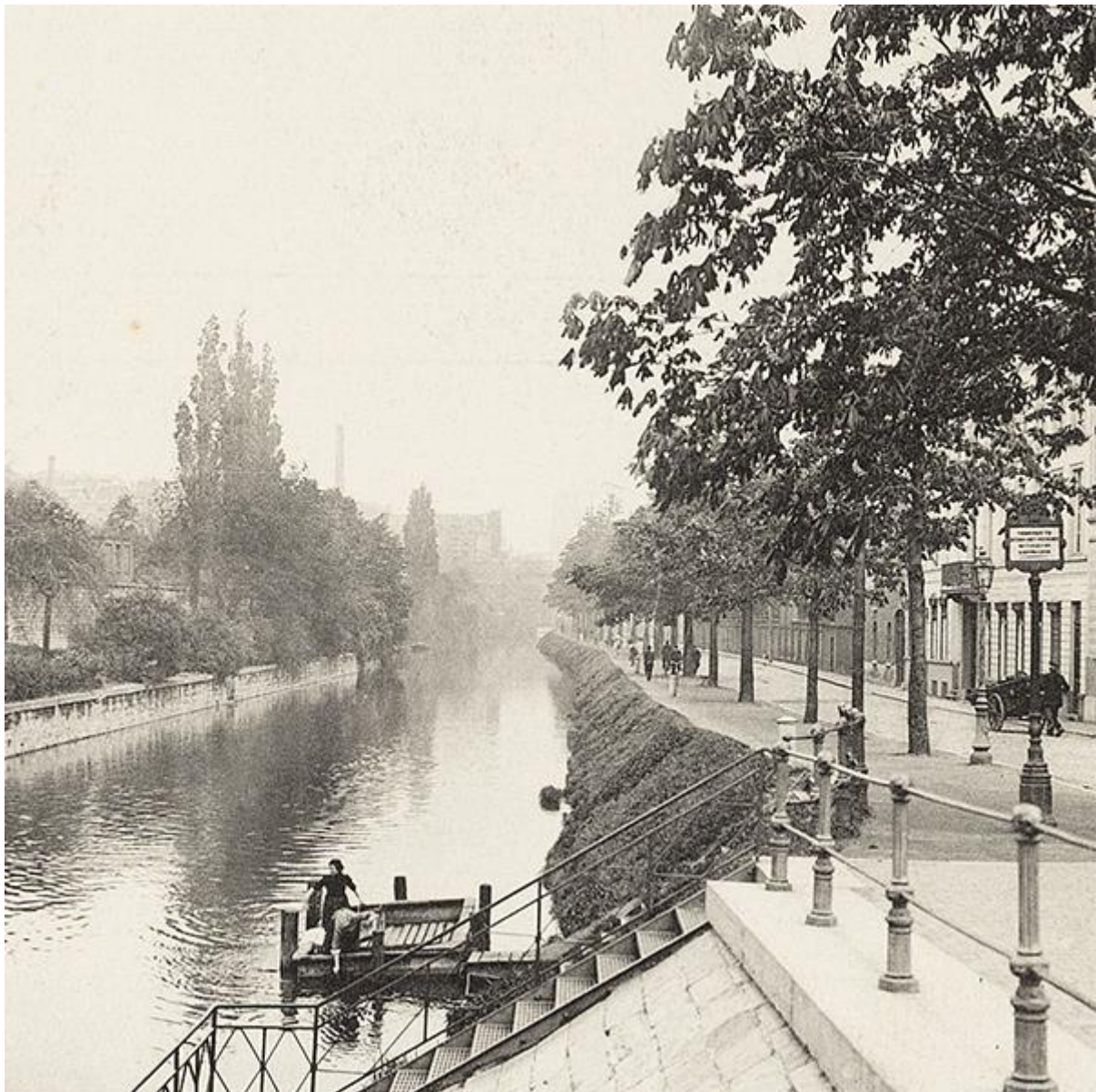
Deze sage berust op een mondelinge overlevering waarbij de spreuk wordt bevestigd dat het best bewaarde geheim datgene is wat men aan niemand zegt.

Satan was fier om zijn overwinning daar het hem gelukt was bij de bouw van de toren een moord te laten plegen.

Na het plaatsen van de torenspits met het zware kruis waren de mensen zo voldaan dat zij die nacht vol tevredenheid in slaap vielen.

Doch Satan riep die nacht de heksen tot de sabbat. Toen de Belforttoren om middernacht zijn laatste slag sloeg, vlogen de heksen wild in het rond en sloeg het vuur uit hun bezems waarbij de pas geklaarde torenspits vuur vatte en afbrandde. De heksen raasden door en veroorzaakten zoveel wind dat het kruis werd afgerukt en naar beneden stortte.

Zo komt het dat de Gentse hoofdkerk geen torenspits heeft en de straat waar het kruis neerstortte de Kruisstraat heet.

Langsheen de oevers van de Leie zocht men vroeger de nodige afleiding, waarbij rustgevende wandelingen en ontspannende fietstochtjes de drukbevaren vaarweg tot een schilderachtige locatie transformeerde. 's Avonds zocht men vertier in de vele luthoven waar volop werd gedanst.

Doch verscheen er telkens weer een eigenaardig heerschap die de meisjes ten dans vroeg. Daar hij redelijk onderlegd was waren de meisjes snel overtuigd om met hem te dansen. Keer op keer slaagde hij erin de

jongedames te misleiden om ze al dansend tot aan de waterrand te leiden, waar hij het vrouwelijk gezelschap mee het water introk om samen te verdwijnen.

Slechts enkelen merkten op dat hij op bokkenpoten liep, zijnde de duivel in hoogsteigen persoon.

Omwille de meerman van de Schelde was het voor kinderen gevaarlijk langs de oevers van de Muinkkaai te spelen. Hij leek op een grote, groene kikker die door de Gentenaars “hokpuien” werden genoemd. Door zijn voortdurend gejank en geklaag was hij een kwelgeest voor iedereen en werd hij dus ook gemeden.

Met een haak trok hij de kinderen van de helling het water in van de Neerschelde, met als gevolg dat moeders hun kinderen waarschuwden met de vaste uitdrukking: “Niet te dicht bij het water spelen”.

De Meermin

Tijdens de drooglegging rondom het Baudelopark, waar de vele kanaaltjes werden gedumpt om werkbare ruimte te creëren, konden na verloop van tijd een drankje nuttigen

in de nieuwe plaatselijke herberg.

Zoals regelmatig voorkwam had er zich weer iemand gezondigd aan het ene biertje te veel en begaf deze persoon zich al strompelend op weg naar huis. Terwijl hij over de brug liep aan het eind van de Blekersdijk hoorde hij een lied komende uit het water. Hij kon aan de verleiding niet weerstaan even te kijken over de brugleuning vanwaar de muziek afkomstig was.

Tot zijn grote verbazing zag hij aan de oever een betoverend mooie meermin die speels in het water haar liederen ten gehore bracht. In omstandigheden een niet-nuchter mens typerend daalde hij de oever af. Toen de meermin hem opmerkte gaf ze aanwijzingen naderbij te komen. De man ging op zijn knieën zitten, omhelsde haar, deed zijn ogen dicht en stak zijn lippen vooruit met de gedachte een kusje te krijgen. Plets, kreeg hij mij daar een fikse oorveeg. De meermin proestte het uit en verdween. Ontnuchterd door de slag bleef de man verweesd achter.

Dit verhaal ligt aan de basis van de “Minnemeersbrug”, gelegen aan het Baudelopark rechtover het MIAT.

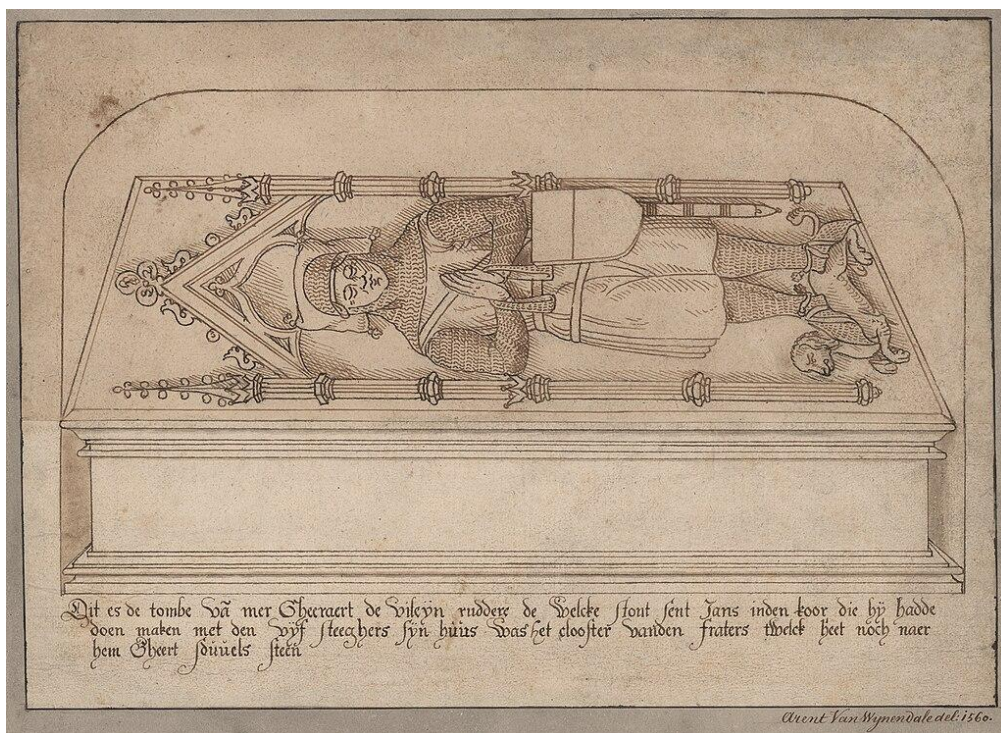
Rond 1200 werd in het gezin van Zeger II, burggraaf van Gent, een zoon geboren. De kleine Geeraard kwam op de wereld met ravenzwart haar en een donkere huid. Toen hij opgroeide, bleek hij op de koop toe een slecht karakter te hebben, wat hem alras de bijnaam Geeraard de Duivel opleverde. Toen Geeraard zo'n jaar of zestien was, wou Zeger dat zijn hardvochtige en wrede zoon op kruistocht naar het Heilig Land vertrok. Geeraard had daar echter helemaal geen zin in (pubers hé). Korte tijd later trof men Zeger dood aan in zijn bed. Koelbloedig vermoord. Volgens hardnekkige geruchten had Geeraard daarin de hand gehad.

Geeraard groeide verder op, erfde het steen aan de Reep, huwde en kreeg een zoon, Geeraard jr., die even zwart van haar en donker van huid als zijn vader was, wat hem de bijnaam Geeraard de Moor opleverde. Geeraard de Duivel was echter helemaal niet opgezet met dat donker kind, gaf zijn vrouw daarvan de schuld, deed zijn naam alle eer aan en schopte haar in een dronken bui dood.

Over de daaropvolgende jaren is alleen bekend dat hij hield van braspertijen en wreedheden, en dat zijn zoon opgroeide met een aardje naar zijn vaartje. Vele jaren later gebeurde het dat vader en zoon een oogje lieten vallen op dezelfde vrouw, Jacoba Van Zottegem, waardoor er tussen hen een bikkelharde rivaliteit ontstond. Vader Geeraard besloot de strijd te staken en deelde zijn zoon mee dat hij zich een tijd in het Waasland zou terugtrekken zodat de zoon in alle rust de voorbereidingen voor het huwelijk kon treffen. Hij zou 's avonds laat nog vertrekken en vroeg aan zijn zoon of die aan de schippers, die in de Rode Toren bij de Pasbrug (vlak bij de huidige Sint-Jorisbrug aan Portus Ganda) op hem wachtten, wou vragen of alles klaar was. U hebt natuurlijk al lang begrepen dat vader Geeraard zich absoluut niet gewonnen gaf, integendeel.

Hij had de schippers ingehuurd om, als zoon Geeraard kwam vragen of alles in orde was, hem te overmeesteren, aan handen en voeten te boeien om hem dan in een zak in de Leie te kieperen. Geeraard jr., die zijn vader al langer dan vandaag kende, kreeg inderdaad argwaan, verborg zich in de buurt van de Rode Poort en wachtte de gebeurtenissen af. Na verloop van tijd werd vader Geeraard toch wel ongeduldig en ging aan de schippers vragen of de klus geklaard was. Die schippers hielden hem natuurlijk voor Geeraard jr. en zo onderging Geeraard de Duivel het lot dat hij voor zijn zoon uitgestippeld had. Geeraard de Moor, die alles zag gebeuren, lachte in zijn vuistje en begon onmiddellijk aan de voorbereidingen voor het huwelijk met zijn begeerde bruid.

Volgens de legende kwam aan deze geschiedenis van moord en doodslag nog geen einde: Geeraard de Moor wou zijn vrouw vermoorden met een bijl, maar gelukkig kon zij met hun zoontje ontkomen. Na zestien jaar ontmoetten zij elkaar toevallig weer, waarna die zoon Geeraard de Moor vermoordde. Heden zouden de geesten van Geeraard de Duivel en van Geeraard de Moor elkaar in het Duivelsteen nog steeds achterna zitten.

Wijk Nieuwland, Gent rond 1850-1860. Er waren nog olielantaarns en de nachtwaker riep nog de uren. In het holst van de nacht waren de lantaarns uit en was het helledonker. Alleen de bakkers waren al op en stookten hun oven. Bij de bakker in de Goudstraat werd op het kelderraampje geklopt. Eén enkele klop. De bakker riep dat het brood nog niet gebakken was. Andermaal één enkele klop. De bakker nam een klein broodje van de vorige dag, opende het raam en stak het brood erdoor. Het werd aangenomen door een natte hand. Een schim verdween in de duisternis, zonder een woord van dank.

De bakker huiverde en wist dat Naart Stuyck op ronde was. Hoe die eruitzag, wist niemand. Ook niet of het een mens was of een geest. Hooguit een vluchtige schaduw kreeg men te zien want hij verdween zodra hij iemand hoorde. Alleen Pier de waker heeft hem eens gezien, aan de Minnemeersbrug, en volgens Pier had hij geen hoofd (het schijnt dat er geesten bestaan die voor hun straf zonder hoofd moeten rondlopen). Maar dat aankijken van

Naart Stuyck is Pier slecht bekomen: veertien dagen later was hij dood aan de miserere in zijn darmen.

Voor al de bakkers rond Sint-Jacobs, Heilig Kerst tot zelfs Sint-Macharius kenden hem, of eerder zijn natte hand. Naart Stuyck schooide nooit, maar de bakkers durfden hem geen brood weigeren, uit schrik dat hun broden plat vielen of dat het meel spon.

Over wie die mysterieuze Naart Stuyck was, deden verschillende verhalen de ronde.

Lotje Vande velde, die negenennegentig jaar was, vertelde hoe er lang geleden in haar familie een Stuyck naar verre landen was gevaren. Daar was hij door de wilden omgebracht, die zijn hoofd hadden opgegeten. De familie was ervan overtuigd dat hij nog altijd als geest zonder hoofd rondliep en liet ieder jaar een zielmis voor hem lezen. Een bezoekje van hem stelden ze niet op prijs.

Een andere vrouw daarentegen vertelde dat die Stuyck een gemenerd was, die zijn vrouw liet slaven en 'stuiken' (afdokken). Dat leverde hem zijn bijnaam, Stuyck, op. Zijn vrouw had er op een dag genoeg van en goot vitriool over zijn hoofd. Ze kreeg echter spijt en benam zich het leven. Stuyck moest voortaan door het leven "met een bakkes, waarvoor de duivel op de loop zou gegaan zijn". Hij kwam alleen 's avonds en 's nachts buiten en haalde zijn brood waar hij het vinden kon. Niemand weet hoe hij overleed maar de mensen waren wel blij dat ze zijn gruwelijk gezicht niet meer konden ontmoeten. En volgens sommigen komt hij 's nachts nog altijd spoken.

Stroppen

Stropdrager of Strop is al eeuwen de spotnaam van de Gentenaars. Tot in de 15de eeuw werden zij 'Heren van Gent' genoemd.

Maar in 1537 kwamen de inwoners van de rebelse stad weer eens in opstand tegen de bevelen van hun wettige vorst. Ze weigerden hun aandeel in de belastingen te betalen voor hun Keizer, die geld nodig had om de oorlog tegen Frankrijk voort te zetten. De onwil van de Gentenaars leidde uiteindelijk tot een gevaarlijke opstand in de stad. Op 14 februari 1540 kwam Keizer Karel in hoogsteigen persoon en met een groot leger naar Gent om zijn geboortestad te treffen. De straf was uiterst streng. Gent verloor alle privileges en kreeg een zware geldboete opgelegd. De Sint-Baafsabdij moest worden gesloopt om plaats te maken voor een Spaanse gevangenis. Vijfentwintig kopstukken van de opstand werden onthoofd.

Bovendien moesten een groot aantal inwoners blootsvoets en in tabbaard gekleed, voor de Keizer verschijnen en op hun knieën om genade smeken. Vijftig anderen moesten nog een bijkomende vernedering ondergaan: in hun hemd en met een strop om de hals door de stad lopen, als teken dat ze de galg hadden verdiend.

Maldegem

Rietje Koane

Er was eens in de 16de eeuw een adellijke familie, namelijk Philips De Schone en zijn vrouw Johanna de Waanzinnige. Ze hadden een dochter, Eleanora, die geboren was in 1498. Doch de drang naar een zoon, een troonopvolger, was zo groot dat een tweetal jaren later, Johanna de Waanzinnige, in verwachting was.

Tijdens een everzwijnenjacht in de bossen van Damme en Brugge kondigde de nakende bevalling zich plots aan. In allerijl werd Johanna met een koets naar 't Gewad in Gent gevoerd waar ze toen woonden. Maar al onder de weg van Maldegem werd de situatie kritiek. Ergens te velde werd in uiterste nood aangeklopt bij een huis. Daar woonde een eigenaardig koppel namelijk: Hendricus van 't Veld samen met zijn eega. Hendricus die vet- en kanesmelter was om den brode een soort alchemist. Hij smolt en zocht naar de steen der wijzen om van koper, goud te kunnen maken, maar dit lukte hem niet.

Het was dus bij deze man Rie van 't Veld dat Johanna de Waanzinnige beviel van een tweeling op 23 februari 1500. Haar naam de Waanzinnige was ze waardig, want ze kreeg het krankzinnig idee dat de buitenwereld niet mocht weten dat ze van een tweeling bevallen was. Volgens haar mocht er slechts één zoon ter wereld gebracht worden. Deze moest de troonopvolger van Philips de Schone worden, namelijk Keizer Karel. Ze toog met dit kind naar het Prinsenhof in Gent waar ze toen woonden en schreven het kind in te Gent op 24 februari 1500.

Voor haar vertrek naar Gent liet ze Rie van 't Veld zweren dat hij het kind in alle geheim zou opvoeden. Mocht er ooit iets gebeuren met Kareltje dan zou het andere kindje, Rietje genaamd, de plaatsvervanger zijn.

Om eventuele latere betwistingen te niet te doen gebod ze Hendricus een bronzen beeld van het tweede kind te maken en het te voorzien van het Runenteken dat voorkwam op de zegelring en het jachtmes van Philips de Schone, ze liet dit achter en het is nu in privébezit.

Dit Runenteken (vruchtbaarheidsteken) moest ook gebrandmerkt worden in de rechterschouder van het kind. Tegelijkertijd liet ze een afgerichte valk achter en een perkamentje voorzien van hetzelfde Runenteken. Bij ernstige problemen of gebeurtenissen met de baby moest de valk gelost worden zodat die dan naar Gent zou vliegen met een bericht. Johanna de Waanzinnige vertrok en Hendricus van 't Veld ging op zoek naar een metaal om het beeldje te gieten. Hij herinnerde zich dat ergens te Kleit in Papinglo een put lag zonder bodem met daarin een verzonken klok. Na heel wat avonturen slaagde hij erin deze klok te bemachtigen en hij bracht ze naar zijn smelterij waar hij aan het werk begon.

Ongeveer twee jaar zijn verstreken en na voltooiing van het beeldje borg hij het op in de voutekamer van zijn

huisje. Ondertussen, in 1501, kreeg Johanna de Waanzinnige een dochter, Isabella en wonder boven wonder in begin februari 1503 terug een zoon, Ferdinand. Op hetzelfde ogenblik begon het beeldje bij Hendricus een hemels manna te stroelen. Het bleek zelfs een wondergoede biersoort te zijn. Na enkele uren stroelen had Hendricus een hele voorraad bij elkaar die hij opsloeg in vaten in de kelder.

Zijn vrouw was zó geschrokken door dit gebeuren dat ze in paniek de valk losliet die met het perkamentje naar Gent vloog. Denkend dat er iets met het kind gebeurd was, snelde Johanna de Waanzinnige in allerijl naar Maldegem waar ze het wondere gebeuren vernam. Als door bovennatuurlijke krachten gedreven, had het beeldje de geboorte van de tweede opvolger aangekondigd en Johanna vond het dan maar best dat er van het bestaan van Rietje niets meer te achterhalen zou zijn. Ze vroeg aan Hendricus en zijn eega om het kind verder groot te brengen, als zijnde hun kind, en ook om het beeldje te laten verdwijnen.

Hendricus vermoedde echter dat het beeldje nog zou stroelen en stopte het weg in een ooievaarsnest op de schoorsteen van zijn smelterij. De kleine Rie van 't Veld groeide verder op als een kloeke stoere jonge man en zou nog veel avonturen beleven, maar dit zou ons te ver leiden.

Melsele

Onze-Lieve-Vrouw van Gaverland

Op een Juli avond, rond het midden van de 16de eeuw, waarschijnlijk in het jaar 1553, kwamen enige leden van de familie Van Bosch, die op Schaarbeek (een wijk van Melsele) woonde van de Beverse polder terug, waar zij waren gaan wieden. Op het Gaverland gekomen, waar toen slechts twee huizen en

een molen stonden en dat thans een nogal tamelijk bevolkt gehucht is, vonden zij onder een oude lindeboom een beeldje van O.L. Vrouw staan, dat zij daar nooit te voren gezien hadden. Zij namen het mee en zette het neer tegen de muur van de kerk van Melsele, recht over de pastorie, met het gedacht dat de Pastoor het 's anderdaags wel vinden zou en er een plaats aan zou geven in de kerk. Doch toen zij zich 's anderdaags weer langs Gaverland naar hun akkers begaven, zagen zij met verwondering, het beeld op zijn vorige plaats onder de lindeboom staan. Zij gingen dan het voorval aan de pastoor vertellen, die het beeld kwam halen en het in de kerk plaatste; maar 's anderdaags was het uit de kerk verdwenen en stond het weer op zijn eerste plaats. Zulks gebeurde tot driemaal toe, zegt de overlevering.

De mare van die wonderlijke gebeurtenis verspreidde zich aldra en ieder erkende daarin dat de Moeder Gods te Gaverland wilde geëerd worden. Zieken, kreupelen, allerlei ongelukkige kwamen haar hun genezing afsmecken en velen kregen hun gezondheid weer. Het aantal van de pelgrims vermeerderde steeds en hun milde giften, met die van de parochianen van Melsele vervoegd, verschaften de middelen om een kapel te bouwen onder de boom waar het beeld van O.L. Vrouw gevonden was. Het plein waar de kapel op stond werd met lindebomen beplant en rond de kapel werden de statieën van de H. Rozenkrans opgericht. Verscheidene malen in de week en gedurende de grote begankenis, die op O.L. Vrouw Hemelvaart begon, meermaals daags, werd er de H. Mis opgedragen. Ook onder de octaaf berustte er het H. Sacrament; er werd gepredikt en biecht gehoord. In de parochiekerk, was de toeloop zo groot, dat men genoodzaakt was voor de ingang van de kapel een tent op te slaan, waar men de predikstoel en de biechtstoelen plaatste. De laatste dag van de octaaf werd het H. Sacrament, in plechtige processie, naar de parochiekerk terug gedragen.

In de jaren 1585 belegerde Alexander Farnees de stad Antwerpen, die in de macht van de Geuzen gevallen was. Zijn hoofdkwartier had hij te Beveren gevestigd, terwijl een deel van zijn

leger te Calloo, en een ander deel te Melsele lag. Vele van zijn officieren raadden aan hem het beleg op te breken, terwijl zij het schier onmogelijk waanden de stad in te nemen. Farnees vol betrouwen in de bijstand van God, voor wiens eer hij streed, verdedigde zijn voornemen met zo'n overtuigende welsprekendheid, dat hij iedereen tot zijn gedacht overhaalde en men besloot het beleg voort te zetten. Dan kwam hij in de kapel van Gaverland zichzelf, zijn leger, zijn onderneming onder de bescherming van Moeder Gods stellen en hij monterde zijn soldaten op om met vast vertrouwen in Maria's bijstand te strijden, zeggende dat die machtige beschermster hen zeker zou helpen, aangezien zij haar beelden door de Geuzen geschonden of verbrijzeld, in de kerken van Antwerpen gingen herstellen.

's Anderendaags leverde hij slag op de oever van de Schelde en behaalde er een van zijn luisterrijkste overwinningen op de krijgsmacht van de Nederlandse Staten. Na zijn plechtige intrede te Antwerpen, ging hij met gans zijn gevolg in O.L. Vrouw kerk de H. Maagd voor zijn zegepraal bedanken.

De godsvrucht tot O.L. Vrouw van Gaverland nam nog meer toe toen op het einde van de 18de eeuw de Franse Omwenteling de stille rust van dit vreedzaam oord kwam verstoren en ook hier haar haat tegen de godsdienst kwam uitwerken.

In Maart 1799, werden de Gaverlandkapel en de statien van het Rozenkrans afgebroken. Gelukkig werd het O.L. Vrouw beeld gered en door een zekere Joannes-Baptista Daene en zorgvuldig bewaard. Die goddeloze vervolging van al wat heilig en al wat godsdienstig was, kon toch de eerbied voor deze gezegende plaats niet uit de harten roeien. De voorbijgangers bogen eerbiedig het hoofd voor het puin van de afgebroken kapel; de bedevaarders kwamen ervoor knielen en bidden, hoewel zij meermaals door de gewapende macht van daar verdreven werden;

zelfs zette men er een strooien hut, met een O.L. Vrouw beeldje in. Zodra de vervolgers dat vernomen, zonden zij soldaten om de hut te vernietigen, maar ook zodra de soldaten weg waren stond de hut weer recht. Meermaals gebeurde dit. Zo dikwijls de hut door de Omwentelaars afgebroken werd, zo dikwijls was zij 's anderdaags weer opgericht door de stoutmoedigheid van Maria's getrouwe dienaars.

Dit tafereel bleef zich herhalen tot dat, op het einde van hetzelfde jaar 1799, Napoleon de vervolging deed ophouden en de gelegenheid verschaft om Maria's heiligdom weder op te bouwen. De strooien hut werd door een houten kapel vervangen; weldra hernam de toeloop en weerom werden er wondere weldaden verkregen. In 1840 werd er een stenen kapel gebouwd en in 1848 herstelde men de statien.

Melsele (Waas). — Mirakuleus Beeld van O. L. V. van Gaverland
Aan de voeten van Maria heb ik voor U gebeden

Poesele

Goed ten Briele

De meeste spookverhalen die te Poesele verteld werden spelen zich af om en rond de eeuwenoude pachthoeve het “Goed ten Briele”, thans bewoond door en eigendom van Ivan en Paula Cocquyt-Van Daele.

Cyriel Cocquyt woonde tot aan zijn pensioenleeftijd op het Goed ten Briele. Als jonge landbouwer woonde hij, na zijn huwelijk met Maria De Waele, een tijdlang op het Goed ter Walle. Daar hoorde hij het navolgende verhaal vertellen.

Heel lang geleden, bij één van de gezinnen die op het Goed ter Walle woonden, werd op een dag het kleinste kindje ziek. Het was plots hard beginnen huilen en het bleef steeds maar huilen. De boer en boerin wisten niet meer wat aan te vangen en op aanraden van de pastoor gingen ze hulp zoeken bij de paters Norbertijnen in Drongen. Die beseften vlug de ernst van de zaak en ze

stuurden onmiddellijk twee kloosterlingen naar Poesele. Luid biddend doorliepen ze de boerderijwoning van de kelders tot de zolder en besprenkelden alle kamers met in wijwater gedrenkte palmtakken. Toen dit zonder resultaat bleef, zijn ze opnieuw beginnen bidden terwijl ze het huis van kop tot teen onderzochten. Op de voutekamer zijn ze voor een linnenkast blijven staan en in één van de bovenste schuiven vonden ze een onbekende lappenpop met daarin drie spelden. Toen ze die biddend uit de pop haalden, stopte het kind met wenen en genas het langzamerhand.

Enkele weken voordien waren Bohemers aan de deur geweest die knopen, naalden en spelden ventten. De boerin had nog genoeg voorraad van alles en kocht niets. Eén van de vrouwen vroeg of ze een beetje water konden krijgen, want ze hadden dorst. De goedgehartige boerin ging naar de pomp op het achterhof voor elk een tas water halen. Op dat moment moeten de kwaadaardige vrouwen hebben toegeslagen om de pop met de naalden in de kast te stoppen.

Het Goed ten Briele langs de Bredeweg is altijd bewoond geweest door paardenboeren. Vroeger werden de grote boeren zo genoemd omdat zij de enigen waren die meer dan één paard bezaten. De knechten en omliggende keuterboeren konden dan een paard lenen om hun eigen akkers om te rijden. Paarden speelden dus een zeer belangrijke rol in het dagelijkse leven van de kleine Poeselse leefgemeenschap. Maar ook bij paarden was er soms toverij en hekserij in het spel. Zo liepen er, heel lang geleden, spookpaarden rond het Goed ten Briele en tezelfdertijd begonnen op de zolder windmolens te draaien. De boer, de boerin, de kinderen en de knechten verkrampten binnen van de angst en als er dan toch iemand het aandurfde naar buiten of op zolder te gaan kijken was er niets meer te horen of te zien. Dat bleef zich maar herhalen en er werd hulp ingeroepen van de paters

van Gent. De paters zijn schoorvoetend gekomen maar je kon hen aanzien dat ze dat werk niet graag deden. Ze zweetten als dassen en zagen er zeer vermoeid uit. Blijkbaar hadden ze na enige tijd toch iets gevonden maar niemand weet wat. Ze zouden het in de grond gestopt hebben op de verste uithoek van het land. Sedertdien waren de spookpaarden verdwenen.

Begin 1800 kwam de eerste De Waele zich vestigen op het Goed ten Briele. De huidige bewoner Yvan Cocquyt is de zoon van Cyriel en Maria De Waele zodat deze hoeve nu al twee eeuwen door dezelfde familie wordt uitgebaat. Rond 1800 maakte Poesele deel uit van het Franse keizerrijk. Het was een periode van oorlogen, hongersnood en plagen onder het vee. Er was ook een abnormale paardensterfte op het Goed ten Briele. Alle paarden stierven één na één op een onverklaarbare wijze. De kloosters waren gesloten en de paters gevlucht. Toch slaagde de familie De Waele erin om enkele paters naar Poesele te laten komen om te onderzoeken wat er zou kunnen gebeurd zijn. Ze kwamen tot de conclusie dat enkel Onze-Lieve-Vrouw hier iets kon aan doen. De bewoners kregen als raad om aan de ingang van hun hoeve een kapel te bouwen op paardenpoten toegewijd aan O.L.V. Het laatste dode paard werd naast de ingang van de hoeve begraven met de poten omhoog en daarop werd een kapel gebouwd. Er is nooit meer nog een abnormale dierensterfte geweest op het hof.

De oorspronkelijke kapel werd in 1951 bij de betonnering van de Bredeweg afgebroken. Ze werd vervangen door een nieuwe kapel, langs de nieuw aangelegde weg, enkele meters achter de plaats van de oorspronkelijke kapel.

“De kapel op paardenpoten” voor het Goed ten Briele. De oorspronkelijke kapel werd gebouwd in het begin van de 19de eeuw en verdween in 1951. De foto dateert uit 1946 en werd genomen door hoefsmid

Wie destijds ook kon helpen tegen toverij was “Boekaardeken” van Waregem. Van de (dierengenezers/tovenaars) familie Bouckaert, die in Oost- en West-Vlaanderen zeer bekend was, is er nog een negentiende-eeuws document bewaard gebleven over de behandeling van dierenziekten. Maria De Waele van het Goed ten Briele hoorde hierover vertellen door haar moeder. Haar zwangere grootmoeder zou behekst geweest zijn en door tussenkomst van Boekaardeken werd ze genezen. Bij Boekaardeken moesten de mensen niet betalen. Er stond wel een busje waar dat men geld kon in deponeren. Zijn remedie voor Maria’s grootmoeder was kort en eenvoudig: "Bij uw terugkeer zal je een leurdertovenaar tegenkomen die op Bruuntje Van Maele lijkt. Maar je mag er in geen enkel geval tegen spreken." Ze kwamen inderdaad een leurdertovenaar tegen maar ze negeerden hem. Toen ze terug op hun hof aankwamen, was de zieke genezen.

Spoken waren niet te pakken omdat ze ofwel te rap waren ofwel waren ze onstoffelijk, met andere woorden, als je erin slaagde toch een spook vast te grijpen, pakte je er

gewoon midden door. Op het Goed ten Briele heeft men heel lang geleden toch zo'n spook te pakken gekregen maar niemand kon nog vertellen hoe dat exact in zijn werk is gegaan. Men heeft het in een fles gestoken en op de verste hoek van het land begraven. Dat leek vroeger blijkbaar de beste manier om van spoken af te geraken. Dergelijke verhalen bestaan ook over de vroegere hoven Welvaert in Landegem, Vlieghe in Poeke, Steenkiste in Vosselare, Meirhaeghe in Lotenhulle en het kasteel van Hansbeke. In de meeste gevallen kwam de fles met het spook (of de geest) elk jaar enkele meters dichterbij de boerderij of het kasteel. Op het Goed ten Briele was dit niet het geval en is de fles gebleven waar ze begraven werd.

Stalkaarsen:

Een stalkaars is een uitgeholde biet waarin men een kaars zet om de mensen bang te maken. Deze stalkaarsen dansten 's avonds soms op het kerkhof rond de kerk. Vissers langs de Poekebeek zagen meermaals een stalkaars boven het water zweven. Ook op de molenberg in de Poekestraat zag men regelmatig stalkaarsen.

's Avonds zag men in de weiden deze stalkaarsen uit de grond naar boven komen.

Dat waren zielen uit het voorgeborchte van de hel (bedoeld wordt: het vagevuur) die hulp kwamen vragen. Alleen door te bidden kon men de lichtjes doen verdwijnen.

Lang geleden waren er jaarlijks op bepaalde tijdstippen stalkaarsen te zien op de velden en weiden rond het Goed ten Briele. Ze kwamen uit de richting van de Neerschuurbeek en elk jaar naderden ze een meter de boerderijwoning.

Ronse

De vloek van Lange Mele

Lange Mele was een heks die aan alle kinderen snoepjes uitdeelde. De ouders zeiden tegen hun kinderen dat ze het snoepgoed niet mochten opeten maar als Lange Mele het niet zag het over hun

hoofd moesten gooien en dan een kruisteken maken. Op een keer had Lange Mele gezien dat één van de kinderen dit had gedaan en dreigend zei ze: "Je zult nog van mij horen!"

Kort daarop moest er op het hof waar het kind woonde een koe kalven. Toen het kalf geboren werd was het een echt monster. Het had vijf poten en zijn staart stond vanonder. Het kalf heeft slechts enkele uren geleefd. De boer die zich natuurlijk zorgen maakte omdat er nog meerdere koeien moesten kalven besloot naar de pastoor van de Sint-Hermeskerk te gaan en vroeg om de stal te wijden. De pastoor beloofde dit wel, maar hij stelde het altijd weer uit. Teneinde raad trok de boer naar de pastoor en vroeg een fles wijwater en een palmtakje zodat hij zijn stal kon wijden. Met het gevraagde keerde hij huiswaarts en sprenkelde het wijwater in alle hoeken en kanten van de stallingen, terwijl hij steeds maar weer het Sint-Jansevangelië las, tot de fles leeg was.

Hij dacht bij zichzelf: "Als het nu nog niet goed is, kan ik er ook niets meer aan doen".

Maar het was goed, de stal werd met rust gelaten.

Sint-Niklaas

De raap van Sint-Niklaas

Die van Sint-Niklaas heten ook "Rapenbraders", naar het wapen van de stad, dat een raap verbeeldt. Waarom er in het stadswapen een raap prijkt, wordt door het volk als volgt verteld:

Op zekere dag kwam Keizer Karel naar Sint-Niklaas waar hij met veel eerbewijzen ontvangen werd. Toen de stoet op de markt kwam, drong er een boer door het volk. Hij droeg een reusachtige raap, die hij de keizer aanbood. De keizer aanvaardde de raap met veel vriendschap en wilde de boer een beloning geven, maar die wilde niets aannemen. Toen vroeg de keizer of hij kinderen had. "Ja, Sire", was het antwoord, "ik heb een enige dochter". "Nu dan", sprak de vorst, "dit is voor haar bruidsschat" en hij reikte de boer een welgevulde beurs over.

Weinige tijd nadien werd de keizer in Antwerpen ontvangen. Een rijke koopman, die kennis gekregen had van wat er in Sint-Niklaas was gebeurd, dacht bij zichzelf: als de keizer zoveel geld geeft voor een raap, wat zal hij dan niet geven voor een paard? Ik ga er hem één aanbieden! Zo gezegd, zo gedaan. De gierigaard bracht de keizer een mooi jong paard, maar Keizer Karel die het inzicht van de hebzuchtige koopman doorgrondde, nam de raap van de Sint-Niklase boer en gaf ze aan de vrek als beloning. Zo werd de schraapzucht gestraft. Sedert die tijd staat er een raap in het wapen van Sint Niklaas.

Temse

De kattebrug

Vroeger durfden slechts weinigen 's nachts de binnenweg "Het Vlietje" inslaan, alhoewel een stenen brugje naar een landelijk gehucht de weg verkortte. Algemeen werd dan de steenweg genomen. Dat kwam, omdat in de omgeving van het brugje 's nachts heel dikwijls een hels lawaai te horen was en glinsterende lichtstipjes te zien waren.

Op zekere nacht keerde Nardje de Rop van een feest in het dorp huiswaarts. Hij was moederziel alleen en tamelijk beschonken en daar een geestelijk verheugd mens gewoonlijk minder vrees kent, nam hij de binnenweg en kwam zo aan de brug.

Aan de overkant zag hij plots bij het vage maanlicht een grote zwarte kater met vurig glinsterende ogen recht op hem afkomen. Midden op het brugje begon ze vervaarlijk te miauwen en versperde Nard min of meer de weg. Nard was enigszins onthutst, maar zei toch tot het beest: "Katte poezie mien, waar gade gij". Het dier maakte proestend rechtsomkeer, vloog in één sprong de brug af en in één oogwenk stond Nardje te midden van wel twintig katten, die als uit het niets verrezen waren.

Op dit gezicht wilde Nard terugkeren, maar achter hem was hetzelfde spel. Horen en zien vergingen van het duivels lawaai. In zijn angst vond de man niet beter dan maar naar huis te gaan. En waarlijk, het beterde. Eens de brug over, veranderde het hels concert op zo een wijze, dat ons boerke heel duidelijk de ruige kater hoorde voorzingen: "Nardje de Rop die vroeg aan mij, Katte poezie mien, waar gade gij?" En de hele bende antwoordde dansend en joelend: "Staart aan staart, kop aan kop, gaan we mee met Nardje de Rop."

En zo begeleidde die zonderlinge troep Nardje tot aan zijn woning. Hier verdween alles als het ware in de aarde en verstomde ook alle geruchten. 's Anderendaags vertelde Nard zijn wedervaren en sindsdien, nog meer dan vroeger, was die binnenweg 's nachts eenzaam en verlaten. Vanaf die tijd wordt die brug de "Kattebrug" genoemd.

Vinkt

De Duitse Schaper

In het begin van de 16e eeuw woonde op een schapenboerderij in Vinkt (deelgemeente van Deinze) een Duitse schaper. Nog nooit had iemand voor hem gewassen of zijn kledij verستeld en toch was hij altijd kraaknet gekleed. Dit gaf bij de andere knechten en dienstmeiden op de hoeve aanleiding tot praatjes en veronderstellingen.

Op een zaterdagavond, had een dienstknecht zich op de loer gelegd. Wat ziet hij? Komt daar uit de schapenstal geen reuzengrote ram tevoorschijn. Gezwind als de wind, bestijgt de schaper de ram en spreekt op gebiedende toon: "Over al en door al". Daarop klieft de ram met een sprong door het luchtruim zoals een vogel.

's Zondagsmorgens was de schaper opnieuw in zijn schapenstal. De dienstknecht die dit alles gezien had, kon niet nalaten de schaper recht op de man af te vragen, wat hij deed. Deze beloofde de knecht, als hij kon zwijgen, een reis te laten meemaken.

Een veertiental dagen later waarschuwde de schaper de knecht zich 's avonds klaar te houden, zonder iemand op de hoogte te brengen. Toen iedereen onder de wol lag, sloop de knecht uit zijn kamer weg en trok naar de schaper in de stal. Hij werd nog eens het zwijgen opgelegd en dan trokken ze beiden naar buiten.

Er stonden daar twee rammen op hen te wachten. Ze bestegen elk een ram en de schaper gebood:

"Over al en door al!" en als de wind vlogen de rammen in de richting van Duitsland.

Ze kwamen al vlug aan de Rijn en daar gebood de schaper opnieuw: "Over al en door al!" Met een sprong stonden ze op de andere oever, waarop de knecht zei: "Wat een duivel van een sprong." Meteen was de ram onder hem verdwenen en de knecht was verplicht te voet van de Rijn naar Vinkt weer te keren.

Vroeger bevond zich op een vijftig meter oostwaarts van de heirstraat Vinkt-Lotenholle een aarden mote die met een fraaie herenwoning bekroond was. Het geheel was door een diepe brede wal omringd, waarover slechts een enkele smalle brug lag. Deze woning met een puntgevel heette de Priesteragie.

Eerwaarde Wouter vander Eecken, pastoor van Vinkt, die de woning met een bunder in eigendom had, schonk dit goed op 1 maart 1420 aan de kerk, onder de voorwaarde dat zijn opvolgers, de pastoors van Vinkt, elke maandag aan het altaar van Sint-Bartholomeus een requiemmis tot lafenis van zijn ziel en die van zijn ouders zouden opdragen.

In de winter van 1445 pleegde men in diezelfde woning een akelige misdaad. Toen de pastoor van de eredienst thuiskwam, vond hij zijn dienstmeid vermoord in de keuken liggen. Diefstal bleek de drijfveer van de aanslag te zijn geweest.

Jaren later besloot zijn opvolger de Priesteragie te verlaten, deels wegens de sfeer rond de moord. Hij keek ook uit naar een huis op het dorpsplein, dicht bij de kerk, om gemakkelijker de dienst uit te oefenen en vlugger de zieken in het dorp bij te staan.

De Priesteragie bleef daardoor verlaten. De herenwoning verviel tot puin en in het dorp kende men de vloek die erop rustte, wegens de moord op de meid van de pastoor. Er was nauwelijks een jager die de verwilderde tuin met bramen, struiken en onkruid durfde te betreden.

Volgens een volksoverlevering verbleef in die verlaten puinen de geest van de moordenaar. Als straf en boete dwaalde hij hier eeuwig rond in de gedaante van een grote hond, waarvan de ogen 's nachts als bolle lantaarns gloeiden.

Wee hem, die 's nachts daarlangs voorbijkwam en de Priesteragiehond ontmoette. Het reuzedier sprong met zijn twee voorpoten boven op de schouders van zijn slachtoffer en dwong deze om hem naar de drempel van het huis te dragen.

Sinds de wal opgevuld en de aarden mote afgevoerd werd, bleef ook de hond achterwege, tot grote opluchting van de buren en van iedereen die van Vinkt naar Lotenhulle wilde reizen.

En om te bewijzen dat alles echt gebeurd is, fluistert men verder dat men er lederen geld gevonden heeft, met gouden letters erop.

Waasland

De Waaslandwolf

In oktober 2000 dook in het grensgebied van het Waasland en Zeeuws-Vlaanderen een loslopende wolf op. "**Isegrim**", zoals de Waaslandwolf al snel werd genoemd, werd verantwoordelijk gehouden voor de dood van tientallen schapen en kippen. In eerste instantie dacht de bevolking nog dat een vos of een hond de dader was, maar toen er een video-opname van een ooggetuige opdook, verklaarde expert Theo van Hilst van de Stichting Wolvenopvang Nederland dat het om een wolf ging, kennelijk ontsnapt aan zijn particuliere eigenaar. De politie lette extra op tijdens haar surveillances en was van plan om de wolf af te schieten. Experts maakten duidelijk dat de wolf voor mensen ongevaarlijk was en als beschermde diersoort bovendien helemaal niet afgeschoten mag worden, op straffe van een boete van 10.000 gulden.

In de loop van december 2000 wordt de wolf steeds vaker gesignaleerd in het grensgebied van Zeeuws-Vlaanderen, Noord-Brabant en het Vlaamse Waasland, en krijgt om die reden de naam "Waaslandwolf". Het dier wordt overal gesignaleerd, ook op plekken waar het gelijktijdig helemaal niet kan rondlopen, en op plekken waarvoor het rivieren heeft moeten oversteken en autosnelwegen heeft moeten doorkruisen (Brussel, Gent). Er komt een klopjacht nabij Lokeren op gang door politie, elite-eenheden van de Rijkswacht en een helikopter,

maar de wolf laat zich niet vangen. Ook de pogingen om de wolf te lokken met een loopse wolfshond lopen op niets uit.

Begin 2001 komt de Belgische politie plots met het bericht naar buiten dat de Waaslandwolf dood is: een anonieme jager heeft per email aan het persbureau "Belga" laten weten het dier te hebben afgeschoten en op een onbekende plek te hebben begraven. Zonder kadaver heeft de politie eigenlijk geen enkel bewijs in handen dat het daadwerkelijk om een wolf ging, maar feit is wel dat er geen schapen meer gedood worden. De Waaslandwolf sloeg op 22 december 2000 de laatste keer toe.

In twee maanden tijd was de Waaslandwolf uitgegroeid tot een hype, en dan zijn de grappen nooit ver weg. Zo zet een Antwerpse snackbarhouder een "broodje wolf" op de menukaart, het beleg bestaat uit schapenvlees.

Herman Koch schrijft voor de Volkskrant een Dubbeldik Kerstverhaal, waarin hij een jager het volgende laat overpeinzen: Een wolf kon nooit op eigen houtje de ene dag in Walsoorden opduiken, twee dagen later in de bossen bij Heikant, om de volgende ochtend alweer bij De Clinge de straatweg over te steken en zich nauwelijks vierentwintig uur later bij een schapenfokkerij in Lokeren te presenteren. Nee, als de wolf al over een kaart van Zeeuws-Vlaanderen beschikte, dan was het zonder enige twijfel een doorgestoken kaart. Alleen met gebruikmaking van een scooter kon hij op zoveel plaatsen tegelijk opduiken, maar wolven op scooters hoorden in sprookjes thuis.

Het Nieuwsblad publiceerde op 12-12-2002 het volgende bericht:

De Waaslandwolf die twee jaar geleden omstreeks de jaarwisseling nationale bekendheid verwierf, steekt weer de kop op. Het spannende verhaal van de schapendoder eindigde toen met de anonieme melding dat de wolf door jagers was doodgeschoten en begraven. Nu wordt steeds meer het verhaal verteld dat het dier zou opgezet zijn en als trofee bij een jager in Moerbeke-Waas staat.

Foto van de beruchte "Waaslandwolf", uit de videofilm van de familie Dentz. Deze film bevat het enige beeldmateriaal dat er bestaat van de Waaslandwolf.

Zelzate

Mietje Stroel

*Het meisje van het
smokkelaarsbos dat
plaste waar het haar
paste.*

Volgens dit aloude verhaal was het meisje een vondeling, dat van een binnenschip was gevallen. Ze werd gered door inwoners van Zelzate. Smokkelaar Trus Panchee besloot haar op te voeden. Hij noemde haar Mietje.

Ondanks alle moeite slaagde Trus er nooit in om haar zindelijk te maken. Mietje bleef ongegeneerd stroelen (plassen) waar ze wou. Met de bijnaam 'Mietje Stroel' tot gevolg.

Ludiek initiatief

Geïnspireerd op dit verhaal werd Mietje Stroel in 1974 'geboren' als ludiek initiatief van de Zelzaatse carnavalsvereniging 'De Gilde der Polkaheertjes'.

Mietje Stroel

Het beeldje

De Gilde verzocht beeldend kunstenaar Arlette Hutsebaut om Mietje Stroel gestalte te geven. De kunstenaar vervaardigde een levensecht ogend beeldje in de vorm van een gehurkt plassend meisje.

Mietje kreeg een ereplaats voor het gemeentehuis. Ze verdween echter diverse keren spoorloos door studentengrappen, zo bleek telkens. Uiteindelijk werd het originele beeldje van Mietje Stroel verwijderd omdat de luchtverontreiniging het beeldje dreigde aan te tasten. Daarom werd in 1987 een afgietsel gemaakt, dat werd omhuld met een laagje brons.

Het originele beeldje bevindt zich sinds 1998 in het Museum Mietje Stroel, waar ook al haar kostuumpjes en memorabilia worden bewaard en tentoongesteld.

De kopie van het originele beeldje van Mietje Stroel prijkt ondertussen al jaren op een sokkel voor het Zelzaatse gemeentehuis. Daar doet ze nog steeds waar ze beroemd om is: stroelen! Bij feestelijke gelegenheden maakt ze van haar nood graag een deugd door bier of jenever te stroelen.

West Vlaanderen

Aarsele

De Duvelsput

In Aarsele, op de hoek tussen de Haantjesstraat en de Lammekensstraat, lag ooit de Duvelsput, zo ijselijk diep en zwart, dat niemand ooit de bodem ervan zag. Trouwens, het was je niet geraden, want op die bodem lag een vervloekte klok. Soms ging ze aan het luiden en al wie ze ooit heeft gehoord, beweert dat de klanken uit het diepste van de hel leken te komen.

Op zekere dag staken de Aarselenaars de koppen bij elkaar en ze kwamen overeen om de vervloekte klok uit de Duvelsput te halen. Alle paarden van het dorp werden verzameld bij de put. De moedigste van de boeren daalde, aan een lang touw, af in de put en bond een polsdikke koord vast aan de klok. Toen gingen de paarden, die één enkel span vormden, aan het trekken.

Centimeter voor centimeter werd de klok opgetrokken. Maar toen ze verscheen aan de rand van de put, sloeg het op de toren van de Sint-Maartenskerk twaalf uur en bij de eerste slag brak het polsdikke koord en de klok tuimelde terug de Duvelsput in. Niemand of niets was in staat ze eruit te halen. Nadien heeft men, voor alle zekerheid, de put gedempt.

Norbert Dewulf, inwoner 50 meter van de put, vertelt zijn verhaal:

Voor 1800 haalden plundersaars in de streek van Aarsele alle kerken leeg, in Aarsele waren ze de plundersaars te snel af en zelfs de klokken werden uit de kerktorens gehaald en verstopt. Deze klokken bleken later in de put verstopt te zijn. Wanneer ze deze klokken terug boven hadden getrokken met paarden sloeg het twaalf uur op de kerk van Aarsele en heel den boel viel terug de put binnen met paarden en al. Norbert geeft toe dat er iets eigenaardig aan de put moet zijn en dat de legende toch van ergens moet komen.

Beselare

De Heksen van Beselare

Al een maand of drie wordt Beselare, nabij Ieper, in opschudding gebracht door een geheimzinnig kattenspektakel: de oostkant van het stille dorp wordt elke avond opgeschrikt door een vreselijk kattenconcert. Overdag is er geen kat te zien, maar als de avond gevallen is, lopen ze bij honderden, meer, bij duizenden over de Kattenput, een brede kom in de eenzame oosthoek van Beselare. Wie niet ver van de Kattenput woont, loopt 's nachts als bespookt en behekst rond. En vindt rust noch duur. Velen liggen uren wakker van het lawaai, het gemiauw, gegrol en geblaas van de katten.

Klaas Boever sluit een weddenschap af om drie stopen bier. Hij zal door die kattenzee waden. Drie vrienden zullen meegaan. En de volgende avond zitten ze in "Het Sparrengat", niet ver van de Kattenput, stevige borrels te drinken. Daarna trekken ze op de katten af, onverschrokken, waarom zouden ze bang zijn? Met een dikke stok in de vuist en hun hoge laarzen aan ...

Als een golf komt de kattenvloed naar de vier helden toe. De vrienden lopen op de vloed in, stampen naar de katten, slaan met de stokken, op en neer, links en rechts, ze schoppen en ze brullen, maar alles tevergeefs. De kattenvloed stijgt. En geen enkele kat kunnen ze treffen. 't Is of ze erdoorheen slaan. 't Is of ze van damp zijn. Ze trekken hun jassen uit omdat ze bezweet zijn van het vechten. Maar na twee uur vechten vluchten ze weg van het kattenveld, naar huis. Als de moeders zien hoe hun zonen zijn toegetakeld, schreeuwen ze: "In godsnaam, wat is er gebeurd?" De kerels antwoorden niet, lopen naar bed, wentelen zich in hun dekens en liggen te rillen van de koorts en de angst. De dokter wordt erbij gehaald,

maar ook hij krijgt geen woord uit hun mond. Hij schrijft hete kalmerende dranken voor, schudt zijn hoofd en gaat heen. Eén van de moeders brengt de pastoor op de hoogte en beweert dat de jongens behekst zijn. "Er zijn meer heksen dan je denkt, meneer pastoor," zegt ze nog. "We zullen zien," zegt de pastoor.

En de volgende zondag zit het kerkje zo goed als vol voor de mis. Op het einde van de mis bidt de pastoor het Laatste Evangelie, dat donder en bliksem, dat duivels en heksen bindt en bezweert. Na dat evangelie slaat de pastoor gewoonlijk het dikke massaal dicht. Deze keer niet. Hij laat het boek openliggen. De mensen van Beselare staan op en gaan naar huis. Maar kijk, niet allemaal. Veertien vrouwen blijven zitten. Hun knieën op de zitting geklemd. Ze kunnen niet weg. Ze zitten als versteend. Ze zijn lijkleek maar hun ogen schieten vuur en vlam. De pastoor komt uit de sacristie en kijkt de heksen aan. Hij stapt naar het altaar en legt het misboek dicht. En nu veren de heksen op en lopen, ja, vluchten de kerk uit. Eén moeder heeft alles gezien maar de pastoor zegt dat ze moet zwijgen.

En vanaf dat ogenblik zijn de katten weggebleven. De vier kattenjagers zijn op slag genezen. En ook zij zwijgen erover in zeven talen. Maar Beselare herdenkt elk jaar zijn beruchte heksen in een heksenstoet.

Ze woonde daar ergens aan de rand van het Vuilewaasbos in een verrotte stulp gemaakt uit vette leemgrond gemengd met braamscheuten, biezen en stro.

Ze was daar toegekomen met Bamis 1699, het jaar dat de pestziekte woedde en veel slachtoffers maakte. Niemand wist van waar ze gekomen was, dit miswassen en verschrompeld schepsel. Haar aangezicht een derde te lang en men hoorde haar asem piepen van op een boogscheut afstand, zo geweldig aamborstig was zij.

Die er dichtstbij woonde, was al gauw op d'hoogte van haar geheimzinnige en duistere ambacht. Fiete was immers een waarzegster, ze kreeg veel vreemd bezoek, oa bijgelovige mislukkelingen, die bij haar te rade kwamen.

Door die kunst werd zij bij de toveressen gerekend die een akkoord met de duivel aangegaan hadden en alzo haar ziel "had overghegheven an den viant opdat hy haer helpen soude waerseghene". Het volksgeloof was diep ingeworteld dat waarzegsters niet mochten te rade gegaan

worden want "zij hebben God verloochend en den duivel aangehangen van wie zij ingegeven zijn hetgeen zij moeten waarzeggen".

Na een veertigtal jaar haar kunsten uitgeoefend te hebben is Fiete Kwik in de winter van 1739-40 spoorloos verdwenen zonder het minste teken van leven achter te laten! Was zij naar een ander gewest vertrokken? Of was zij gestorven en had de duivel haar lichaam doen verdwijnen zoals de eenvoudige landlieden in die tijd geloofden? Men heeft Fiete nooit meer gezien noch gehoord.

Het hof "De vuilewaese" en het "Vuilewaesbos" zijn in de Eerste Wereldoorlog verdwenen en niet meer heropgebouwd noch herplant, maar voor de oorlog woonde er daar een bejaarde boerenwerkmans E. B. die nog de plaats wist aan te wijzen waar Fiete Kwiks stulpe gestaan had, zoals het van ouder op kind verder verteld werd "een driehoekig stukske grond van een tiental meter overgroeid met biezengrass, duivelsklauwen kwikkruud dat men vruchteloos probeert uit te roeien". Duivelsklauw is een plant met rozerode bloempjes, en zaadhuysjes die aan naalden of priemen gelijken en op hun stengel hangen gelijk klauwen. Duivelsklauw kan gebruikt worden als bloedstelpend middel. Uit kwikkruud worden geneesmiddelen gemaakt, ondermeer kwikzalf, gebruikt tegen het schurft, 't zal ook wel de oorzaak van de lapnaam "Fiete Kwik" geweest zijn.

Beselare Heksenstoet Fiete Kwik gedoopt!

Brugge

Annaatje van 't Pitje

Calvariebeeld 'Annaatje van 't Pitje'

Er was eens een mooi en eenvoudig weesmeisje, Annaatje genaamd, ze woonde in de Carmersstraat. Op een koude winteravond was ze op stap, om water te halen voor een zieke buurvrouw. Plots doken een paar ongure kerels op, die haar beroofden van het weinige dat ze bij zich had en haar daarna in een waterput gooiden.

Dit drama gebeurde niet onopgemerkt en spoedig wist de ganse buurt het: "Annaatje is verdronken... ". In minder dan geen tijd stond een menigte rond de plaats van het onheil. In de put bleef het stil en donker. De pleegmoeder

van Annaatje zonk in wanhoop op haar knieën en kroop zo, al wenend en biddend, tot aan het miraculeus beeld van Maria in de kerk van de Potterie. Pas was ze aan de terugweg begonnen of ze hoorde reeds in de verte juichen: "Annaatje is gered ... een mirakel ... ". Terug bij de waterput kon ze Annaatje weer in haar armen nemen.

Op onverklaarbare wijze was de waterput die avond dichtgevroren. Waar overal elders het ijs nog dun en breekbaar was, bleek het in de put zo dik te zijn geweest dat het ijs Annaatje zonder moeite kon dragen. Gezien het donker was en zij bewusteloos lag, had niemand haar kunnen zien en had ze ook niet om hulp kunnen roepen. Pas toen men fakkels had aangebracht zag men haar liggen. Dit kon slechts een wonder zijn.

Een beeldhouwer uit de buurt kreeg opdracht een blijvende herinnering aan het voorval te maken. Hij sneed in hout het beeld van Annaatje, de handen in dankbaarheid gericht naar het Kruis en Maria. De waterput is reeds lang verdwenen, maar Annaatje van 't pitje staat er nog steeds op de hoek van de Carmersstraat en de Korte Speelmansstraat. Zo leeft ze verder in de herinnering van vele Bruggelingen.

Nadat ze Maximiliaan I van Oostenrijk voor een tijd gevangen hadden genomen, verbood deze het houden van een jaarmarkt en andere festiviteiten in Brugge.

In een poging om hem te paaïen, hield Brugge voor hem een groot feest en vroeg daarna voor de toelating opnieuw een jaarmarkt te houden, belastingen te mogen innen én ... het bouwen van een nieuw zothuis.

Hij antwoordde: "Sluit alle poorten van Brugge en je hebt een zothuis!"

De gouden kroontjes op het Stadhuis

Koning Karel VII van Frankrijk, kende dankzij het optreden van Jeanne d'Arc, militaire successen in de strijd tegen de Engelsen. Bij zijn tijdgenoten was hij echter vooral gekend omwille van zijn talloze liefdesavontuurtjes. Hij had daarbij de gewoonte aangenomen zijn "veroveringen" telkens te installeren in een van de vele kastelen die hij bezat.

Zo liet hij op een dag een jonge dame installeren in een kasteel met grote landerijen, genaamd "ConchylePot". Niemand zou er aanstoot aan genomen hebben, ware het niet dat de koning al vroeger dit landgoed geschonken

had aan een andere jonge dame, en dit om dezelfde reden. Deze laatste nam het besluit alles in het werk te stellen om haar vroeger verworven recht terug in bezit te krijgen. De zaak werd voor de rechtbank gebracht, maar telkens verdaagd of overgedragen aan andere rechtscolleges.

Immers, het betrof een aangelegenheid waar enerzijds het hoogste gezag van het land bij betrokken was, en anderzijds heel wat hooggeplaatsten en in het bijzonder de aanvoerders van het Franse leger, die het beu waren de koning te zien rondfladderen "in een wasem van parfum" in plaats van het krijsgebeuren tegen de Engelsen te volgen, het opnamen voor de aan de kant gezette minnares. Uiteindelijk werd de zaak voor het Brugse rechtscollege gebracht dat in die tijd wereldvermaardheid genoot.

Er werd te Brugge niet lang over gepalaverd. De geschiedenis van ConchylePot was immers meer dan gekend, onder meer door verhalen en liedjes van rondtrekkende minnezangers en troubadours die, met de nodige humor, van ConchylePot gezegd hadden: "C'est ici qu'on chie le pot"...

Het vonnis van het Brugse rechtscollege maakte hierop allusie en luidde: "Uit de aard van de zaak, en afgaand op de inhoud ervan, moet ConchylePot als een onaantastbaar en onvervreemdbaar recht van de eigenaar beschouwd worden". De koning die hiermee zijn zin kreeg was met het vonnis buitengewoon tevreden. Hij zei: "De schouwen waardoor de adem van die verstandige personen opstijgt, verdienen gekroond te worden". De daad werd bij het woord gevoegd, en sinds die tijd staan boven op de schoorstenen van het Brugse stadhuis twee gouden kronen.

De rijve van de Heilige Ursula

In de winter van het jaar 1477 wordt het leger van Karel de Stoute, hertog van Bourgondië en graaf van Vlaanderen, voor de poorten van Nancy verslagen door het leger van de Zwitsers en de Lor reinen. Zelf vindt de vorst hierbij de dood. Wat van zijn leger overblijft wordt uiteengedreven en zwerft van de ene plaats naar de andere.

Eén van de overlevenden, een Duits huursoldaat, klopt op een avond aan bij de portier van het St. Janshospitaal waar zieke en behoeftige pelgrims voor één nacht een onderkomen krijgen. De man is gewond en totaal uitgeput. Door al die ellende zagen de zusters van het St. Janshospitaal het als hun plicht zich over deze vreemdeling te ontfermen. Door hun liefdevolle en zorgzame hulp, ontsnapte hij aan een zekere dood. Enkele tijd later, toen de soldaat aan de beterhand was, vroeg hij om verf en penselen teneinde zich in de herstelperiode te kunnen bezighouden.

Eindelijk kwam dan de tijd dat hij het hospitaal kon verlaten, en hij liet er een vorstelijk geschenk achter. Om zijn dankbaarheid te betuigen voor de belangloze zorgen

die hij mocht genieten, had hij voor de zusters van het St.

Janshospitaal de prachtige rijve voor de relikwieën van St. Ursula geschilderd.

Meteen werd dit het meest unieke werk van de soldaat en kunstenaar:
Hans Memlinc.

De vleespasteitjes van Antonio Arnache

Het was in de tijd van hertogin Maria van Bourgondië, dat op de hoek van de Kelkstraat in Brugge, recht tegenover het statige herenhuis “De Zeven Torentjes”, een Italiaanse pasteibakker woonde, Antonio Arnache geheten. Hij was tot ver buiten Brugge bekend voor de beste vleespasteitjes van de stad. Van heinde en verre kwam iedereen bij hem pasteitjes kopen, althans diegenen die het zich konden veroorloven, want hij was niet goedkoop. Ze waren een geliefkoosd hapje op de feestjes van de rijke dames en kasteelheren.

Niemand kende het geheim achter het recept van deze lekkernijen en meester Arnache was ook niet meteen bereid dit aan de openbaarheid prijs te geven, wat begrijpelijk is.

Het gerucht van de lekkere vleespasteitjes was ook de hertogin ter ore gekomen en ze behoorde ook tot zijn regelmatige klanten. Haar kok was niet weinig jaloers toen ze beweerde dat senior Arnache veel betere pasteitjes kon maken dan hij. Daarom trok hij op een dag zijn stoute schoenen aan en ging, zogezegd in opdracht van de hertogin, bij Arnache om het recept vragen.

Omdat je een hertogin natuurlijk niets kan weigeren fluisterde hij, zeer tegen zijn zin, enkele onduidelijke ingrediënten in het oor van de kok. Veel wijzer werd deze er niet van. Hoe hij ook probeerde, hij slaagde er maar niet in om de smaak van de vleespasteitjes van Arnache te evenaren.

Op een dag kwam de bekende Italiaanse valkenier Orlandini op uitnodiging van Maria van Bourgondië naar Brugge. De hertogin was dol op valkenjacht en ze had gehoord van Orlandini die een meester was in het africhten van valken en sperwers. Ze bestelde een aantal jachtvalken en maakte met hem een afspraak om vanuit het kasteel van Male te gaan jagen. Maar Orlandini daagde die ochtend niet op.

Nog diezelfde dag zond ze haar dienstknechten uit om Angelo Orlandini te zoeken. Overal in de stad werd naar hem gezocht. Nergens was er een spoor van hem te bespeuren. Ook in zijn verblijfplaats was hij niet. Zelfs zijn dienaars en gezellen waren in de overtuiging dat hij vroeg in de ochtend naar het kasteel van Male vertrokken was.

Een kreupele bedelaar, die dagelijks aan de poort van de Sint-Donaaskerk zat, wist te vertellen dat een Italiaanse heer een geldstuk in zijn bedelnap had gegooid, dan in de richting van het huis "De Zeven Torentjes" was gestapt en binnengegaan was bij de pasteibakkerij van Arnache. Dat was het enige spoor dat men had.

Daarom beval de schout van Brugge, tot ontsteltenis van de pasteibakker, een huiszoeking. Ze doorzochten alle hoeken en kanten van zijn huis maar van Orlandini was geen spoor te bekennen. Ze waren bijna terug vertrokken toen de laatste wapenknecht lichtspelen zag in de plankenvloer en de schout beval om het luik open te maken. Arnache smeekte dit niet te doen omdat hij daar zijn geheim bewaarde en zijn pasteitjes maakte.

De schout hield voet bij stuk en liet het luik openbreken. Toen een dienaar in de kelder afdaalde hoorde men een kreet van afschuw! Op een lang, houten werkblad lag het bebloede, versneden lijk van een man. Aan het hoofd was Orlandini te herkennen. Wanneer de kelders en de tuin van het huis verder werden onderzocht ontdekte men verschillende lijken, de meesten vrouwen.

Vlak voor de toog waar de pasteitjes uitgesteld werden en de vrouw van meester Arnache haar klanten liet kiezen, zat een geheim valluik in de vloer waar de nietsvermoedende slachtoffers van Arnache door vielen. Hij gebruikte namelijk al jaren mensenvlees om de speciale smaak van zijn pasteitjes te verkrijgen.

Antonio Arnache werd samen met zijn vrouw gearresteerd en opgesloten in het Steen waar ze even later werden opgeknoopt.

Vanaf het ogenblik dat de schemering invalt tot omstreeks middernacht dwaalt de Witte Dame in de buurt van het Minnewater rond. Velen hebben haar al gezien, weinigen durven er over praten.

Nu nog weten oudere Bruggelingen te vertellen dat ze een Schotse lady was, gehuwd met een Franse officier. Maar op een dag was haar echtgenoot plotseling verdwenen. Er werd gefluisterd dat zij hem eerst bedrogen en betoverd en nadien vergiftigd had. Het waren maar geruchten, maar je weet hoe dat gaat... hoe meer er gefluisterd werd hoe meer het gerucht voor waar werd aangenomen. Hoe de dame in Brugge verzeild was, wist niemand. Ze had weinig contact met de stedelingen.

Na de dood van haar echtgenoot ging ze een teruggetrokken leven leiden in het Brugse Begijnhof. Slechts heel af en toe, na de mis, wisselde ze enkele woorden met de andere vrouwen die er woonden. Soms loerde ze ongeduldig door de gordijntjes, alsof ze nog iemand verwachtte, maar nooit kreeg ze bezoek. Ze ging vaak moederziel alleen in de stad wandelen. Men zag haar soms onder de bomen aan de Dijver, maar haar geliefkoosde plekje was de oever van het Minnewater en het Netelbos. Dat is het huidige Minnewaterpark. In de winter droeg ze altijd een lange vaalwitte mantel, in de zomer vaak een lang wit kleed, en dan had ze altijd een witte parasol in de hand. Ze werd gniffelend “de witte dame” genoemd.

Op een dag verdween ze. Het had dagen geduurd voor men besepte dat ze weg was. Men stelde een onderzoek in maar werd niet veel wijzer. Het huisje dat ze huurde was een toonbeeld van netheid en orde. Overal stonden portretten van haar Franse officier. Op de tafel stond nog een open inktpot. Er lag een briefje naast. Een soort afscheidsboodschap: *”Ik ga mijn lieve druïde zoeken. Vaarwel!”*

Het mysterie van haar verdwijning werd nooit opgelost. Tevergeefs werd zelfs het Minnewater afgedregd. Maar als het donker is wordt haar schim hier en daar in het Minnewaterpark en aan het Minnewater opgemerkt. Soms staat ze op de brug over het Minnewater, of duikt ze plotseling – geheel in het wit gekleed - achter een struik of een hoge boom op. Ze zwaait dan verlegen en vraagt smekend: *“O lieve druïde, kom toch mee met mij.”*

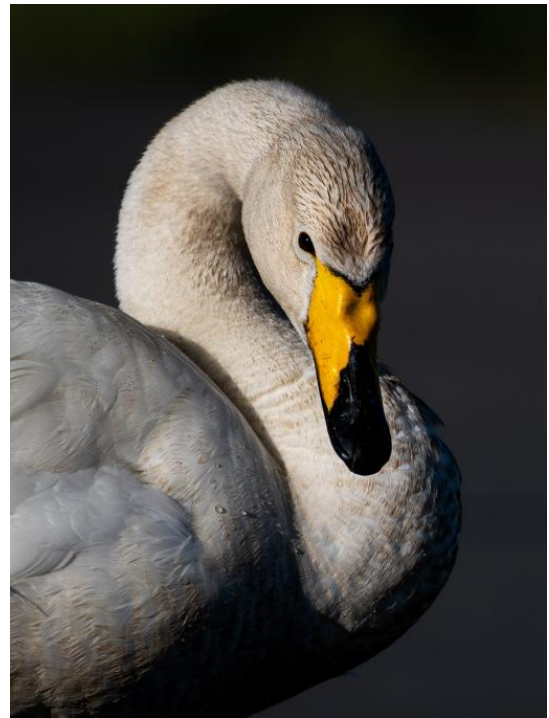
Brugge bezit een grote rijkdom aan monumentale bouwwerken. Het kleinste van de ganse stad is wellicht het sierlijke huisje "de zes engeltjes" in de Schaarstraat. Boven het venster steekt een eiken balk waarvan de schuin oplopende onderkant versierd is met houtsnijwerk: drie wapenschilden worden door zes engeltjes opgehouden. Waarom werd zo'n klein huisje met zo'n kunstwerk uitgerust? Een legende geeft er de verklaring van.

Lang geleden woonde in dit huisje een eenvoudige werkman met zijn vrouw. Zij hadden een mooie dochter aan wie een jonge edelman zijn liefde had verklaard. Zij hielden veel van elkaar. Steeds maar drong de jonge man er bij haar op aan om bij haar ouders toestemming te mogen vragen haar tot zijn bruid te nemen. Het meisje schrok daar echter voor terug. Zou haar geliefde bij het zien van het kleine eenvoudige huisje haar nog steeds als zijn bruid willen hebben? Zou het bezoek aan haar huisje niet het eind betekenen van hun liefde?

Elke avond, alleen op haar kamer, bad zij om een uitkomst voor haar uitzichtloos probleem. En toen gebeurde het wonder. Op een morgen was het huisje helemaal van uitzicht veranderd. Het venster was omgetoverd in glinsterende glas-in-lood ruitjes en een gebeeldhouwde eiken balk, waarop zes engeltjes drie wapenschilden ondersteunden, versierde het eenvoudige geveltje. Het huisje had een voornaam uitzicht gekregen. Een paar weken later werd in Brugge een groots huwelijksfeest gevierd.

Het was de lentemaand van 1482. De landsvrouw Maria van Bourgondië kwam op bezoek in haar geliefde Brugge om er haar favoriete hobby te beoefenen, de valkenjacht. Maar haar paard struikelde tijdens de jacht, ze viel en stierf. Haar echtgenoot Maximiliaan van Oostenrijk die gealarmeerd was door dit ongeval spoedde zich in allerijl naar Brugge. Maria werd begraven en voor Maximiliaan begon een nieuwe en harde tijd.

Zolang Maria leefde maakten de Bruggelingen vuisten in hun zakken. Maar nu is Maximiliaan de zondebok. Brugge wil namelijk net als het jonge Antwerpen dezelfde stadsvoorrechten. Toen Maximiliaan dit weigerde, werd hij opgesloten in het huis Craenenburg op de Markt.

Pieter Lanchals, de schout, baljuw en raadsheer van Maximiliaan van Oostenrijk, veroordeelde dit Brugse optreden. Maar de Bruggelingen pikten dit niet. Lanchals en andere edellieden werden gefolterd en onthoofd terwijl Maximiliaan het hele tafereel kon volgen vanuit zijn cel. Lanchals zijn hoofd werd op een piek op de Gentpoort geplaatst. Maximiliaan zon op wraak. Hij gaf Brugge haar voorrechten en werd vrijgelaten.

Maar hij keerde terug, maar niet alleen. Hij bracht een heel leger met zich mee. De soldaten mochten plunderen zoveel ze wilden. En als herinnering moest de stad Brugge tijdens zijn verdere bestaan "langhalzen" op de Reien laten leven. Deze langhalzen zijn de witte zwanen.

Het Beertje van de Loge

Vele eeuwen geleden werden onze streken geteisterd door de invallen van de Noormannen. De Bruggelingen hadden daarbij nog een bijkomende onheil stichter: een forse beer maakte de omgeving onveilig. Eenzame reizigers of zelfs groepen die zich buiten de muren van de stad waagden, werden door hem aangevallen. De beer was de schrik van de streek. Toen Boudewijn 'met de ijzeren arm' terugkwam van het koninklijk hof in Frankrijk, waar hij officieel als graaf van Vlaanderen was erkend, werd hij even buiten Brugge door een beer aangevallen. Zijn volgelingen, die de faam van de beer maar al te goed kenden, sloegen onmiddellijk op de vlucht. Pas toen ze merkten dat Boudewijn hen niet was gevolgd, keerden ze terug naar de plaats van het onheil.

Boudewijn 'de ijzeren', zo genoemd omdat hij bijzonder goed kon omgaan met wapens, was er in een hevig gevecht gewikkeld met de beer. Naarmate Boudewijn zijn aanvallen verdapperde, nam de woede van de beer toe. Niemand durfde nog dichterbij komen om de nieuwe leenheer te helpen. Plots stelde de beer zich recht op zijn achterste poten en ging met zijn rug tegen een boom staan om zo meer kracht te zetten achter een nieuwe uitval.

Terzelfdertijd echter sprong Boudewijn vooruit en doorboorde de beer met zijn lans. De stoot was zo hevig dat de lans zich onwrikbaar vastzette in de boom. Na een laatste stuiptrekking, nog steeds aan de boom vastgespijkerd, stierf de beer. De beer werd meegenomen en opgezet in de ridderzaal van de burcht.

Eenmaal terug in Brugge, deed het verhaal van het heldhaftig gedrag van de nieuwe leenheer in minder dan geen tijd de ronde. Toen zijn aanstelling als nieuwe leenheer gevierd werd, schonk de stad Brugge aan

Boudewijn een gebeeldhouwde, rechtopstaande beer, die sindsdien het bekende zinnebeeld is geworden van de grafelijke stad. Nu waakt er nog steeds een stenen versie over alle vreemdelingen die Brugge bezoeken.

Met die stenen versie bedoelt men natuurlijk het Brugs beertje in de Poortersloge. Daarom dat men het ook het Beertje van de Loge noemt, want het was het embleem van de vereniging 'Het Genootschap van de Witte Beer'. In 1417 kreeg die vereniging, waarvan de leden allemaal welvarende burgers waren, de toestemming van het stadsbestuur om het beeldje in zijn nis in de gevel van de Poortersloge te plaatsen.

In de tijd toen de Romeinen aan de verovering van Gallië begonnen waren, had een oude zeeman de zee vaarwelgezegd en leefde met zijn enige en mooie dochter Minna te Brugge, die toen nog een kleine nederzetting was, omringd door bossen en moerassen. Omdat hij wist dat hij niet zo erg lang meer te leven had, zocht hij voor zijn dochter een geschikte bruidegom. Zijn keuze viel op Horneck, een jonge man die af en toe op bezoek kwam.

Minna echter had haar oog reeds laten vallen op Stromberg, een jonge krijger van een naburige stam. Zij verzwegen dit voor haar vader, omdat ze wel wist dat hij die naburige stam niet hoog in het hart droeg. Om onenigheid te vermijden stelde ze dan ook steeds maar een definitieve beslissing uit. Toen de Romeinen het land binnenvielen, trokken de krijgers van alle stammen ten strijde. Zo ook Stromberg die vóór zijn vertrek van Minna de belofte van haar liefde en trouw had verkregen.

Nog enige tijd kon Minna haar vader ervan overtuigen dat een huwelijk haar nog niet paste, maar er kwam aan zijn geduld een einde en hij besliste dat bij de derde zonsopgang haar huwelijk met Horneck zou voltrokken worden. Zij was radeloos, verscheurd tussen haar belofte aan Stromberg en de wil van haar vader. De avond vóór de derde zonsopgang vluchtte zij het bos in, om nooit meer terug te keren.

Een tijd later kwam Stromberg terug. Het Romeinse gevaar was geweken. Toen hij hoorde dat Minna verdwenen was, begon hij een moeizame speurtocht. Uiteindelijk vond hij haar, verscholen in het dichte struikgewas, aan de oever van een brede beek. Het mocht evenwel niet meer baten. Minna was van het lange zwerven totaal uitgeput en ze stierf in de armen van haar geliefde.

Eerst wou Stromberg zich het leven benemen, maar hij besloot de plaats waar Minna overleden was blijvend te vereren. Na een hut te hebben gebouwd, legde hij een dam in de beek en in het midden van de droge bedding maakte hij een graf waarin hij Minna voor eeuwig te rusten legde. Daarna liet hij het water weer zijn vrije loop.

Op de oever waar hij Minna gevonden had, plaatste hij een zwaar rotsblok waarop hij, als aandenken aan Minna, « *MINNA-WATER* » beitelde. Het zou op dezelfde plaats zijn dat later de toren werd gebouwd die nu nog steeds het Minnewater domineert.

Het mirakel van Gods Huis

Er was eens een arme kaarsgieter. Zijn oude moeder was al dikwijls naar pastoors en kloosters getrokken om een grotere verkoop van kaarsen te bewerkstelligen. Tevergeefs echter. Zo kwam het dat zij niet langer tot last van haar zoon wilde zijn en zich liet opnemen in een godshuis.

Na een tijd was zij goed ingeburgerd. In het godshuis was er overigens geen tijd om zich te vervelen. Er werd echte Brugse kant gemaakt en er werd veel tijd besteed aan de kapel waar hun patrones, de Heilige Moeder, vereerd werd. Elk jaar op Kerstnacht werd een mantel, gemaakt van het zuiverste kant, om de schouders van het Mariabeeldje gehangen. Na de plechtige eredienst werd het kostbare kunstwerk weer opgeborgen tot het volgende jaar.

Nadat zij dit voor de eerste maal had meegemaakt, ging er bij de moeder van de kaarsgieter een licht op. In het grootste geheim zette zij zich aan het werk. Enkele dagen vóór Kerstmis vertelde zij haar zoon wat ze van plan was. Hij moest haar daarbij helpen. De zoon was stomverbaasd maar zij sprak met zoveel overtuiging dat hij haar zijn hulp niet kon weigeren. Kerstnacht kwam en de plechtigheid verliep zoals dit al altijd het geval was geweest. Nauwelijks was de plechtigheid ten einde en het laatste lichtje gedoofd of een gestalte ging voor enkele ogenblikken het kapelletje binnen.

De volgende morgen kwamen de bewoners van het godshuis opnieuw samen in de kapel. Pas was de deur geopend, of iedereen werd met verrukking geslagen. Nog

nooit was Maria zo mooi versierd geweest. Ze droeg een kapmantel van kant zoals men er nog nooit een gezien had. Allen knielden ze neer voor het wonder dat hen te beurt was gevallen. Het kantwerk dat ze de voorbije nacht nog opgeborgen hadden werd bovengehaald en vergeleken met wat het Mariabeeldje droeg. Er was geen twijfel mogelijk. Wat de Lieve Vrouw nu droeg was een goddelijk werk. Nog dezelfde dag verdrongen honderden Bruggelingen zich voor het godshuis om het wonder te aanschouwen.

En zo was het ook de volgende maanden. En elke bezoeker wilde een aandenken naar huis meenemen of een kaars aansteken. Dit stelde de godshuisbewoners voor een probleem. Toen kwam de moeder van de kaarsgieter met een voorstel: "Ik heb een zoon die kaarsen maakt, misschien kan ook hij er aan ons leveren. Hij kan ook Mariabeeldjes maken in was, gelijkend op ons mirakelbeeldje. Wijzelf zouden deze beeldjes kunnen aankleden met ons kantwerk." En zo gebeurde het ook.

Met al dit werk, deed ook de welstand zijn intrede bij de kaarsgieter. De volgende Kerstnacht waren niet enkel de oudjes van het godshuis, maar honderden Bruggelingen aanwezig voor de plechtige gebeurtenis. Onder hen ook de kaarsgieter. Voor de plechtigheid begon riep zijn moeder hem terzijde en zei: «Zoon, vertel nooit dat er eigenlijk geen echt mirakel gebeurde want misschien was het toch wel een echt mirakel. Ik was nooit erg goed in het speldenwerken, maar toen ik die kapmantel begon te maken was het alsof iemand de kantklosjes over mijn kussen deed vliegen.

De kaarsgieter nam toen zijn moeder in de armen en beloofde haar dat hun geheim voor altijd zou bewaard blijven. Toen de plechtigheid in de kapel begon, pronkte voor het Mariabeeldje een grote rijkversierde kaars, de dankbare gift van de kaarsgieter.

In de Spanjaardstraat staat een huis genaamd "Den Noodt Gods", bij de Bruggelingen beter gekend onder de naam "'t Spookhuis".

Lang geleden was dit huis een nonnenklooster. Volgens de overlevering was het mogelijk om het klooster via een onderaardse gang vanuit het nabijgelegen Augustijnenklooster te bereiken. De paters hadden deze gang echter niet nodig. Zij kwamen regelmatig in het nonnenklooster om er de Heilige Mis op te dragen en biecht te horen. Nu gebeurde het dat een pater verliefd werd op een jonge novice. Door gebed en boete probeerde hij de strijd tegen de bekoring te overwinnen. Toen hij echter bij toeval het bestaan ontdekte van de geheime gang brak bij hem de laatste weerstand.

Op een avond ging hij langs de onderaardse gang naar het nonnenklooster, op zoek naar zijn geliefde.

De jonge zuster, die reeds lang gemerkt had dat een pater moeilijk zijn ogen van haar kon afwenden, was diezelfde avond nog laat in de kapel achtergebleven om te bidden. Toen de volgende morgen de zusters zich verzameld hadden voor de Heilige Mis, werd haar verdwijning vastgesteld. Nooit werd nog een spoor van haar teruggevonden. Het leek wel dat het huis sindsdien behekst was. Enige tijd later verlieten de zusters dan ook het pand en vonden elders een onderdak. Dit was meteen het startsein voor een akelig verhaal dat op fluistertoon in de ganse stad de ronde deed.

Op het late avonduur zou de ene dag een sneeuwwitte gedaante met prevelende lippen door het leegstaande gebouw dwalen; de andere dag zag men het silhouet van een pater met grimmig gezicht het gebouw rondlopen. Beiden schenen nooit gehinderd te worden door muren of gesloten deuren. Nooit werden ze samen gezien en steeds om middernacht verdwenen de gestalten.

Of het spokenverhaal er iets mee te maken had of niet, feit is dat het huis doorheen de jaren meer dan regelmatig leeg en verlaten stond en dit was op zijn beurt er de oorzaak van dat het verhaal van de spoken nooit uit de actualiteit verdween. In het jaar 1877, dit is niet het

vervolg van de legende maar werkelijkheid, wordt het huis bewoond door de Engelse familie Unlacke. Zij vertellen aan vrienden en verwanten dat zij regelmatig met de spoken geconfronteerd worden.

Een zekere Eglinton, een in die tijd gekend en befaamd helderziende en medium, wordt door de familie Unlacke

naar Brugge uitgenodigd om een onderzoek in te stellen. Dit gebeurt in aanwezigheid van de schrijfster Florence Marryat die over deze gebeurtenis schrijft in haar boek "There is no death".

Volgens Marryat heeft Eglinton gesproken, zowel met de schim van de pater als met die van de non. De pater vertelde hem dat hij de jonge zuster aantrof bij het verlaten van de kapel. Toen hij haar zijn liefde verklaarde was zij zo van streek dat zij wegluchtte. In een vlaag van woede om zijn afwijzing, vermoordde hij haar en begroef het lijk. De laatste woorden die Eglinton nog van de pater vernam waren: "Bid veel voor de ongelukkige die ik ben."

De schim van de zuster vertelde aan Eglinton, steeds nog volgens Marryat, hetzelfde verhaal. Zij smeekte op haar beurt te bidden voor haar moordenaar. Op de vraag van het medium wie haar moordenaar was geweest, wou ze alleen kwijt dat hij een Italiaan was, 31 jaar oud. Zelf heette ze Hortence Dupont en was 23 jaar toen ze vermoord werd. Dit gebeurde in het jaar 1498.

Moord op een jong, onschuldig nonnetje

In 1498 leefde het jonge nonnetje Hortence Dupont samen met andere zusters in "Den Noodt Gods", een huis in de Spanjaardstraat in Brugge. Daar werd een 31-jarige pater verliefd op haar. Hun tragische liefde leidde tot haar dood. Sindsdien is het huis behekst en kreeg het de toepasselijke naam "'t Spookhuis".

Eind 15e eeuw werd het huis "Den Noodt Gods" in Brugge bewoond door een groep nonnen. Regelmatig kwamen er paters van het nabijgelegen Augustijnenklooster langs om er de mis op te dragen en de biecht te horen. Maar, ramp o ramp, een van de paters werd verliefd op de jonge zuster Hortence Dupont.

Sneeuw witte gedaante met prevelende lippen

Toen de pater toevallig het bestaan ontdekte van de geheime gang tussen het huis en het Augustijnenklooster brak bij hem de laatste weerstand tegen zijn verliefdheid. Via de onderaardse gang zocht hij zijn verboden geliefde op. De jonge zuster, die reeds lang gemerkt had dat de pater moeilijk zijn ogen van haar kon afwenden, was diezelfde avond nog laat in de kapel achtergebleven om te bidden. Het kon niet anders dan dat het noodlot toesloeg.

De volgende ochtend stelden de andere zusters de verdwijning van Hortence vast. Nooit werd nog een spoor van haar teruggevonden. Wel leek het of het huis sindsdien behekst was. Toen de zusters uiteindelijk het

pand verlieten en verhuisden, was dit het begin van een griezelverhaal dat de stad snel in de ban hield.

Zo zou op het late avonduur de ene dag een sneeuwwitte gedaante met prevelende lippen door het leegstaande gebouw dwalen, de andere dag zag men het silhouet van een pater met grimmig gezicht het gebouw rondlopen. Maar nooit werden ze samen gezien en steevast om middernacht verdwenen ze.

"Hij had mij lief en ik hem"

Honderden jaren later werd het huis, na regelmatig leeggestaan te hebben, bewoond door de Engelse familie Unlacke. Zij vertelden aan vrienden en verwanten dat ze regelmatig met de spoken geconfronteerd werden. Wat het spookverhaal nog "groter" maakte: zou de legende dan toch geen legende zijn?

De Unlackes zochten naar een antwoord en huurden een helderziende in, die erin slaagde zowel met de pater als met de jonge zuster te praten. Volgens de pater was Hortence zo van streek van zijn liefdesverklaring, dat ze wegvluchtte. In een vlaag van woede om haar afwijzing, vermoordde hij haar en begroef hij het lijk.

In ieder geval beleefde de helderziende de dag nadien de schrik van zijn leven toen hij zware stuiptrekkingen kreeg en in een coma leek te vallen. Tussen zijn wenkbrauwen gloeide op dat moment een kruis. Plots verscheen Hortence voor hem, die hem bekende dat "hij had mij lief en ik had hem lief".

Er zal dus nog veel gebeden moeten worden om dit schandaal ooit "ontspookt" te krijgen...

Met dank aan www.stedeninfo.be

Lang geleden woonde er in een huisje dicht bij de Rozenhoedkaai een heel mooi meisje, genaamd Marieke. Haar lange, blonde, krullende haren vielen op haar tere schouders. Haar ogen waren blauw als korenbloemen, en ze had een glimlach om haar roze mondje waaraan niemand kon weerstaan. Ze droeg ook van die mooie belletjes in haar fijne oortjes en haar borstjes zwollen als verleidelijke appeltjes onder haar dunne lijfje.

Ze was tot over haar oren verliefd op een knappe jongeman. Hij heette Claes. Ook hij hield veel van haar, maar zij zagen elkaar niet veel. Hij was een dichter en minnestreel die van kasteel tot kasteel trok om zijn liederen voor de mensen te zingen. Claes had haar een schijfje blauwe agaat gegeven dat hij van één van zijn verre tochten had meegebracht. Ze droeg het aan een touwtje op haar borst als teken van liefde en trouw.

Elke avond stond zijn Marieke voor haar venster, en als de zon rood achter het Belfort neerging hield zij het juweeltje dicht bij haar hart en dacht zij aan haar dichter. Zij verlangde zo naar hem. Jammer dat hij altijd zo lang wegbleef.

In die tijd leefde in het water van de Rozenhoedkaai een waterduivel. Overdag verborg hij zich dicht tegen de bodem want op het water was het een komen en gaan van platte bootjes volgeladen met wol, laken, tapijten, specerijen, zout en groenten. Maar 's avonds, als het donker werd, kwam hij tevoorschijn. Hij kon zijn ogen niet afhouden van Marieke, dat wonderbaarlijke schepsel dat voor haar raam stond.

In de luwte van een warme zomeravond kwam hij naar haar toe als een gouden vogel die op haar vensterbank kwam zitten. Hij toverde haar minnestreel nog mooier voor ogen dan hij al was en Marieke huiverde van liefdesverlangen.

“Kindje toch”, fluisterde hij haar in het oor, “wat is je liefje toch mooi. Wat zou je ervoor geven om hem terug te zien?”

“O lieve vogel, alles zou ik ervoor over hebben om hem nu in mijn armen te houden”, antwoordde ze.

“Dat kan”, fluisterde hij heimelijk. “Kom aan de rand van het water als de klok op het Belfort vannacht twaalf uur slaat, en geef me je juweel. Dan zal hij terstond bij jou zijn.”

Ze twijfelde, maar het verlangen naar haar Claes was groter dan haar voorzichtigheid, en dus ging ze tegen middernacht, bij het licht van een kaars, naar de loopplank aan de oever van het water.

Bij de eerste slag van de torenklok rees de waterduivel uit het water achter de Bloedkapel op. Hij zweefde over de Reien en wierp zich op Marieke. Toen de twaalfde slag uit de galmgaten van het Belfort over de stad neerdaalde, zeeg Marieke neer. De waterduivel had alle bloed, alle leven uit haar gezogen en met een ijselijke kreet verdween hij in de diepte. De nachtmist dekte haar toe met een grijze lijkwade.

De volgende morgen stapte Claes zodra de Gentpoort openging de stad binnen. Hij haastte zich langs het Pandreitje naar de Rozenhoedkaai en vond Marieke beneden aan het water. “Ach, schoon lief, waarom lig je hier te slapen?” fluisterde hij zoetjes. “Wil nu opstaan en laat ons verder gaan, dit is geen rustplaats voor een zo’n mooi meisje als jij”, zong hij zacht. Toen scheurde de schaterlach van de Boze het mistgordijn open. Claes werd lijkkbleek. Hij werd zo koud als zijn prinsesje en langzaam viel hij voorover. Zijn koude lippen op haar koude lippen.

Enige tijd later vond men hun beide verstijfde lichamen dicht bij elkaar, alsof ze elkaar hadden omarmd voor een lange reis waarvan ze nooit zouden terugkomen.

En de waterduivel? Die leeft nog altijd in het water van de Reien. En als het donker is zie je hem soms – bij het schijnsel van de verlichting – de kop boven water steken, op zoek naar mooie meisjes bij een open raam.

Serena en de Brugse kant

Vrouw Barbara was weduwe geworden: haar 5 kinderen werden aan het werk gezet om niet te vervallen in armoede: bijna dag en nacht draaide het spinnewiel in het huis. Serena, de oudste dochter deed flink haar best, maar voelde goed aan dat het harde werk niet voor een blijvende oplossing kon zorgen. Daarom bad zij elke avond in stilte tot de Heilige Maria en deed een belofte: als zij haar familie zou helpen, dan zou zij afzien van elke vreugde en hoop die zij in haar hart koesterde.

De lente breekt aan. Om te bekomen van het harde werk krijgt Serena een vrije dag en zij gaat een wandeling maken met haar jeugdvriend, Arnold.

Terwijl ze uitrusten, gebeurt er plots iets heel bijzonders. Een legertje spinnen, strijkt neer op de hoofddoek van

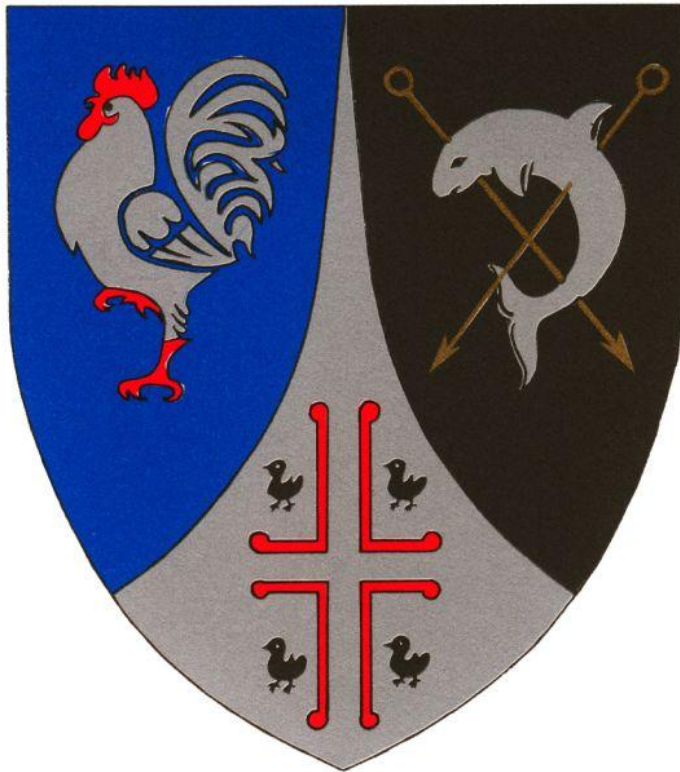
Serena en met verbazing stellen zij vast dat uit het heen en weer geloop van de diertjes een web geboren wordt met figuren, vogels en bloemen. Plots verdwijnen de spinnen: het ragfijne werk blijft achter als bewijs dat het geen droom was. Voor Serena is dit duidelijk een teken van God. Als eenvoudige spinnen zo'n werk kunnen maken, dan moet een mens daar toch ook toe in staat zijn? Arnold maakt met enkele takken een houten raamwerk waarop het doek met het web wordt vastgemaakt en Serena neemt het mee naar huis.

Diezelfde avond nog zet zij zich aan het werk. Wanneer Arnold haar de volgende morgen komt opzoeken, zit ze hopeloos in de war met al de fijne zijden draadjes. Hij stelt voor de draadjes te bevestigen aan houten stokjes. Het over en weer brengen van de stokjes, de eerste kantklosjes, verloopt eerst nog wat onhandig, maar na enige tijd is het als het ware kinderspel geworden. Het eerste kantwerk was er. Arnold tekent dan andere motieven en de eerste werkjes worden aan rijke kooplieden verkocht. Weldra wordt het kantwerk een veel gevraagde en duurbetaalde waar. Het is voor Serena een hele opgave om aan de vraag te kunnen blijven beantwoorden en daarom leert zij het kantklossen aan haar zusjes aan. De welstand komt terug in het gezin. Een paar maand later is Arnold erin geslaagd zijn meesterwerk klaar te krijgen dat hem toelaat erkend te worden als volwaardig beeldhouwer. De jeugdvriendschap met Serena is bij hem uitgegroeid tot echte liefde en hij vraagt haar ten huwelijk. Groot is echter zijn verwondering als hij door haar wordt afgewezen, terwijl zij toegeeft veel van hem te houden. Voor Arnold breekt een moeilijke tijd aan. Het jaar verloopt en het wordt weer lente.

Om de verjaardag van de wonderlijke gebeurtenis te vieren trekt Serena, ditmaal alleen, terug naar de plaats waar haar een goddelijk teken werd gegeven. Daar denkt zij terug aan Arnold en vraagt de Heilige Maria ervoor te zorgen dat hij niet langer zou lijden. Plots zijn er terug de honderden spinnen. Evenals het jaar voordien beginnen zij op haar zwarte hoofddoek een bijzonder web te spinnen. Aandachtig kijkt ze toe. Het is een bruidsboeket. De spinnen blijven doorwerken met een ongekennde ijver en rond het bruidsboeket verschijnt een tekst die pas leesbaar wordt als de spinnen weer verdwenen zijn: "Serena, ik ontsla je van je belofte." Serena barst in snikken los. Het zijn tranen van dankbaarheid en vreugde.

Arnold was haar gevolgd en had zich verscholen gehouden in het struikgewas. Haar snikken doet hem evenwel zijn schuilplaats verlaten en hij snelt op Serena toe. Zij toont hem het nieuwe web en vertelt dan van haar vroegere belofte. Voor Arnold wordt alles nu duidelijk. Er staat niets hun geluk nog in de weg en korte tijd... later wordt dan ook hun huwelijk ingezegend.

De Haan

De Haan

Jaren en jaren geleden woedde een felle zeestorm. Een ontredderd schip stond op het punt te vergaan en dreef af in de richting van de duinen van Klemskerke. De wind blies uit het land. Opeens hoorden de schippers een haan kraaien. Zij hoorden hem een tweede keer en riepen "Land! Land!". Kort daarna strandde het schip bij Klemskerke en waren de schippers gered. Doch die haan had zo luid gekraaid dat hij doodviel. Sedertdien noemt die aanlegplaats: De Haan.

Soms wordt het enigszins anders vermeld:

Niet ver buiten de kust, op een 700 m van het strand weg, bestaat er een onderzees labyrinth, dat door alle schepen als de pest wordt gemeden. Eeuwen geleden was daar een schip in nood en werd door de kloof aangezogen. Het geraas van het onweer dempte het hulpgeroep van de

bemanning en de dik neervallende sneeuw spreidde een ondoordringbare sluier tussen zee en land. In deze uiterste nood en nadat de vissers de Maagd, Ster der Zee, hadden aangeroepen, hoorden zij plotseling het zilveren klokje van de visserskapel het angelus kleppen. Er viel ineens stilte in en de zee leek bedaard. Vanuit hun boot hoorden de vissers het lied van de haan. Ook de redders hadden het lied gehoord en snelden te hulp. Door de zang van de haan geleid kwamen ze net op tijd om de vissers te redden voor hun boot in de afgrond verdween. Alleen de haan verdronk, maar werd door de zeelieden aan wal gebracht en sindsdien werd het kustplaatsje De Haan genoemd. Tussen Zuijkerke en Houtave bestaat er nog een wijk die "Strooien Haan" wordt genoemd, herinnerend aan het verdwenen of zelfs legendarisch kapelletje dat deze geredde vissers zouden opgericht hebben als dank; zij zouden op het dak van de kapel een strooien haan gezet hebben.

Mong De Vos

De legende vertelt dat Mong vroeger met zijn vader het strand afschuimde op zoek naar

wrakhout, stukken visnetten, balen katoen en tonnen al dan niet gevuld met wijn. In de winter gingen beiden vishaken leggen op het strand om de vis te verschalken bij hoog water.

Als strandjutter was Mong De Vos onverbeterlijk. Vanop de duinentop tuurde hij bij vloed urenlang de horizon af om als eerste bij het aangespoelde aanwezig te zijn en zo de andere strandjutters voor te zijn. Hij deinsde er ook niet voor terug om andermans vondsten te stelen wat uitmondde in regelrechte vechtpartijen. Ook het stelen van kippen en konijnen bij de burens was hem niet vreemd.

Zijn opmerkelijke levensstijl leidde tot de beschuldiging van de inwoners tot hekserij. Hij werd door de plaatselijke bevolking naar het strand gesleept en op de brandstapel gezet.

Die legende wordt in verschillende taferelen (de gevangenneming, het boeien en tenslotte de verbranding van een levensgrote pop op het strand) uitgebeeld tijdens de jaarlijkse Vosseslagfeesten in juli.

Gistel

Sint-Godelieve

Godelieve van Gistel is wellicht één van de meest vereerde Vlaamse Heiligen geweest. Ze werd omstreeks 1052 geboren en stamde af uit een adellijke familie op het slot Londesvoorde (Londefort) nabij Bonen in het graafschap Boulogne. Godelieve stond bekend voor haar liefdadigheid. Heel jong nog werd ze uitgehuwelijkt aan Bertulf van Gistel, zoon van de kasteelheer van Gistel. Een verstandshuwelijk, geregeld door de ouders, en waarbij niet gevraagd werd naar de mening van de aanstaanden. Een groter contrast dan tussen

het verfijnde beschaafde meisje en het ruwe volk uit de kuststreek was nauwelijks denkbaar.

Al van bij het begin liep alles verkeerd. Deze man moest niets van haar hebben en hij bleef afwezig op het drie dagen durende huwelijksfeest. Haar schoonmoeder vatte voor haar een nietsontziende haat op. Eenzaamheid en vernedering werden haar dagelijks lot. Van een normaal huwelijksleven was geen sprake. Bertulf keek naar zijn vrouw niet om. Het kwam zelfs zo ver dat hij Godelieve liet verbannen naar zijn moeder, terwijl hij in de ouderlijke burcht bleef wonen. Daar werd ze ondergebracht in de hoeve, bij het dienstvolk. Hier werd ze slechter behandeld dan de minste dienstmeid, maar zij doorstond haar beproevingen op heldhaftige wijze.

Het lukte Godelieve zelfs om te vluchten naar haar ouderlijke huis, waarop haar ouders een klacht indiende bij de bisschop van Doornik en de graaf van Vlaanderen. Daarop moest Bertolf haar terug nemen en goed behandelen. Dat deed Bertolf, maar achter een sluier van schijn zon Bertolf evenwel op een list om toch van haar af te komen. Op aanstoken van zijn jaloerse moeder werd een ongeluk in scène gezet tijdens een korte reis naar Brugge. Toen Bertolf even afwezig was werd Godelieve in zijn opdracht op 6 juli 1070 door zijn knechten gewurgd op het neerhof. Haar levenloze lichaam werd in een poel gedompeld.

Bertolf liet haar begraven in de kapel en een korte tijd later hertrouwde hij en kreeg bij zijn tweede vrouw een blindgeboren dochter. Toen de moeder van het kind na 13 jaar ook overleed en eveneens werd begraven in de kapel naast Godelieve sloop het kind op zekere dag de kapel binnen. Zij knielde op één van de twee graven en smeekte de hemel om haar zicht terug terug te krijgen. Zij werd van haar blindheid genezen door de ogen te wassen met water uit de poel waarin het lijk van de

gewurgde Godelieve was geworpen. Nadat het wonder geschiedde constateerde ze dat ze niet op moeders graf maar op de grafsteen van Godelieve had geknield.

Onder invloed van dit wonder trok Bertolf het boetekleed aan, kwam tot inkeer en ondernam vele pelgrimstochten om zijn laatste dagen in klooster te slijten. Drogo, een monnik van de voormalige abdij van Sint-Winoksbergen, schreef tien jaar na haar dood met grote nauwkeurigheid haar leven in de 'Vita Godeliph'. Hij verklaarde dat zij heilig mocht worden verklaard, omdat zij als verstoten echtgenote haar onverdiende lijden had doorstaan naar het voorbeeld van Christus.

Op 30 juli 1084 werd Godelieve's gebeente door de bisschop van Doornik uit haar graf gelicht en op het altaar in de kerk van Gistel geplaatst, de toen gebruikelijke procedure van heiligverklaring.

Nog steeds wordt de verering van Godelieve in stand gehouden en aan het putwater van Gistel wordt geneeskracht toegeschreven.

Enkele weerspreuken over Godelieve:

- Als het op St. Godelieve regent, zal het zes weken lang duren.
- Regen op St. Godelieve zal u 3 weken van waker gerieven.
- Regen op St. Godelieve, de zee loopt over naar believen.
- Regen op St. Godelieve 's feest, water binnen 6 weken het meest.
- Als het op St. Godelieve regent, vult zij haar putje voor 40 dagen.
- Als het op St. Godelieve regent, de Heer de groentetuinen zegent.

Ieper

Het paardje van Malegijs

Op kermismaandag, rond de jaren 1520 wandelden drie meisjes uit eenzelfde buurt in de koele valavond door de stad Ieper. In de Tempelstraat ontmoetten zij een klein paard, dat zonder leidsman

was en scheen te dwalen. Het dier leek hen zo wondermooi, aardig en bevallig, dat de drie meisjes bleven stilstaan om het te bekijken. Het steigerend paardje was wit, zonder haar en zeer glad, op elke bil vertoonde zich, alsof het borduursel was, een groene papegaai en rond de buik zag men verscheidene ranken bloemen hangen. De poten van het paardje waren zo rond als gedraaide pilaren, terwijl garen kwispels de manen vormden en de staart gemaakt was uit bontkleurige zijden linten. Op zijn rug lag een zadel van rooskleurige zijden linten. Op zijn rug lag een zadel van rooskleurige damast. Terwijl de drie meisjes zich door de ongewone schoonheid van het paardje lieten vervoeren, kwam van ver een knecht toegelopen, die de meester van het verloren dier scheen te zijn. Hij richtte zich tot de opgetogen meisjes en vroeg hen of ze wel ooit zo een welgemaakt paardje hadden gezien. Toen zij verrukt "nee" antwoordden, zei hij: "Ik geloof het wel, want het paardje komt van Japan. Ik ben er vandaag voor het eerst mee in de stad Ieper aangekomen. Zijn hoedanigheid maken het nog bewonderenswaardiger dan zijn uitgelezen gedaante. Het wil zich namelijk niet door een man laten berijden, maar daarentegen is het bijzonder geschikt om juffrouwen te vervoeren. Zodra dezen het willen bestijgen, laat het paardje zich op de knieën vallen om de juffrouw

op zijn rug te laten plaats nemen. Mocht het u lusten er een kleine wandeling mee te doen, zet u dan maar alle drie op het paardje, zegt waar ge woont of waar ge heen wilt en het zal er u met alle genoegen naar toe voeren."

De meisjes aarzelden even, maar toen besloten ze toch een ritje met het paardje te ondernemen. De knecht begon het te strelen en beval het op zijn knieën te gaan zitten, hetgeen het ook onmiddellijk deed, zodat de meisjes het konden beklimmen. Nadat ze de knecht nog eens goed op het hart hadden gedrukt het paardje niet te laten lopen, zette het zich in beweging.

De voorste juffrouw hield zich vast aan de toom, die een gevlochten zijden koord was en het fiere dier trad zo zachtjes vooruit dat men ternauwernood zijn voetstappen hoorde. Maar stilaan versnelde de tred van het paardje en het scheen weldra dat het als een pijl langs de weg vloog. Zo waren de drie meisjes reeds de stadspoort uit vooraleer zij merkten dat zij misleid waren geworden. De avond was intussen gevallen en het werd onmogelijk om te schatten hoe lang de weg was die het paardje al had afgelegd. Maar plots hield het stil en de meisjes bevonden zich voor een wondermooi groot kasteel welke talloze vensters had.

Duizenden muziekinstrumenten lieten welluidende tonen horen en bekoorden het oor van de meisjes. Het scheen trouwens wel alsof men binnenin lustig danste en sprong.

Plots ging de poort van het kasteel open. Het paardje reed binnen met de drie meisjes. Ook de knecht trad binnen en de poort sloot zich vanzelf achter hen zodat niemand er meer uit kon. Maar een ogenblik nadien opende zich een zijdeur en talrijke kostelijk geklede hofvrouwen vertoonden zich aan het oog van de leperse meisjes.

Verder in de kamer stond een welgedekte tafel en aan het hoofdeinde daarvan zat een heer die de meester van het huis scheen te zijn.

Enkele jonkvrouwen stonden op, naderden de drie meisjes en hielpen hen van het paardje te stappen, dat andermaal de knieën boog, en deden ze binnenkomen. De meisjes, die van hun verbaasdheid nog niet bekomen waren, verzochten om verontschuldiging voor hun ontijdige verschijning op het kasteel en wilden meteen weggaan.

Maar men gaf aan die verontschuldiging geen gehoor en de meisjes waren verplicht het verzoek der jonkvrouwen in te wilgen en binnen te treden.

Daar werd hun aandacht getrokken op de grote heer, uit wiens ogen een flikkerende klaarte straalde. Hij was gekleed in een soort grote tabbaard uit damast, die zijn hele lichaam bedekte, op zijn hoofd had hij een soort Turkse muts, met vooraan een klein spiegeltje en aan beide zijden diamanten en andere kostbare stenen. Met zijn vleierende taal wist de heer de drie meisjes zo vriendelijk te overhalen, dat zij een plaatsje aan zijn tafel aanvaardden om een brokje mee te eten. Na het avondmaal deden de drie meisjes het verhaal van hun wedervaren en verzochten hun leidsman om hen weer bij hun ouders te brengen.

Maar de grote heer richtte zich van zijn zetel op en sprak: "Lustige beminden. Nu Malegijspaardje ons het geluk heeft verschaft, die edele juffrouwen van Ieper op dit kasteel te ontvangen, mogen wij niets nalaten om hen deze avond op een aangename en vrolijke wijze te laten doorbrengen. Laten we pand spelen."

En alsof al de hofjuffers het gedacht van hun heer raadden, hadden zij zich reeds in een ronde geschaard, nog eer hij de laatste woorden had uitgesproken. Zij lieten een plaatsje open voor de Ieperse meisjes, opdat dezen zich bij hen zouden voegen.

De oudste sprak: "Ik speel niet mede, want mijn ouders zouden ongerust zijn, zo ik mij langer ophield".

"Ik ook niet" zei de middelste.

"Ik wil volstrekt vanavond thuis zijn" zegde de jongste die vreesde bekeven te worden.

Maar na die weigering kregen de ogen van de grote heer zulk een helse uitdrukking en zijn gelaatstrekken betrokken met zulk een wrede somberheid, dat zij zich weldra in de ronde zetten om zich aan de akelige begoocheling van dit gezicht te onttrekken. De drie meisjes meenden eerst dat hun weigering een onbetamelijkheid geweest was en beschuldigden zich reeds van de ongunstige verandering, die zij in de manieren van dit personage bemerkten.

Zo begon men dan pand te spelen. Als de beurt aan de drie meisjes kwam om de woorden na te zeggen, die de grote heer voorsprak, bleef ongelukkiglijk hun gewone behendigheid in het pandspelen in gebreke en zij waren door zijn gezicht zodanig onthutst, dat zij telkens misten en moesten pand geven. Dit duurde zolang dat de drie meisjes alles moesten afgeven, wat zij bij zich hadden: al hun goudwerk zoals oorringen, kettingen, ringen en armbanden, zelfs hun klederen raakten ze kwijt. De meisjes wachtten met benepen hart het einde van dit spel af.

"Nu " zei de grote heer, "eer wij tot de uitdeling der panden overgaan, moeten wij eens op de gezondheid van het Maleijspaardje drinken, dat die juffrouwen zo wonderbaar op ons kasteel gebracht heeft."

Op de uitspraak van die woorden, werden de ogen van al de hofdames helderder en schoten vlammetjes, die onze drie meisjes schier verblinden. De postknecht trad binnen, schonk de glazen vol en het schenkbord ging plechtig rond. Het scheen wel dat de lippen van de grote heer enige geheimzinnige woorden mompelden. Zijn Turkse muts stond nu veel hoger dan tevoren alsof er op zijn hoofd iets opgroeide, dat zich in de lucht verhief. Men hief de glazen op en bracht ze aan de mond, maar toen de eerste druppel nat over de lippen der meisjes was

gelopen, schenen zij ineens uit een droom te ontwaken en bevonden ze zich onder de blauwe hemel in het bedauwde gras, dat op de bodem van een grote diepte groeide. De tover was verdwenen.

De drie meisjes zaten in een put zonder te weten waar, halfnaakt, op een onbekende plaats in het midden van de nacht in een grote diepte, vanwaar men niets ontdekken kon van de sterren aan de hemel.

Hun stomme verbaasdheid maakte weldra plaats voor een wederzijds beklag over hun jammerlijk lot. Eindelijk zochten zij een middel om uit die put te klimmen, dwaalden blootshoofds en voets enige stonden op de berg rond en ontwaarden een hut, waar zij hun stappen naar toe richtten. Ze klopten aan de deur, de boer stond op en vroeg bars wat ze begeerden. De drie meisjes verhaalden hun ongeval en vroegen naar de naam der plaats, waar zij zich bevonden. "Op de kemmelberg" was het antwoord, "Op meer dan twee uren van de stad, en naar ik hoor, zijt gij in die bende toveressen geweest, die hier alle nachten op de berg een schromelijk gerucht maken. Over een uur zelfs ben ik nog opgestaan en heb mijn hoofd door het

venster gestoken, maar ik heb niets gezien dan een groot licht, alhoewel ik gedurig hoorde spelen, zingen en dansen".

De drie meisjes baden om klederen en hulp, maar de boerin die uit haar bed alles gehoord had, riep: "neen, klaas, helpt ze niet. Ik heb het gedacht dat die vrouwen welke zich zo naakt aan onze deur durven vertonen, wel drie toverheksen zouden kunnen zijn, die komen om ons te bedriegen en ons kind te betoveren, want ik hoor het al schreien, laat ons hen liever vastgrijpen en verbranden."

"Ik geloof dat ge gelijk hebt vrouw" zei de man, "want het is onmogelijk dat drie Ieperse juffrouwen, dochters van treffelijke ouders, op de Kemmelberg komen."

En hij greep de oudste die zich het dichtst bij hem bevond, bij haar blauwe onderrok vast. De andere twee vluchtten en liepen de berg af. Het eerste meisje schreeuwde en worstelde met de moed der wanhoop, maar er bleef haar weinig kans om te ontsnappen over tot de haak van haar rok gelukkig lossprong. Zij liet haar rok in de handen van de boer en liep weg.

Na lang over onbekende wegen gedoold te hebben, kwamen die schamel geklede meisjes met de ogen vol tranen, beschaamde wangen en bonkend hart eindelijk aan een herberg en klopten daar ook aan. Zij durfden aan de waard, die voor hen moest opstaan, niet meer vertellen hoe zij in die ellendige staat gekomen waren, uit vrees niet beter dan de eerste maal behandeld te worden, daarom verzonnen zij een leugen. Zij deden de waard geloven, dat zij door struikrovers overvallen en uitgestroopt waren geweest. Dit verhaal boezemde medelijden in. De drie meisjes werden binnen geleid en van kleren voorzien. Het werd helemaal goed toen de waard vroeg wie ze waren, want hij scheen de vader van de jongste te kennen.

"Als dat zo is" zei de waard "ga ik mijn wagen inspannen

en u direct naar huis brengen, want ze moeten daar zeker ongerust zijn."

"O doe dit, doe dit, brave man" spraken de drie meisjes tegelijk, "onze ouders zullen u rijkelijk voor die daad belonen".

In minder dan een half uur tijd, stond de wagen met een koppel paarden ervoor gespannen, voor de deur van de herberg. De drie meisjes, met de kleren van de waardin gekleed, klauterden erop en men vertrok.

Ze waren reeds een uur verder gereden, toen de waard meende dat hij van de rechte baan afgeweken was.

"Dat is zonderling" sprak hij "Ik ken de weg van Kemmel naar Ieper zo goed als mijn Vader-ons, en nochtans ben ik een verkeerde straat ingereden. "De drie meisjes werden natuurlijk bevreesd want ze dachten aan het Malegijspaardje terug, dat hen ook zo had misleid.

"Dat is wonder" sprak de waard, "ik kan mijn paarden niet bedwingen. Wij zijn hier nu in het midden van een weide en ik kan niet begrijpen hoe het mogelijk is, dat mijn paarden er de wagen doortrekken."

En de wagen ging al sneller voort en werd met kracht over dijken, door bossen, over akkers en beken getrokken. Een schim vloog gedurig voor de paarden heen. "Het is de schaduw van Malegijs" lispelden de drie meisjes.

Toen kwamen ze eindelijk aan een brede laan en de wagen stond stil. De paarden dampten van het zweet. De schim was verdwenen en de dageraad kwam op.

"De toverheksen van de Kemmelberg zullen ons misleid hebben" sprak de waard die zo bleek geworden was als de dood, "maar hun rijk is ten einde, want ginder in het oosten wordt het morgen."

Op dat ogenblik kwam er een boer voorbij, die naar het veld trok.

"Vriendschap, op welke weg zijn wij hier?" vroeg de waard hem.

"Op welke weg?"

"Ja, ik moet het vragen, alhoewel het zeer belachelijk schijnt, want ik zou de weg van Kemmel naar Ieper blindelings vinden, zo goed weet ik hem, en nochtans beken ik mij hier niet."

De landman glimlachte.

"Ik geloof u waarachtig wel, mijn vriend, ge spreekt van Ieper en ge zijt er meer dan 10 uur van verwijderd. Ge bevindt u hier op de weg van Steenvoorde naar Kassel. Ziet ge de stad daar in de lucht niet uitblauwen?"

"O hemel," zuchtten de drie meisjes, "hoe konden wij toch zo onnozel zijn van ons op dit Malegijspaardje te zetten.

Wie weet waar we zouden uitgekomen zijn, was het Malegijspaardje niet door het daglicht verrast geworden."

Met veel moeite bereikten ze die dag de stad Ieper. En ge ziet van hier hoe het er bij hun thuiskomst aan toeging.

Drie jaar later trouwden de oudste van de drie en de ongelukkige gebeurtenis, die haar en haar twee vriendinnen wedervaren hadden, werd op de wanden van de beste kamer geschilderd met de juiste dagtekening.

En om dit voorval te vereeuwigen, werd de plaats waar ze terechtgekomen waren, Kinderput genoemd.

Kanegem

Hij komt van Kanegem

Alexander Spierinck, een brave ziel van 52, was baljuw toen hij gepromoveerd werd tot rechterhand én persoonlijk adviseur van de Vlaamse graaf Filips de Stoute. In Vlaanderen is zo maar één. Maar het gaat hem niet voor de wind. Wanneer hij in Brugge enkele belangrijke moorden niet kan oplossen, wordt hij gedegradeerd naar een kleiner rechtsgebied, dat van Tielt.

In Tielt heeft hij een groot aanzien, maar innerlijk voelt hij zich gekwetst. Hij wil zijn gezicht zo snel mogelijk redden. Ook in Tielt heeft hij niet de gelegenheid gehad een boef of een dief te pakken te krijgen. Filips de Stoute had hem onlangs hiervoor op zijn vingers getikt. Iedereen begon over de afgelopen misdaden te spotten. Alexander was volop zijn hoog aanzien aan het verliezen, hier zou hij zo snel als hij kan iets tegen doen.

"De eerste boef die ik te pakken krijg, die kraak ik." dacht hij.

Op een stormachtige nacht werd er aan zijn deur geklopt, hij was onmiddellijk klaarwakker en opende de deur.

"Meester, er is beneden een boer van Kanegem die beweert dat Jan Vleminck de pastoor vermoord heeft." zei zijn knecht die buiten adem aan de deur stond.

"Jan Vleminck de kippen handelaar?" vroeg de baljuw.

"Ja dat is hem" zei de knecht "Hij beweert bij hoog en laag dat hij het niet gedaan heeft, maar hij had een mes bij zich met bloed erop".

Toen de baljuw arriveerde, was Jan Vleminck al zo goed als veroordeeld door de omstaanders.

"Wat doe jij hier op een boogscheut van je huis met een bebloed mes in je zak?" riep de baljuw.

"Dat weet ik niet" zei de verwonderde Vleminckx "Dit mes

is niet van mij, mijn initialen staan er niet op".

"Hoe dat weet je niet, wat weet je dan wel, dat mes kan toch niet vanzelf in je zak gekomen zijn" repliceerde de baljuw.

"Nee dat is waar maar toch" zei het slachtoffer en hij vertelde de baljuw dat hij te voet van Lokeren kwam, maar dat hij onderweg verast was door de storm, en hierdoor verloren gelopen is.

In de buurt van Kanegem had hij een hutje gevonden om te schuilen, doch toen hij daarbinnen kwam had hij een schaduw gezien die hem onmiddellijk bedreigde en hem wegjaagde. Jan Vleminck is toen gaan lopen zo ver hij kon, en is toen gaan schuilen in een gracht en daar in slaap gevallen.

De Baljuw ondervroeg zowel de boer die hem gevonden had als de meid van de pastoor. De boer vertelde dat hij Vleminck gevonden had met een mes in zijn zak, en de meid vertelde dat zij iemand met een lange mantel gezien had die een mes geplant heeft in de rug van de pastoor. Doch zij heeft geen gezicht gezien, maar het kon Jan geweest zijn.

Voor de baljuw was het duidelijk, Jan Vleminck was de moordenaar, en Alexander de baljuw had zijn naam weer goedge maakt door een moord op te lossen. "Heer heb medelijden, ik kom van Kanegem en ik weet van niets" zei Jan Vleminck, doch de baljuw luisterde niet meer en liet hem opsluiten.

De dag nadien veroordeelde de baljuw onder Jan tot de galg, ondanks de schepenen die aandrongen om eerst zijn weerwoord na te kijken. Doch voor de baljuw was het moord nadat Jan betrapt is geweest na een diefstal. Hij dacht alleen maar om zijn naam herstellen, het vonnis moest zo snel mogelijk uitgevoerd worden.

De dag nadien werd er een galg opgesteld en Jan stond er klaar met de strop rond zijn nek.

"Heb je nog iets te vertellen" vroeg de baljuw.

"Ik ben onschuldig" riep Jan uit. "Geef mij minstens één dag en ik bewijs u dat ik van Lokeren te voet ben gekomen."

"Niets daarvan" schreeuwde de baljuw "Het vonnis wordt vandaag uitgevoerd".

Het werd muisstil op het plein.

"Ik sterf onschuldig" riep Jan snel en luid uit. "God zal mijn onschuld bewijzen. Over één week, dag op dag en uur op uur roep ik Alexander Spierinck op tot Gods oordeel".

Alexander kreeg een krop in de keel, en riep "Hang hem nu op in Godsnaam."

De ladder werd onder Jans voeten weggehaald en zijn nekwervel brak.

Plots kwam er de vrouw van Jan uit het publiek, zij had nu pas vernomen dat haar man veroordeeld was "Wat hebben jullie met mijn man gedaan!", riep ze, "hij is onschuldig, hij is inderdaad al drie dagen van huis." Het publiek werd stil en vertrok diep onder de indruk naar huis.

De Baljuw was ook notaris, en hij had een grond gekocht voor de vrouw en de kinderen van Jan Vleminck, dit om zijn geweten te sussen. Hij besepte dat hij te snel geweest was.

Exact een week later stierf de baljuw aan een hartinfarct. Het onrecht was bewezen.

Een maand later arriveerde een nieuwe baljuw in de stad. Zoals gebruikelijk werd er een kanonschot gelost.

Dit kanonschot spatte uit elkaar, gelukkig werd er niemand gewond, buiten één iemand, het was de moordenaar van de pastoor, hij stierf na de biecht bij de pastoor.

Gevolg van deze sage: Het gezegde: "**Hij komt van Kanegem.**": Hij weet van niets.

Kortrijk

Manten en Kalle

Manten en Kalle zijn twee volksfiguren die bekend staan als een onafscheidelijk koppel, symbool voor eeuwige trouw.

Overeenkomen als Manten en Kalle

“Overeenkomen als Manten en Kalle” is een Kortrijks gezegde dat teruggaat op een eeuwenoude overlevering. De Kortrijkse smid Manten kreeg opdracht om het gebroken klokmechanisme op de Halletoren te herstellen.

Zijn vrouw Kalle, die hem dit gevaarlijk werk niet graag zag uitvoeren, volgde hem naar boven. De stelling bezweek onder hen en aan de voet van de Halletoren vonden zij samen de dood.

Toen de graaf van Vlaanderen van dit voorval hoorde, liet hij de beelden van Manten en Kalle bij het uurwerk plaatsen ter nagedachtenis aan het onafscheidelijke koppel.

Onafscheidelijk

Kalle, een aardig beeldschoon Kortrijks meisje, buitengewoon lieflijk, en Manten, de dienstknaap van de gravin op het kasteel, werden op elkaar verliefd. Nu gebeurde het dat de graaf ten strijde trok tegen de Saracenen om het Heilig Land te bevrijden. Manten vergezelde de Graaf op zijn omzwervingen en kwam pas vele jaren later terug. Kalle was al die tijd trouw op hem blijven wachten en nu konden ze eindelijk in het huwelijk treden. Manten had zich zeer heldhaftig gedragen en Kortrijk wilde hem de eer bewijzen die hem toekwam.

Daarom werd hij als torenwaker op het halletorentje uitgebeeld, eerst in hout, later in metaal.

Trivia

- In de 19e en 20e eeuw verschenen Manten en Kalle als reuzen bij allerlei feesten en optochten.
- Manten en Kalle' zijn de mascottes van de voetbalclub 'KV Oostende'.

Krombeke

Ridder Cornelius Witsoone

De gemeente Krombeke is onlosmakelijk verbonden met de naam Witsoone. Volgens een oude legende was ridder Cornelius Witsoone verdwaald in de toen uitgestrekte bossen die lagen tussen Poperinge, Krombeke, Proven, Watou, Westvleteren en Woesten.

Drie dagen en drie nachten dwaalde hij door de bossen, zonder de uitgang te kunnen vinden. Toen hij op het punt was gekomen, dat hij van honger en dorst zou sterven, nam hij in zijn angst zijn toevlucht tot de H. Maagd en Moeder Gods Maria. Nauwelijks nadat hij aan de H. Maagd hulp gevraagd had, hoorde hij de klok van Krombeke luiden. Hij geraakte aan de rand van het woud en was gered.

Cornelius wou God en de H. Maagd voor deze weldaad bedanken en legde uit dankbaarheid vast dat er in de kerk van Krombeke een eeuwigdurend jaargetij zou plaatsvinden en gelijktijd zouden er broden worden uitgedeeld aan de armen.

Ook gaf hij de opdracht dat zolang Krombeke zou bestaan, eenmaal daags, de klok zo dikwijls zou luiden, als hij uren in het woud gedooled had, dus 72 keer. Sinds eeuwen bestaat de traditie van de 72 "doolklops" en sinds 1 januari 1967, na de elektrificatie van de klokken, worden door de hamer 72 slagen gegeven op de grote klok, 's zomers om 20 u, in de winter om 18 u.

De plaatselijke wandelclub van Krombeke "De Witsoonestappers" draagt zijn naam dan ook met trots en het geelzwarte logo is ondertussen alom bekend.

Lichtervelde

De slotnikker van Lichtervelde

Het aloude slot van Lichtervelde is lang gevreesd geweest omwille van zijn Nikker. Die vertoonde zich meestal op het neerhof, waar hij 's nachts de gedaante van een paard aannam. Maar hij had het altijd gemunt op de nieuwsgierigen en de kwaadaardigen die het aandurfdën om de wijde grachten van de hoeve of het slot te naderen, dan greep hij ze vast en liet ze met vreselijk gedruis in het water ploffen, waar ze druipnat, versuft en gekneusd, maar levend uitkwamen. Op andere keren kwam hij omtrent middernacht in de schuur en begon er met veel herrie het graan te dorsen en te wannen. Hij maakte daarbij zoveel lawaai dat de bewoners van de hoeve uit angst hun bed niet durfdën verlaten om te gaan zien wie er in de schuur al dat leven maakte. Maar 's morgens vond men geen strootje vernesteld: alles was in dezelfde staat als waarin men het daags voordien gelaten had.

Op een keer gebeurde het dan de Nikker de gedaante van een paard had aangenomen. Was hij nu in slaap gevallen ofzo, maar feit is wel dat hij 's anderendaags in de ochtend nog op de weide van het neerhof stond. Maar hij was zijn macht kwijt. De stoutmoedigste van de knechten nam dat schoon paard, spande het aan de eg en deed het de hele dag hard werken. Wanneer dat gevonden paard moe werd, sloeg hij erop dat het wreed was om zien. Maar zodra het donker was en het werd uitgespannen, vloog dat paard, omringd door vlammen, briesend en met een afschuwelijk geluid, de lucht in. In het midden van de nacht werd er op deuren en vensters geklopt: iedereen huiverde van de angst.

Toen hoorde men een stem zeggen: “Boer, boer, wel, ik heb uw eg in het water gesmeten.”

Daarop verliet hij met hetzelfde vreselijk geluid de hoeve. 's Anderendaags gingen ze op zoek naar de eg en men vond ze effectief in het water.

Nadien heeft die Nikker zich nog verschillende malen op de hoeve vertoond in de gedaante van een geitebok, met een brandende kaars tussen de horens. Maar stilaan zijn de grachten rond het slot en neerhof opgevuld geraakt en hebben ze van die Nikker niet veel meer gehoord. Er zijn toch nog personen die volhouden dat hij zich ophoudt in de Neuzebeek, niet ver daar vandaan.

Oostende

De wraak van het lijk

Het gebeurde net na de Eerste Wereldoorlog. Een Oostendse vissersboot vaarde de zee op. De vissers wierpen de netten uit, toen ze de netten ophaalden, zat er het lijk van een man in. Nee, geen visser, maar een welgestelde man zo bleek. Hij droeg aan zijn pink een zwaar gouden ring met een kostbare steen, en aan zijn gilet was een gouden horloge met een gouden ketting vastgemaakt. Maar de vissers vonden op hem geen enkel papier, geen identiteitsbewijs, geen portefeuille, helemaal niets. Ze konden dus onmogelijk weten wie de drenkeling was.

Er stelde zich een groot probleem. Ze moesten namelijk nog drie weken op zee blijven en konden onmogelijk het lijk zo lang bij zich houden. Dus naaiden ze het in een zeildoek en gaven het een zeemansbegrafenis: over boord, de diepte van de zee in. Het horloge en de ring zouden ze later bezorgen aan de waterschout, die op zijn beurt de familie van de drenkeling zou pogen op te zoeken.

"En als hij de familie niet kan vinden?" wilde een matroos weten.

"Dan worden ring en horloge onze eigendom", wist de schipper, "van degene die het lijk heeft opgevist".

"En hoelang kan zo'n onderzoek wel duren schipper?"

"Tot in het jaar nul", zuchtte hij.

"jammer" zuchtte de matroos "We zouden het nu kunnen gebruiken"

"Aan het werk" beval de schipper.

Maar de daaropvolgende weken raakten iedereen op het schip ervan overtuigd dat ze er beter aan zouden doen helemaal niets te zeggen aan de waterschout. Ze hadden de drenkeling een behoorlijke begrafenis bezorgd, en ze konden het geld dat de ring en het horloge zouden opbrengen goed gebruiken, te meer daar het de visserij niet voor de wind ging. Dus zwoeren ze allemaal een heilige eed nooit iets te verklappen, en om hun eed kracht bij te zetten sloegen ze een kruis, terwijl ze op het dek spuwden.

Eens terug aan wal, verkochten ze het goud in Brugge en verdeelden het geld onder elkaar. Maar toen ze hun boot gingen schoonmaken vooraleer weer af te varen, riep een matroos, die het dek aan het schrobben was, zijn maten. Hij wees naar de plek waar het opgeviste lijk had gelegen en zei: "Kijk daar eens! Ik krijg het er niet uit."

In de planken van het dek was als het ware een menselijke gestalte gebrand.

"Pak wat bruine zeep en goed schrobben" beval de schipper.

Maar de donkere plek verdween niet. Zelfs niet toen ze de dekplanken schaafden.

Niemand wilde nog met de boot uit vissen gaan. De schipper kon nergens nog bemanning vinden. En zo bleef de boot maandenlang aan wal, tot hij naar de werf werd gebracht om hem af te breken.

Roeselare

De reus Rolarius

Voeger woonde er in het brede rietveld de reus Rolarius. Deze reus bouwde een sterke burcht, met dikke wallen, brede grachten en een paar valbruggen op de oever van de Mandel. Bij het voorbijvaren eiste hij tol van de schippers.

Op een keer kwamen de Romeinen bij hem aankloppen om hem te melden dat zij van Doornik naar Oudenburg trokken en onderweg een weg aanlegden: de Zeeweg. Dit zinde de reus wel en de Romeinse bevelhebber werd bij de reus een graag geziene gast die verscheidene keren terugkwam, vaak in het gezelschap van zijn dochter Carlotta, waarmee de reus na verloop van tijd ook trouwt. De reus en zijn vrouw worden zeer gelukkig en de reus beschermt de inwoners van Roeselare maar al te graag.

Maar, hij eist ook een wederdienst. Om de zes maand moeten de inwoners van Roeselare een kind afstaan, dat door de reus wordt opgegeten.

Na lange tijd is twee kinderen per jaar niet meer genoeg voor de reus en eist hij er elke maand één. Voor de inwoners van Roeselare wordt dit te veel en de hoofdman van de stad besluit om zijn nood te gaan klagen bij een oude, wijze man die helemaal alleen in een stulp in het bos woont. De wijze man weet hem echter geen raad te geven en gaat naar de kabouters. De kabouterkoning belooft hem te helpen.

De kabouterkoning gaat naar de reus en zegt: "Jij bent de grootste, ik ben de kleinste en de kleinste nodigt de grootste uit voor een Dertiendag-feestmaal". Dertiendag is dertien dagen na het feest van de Winterzonnewende, de kortste dag van het jaar. Dus, de dertiendag verlaat Rolarius zijn slot en gaat naar de kabouters. Tientallen schotels met gebraden lammetjes en reebokjes worden op de tafel gezet en tien kabouters hebben hun handen vol met de beker wijn van de reus te vullen. De reus laat hem de wijn smaken tot hij dronken achterover in slaap valt. De hoofdman van de stad wordt verwittigd dat hij nu met de reus kan doen wat hij wil.

De hoofdman en zijn soldaten slepen de reus naar buiten. Met paarden en zeker twintig man wordt de reus naar de Mandel gebracht, daar slaan ze met een hamer een wig in het hart van de reus en rollen hem daarna in het water. Roeselare is zijn kinderbeul kwijt en de rust keert terug in de stad.

Tielt

De verloren dukaten

Een boer uit Tielt was op een zekere dag vee gaan verkopen en keerde met een welgevulde beurs huiswaarts. Onderweg had hij enkele pleisterplaatsen bezocht en hij was wel niet helemaal nuchter meer. Maar toch was hij nog helder genoeg van geest om te weten dat in zijn beurs naast zilvergeld ook goudstukken zaten. Thuis hing hij zijn broek met het geld aan de bedleuning, na zich ervan overtuigd te hebben dat zijn goudstukken niet ontbraken.

Natuurlijk was 's morgens zijn eerste werk het geld na te zien, maar hoe hij ook zocht, de goudstukken kon hij niet vinden, ze waren verdwenen. Op zijn zoon na, was niemand in de kamer gekomen en dus ondervroeg hij hem, maar de zoon loochende en zei hoegenaamd niet aan de broek gekomen te zijn. Wat hij ook zeggen mocht, zijn vader bleef vermoeden dat hij de goudstukken had weggenomen.

De zoon ging naar een tovenaars en vroeg hem of hij niets van zijn vaders goudstukken afwist.

"Vanavond kan ik u daarover niet inlichten," zei de tovenaar, "maar kom morgenvroeg terug, dan zal ik u daarover rekenschap kunnen geven."

De lange weg heen en terug verveelde de jongen en daarom zocht hij in de omgeving onderkomen voor de nacht en legde zich te ruste in een schuur nabij het huis van de tovenaar.

Om middernacht werd de deur van de schuur geopend en de tovenaar trad binnen, een lantaarn en een wandelstok in de hand. Met de stok sloeg hij driemaal op de grond, terwijl hij riep: "Minnekens hier, Minnekens hier, Minnekens bier!"

Op hetzelfde ogenblik wemelde het van katten rond de tovenaar.

Hij vroeg: "Kan mij niemand zeggen waar die boer zijn goudstukken gebleven zijn?"

De katten antwoordden: "Neen, dat kunnen we niet, want er zijn vreemden in de nabijheid."

"Breek hem dan de nek," zei de tovenaar.

De katten antwoordden: "Ja, dat zouden we gedaan hebben, maar hij heeft het kruisteken gemaakt."

Zo konden de katten de jongen niets doen, ze verdwenen en met hen de tovenaar. Van schrik liep de jongen uit de schuur en ging zich in het nabije bos verschuilen tot aan bet krieken van de dag.

's Morgens begaf hij zich opnieuw bij de tovenaar en vroeg hem naar de goudstukken. "Het heeft mij veel moeite gekost," zei de man, "maar ik kan het u zeggen. Uw vader slaapt in de stal en naast zijn bed staat een waterkuip waar het vee uit drinkt. Toen uw vader zijn broek aan de bedkant hing, zijn de goudstukken erin gevallen en daar zult ge ze terugvinden."

De jongen haastte zich naar huis en deelde de boodschap mee aan zijn vader. Samen zochten ze de waterkuip af en werkelijk, ze vonden er de goudstukken in terug.

Olivier de Duivel wordt rond 1434 als **Olivier de Neckere** (wat duivel betekent) in Tielt geboren. Hij is de zoon van Jan de Neckere, barbier en houthandelaar op het Tieltse marktplaats. In 1458 ontmoet hij Louis de Valois, toekomstige koning van Frankrijk, die een bezoek bracht aan Tielt op zijn doorreis tussen Oudenaarde en Brugge. Hij logeerde in de afspanning **'t Klein Schaek** op de markt te Tielt. Uit die ontmoeting groeit een levenslange vriendschap tussen een volksjongen en een koningskind.

Als vertrouweling en bijzondere protegé van de tot koning gekroonde Louis XI, bijgenaamd de "spinnenkoning", wordt "Olivier le Diable" koninklijk barbier en hoofd van

de barbiersgilde in Parijs. Dat Olivier naast inzepen en scheren nog andere talenten bezat, werd vlug duidelijk. Geleidelijk werd hij één van de invloedrijkste figuren van Frankrijk. De meest geheime politieke en koninklijke wensen werden Olivier toevertrouwd. Vlekkeloos vervulde meester Olivier, duivel-doet-al, deze duistere opdrachten en pikte onderweg voor eigen rekening een graantje mee. Hij verfranste zijn naam tot "le Diable" of "le Mauvais" (Nekker is oud-Vlaams voor duivel).

Er wordt zelfs beweerd dat hij het huwelijk tussen Maximiliaan van Oostenrijk en Maria Van Bourgondië moest voorkomen, wat niet gelukt is. Zijn "duivelse" politieke carrière wordt rijkelijk beloond met koninklijke schenkingen, domeinen en eretitels, waaronder tenslotte ook de adellijke titel van "Olivier le Dain" (Nederlands: damhert) graaf van Meulan. Zijn wapenschild kan je nu nog zien in het Tieltse stadhuis.

Zijn politieke blitzcarrière maakt Olivier tot vijand nummer één bij de Franse hofadel, die op wraak zint. De Franse adel is jaloers en het volk is sprakeloos bij zo'n bliksemcarrière. Hij wordt Olivier De Duivel genoemd alsof de duivel er mee gemoeid was...

Bij de dood van koning Louis XI zien zijn belagers hun kans schoon: Olivier de Duivel wordt prompt gevangen genomen en na een haastig proces aan de beruchte galg van Montfaucon opgeknoopt op 21 mei 1484 en meteen ontstaat de legende.

Het standbeeld "Olivier de Duivel" is een creatie van Jef Claerhout (°Tielt 1937). Het werd feestelijk onthuld te Tielt op 7 december 1984 n.a.v. de vijfhonderdste verjaardag van de opknoping van Olivier De Neckere, bijgenaamd "de Duivel".

**Tanneke
Sconyncx**
*De heks van
Gottem*

Rond 1600 moest je maar een beetje ongewoon én vrouw zijn om van hekserij te worden beschuldigd. Dit ongunstig lot trof ook **Anna De Coninck**, alias 'Tanneke(n) Sconyncx'.

't Anneke werd geboren omstreeks 1560 in Gottem (heden een deelgemeente van Deinze). Ze was gehuwd met Thomas Vander Meulen. Het gezin telde drie zonen en een dochter. Tanneke werd ervan beschuldigd een heks te zijn.

Ze werd reeds enkele jaren achtervolgd door haar slechte faam als toveresse of heks, toen ze zich op 24 maart 1600 liet onderzoeken door E.H. Jeronimus Rade om zich van die smet te zuiveren. Deze laatste gaf haar een attest waaruit bleek dat Tanneke niet was wat de geruchten wilden laten geloven.

Niettemin zorgden kwatongen dat de achterklap en verdachtmakingen bleven aanhouden. Onder impuls van

Hubrecht Meganck, baljuw van de heerlijkheid Ter Beke te Gottem, werd ze uiteindelijk op 16 december 1602 een eerste maal ondervraagd. De baljuw wilde deze beschuldigingen hard maken. Daarvoor had hij misschien zijn eigen redenen, want voordien zou hij vruchteloos geprobeerd hebben om Tanneke te verleiden. Ontgoocheld en gefrustreerd zon hij op wraak en begon een zoektocht naar belastende getuigenissen. Ze werd al gauw met de vinger gewezen voor het bezit van toverpoeder, het vee ziek maken en er waren zelfs getuigenissen dat ze deelnam aan een heksensabbat.

*De Hallentoren
van Tiel, waarin
de foltering
gebeurden.*

Op kerstavond 1602 werd Tanneke opgesloten in de gevangenis van Tielt, op de hoek van de Hoog- en de Sint-Jansstraat (Tielt was de hoofdplaats van de Roede van Tielt, waartoe Gottem behoorde). Op 30 december werd Tanneke door baljuw Meganck bij de schepenbank officieel beschuldigd van hekserij. Zij ontkende alle aantijgingen en verklaarde dat de baljuw gefrustreerd wraak wilde nemen na haar seksuele afwijzing en uit was op haar geld en haar goederen.

In de Hallentoren of Belfort van Tielt werd ze onderzocht op duivelstekens. Tanneke beklagde er zich ook over dat de Gentse beul Baudewijn Waelspeck haar 's nachts met een bijtend zuur littekens had toegebracht om deze dan 's anderendaags als duivelstekens aan te wijzen. Zo kon ook één moedervlek met een haartje op volstaan om plaats te nemen op de 'judaswieg' - een gruwelijke driepikkel als foltertuing. Uitgeput legde ze bekentenissen af voor alles wat haar ten laste werd gelegd, maar na de foltering trok ze haar verklaringen in, wat meer martelingen tot gevolg

had. Haar geschreeuw moet goed hoorbaar geweest zijn in Tielt. Na talrijke ondervragingen en martelingen voor de vierschaar van Ter Beke, stierf Tanneke op maandag 2 juni 1603 na vier dagen en vier nachten foltering.

Judaswieg

De Tieltse chirurgijn Salomon Marcx attesteerde op medische gronden dat het de duivel zelf was die Tanneke gedood had tijdens de bloedige ondervragingen in de Tieltse hallentoren. Haar lichaam werd in ongewijde grond begraven in Gottem, dicht bij een vijver die vandaag nog gekend is als 'de heksenput'.

Tanneke was een onschuldig slachtoffer van collectieve waanzin. ~ Berenice Vanrenterghem, stadsgids en voorzitter van de Heemkundige Kring 'De Roede van Tielt'

Historische roman

Op 16 september 2024 verscheen het boek 'De heks van Gottem' over het waargebeurde verhaal van Tanneke Sconyncx, verteld door haar afstammeling van de elfde generatie: Frederic Vermeulen.

AFSTAMMELING VAN HEKS GIET WAARGEBEURD VERHAAL OVER TANNEKE IN NIEUWE ROMAN

TIELT/DEINZE

Tanneke Sconynx blijft vier eeuwen na haar dood tot de verbeelding spreken. De Gottemse stierf na vier dagen en vier nachten foltering op 2 juni 1603 in Tielt. Haar verhaal kan je straks lezen in een nieuwe historische roman van de hand van Frederic Vermeulen (50). Opmerkelijk detail: Frederic is familie van Tanneke. «Ik wil dat de lezer verontwaardiging voelt.»

Sam Vanacker

We zeggen en schrijven 1602. Zowat in heel Europa viert de heksenwaan hoogtij. Alle vrouwen die te veel opvallen, ongeacht in welke zin, lopen een risico. In Tielt en Gottem bezegelden roddels, jaloezie en achterklap het lot van Tanneke Sconynx, een verbastering van Anna De Coninck. 't Anneke wordt officieel beschuldigd van hekserij nadat een andere heks, Josyne Salens uit Wakken, haar naam noemt tijdens folteringen. Volgens de overlevering heeft de toenmalige

zoek voort en kwam zo uit bij Thomas Vermeulen – mijn stamgrootvader – en Anna De Coninck. Naast de naam van Anna stond een piepkleine referentie dat ze beschuldigd was van hekserij. Ik had dus een heks als voorouder. Eerst was het vooral een sterk verhaal voor onze vrienden en familie, tot mijn vrouw me voorstelde er een boek over te schrijven.»

Zo gezegd, zo gedaan en Frederic verdiepte zich sinds de zomer van 2020 in de geschiedenis van Tanneke. En dus ook in z'n eigen West-Vlaamse roots. «Het werk van professor Monballyu over de heksenprocessen in Vlaanderen was daarbij van onschatbare waarde», legt Frederic uit. «Gaandeweg vielen de puzzelstukjes samen. Bewust koos ik voor een historische roman, waarbij je feit en fictie kunt combineren. Ik wou in het hoofd kruipen van de hoofdrolspelers van toen. Dat zijn Tanneke en Thomas, maar ook baljuw Meganck – trouwens een neef van Tanneke – en enkele getuigen komen aan bod. Ik probeer hun beweegredenen te achterhalen, want uiteindelijk is het een reeks vallende dominosteentjes die het lot van Tanneke bezegelde.»

Het boek opent in 1575, met het huwelijk van Tanneke en Thomas. «Een aanloop is nodig, want je wordt uiteraard niet van de ene op de andere dag veroordeeld. Het is vierhonderd jaar geleden, maar het

Het is vierhonderd jaar geleden, maar het gaat om gewone mensen als u en ik, die een gewoon leven willen opbouwen

FREDERIC VERMEULEN

ge baljuw bovendien een oogje op Tanneke. Zij wil niet op zijn avances in gaan, waarna hij actief op zoek gaat naar belastende getuigenissen. Met succes. Tanneke zal de ontmoeting met de beul niet overleven.

Geen voetbaltraining

Over naar coronajaar 2020. Hij hoeft geen voetbaltraining meer te geven aan de ploeg van z'n zoontje, terwijl er niet meer gependeld moet worden naar Leuven. De Antwerpse hoogleraar economie Frederic Vermeulen heeft dus wat tijd over. Hij besluit om het stamboomonderzoek dat zijn vader en neef in de jaren tachtig begonnen verder te zetten. «Zij waren in 1761 bij Johannes Vermeulen geëindigd. Ik zette het genealogische onder-

Het is een gruwelijk verhaal. En die gruwel wou ik niet verbloemen. Thomas is zijn vrouw kwijt. Hij is razend op de kerk en op de maatschappij in het algemeen

FREDERIC VERMEULEN

gaat om gewone mensen als u en ik, die een gewoon leven willen opbouwen. Maar we zitten midden in de Tachtigjarige Oorlog. Om de zoveel tijd wordt Vlaanderen onder de voet gelopen door een leger. Angst en armoede zijn overal, zeker in kleine plattelandsgemeenschappen. Een andere heks die in Wakken op de brandstapel kwam, noemt Anna's naam. Anderzijds weten we ook dat baljuw Meganck wraak wil. Dat zijn twee belangrijke dominosteentjes.»

Duizenden uilen in de kerk

Nog voor de start van het eigenlijke heksenproces laten Anna en haar dochter zich in de kerk van Gottem onderzoeken op heksentekens

«Die uilen in de kerk bezegelden Tanneke's lot»

Frederic Vermeulen is zowaar familie van Tanneke Sconynx, die op gruwelijke wijze om het leven kwam. In Tielt wordt ze herdacht met een standbeeld op de markt (inzet). Foto's Lannoo Uitgeverij/RV

door een priester. «In die fase was dat nog zonder naalden. Later zouden haar moedervlekjes nog doorprikt worden met naalden. Maar in die kerk vliegen op dat moment enkele uilen rond. Een voorteken. Tijdens het proces zal dat later aangedikt worden tot 'duizenden uilen'. Onzin natuurlijk, maar dat eerste onderzoek is wel een sleutelsceën. Daarna gaat de bal écht aan het rollen. Alle klassieke heksenbeschuldigingen passeren de revue. Tanneke verpestte de oogst, maakte mensen ziek en zorgde voor de dood van een koe. Beschuldigingen die bij elk heksenproces voorkomen. De kerkelijke en

wereldlijke autoriteiten lijken er een draaiboek voor te hebben gehad.» Ook de folterdood van Tanneke, op een zogenaamde 'judaswieg' (een driepikkel met een scherpe punt waarop het slachtoffer gehesen werd, vastgeketend aan de hals), gaat Frederic niet uit de weg. «Het is een gruwelijk verhaal. En die gruwel wou ik niet verbloemen. Thomas is zijn vrouw kwijt. Hij is razend op de kerk en op de maatschappij in het algemeen. Per slot van rekening is een onschuldige vrouw hier gedood, in een wereld gerund door mannen, zonder enige vorm van verweer of be-

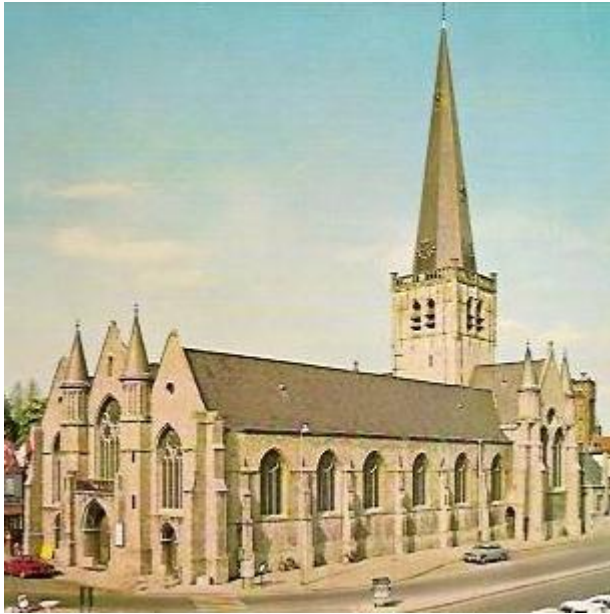
scherming door wat voor hogere autoriteit dan ook. Misogynie lijkt in Europa gelukkig voorbij, maar het fenomeen bestaat voor alle duidelijkheid in sommige delen van de wereld nog steeds. Kijk naar wat er onlangs nog in Kenia gebeurde (de olympische marathonloopster Rebecca Cheptegei werd door haar vriend in brand gestoken – red.). Ik wil dat lezers van mijn boek verontwaardigd zijn over de dood van Tanneke.»

De heks van Gottem telt 240 pagina's en is uitgegeven bij Lannoo in Tielt. De officiële boekvoorstelling staat gepland op 19 september.

Het boek over Tanneke is een historische roman. Foto Uitgeverij Lannoo

Waregem

Onbezonnen driftigheid

Op een vroege morgen in september 802 weerklonken de jachttonen in het slot van Eine. Zij verkondigden aan de mensen uit het omliggende dat hun meester die morgen een heerlijk jachtfeest zou geven. Alhoewel Geeraard, de bewoner van de prachtige burcht, overal om zijn woestheid en norse inborst gevreesd was, werden de uitnodigingen van zijn jachtpartijen met gretigheid aangenomen. Want in de uitgestrekte bossen wemelde het van allerlei soort wild. Het was dan ook niet verwonderlijk dat op die herfstmorgen iedereen uit de omtrek op het slot bijeen kwam om aan de jacht deel te nemen. Alles was gereed. Men wachtte alleen nog op de komst van de gastheer om te vertrekken. Een hoorngeschal verkondigde de aankomst van de veertigjarige ridder, met aan de arm zijn lieftallige dochter Elza van nauwelijks achttien jaar. Dan werd het teken voor het vertrek gegeven.

Huilend en blaffend vlogen de honden het woud in, door de vurige paarden gevolgd, van wie de ruiters begerig waren om het eerst het gezochte wild in het oog te krijgen. In het begin had Elza zich door de stroom van de

jagers laten meeslepen, doch langzamerhand had zij de gang haar rijdier vertraagd tot er eindelijk een ogenblik kwam dat zij maar stapsgewijze meer verder ging. Toen de stoet eindelijk uit haar zicht verdwenen was stapte zij af, greep haar paard bij de teugel en leidde het in volle struikgewas waar zij het aan een boomstam vastmaakte. Te voet sloeg zij dan een nauwelijks gangbaar pad in dat haar weldra in de nabijheid van een boerderij bracht. Haar komst werd verwacht, want een jongen, genaamd Frits, kwam naar haar toegelopen. Hij was haar grote liefde. Echter tegen de zin van haar vader, omdat de jongen de zoon was van een van zijn lijfeigenen.

Hand in hand wandelden de geliefden verder en menige kus weerklonk in het woud. Elza had enkel oor en oog voor haar Frits en haar hoofd rustte op zijn schouder. Zij droomden samen van een mooie toekomst. Maar opeens stond daar voor hun haar vader. Vreselijk was het, de ridder te aanschouwen. Bloed dooraderde zijn ogen en krampachtig sloten zijn vuisten zich samen. Beiden slaakten een kreet van schrik en wierp Elza zich in de armen van Frits. Dit gebaar bracht de burchtheer tot het toppunt van razernij. Sterft! Bulderde hij, jij die het roemrijke huis van Eine onteerde en hij boorde zijn zwaard door hun borst. Als een razende zinloze wierp hij zich op hun dode lichamen en vertrapte hen onder zijn voeten. Daarna reed hij weg.

Hoelang zijn dolle vaart duurde heeft nooit iemand geweten. De duisternis viel al toen hij uiteindelijk in de diepte van het woud neerviel. Onsamenhangende kreten ontsnapten zijn borst en een wit schuim van razernij stond op zijn lippen. Een kind dat langzaam genaderd was bezag de ridder met afgrijzen en meende, door verder het bos in te vluchten aan de schrikwekkende verschijning te ontkomen toen Geeraard het kind bemerkte.

Blijf staan! ...Bulderde hij. Waar ben ik hier? Hoe heet dit

dorp?

“Waeromme” zegde het kind.

Vuige laat, schreeuwde Geeraert, gij bespot mij... Hoe heet dit dorp?

“Waeromme” was opnieuw het antwoord van het kind.

Een dolle en blinde woede overviel de Einse heer, hij nam het kind in zijn ijzersterke vuisten en verplettert het met zijn hoofd tegen een boomstam. Juist op dit ogenblik verscheen graaf War, bewoner van Gavernino's burcht en bezitter van het land van Waeromme. “Moordenaar!” Riep hij de ellendeling toe, uw gruweldaad zal niet zonder straf blijven.

Gij ook zult voor u woorden boeten, raasde Geeraerd en het zwaard trekkend waaraan het bloed van zijn dochter nog kleefde sprong hij op de grijsaard toe. Graaf War ontsprong de aanval en blies met zijn zilveren hoorn die aan zijn gordel hing, een korte scherpe noodtoon. Enkele ogenblikken later kwamen van alle kanten mensen opdagen, die weldra een cirkel rond Geeraerd vormden. De Heer War beval hen de wreedaard naar de diepste kerker van zijn burcht te voeren. Ineens kwam daar echter de moeder van het kind aangelopen die Geeraerd wurgde als wraak voor de dood van haar eigen kind. Toen sprak ze: "Ik heb gemoord en ben nu vervloekt." Ze nam haar verminkt kind van de grond op en vluchtte ermee het bos in. Men heeft haar nooit weergezien.

Deze voorvallen hadden graaf War zo zeer getroffen dat hij korte tijd nadien stierf. Doch eer hij de laatste adem uitblies veranderde hij de naam van de heerlijkheid Waeromme in die van Waeringheim (Het huidige Waregem).

Wervik

Kattenknippeling

Kattenknippeling te Wervik in 2015

De kattenknippeling, in de volksmond 'Katrolsmijtinge', is een volksspel dat al meer dan 150 jaar bestaat. Werviks oudste volksspel gaat traditiegetrouw door op Paasmaandag in het gehucht Kruiseke. Het spel gaat terug op het bijgeloof dat heksen in katten konden veranderen.

Om de duistere krachten te verjagen werd een kat in een stenen kruik gestoken. De kruik werd aan een wilgentak, later een galg, gebonden en met wilgentakken werd naar de kruik gegooid tot ze brak. De kat kon zo ontsnappen maar uit schrik verdween ze, en met haar ook de boze geesten.

Degene die de kruik aan diggelen smeed was meteen de held van de dag. Het spel wordt nog steeds jaarlijks gespeeld. Vanaf de jaren 1950 werden de katten vervangen door pluchen exemplaren. Wie de pot kapot smijt komt op de lijst van 'meestersmijters' terecht.

Inhoudstafel

Kludde - de kwelduivel	4
De Indische Waterlelies	8
Waarom de katten op muizen jagen	12
Mijnheer Maan	14
Gambrinus, de koning van de hop	19
De onverschrokken bakkersknecht	29
Limburg.....	37
Bilzen	38
Hasselt	41
Halen	42
Heusden-Zolder.....	50
Lanaken.....	64
Maaseik	66
Mechelen-Bovelingen.....	72
Niel-bij-As	74
Tongeren.....	78
Wellen.....	80
Zelem.....	92
Antwerpen	95
Stad Antwerpen	96
Mol	100
Wilrijk.....	104
Olen:.....	108
Turnhout	112
Tielen.....	116
Kalmthout:.....	118
Geel	120

Vlaams Brabant	123
Aarschot	124
Affligem.....	126
Bierbeek	128
Diest	134
Dilbeek	146
Gooik.....	154
Haacht.....	160
Hoegaarden.....	164
Leuven	168
Machelen	170
Schaffen.....	172
Scherpenheuvel.....	176
Tienen.....	180
Wilsele	182
Zichem.....	190
Brussel	195
Oost-Vlaanderen	239
Aalst	240
Bachte	246
Deinze.....	254
Dendermonde	268
Eeklo	272
Gent	276
Maldegem	292
Melsele.....	296
Poesele.....	300
Ronse	306
Sint-Niklaas	308

Temse	310
Vinkt	312
Waasland	316
Zelzate	320
West-Vlaanderen.....	323
Aarsele.....	324
Beselare	326
Brugge	330
De Haan	368
Gistel.....	372
Ieper	376
Kanegem.....	384
Kortrijk	388
Krombeke	390
Lichtervelde	392
Oostende	394
Roeselare	396
Tielt	398
Waregem.....	408
Wervik	412

Met dank aan de website: www.volksverhalen.be